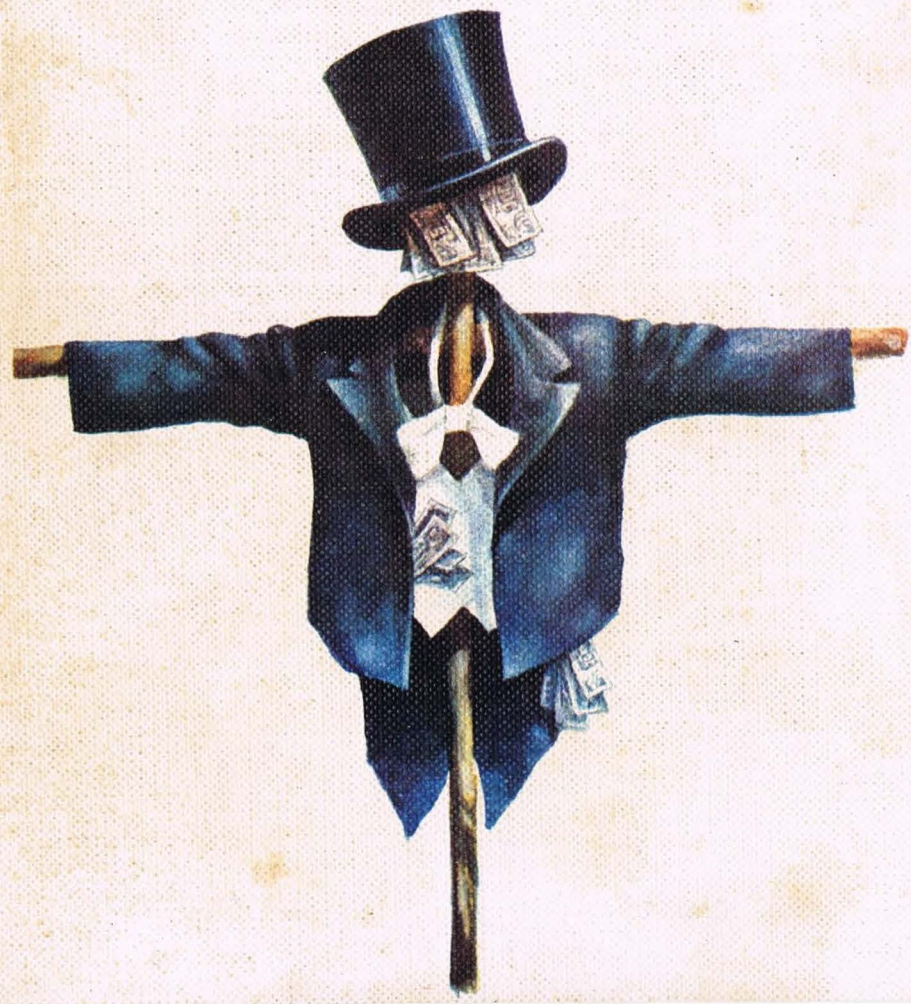
BÜYÜK USTURALAR

şakir balkı

BÜYÜK USTURALAR şakir balkı

TEKİN YAYINEVİ

BÜYÜK USTURALAR

1. Basım : 1978 (Ekim)

BÜYÜK USTURALAR

ŞAKİR BALKI

- Kapak : **Erkal Yavi**
- Dizgi - Baskı : **Yaylacık Matbaası**
- Kapak Baskısı : **Çolakoğlu Matbaası**
- Cild : **Deniz Mücellithanesi**
- Kitabı Hazırlayan : **Metin Aldemir**
- Kitabı Yayımlayan : **Kemal Karatekin**

TEKİN YAYINEVİ
Ankara Cad. 51, İstanbul - Tel. : 27 69 69

ŞAKİR BALKI

Büyük Usturalar

ROMAN

TEKİN YAYINEVİ

ŞAKİR BALKI İÇİN...

1950'lerin ortasındaydık. «Dolmuş» mizah dergisini yönetiyordum. Bir gün kapı vuruldu. İçeriye çekine-çekine birisi girdi. Elindeki yazıları uzattı.

Şakir Balkı'yla böyle tanıştık.

Getirdiği öyküler ilginçti. Yayınladık. O gün bu gündür yazarlık yaşamını sürdürür Şakir; başlangıçta kısa öyküler biçiminde ürünler verirken, bir dönemden sonra roman alanında kendisini göstermiştir.

Bir raslantıyla Şakir Balkı'nın ilk romanının yayımına da ben aracı oldum. 1960'ların ortasıydı bu kez. Cumhuriyet'teki yüksek tavanlı ve loş çalışma odamda oturuyordum bir gün; kapı aralandı; Şakir :

— Merhaba, dedi.

Ve masamın üstüne bir dosya bıraktı. Balkı'nın yazdığı ilk roman Cumhuriyet'te yayınlandı.

Kitabına önsözü, bu anılara dayanarak yazıyorum.

★

Şakir Balkı gerçek bir emekçidir.

Yalnız fikir emekçisi değil..

Aynı zamanda kol emekçisi.

Demek ki Şakir iki kez emekçidir ve tüm yaşamını böyle sürdürmüştür.

Şimdiye değin çoğu yazarımız yaşamını memurlukla sürdürürdü. Edebiyat tarihimizde bunun zengin örnekleri vardır. Bir yandan müfettişlik, müdürlük, kaymakamlık, valilik, elçilik yaparken; bir yandan şiir, roman, öykü yazan çok kişiye raslamak olasıdır. Bürokrasinin bir basamağın-

da geçimini sağlarken sanata dönük işlevini sürdüren ünlü edebiyatçılarımız çoktur. Ama fabrikada işçilik yaparak yazarlığını sürdüren sanırım Şakir Balkı'dan başkası yok.

Türkiye'de bu noktaya varılması için Cumhuriyet'ten bu yana uzun bir süre geçmesi gerekti. Emekçi kesiminden yazar, ozan, romancı çıkması toplumlar için bir gelişim sorunudur. Eskiden sanatçılar saraylarda, sonra devlet dairelerinde barınırlardı.

Fabrika gürültüsünde alınteri dökerek fikir ve sanat ürünü verebilmek, sanıldığınca kolay değildir. Türkiye'de bilinçli işçi olmak, yaşamın acı gerçeğiyle göğüs göğüse yaşamak demektir. Şakir Balkı bir ömür boyu, fabrikanın gerçeğiyle mizah yazarının bilincini bağdaştırmış kişidir.

Fabrikanın atelyelerinde geçen bir hayatın üniversitesinden diplomalıdır Şakir...

Türkiye'de dışardan fabrikaya bakan yazar çok; fabrikadan dışarıya bakan yazar yok. Elinizdeki roman işte böyle bir kişinin ve böyle bir yaşamın sürecinde bir kilometre taşıdır. Ne var ki yol burada bitmiyor. Kişinin çevresini özümseyerek kazandığı güç, hem kendisini yeniden üretmekte, hem yazarlık alanında yeni ürünler verebilmesinde belli-başlı kaynaktır.

Elinizdeki «Büyük Usturalar» toplumun bir kesitini size sunuyor ve toplumsal gülmecenin bir örneğini veriyor. Şakir Balkı, usturayı neşter gibi vurmuş siyasal yapımızın bir yanına... Balkı'nın emekçi kişiliğinin dünya görüşünü biçimlendirmesi, kitaplıklardan yansımış bir oluşum değil, yaşam yasasının doğal bir sonucudur.

İLHAN SELÇUK

Mavi, iplik iplik cigara dumanı, kahvenin kirli tavanına isteksizce yükseliyordu.

Namdar Efendi, sağ ayağını kıçının altına almış çevresinde oturanlara durmadan anlatıyordu:

«— Eee, gayri bundan sonra hepsi boş.. Hiç kimse kusurumuza bakmasın hele, tüm yalancıyız! Söz ola beri gele demişler, bizim köyün yalanı tümen tümendir. Yalan üstüne bilmem bizim köye çıkacak köy var mıdır acaba? Ne edelim canım, olanlar olmuş, edenler etmiş.

Sözüm yabana, bizim köyde yalan kıvırmayan adama erkek gözüyle mi bakarlar, imkânı yok bakmazlar. Hani karılarımız bir yana, erkeklerimiz ayak üstü kırk yalan atmazlarsa, o gün cünüp olmuş gibi dolaşmış olurlar. Şaka maka bizim her yanımız yalanla dolanla doludur. Hey gidi hey, bu yalancılık yüzünden köyümüzün başına gelmeyenler mi kaldı ki? Can çıkar huy çıkmaz derler ya, yalan olmasın, bizimkisi de öyel...

Soyumuzda Acem, sopumuzda da Teksaslı bir palavracı olmuş olsaydı, eh der geçerdik, ama bunların hiç biri yoktu. Peki ağalar, bu yalancılık hastalığı köyümüze nereden gelip bulaşmıştır?

Haaa, bakın hele bakın. Bu yalancılık öyküsünü bilmeyen ve işitmeyen mi kaldı ki? Yüz yıllar boyu,

bu öyküyü bilenler, bilmeyenlere anlatmışlar. O gün bu gün bu öykü unutulmaz olmuş da, bizim de onurumuz bir paralık olmaktan kurtulmuş. İster buna öykü deyin, ister masal, yüz yıllardır ballandıra ballandıra anlatılıp durur bizim bu yörede, bölgede...

Ağalar, o dönemlerde bizim köyden çok kadı çıkarmış. Kadısı çok olan bir köyün elbette ki dadısı çokça olurmuş. Bir kadı çıkmış ki, en kulağı kesik kadıların köküne kibrit suyu ekmiş. Böylece alan kadılara kalmış köyümüzde. Kadı milleti bu ya, söz onların olmuş, kelâm onların olmuş.. Köyde tüm dadıların anasını kovalayan bu bizim kadı, sonra da kadıların anasını bellemiş.

Osmanlı Imparatorluğu ha batmış, ha batacakmış. Işte böyle bir dönemde, bizim köye bir sadrazamın yolu düşmüş. Harmanlık alanında atının dizginlerini çekmiş. Atından tekbir ile inip köyümüze konuk olmuş... Yenilmiş, içilmiş, söz edilmiş, saz edilmiş. Gün ışımış.. Sonra, büyük Sadrazam Keşanlı Hüsrev Paşa atına binmiş, düşünmüş, bakınmış tam atını sürüyormuş ki :

«— Hepsi iyi güzel, yedik içtik ama, demiş köyünüzü çok yoksulluk içinde buldum...»

Bizim köyün ünlü kadısı Dürrizade hiç durur mu ki, hemen davranmış :

«— Heç deme böyle Hüsrev Paşam, demiş yoksul şeytandır.. Billr misin ki Sadrazamım, köyümüzde her evin altında on küp altın vardır, haberin ola...

Atının üzerinde savaş yitirmiş bir süvari paşası gibi süklüm ile püklüm duran Sadrazam, birden için için sevinmiş, bizim köye şöyle bir bakmış, sonra sürmüş atını yeşil yeşil düzlüğe.

Kaç gün geçmiş ki aradan, kazma kürekli bir alay insanı takmış ardına Sadrazam Keşanlı Hüsrev

Paşa.. Çadırlar kurulmuş, aşlar kazanlara konulmuş, Mehter bir hava tutturmuş. Gün sökmüş, Sadrazam bir emir... Kazma kürekliler iki saat içinde bizim köyün anasını bellemişler. Köy köylükten çıkmış.. Bizim köyden bir aklı evvel, bakmış ki köy taş toprak haline gelmiş, varmış Sadrazamın huzuruna :

— Gel etme eyleme Sadrazamım.. demiş, bizim köyde altın ne gezer ki, altın değil, eğer bir kapik bulursanız, kellem sizindir...

Sadrazam oralı olmamış. Emir emirdir demiş.. Aradan ne kadar süre geçmiş, kazma kürekçilerin gözleri çok mu dönmüş ki, toprağın üstünde kanallar, altında da tüneller açmışlar.. Sonra olanlar olmuş, kanallardan sapsarı bir su yürümüş, Sadrazam sarı suyu görünce «Haah.. demiş, davranın!.. Altın suyu bu, altınlar su koyuverdi...»

Aynı köylü bakmış ki yerini yurdunu su alıp götürecek, sokulmuş bu aklı çalınan Sadrazamın yamacına :

— Benden söylemek, demiş, bu bizim Kadı Dürrizade'nin yalanı tümen tümendir, ayak üstü kırk yalan söyler mendebur, bizim köyde altın ne arar ki, Kadı Efendi size büyük yalan etti...

Bu sözler üzerine Sadrazamın aklı başına gelmiş. Deli deli ünlemiş :

— Tez varın, hemen bulun bana o deyyus kadıyı!..

Aramışlar, taramışlar, güç belâ Kadı Dürrizade'yi bulup getirmişler. Dikmişler Sadrazam Keşanlı Hüsrev Paşa'nın huzuruna.. Kadı'ya o iri gözlerini dikmiş, bakmış, bakmış da, sonra şu emri buyurmuş :

«— Bir büyük yalan üzre, Kadı Dürrizade hemen Haleb'e sürgün edile, ömrü billâh kalebentli-

ğe bilittifak karar verile... İmza, Sadrazam Keşanlı Hüsrev Paşa, Zilhicce...»

Hele dinleyin ağalar, bizim köyün yalancı kadısı apar topar sürgün edilmiş. Edilmiş edilmesine ya, ama nereye? İşte buraya bi mim koyun arkadaşlar. İster inanın ister inanmayın, bu sürgün emirnamesini, yazan kopuk kimse, «Halebe» diye yazacağı yerde, tutmuş da «Harem'e» diye yazmamış mı? Emir emirdir, bizim yalancı deyyus kadı, sakalından yaşından utanmadan varmış mı sarayın Harem'ine? Her yanında piliç gibi güzeller... Kadı Dürrizade'nin bir eli balda, öbür eli de yağda mı desem, balda mı? Her yanı gül bülbülmüş. İlk işi Harem ağasını yemek olmuş, öbür işi de Sadrazam Keşanlı Hüsrev Paşa'yı bozuk para gibi harcamak olmuş.

Harem Ağası olmak kolay mı kl, ülkede hep onun borusu ötmeye eni konu başlamış. Önce Hamamcıbaşı olmuş, Kapucubaşı olmuş, Macuncubaşı.. olmuş. Olmuş oğlu olmuş... Harem'de ne kadar baş varsa olmuş bizim kadı. Harem Ağası demek, büyük bir iş demekmiş.

Yel esmiş, yağmur yağmış, olanlar olmuş... Nasıl olmuşsa olmuş, bu bizim köyden birinin yolu İstanbul'a düşmüş mü? Tüm İstanbul'un ağzında, dilinde hep Dürrizade!. Dürrizade aşağı, Dürrizade yukarı.. Bizim köylü şöyle bir kafasını yoklamış, «Kim bu Dürrizade?..» demiş. Yahu, bu Dürrizade bizim Dürrizade olmasın ki?.. «Ülen» demiş bizim köylü bu «Kadı Dürrizade bizim kadı Dürrizade olmasın?» Kadı'ya el altından esaslı bir haber göndermiş. Kadı onun haberini hiç sallamamış. Bir daha haber salmış... Köyün kadısı bizim köylüyü nasılsa huzuruna bi kabul etmiş. Bizim köylü içeri girmiş ki, ne görsün ki, manzara onu iki paralık etmiş. Her taraf güzel-

lerle dolu mu dolu... İnce bellisi, kumral saçlısı, elâ gözlüsü... Tüm güzeller kadı'nın emrinde.. Bizim köylünün aklı mı karışmış ne, dili tutulmuş güzeller karşısında. Bakmış Dürrizade'ye, süt banyosu yapan güzellere emirler veriyormuş. Bizim köylü «Yahu böyle dalga olmaz, varmış varmış bizim kadı Cennete varmış» diye az kalsın aklını kaçıracakmış! Dürrizade bu ya, salmış bizim köylüyü karıların arasına.

Gün olmuş, harman olmuş. Bu bizim köylü köye dönmüş. Başlamış başından geçenleri anlatmaya. Güzellerin arasında şu kadar kaldım, şunları yaptım.. Köylü Harem demiş başka bir şey dememiş. Kadın demiş başka şey dememiş. Dürrizade demiş başka şey dememiş. Her Allahın günü Harem öyküleri anlatmaya başlamış. O anlattıkça milletin ağzı bir karış açık kalıyormuş. Güzeller, bülbüller... Akşam olur olmaz, tüm köylü bizimkinin çevresinde toplanıyormuş. «Hele biraz anlat..» diye adama yalvarıyorlarmış. Bizim köylü de ballandıra ballandıra piliçler arasında en mutlu günlerini anlatıyormuş. Bizim köylüyü hep böyle dinleyenler arasında biri çıkmış :

— Eyi güzel a, demiş, sen bizi kandırıyorsun. Böyle şey ancak Cennette olur...

Bu sözler karşısında bir uğultu kopmuş.. Bakmış hır çıkacak, yaşlı bir adam :

— Canım, ne bağırıp duruyorsunuz, demiş, bir de bizim muhtar gidip görsün!. Bakalım bu arkadaşın anlattıkları doğru mu, eğri mi, o zaman iyice belli olur, muhtar da yalan söylemez herhalde.

Muhtar da İstanbul'un yolunu tutmuş...

Eee, muhtar geldi gelecek diye köylünün gözleri ırakta kalmış.. Bir gün gelmiş, muhtar köyüne dönmüş. Muhtarı tanıyana aşkolsun. Adamın kikiriği

çıkmış. Avrukları çökmüş, bitmiş adam. Onu zar zor tanıyanlardan biri «Yahu muhtar, demiş, sen aç mı kaldın, susuz mu?..» Muhtar da söz edecek mecal mı kalmış ki, adam nerede ise nalları dikecekmiş. Bakmışlar muhtar ölecek, hemen onu besiye çekmişler. Muhtar günler sonra biraz etlenip butlanınca, başlamış başından geçenleri anlatmaya :

— Ah ağalar, demiş, ben bu bizim Kadı Dürrizade var ya, Padişahtan sonra geliyor.. Harem denilen yer yalancı Cennet, kızlar kısraklar tümen tümen... Beni görür görmez tanıdı.. Benimle hoşbeş etti etmedi, beni kaptığı gibi saldı cariyelerin arasına, sağımda esmerler, solumda sarışınlar.. Cennet, Cennet... Büyük adam olmuş bu bizim Kadı.. Güzeller, güzel kızlar beni pay edemiyorlardı, elâ gözlüsü, tatlı sözlüsü, ben ne yalan olsun ki, Cennetten geliyorum...

Muhtarın bu anlattıkları karşısında biri dayanamamış :

— Bırakın yahu, demiş, yalan olur ama bu kadarına da pes be!.. Ülen cariyeler seni ne etsinler, sen bizi kandırıyorsun, muhtar... İki üç gün İstanbul'da kaldın, sırf palavra kesildin, ne o tüm cariyelerle yatıp kalkmış!..

Muhtar aylarca Harem'deki yaşantısından söz etmiş durmuş. Köy ağası Abdül «Yahu millet, demiş, bu bizim muhtar az buçuk yalan eder, anlattıkları essah mı acep? Oldu olacak barim, bir de İmam Hüsin gitsin. İmam Hüsin yalan nedir bilmez. Bu bizim soytarı muhtarın aklı mı karışmış, «Ben Cennete gittim...» deyip duruyor. Amma yalancı adama çattık cannım.. Hele bi de İmam Hüsin'i İstanbul'a gönderelim...

İmam Hüsin yollara düşmüş. Dere tepe düz git-

miş, ona sormuş, berikine danışmış. Başında kocaman bir sarıkla başlamış Istanbul'da dolaşmaya. Aklı fikri Dürrizade ile görüşmekmiş. Şaşmış kalmış İmam Hüsin.. Halk ne padişahı ağzına alıyormuş, ne de Sadrazamı, var mı yok mu Dürrizade.. Haber salmış, olmamış. Beklemiş, yolunu yordamını aramış. Ona buna yalvarmış, rüşvet vermiş. Ve bu rüşvet üzre kendisini Dürrizade kabul etmiş. Bizim İmam Hüsin'i görünce eski kadı «Oooo... Buyur, buyur imam efendi, seni hangi yel attı buralara?» demiş.

Sonra olanlar olmuş, İmam Hüsin Efendiyi salmış Harem'e... Bizim imam bir iki hafta ya dayanmış, ya da dayanmamış.

Buraya eyi kulak verin ağalar, sabah olmuş, gün ışımış. Bakmış millet, köy alanında yerde biri debelenip duruyormuş. Çevresini almışlar. Adam ha ölecek, ha ölmüş. Yerde debelenen adam, güçlükle «Ben İmam Hüsin...» demiş. Bizim köyden biri: «Bak hele, demiş, kendisini imam sanıyor.. Hadi sen de git oradan...»

Bir başkası da :

— Ülen ite bak, demiş, bizim bildiğimiz İmam Hüsin yüz okka adamdır ha..

Tüm köylü adamın başına üşüşmüş. Yüzüne bakmışlar, urbasına bakmışlar, boyuna bakmışlar, gözlerine, kaşlarına bakmışlar, adamı imam Hüsin'e bi türlü benzetememişler.

Adamı sırtlanıp caminin dibine getirmişler. Müezzine «Bak hele, demişler, bu adam imam Hüsin'e benziyor mu ki?» Müezzin bakmış «Bizim imam Hüsin yüz okka adamdı, bu adam olsa olsa otuz okka var, değil imam, ben de imamı tanımazsam acep kim tanır?»

Avradına haber salmışlar. Kadıncağız başına

gelmiş. Bakmış, bakmış, dur hele demiş avradı, «İmam Hüsin Efendinin önünde iri bi ben vardı.. Hele hele.. Adamın önünü açmışlar avradı bakmış, bakmış da ünlemiş :

— Vah benim kocam İmam Hüsin, vah gidi, seni hangi kötü yeller bu hale soktular ki, kimler seni böylem iğne ile ipliğe dönderdiler?..»

Karısı böyle dövündükçe, berikiler de «Hele anlat canım hele anlat.. Yediğin içtiğin senin olsun imam efendi, hele anlat canım... diye yalvarmaya başlamışlar.

Karısının bu tanıklığı üzere, İmam Hüsin'i yerden almışlar hemen evine getirip bırakmışlar. Hüsin «Ooooff... amanıın... ııh...» diye inledikçe, onu sırtlanıp evine getirenler de «Aman İmam Efendi, yediğin içtiğin senin olsun, hele anlat canım...» diye yalvarıyorlarmış.

Imam Hüsin'i yağ-bal ile bir iki ay besiye çekmişler. Adam ayağa kalkar kalkmaz İstanbul'da başından geçenleri bir bir anlatmaya başlamış :

— «Bizim bu Kadı Dürrizade için Padişah mı desem, Sadrazam mı desem, Şeyhülislâm mı?. Böyük adam, böyüük!.. İstanbul'da sözü ferman nefesi derman adamın. Onun huzuruna çıkmam ne mümkün ki? «İmam Hüsin sizi görmek istiyor» dememiş olsaydım, sittin sene onu görmem imkânsızdı ne yalan olsun ki? Harem Ağası, kolay mı?. Huzuruna girdim ya, gözlerim kamaştı, ortalık ışık ışıktı. Aklım karıştı.. Bizim Dürrizade tahtı kebirine oturmuş, doğudan batıya emirler veriyordu. Dört bir tarafı cariyelerle dolup taşıyordu. İnce bellisi, elâ gözlüsü, tatlı huylusu. Ben bu kadar çok avradın arasında kalınca, utancımdan Dürrizade'nin yüzüne bakamıyordum, hemen dibimde süt banyosu yapan bir güzele bakı-

yordum.. Tövbe canım, tövbe.. Allahın dediği olur değil mi, canım bu bizim Kadı Dürrizade varmış da gelip Cennete varmış. Bi el çırptı, tüm güzeller önünde dizildiler. Bi el daha çırptı ki, güzelin biri boynuma sarıldı, öbürü ayaklarıma, beriki de önümden tuttu beni çekmeye başladı. Az kalsın solumaktan öleyazdım. Neüzübillâh ya, tövbe canım.. Yahu bu bizim Dürrizade de ne adammış böyle?.. Cennet canım, tövbee... Sonra saldı beni güzellerin arasına. Vallahi bi dirhem yalanım varsa, ne derseniz deyin, köylünün dediği doğru, muhtarın dedikleri doğru, Kadı Dürrizade Cennete vasıl olmuş, hurîler... Otuzun üzerinde yavuklum bulunuyordu Harem'de. Dürrizade'yi süal edecek olursanız. Cennette.»

Imam Hüsin Efendi başından geçenleri böyle anlatınca, tüm köylünün kafası atmış: «Yahu, demişler, bu bizim Dürrizade, Sadrazam Keşanlı Hüsrev Paşa'ya «Evlerimiz altında küp küp altın var» diye yalan söylememiş miydi ki? Eee, hem büyük bir yalan söyle, hem de var kit Cennete çulu ser, güzellerin arasında ömür sür ha?. Piliç gibi kadınların arasında gönül eyle.. Yok ağalar, böyle şey olmaz...»

Gün görmüş bir köylü ünlemiş var gücüyle :

— Bundan sonra yalan konuşmayanın anası ağlasın, demiş, bu yalan işinde bi keramet yok Ise namussuzum... Yoksa bizim mendebur kadının Cennette ne işi var ki? Cennete gitmenin bi başka yolu da varmış. Bu yalan yok mu, gelsin yalan...»

Kusurumu bağışlayın, yüz yıllardır söylenen öykü bu işte.

O gün, bugün yalansız söz edemez olduk gitti. Hâlâ da yalandan, dolandan bir keramet umarız. Aslında bizim bu köyün adı «Kırtaban»mış, ayak üstü kırk yalan kıvırdığımızdan ötürü köyümüzün adı sanı

«Kırkyalan» olup çıkmış! Ne edelim ki, tüm günahlarımız o Kadı Dürrizadenin boynuna. O kopuk kadı bizi yalancı etmiş gitmiş.

Haa, Namdar Efendi olarak size ne anlatıyordum ki, haa tamam, tamam... Şu bizim Halil Ağanın oğlu Zeynel'in üstüne söz ediyorduk değil mi ki? Bu Halil Ağanın Zeynel'in de suyu kolay kolay ısınmadı bu köyde. Hani yalancılığına bi şey dediğimiz oldu mu? Yoo, ne demek, olmadı ya. Yalancılığına sözümüz yok, emme hovardalığına çok sözümüz var. Bu kopuğun kırdığı ceviz bini geçti. Kadir Ağanın üçüncü avradıyla sarmaş dolaş samanlıkta yakalanınca, eee olanlar oldu gayrı. Canım bu da olur muydu? Bizim köyün göreneklerinde yalana bol bol yer var da, biz bi ağanın avradıyla basılan kopuğa imkânı yok göz yummayız. Halil Ağa da kalın ağa canım, Kadir Ağa da böyük ağa, ağaların ağası.. Kadir ağa bizi çağırdı, bağıra çağıra, «Zeynel kopuğu bu köyden kovulacak...» diye bi emir verince, olanlar oldu gayrı.

Köy İhtiyar Kurulu olarak toplandık. Halil Ağanın oğlu Zeynel'i Kırkyalan köyünden kovduk.

Bu Kadı Dürrizade bizi tüm yalancı etti değil mi, yalancı etti, emme bir netti biliyor musunuz kı, hovarda!.. Ülen Halil ağanın oğlu Zeynel, ne işin vardı Kadir ağanın avradının koynunda?

Ne edelim ki dünya bu, haydi hoşça kalın. Yalanımız dolanımız ve palavramız bol olsun.

★

Günler günleri izledi, Kırkyalan köyü çok gerilerde kaldı.

İlçede hava güzeldi, gökyüzü saydamdı.

Zeynel, Şehir Kulübünün önüne gelip dikildi bir

süre. Sonra çekine çekine içeri girdi. Kâğıt oynayanlar çoğunluktaydı... Camın dibindeki masaya geçti, oturdu. Bir masa ileride iki kişi aralarında konuşuyorlardı. Konuşulanlardan biri dertliydi.. Zeynel hiç çaktırmadan o iki kişinin sözlerine kulak verdi. Demir tüccarı Dolak Davut yakınıyordu :

— Safi Bey meteliksiz kaldım, inan.. Benimkine iflâs denir canım, ben durumun böyle olacağını bilmiş olsaydım, bu kötü demire tüm paramı yatırır mıydım ki? Ah bendeki kafa? Işler bir iki gün içinde yoluna girmezse, işim duman. Safi Bey kardeşim. Bana biri çıkıp biraz akıl verse ne iyi olacak, battım canım...

Bu sözlerin tümünü kafasına yerleştirdi, Zeynel. İçinden de «Tamam» diye geçirdi, «Enayiyi sakalından yakaladım!»

Bütün gece plan yaptı. Sabah olunca tıraş olup sokağa çıktı Zeynel. Demir tüccarı Dolak Davud'un mağazasını arayıp buldu.Elinde bir şık çantayla mağazadan içeri süzüldü. Davut Bey camlı bölmesinde oturuyordu. Kapıyı aralayıp camlı bölmeye girdi :

— Merhaba... dedi.

Davut Bey, karşısında tıraşlı şık giyinmiş birini görünce ayağa kalktı.

— Buyrun, dedi, bir emriniz mi var?.

Zeynel bir an kafasındaki tilkileri eyleme geçirdi :

— Yoo, rica ederim.. Sizinle özel olarak biraz konuşmak istiyorum eğer vaktiniz varsa...

Dolak Davud'un aklı bir ara karışır gibi oldu. İki elini açtı. Sağ elini yanağına götürdü. Güldü bir süre..

Zeynel davrandı :

— Elinizde ne kadar demir var?

İçi hopladı bu soru karşısında Davut beyin.

— Ikiyüz ton!..

— Çok güzel, hepsini alıyorum, ne dersiniz?

— Elimdeki tüm demirleri mi?..

— Evet..

— Peki ödeme işi ne olacak?

— Ödeme işi kolay, siz bir «he» deyin..

— Beyefendi, bu işi yarın konuşsak nasıl olur acaba?

— Benim için hava hoş, sız bilirsiniz, yarın konuşuruz.

— Şey, beyefendi.. Siz ne iş yapıyorsunuz?

— Yapı işleriyle uğraşıyorum.

— Çok sevindim buna, demek müteahhitsiniz ha?

— Eh işte...

— Adınız beyefendi?

— Halil Ağaoğlu Zeynel!..

— Benimki de Dolak Davut..

— Tanıştığımıza.. Demek yarın konuşacağız?

— Yarın konuşsak çok iyi olur, kafamın içi çok karışık da.. Yarın olsa, beyefendi...

Birlikte dışarı çıktılar.

Dolak Davut sabaha dek uyumadı, karısına «Dürdane, dedi, demirlere müşteri çıktı. Vereyim mi ne dersin? Biliyorsun bankadan bonolar için habire sıkıştırıp duruyorlar. Kerli ferli bir adam geldi... Elimdekiler demir değil, hurda.. Adam paranın sözünü bile etmedi... Ne dersin?.»

Karısı hiç bir yanıtta bulunmadı.

Gün ışıyınca kalktı, doğru mağazaya gitti Dolak. Az sonra Zeynel damladı.

— Iyi günler, iyi sabahlar Davut Bey... dedi.

Yüzü güleçti.

— Buyrun, buyrun beyefendi... İyi günler... Çay kahve...

— Teşekkür ederim, çay olsun.. Demir işi ne oldu?

— Sattım gitti.. Senet sepete aklım ermez, senet de olur canım, ne diyecektim?.. Sattım gitti, sattım.. Senet işi, beyefendi?

— Hepsi kolay, siz merak etmeyin. Söz bir Allah bir... Para, senet!..

Karşılıklı oturup bu senet sepet işini konuştular. Aradan biraz zaman geçince, Zeynel:

— Davut Bey, bana müsaade!. diyerek mağazadan ayrıldı.

Demir tüccarı Davut onunla için için alay etti, Zeynel'in ardından bakıp güldü :

— Piyasanın çok acemisi, dedi, bir iki gün sonra bana «yandım!» diye bağırmazsa çok iyi. Kabak gibi adam...

Zeynel buradan sıkı adımlarla doğru Hak Yolu gazetesine gitti. Daldı içeri. Sağda camlı bir oda vardı. Odanın bir iki metre önünde eski bir makina gürültüyle çalışıyordu. Makinaya kâğıt veriyordu adam. Zeynel adama seslendi güleç bir yüzle :

— Kolay gelsin!. dedi. Senden başka kimse yok mu burada?

Al yanaklı adam, isteksizce başını çevirdi:

— Siz kimi aradınız?. diye sordu.

— Gazetenin sahibini!

— Camlı odaya buyrun, ben onu şimdi bulup getiririm, önümüzde şu kahve var ya, az önce orada pişti oynuyordu.

Gazetenin sahibini bulup getirdi al yanaklı adam. Kem küm öksürüyordu. Camlı odaya girdi, yerine oturdu. Zeynel'e :

— Buyrun efendim, dedi, bir isteğiniz mi var?

Zeynel yavaşça sağına soluna bakındı, hiç vakit geçirmeden söze girdi :

— Para kazanmak ister misin?. dedi.

Hak Yolu'nun sahibinin gözleri güldü birden :

— Para kazanmak mı, nasıl istemem ki, elbette isterim!.. dedi.

— Işte şimdi oldu!. Öyleyse benim sözlerime kulak verin. Sana üç bin liralık ilân vereceğim, ama bu ilân işinden önce gazetene bir haber koyacaksın, oldu mu?

— Oldu..

— Gazetenin baş sayfasına büyük puntolarla «Demire yüzde ikiyüz zam geliyor!» Demir Fabrikaları Genel Müdürü açıkladı...» Işte haber sana!.

Gazetenin sahibi bu haber için önce kem küm etti, üç bin kâğıdı, masanın üzerinde görünce «olur» diyerek işi tatlıya bağladı.

Zeynel Hak Yolu'ndan çıktı. Hemen bir arabaya atlayıp ilin yolunu tuttu. İlde hava pusuluydu.. Hemen PTT'ye gitti. Çok acele telefon yazdırdı. Dolak Davut'a telefon edecekti. Aradan ne kadar zaman geçti, telefonun zili çaldı. Aygıtı eline aldı, hiç çaktırmadan :

— Alooo!... Kimsiniz efendim?. Şey, Davut Bey siz misiniz? Eveet şey.. Siz kimsiniz? Ben mi? Davut, demirci Davut canım. Haa, ben de, yahu beni tanımadın mı? Ayıp vallahi, ayıp! Ben Çimento Bayii Fettah! Buyur Fettahcığım, buyur.. Davut Bey, bak sana ne diyeceğim, bizim Bakan Iskender, benim kulağıma üfürdü, demire yüzde beş yüz zam geliyormuş. Senin elinde çok demir vardı da haber vereyim dedim. Sakın elindeki demirleri satma, yine milyonlara milyon katacağız. Çimentoya yok mu?

Fettah Bey.. Çimentoya da gelir her halde.. Sen çimento işini bir yana it, sakın demirleri satma... Aallooo!.. Davut Bey.. Demir.. Daha ne var ne yok? Aman demir işine iyi kulak ver.. Benden sana haber etmek, bana bak yüzde isterim ha.. Haydi eyvallah Davutçuğum.. Çat...»

Dolak Davut sanki yıkıldı, telefon konuşması onun aklını karıştırdı. Sabaha dek uyumadı.

Zeynel ilden ilçeye dönmeden önce Hak Yolu zam haberini patlatmıştı bile. Hiç bir şeyden haberi yokmuşçasına Zeynel, Dolak Davudun yazıhanesine girdi.

— Merhaba Davut Bey, dedi, ne var ne yok bakalım?.

Yüzü kaynanasından azar işitmiş Ermeni gelini gibi asıktı. Zam işi aklından çıkmıyordu. Hastayım numarası yaptı, ofladı pufladı. Yüzünü ekşitti, Zeynel'in kolunu kaptı birden :

— Şey, dedi. Bak hele Zeynel Bey.. Demir işi vardı değil mi? Ben satmaktan vaz geçtim sana demirleri! Niçin biliyor musun Zeynelim, han yapmağa karar verdim de onun için... Gel sen bu işten çekil...

Zeynel içinden «Bu haber iyi tutmuş!» diye geçirdi.

Fettah Bey ona telefonda zam için yüzde beşyüz demişti. Ama beri yanda Hak Yolu da bu haberi «yüzde ikiyüz» olarak yazmıştı. Zeynel'e söz yetiştirirken kafasından bunları geçiriyordu. Hangi haber doğru diye yorum yapıyordu.

Dolak Davut :

— Han işinde şimdi çok para varsa bunun bir nedeni vardır, değil mi Zeynel Bey?

Bıyık altından güldü Zeynel :

— Bu han yapma işi yeni mi geldi aklına?..

— Eh aşağı yukarı öyle, dün gece yatakta aklıma geldi! Çok para var.. Tabii bana da demir lâzım olacak... Demirleri de sana sattım. Ne kötü iş değil mi?

Bir süre konuşmadılar. Kalkıp dışarı çıktılar. Kulübe girdiler.. Köşedeki masaya geçtiler. Tam oturmuşlardı ki içeri Toptancı Hasan Basan girdi. Davut'u görünce seslendi :

— Bana bak hele Dolak Davut, dedi, hadi yine dört ayak üstüne düştün. Demire zam geliyormuş!.

Zeynel hiç renk vermeden :

— Boş verin böyle zam haberlerini, diye güldü, hepsi yalan dolan, biraz demir işine el attım, ardından haber uçuşmaya başladı. Tatsız mı tatsız şaka bunlar! Dolak'ı pirelendiriyorsunuz...

Gülüşmeler oldu.

Yediler içtiler. Dolak Davut Zeynel'in kulağına:

— Sağolun Zeynel Bey, dedi, demek ki demir işinden vaz geçtiniz?.. Sağolun...

Gözlerini patlattı :

— Ben mi demir işinden vazgeçtim, Davut Bey?

— Evet..

— Kim söyledi sana bunları?

— Az önce sen söyledin ya!.

— Ben mi söyledim?

— Insan bu kadar çabuk sözlerinden döner mi?

— Kim döndü?

— Sen dönmedin mi?

— Az önce biz han işini konuşmuştuk!

— Konuştuk. Eee, ne olmuş yani?

— Hiç ne olacak, ben demir işinden vaz geçmedim. Hepsi bu..

— Yalan, yalan...

Dolak Davut sinirinden alnını kaşımaya başladı. Zeynel de bir hinlik düşünüyordu. Dolak Davut'un dizine iki üç kez pat pat diye vuran Zeynel, gözlerini kırpıştırdı :

— Bak hele Davut, dedi, ben en çok dalavereli işlere uyuz olurum hayatta. Sonra ben erkek adamım! Demire zam geldi değil mi, geldi. Ne olacak? Haydi ben vazgeçtim demir işinden, tamam. Ama payıma düşeni.. Benim payıma ne düşecek?. Sen han yap, hamam yap! Beni hiç ırgalamaz. Demirin kilosu yüzde bilmem kaç arttı, artan payı alırım... Ben şu kadar para alırım demem, yüzde kaç arttı demir, onun yarısını isterim hiç kuşkusuz... Bana parayı verirsin, sana veririm bana vermiş olduğun satış senetlerini, oldu mu? Sen de kazanıyorsun, ben de kazanıyorum.. Ticaret bu değil mi?.. Hesap edelim, bana tutarı kadar çek verirsin, o işe bu işe benim aklım ermez. Oldu mu, Dolak Davut?..

Dolak Davut çeki imzalayıp verdi Zeynel'e. İkisi de memnun kalmışlardı bu işten ama, kazanan Zeynel oldu, kaybeden de Dolak Davut!..

★

Toptancı Hasan Basan'ın derdi büyüktü son günlerde. Derdini kime açtıysa, kimse bir çözüm yolu bulamıyordu. Dolak Davut'un aklına bu Zeynel oyunbazı geldi.

Hasan Basan'ın bürosuna geldiler birlikte. Demir Tüccarı Davut güleç bir yüzle :

— Sizi Zeynel Bey ile tanıştırayım!.. dedi. Tahmin ederim ki senin bir çok derdini halleder. Zeynel Bey uyanık arkadaştır!..

Dolak Davut onları başbaşa bırakıp gitti. Dışarıda giderken de «Eh gayrı hayırlısı, diye konuşuyordu kendi kendine, iki canbaz bir ipte oynayacaklar.. Filim, filim!.. Bize de seyretmek düşer..»

Dışarıda bol ışıklı bir hava vardı. Birkaç gün önceki o puslu, o can sıkıcı havanın yerine güneşli bir hava almıştı.

Önce dereden tepeden konuşmaya başladılar. Zeynel hep dinliyordu. Toptancı Hasan Basan sanki içini boşaltıyordu. Şöyle sürdürdü sözlerini Hasan Basan :

— Biliyorsun ki Zeynel Bey, benim işim al gülüm ver gülümdür... Bu malı mülkü ben böyle elde ettim. Ama ne oldu? Bu kadar çalışıp çabalamam hep boşuna mıydı ki? Bir mebusluk koparmadım gitti!

Bu ilçede Vatan Cephesini ben kurdum. Az mı koştum dağ bayır? Demek hepsi boşmuş bunların ha?. Bir mebusluk kapayım dedim, millet ayaklandı ayaklanacaktı. Şükür seninle tanıştığıma.. Benden mebus olmaz mı ki? Kulaklarıma neler gelmedi, neler. Çok para kazandım ama az da para vermedim partiye. Hepsi havaya gitti sanki bunların. Bu yüzden dertli olup çıktım, ne yalan olsun ki..

Biliyor musun Zeynel Bey kardeşim benim, karımın yüzüne bakamaz oldum ben. Kaç haftadır karımdan ayrı gayrı yatıyorum. Derdimden, üzüntümden ne ettiğimi hiç bilmiyorum. Karım benim yüzüme alaylı alaylı bakmıyor mu, ifrit oluyorum. Benimle durmadan alay edip duruyor karım. Bir ara kafama kötü kötü düşünceler takıldı, kendimi öldürmeğe kadar gittim desem yalan değil hani, vazgeçtim. Düşündüm taşındım bu işin altından nasıl kalkacağım diye? Haydi kendime kıydım, ya gencecik karımın

hali ne olacaktı? Hasılı durumum bir para etmiyordu. Karıma hep «Dürdane'ciğim benim, kocan olan ben yarım mebus sayılırım, ona göre bana bak..» diyorum. Karımı böyle aldatıp duruyordum. Biz Ankara'da tanışmıştık zaten. Bu yüzden karım Ankara'yı çok seviyor. Aklı fikri Ankara'daydı karımın. Eee, Ankara'ya da insan mebus olmadan gider mi hiç? Karım benden kaçmasın diye yalan yere gazetelere adımı yazdırıyordum. «Mebus adayımız Hasan Basan...» Böyle şey olur mu hiç Zeynel Bey kardeşim?

Seni çok sevdim ben, Dolak Davut da gözüme girdi. Senin gibi iyi yürekli bir arkadaşı benimle tanıştırmasını unutmayacağım asla! Çok iyi oldu tanışmamız. Çok memnun oldum..

Ne diyordum ben Zeyel Bey? Ha, mebusluk işini konuşuyordum. Gördün değil mi iki gün önceki karşılama törenini? Hep bunları bana inat olsun diye yapıyorlardı. Yahu bu Pelvan Niyazi de kaç paralık adam değil mi? Yer yerinden oynadı ilçede. Bu millette kafa mı kalmamış ne ki? Zurnalar öttü, davullar vurdu... Canım adam pelvan, hepsi o kadar! Mebusluk başka şey, pelvanlık yine başka. Hani sözüm yabanaa, akıllı olsaydı esnaf olurdu, varıp meydanlarda güreş tutmazdı. Ben bu durumu görünce içimden «Eh, gayrı senin suyun ısındı Hasan, başının, o dertli başının çaresine bak» dedim. Bir de tüm ilçede bir yalan savurmuşlar ki, değme haa? Bizim Genel Başkanlık bundan böyle mebusları pelvanlardan seçecekmiş! Yahu şu bizimkilerin aklına bak hele, Mecliste kavga olursaymış, eh elimizin altında tümen tümen pelvan bulunursa, muhalefetin hakkından gelirmişik! Yahu bu bizimkiler güreş mi

tutacaklar Mecliste? Ama ben durumun bozukluğunu kimseye anlatamadım gitti?

Sivri akıllının biri de Ankara'ya tel çekmiş «Nihayet mebus kılıklı birini bulduk, bundan böyle muhalefet gık derse, kendileri bilir...»

Benim gözüm seni çok tuttu Zeynel Bey, biz ne günlere bu tekkeyi bekledik? Elbette ki işin ucunda mebusluk vardı. Diktiler benim karşıma Pelvan Niyazi'yil Ayıp değil mi, buna göz göre göre beni yemek denir. İşte ben bu yüzden işi mişi, karıyı mayı bir yana ittim. Hani eşeğe kızıp semeri kırmak istemedim. Partiyi bırakmak istemedim. «Bak, demesinler, adam bunca yıl partiye mebusluk için bağlanmış da haberimiz yokmuş..»

Bu büro senin, kasanın anahtarları senin, defterler, faturalar, senetler senin. Birlikte çalışacağız bundan böyle!..

Toptancı Hasan Basan Bey tüm dertlerini bir bir ortaya döktü. Ne olmuş, ne bitmiş hepsini anlattı.

Dışarı çıktılar. Zeynel, Hasan Bey'in sol kolundan tuttu :

— Bak Hasan Bey kardeşim, dedi, bana karşı göstermiş olduğun sıcak ilgiden ötürü sana teşekkür ederim. Her şey bir yana, önce sen beni ortak olarak kabul ediyor musun? Eğer bu ortaklık işl olursa, kafa kafaya verip birçok işler çevirirız!

Bu sözler karşısında biraz afallar gibi oldu, sonra birden toparlandı, güleç bir yüzle :

— Tamam, dedi, bu iş de olup bitti. Ver şu elini sıkayım Zeynel Bey...

Ekledi sevinçli sevinçli :

— Her şey iyi güzel bitti ama, şu benim mebusluk işi ne olacak? Vallahi ilçede kimsenin yüzüne

bakamaz oldum. Ah bir mebus olabilsem? Bu iş beni çok üzüyor, Zeynel Bey...

Bıyık altından güldü :

— Hasan Bey, dedi, sen bu mebusluk işini oldu bil, hiç üzülme...

Hasan Bey az kalsın uçacaktı bu sözler karşısında.

Aradan bir iki ay geçti. Zeynel Bey oyunlar tezgâhladı, dümenler hazırladı. İlçeyi eni konu tanıdı. Kimin borusu en çok ötüyordu bu ilçede, onu ölçüp biçti. Bir Pelvan Niyazi işi aklına takıldı.

Pelvan Niyazi azbuz adam değildi, her yanda ismi cismi vardı. Hele de Cihan Pelvanı olunca, onu tanımayan kalmadı ülkede. Bu yüzden onunla baş etmek pek kolay olmayacaktı. Pelvanın yüzünden ilçe başkanlığı çalkalanıyordu son günlerde. Parti içi de öyleydi, üyeler ana avrat dümdüz gidiyorlardı. Ama bu kavga ve patırdılar Pelvana yarıyordu hep. Hasan Basan Beyden yana olanlar, kimi tutacaklarını nerede ise iyice şaşırmışlardı. Ne olursa olsun Pelvan Niyazi'nin şansı daha çoktu mebusluk işinde.

Hancızade Kül İbrahim Bey'in soyu sopu hâlâ etkinliğini koruyordu. Onların sözü söz, dedikleri dedik oluyordu ilçede. Paralı ve zengin oldukları için, onlardan yana çıkan çok oluyordu. Tarlaları, bağ bahçeleri ilçeyi çepçevre çevirmişti. Söz ola, bu ailenin kökü Osmanoğluların bir dalına dayanıyormuş. Bu Hancızade Kül İbrahim Kurtuluş Savaşı sırasında ölmüş. Rivayet bu, düşmana bir mermi atmadan ölmüş. Mustafa Kemal Paşa İzmir üzerine yürüyünce, derdinden ölmüş. Son avradı olan Dudu, kocasının ölümünden yıllarca sonra, eşraftan bir adamla evlenmiş, bu adam da nasılsa birden ölüvermiş. Ara-

dan bir süre geçince adı sanı olan «Hancızade»yi, bir kalemde «Duduzade» haline sokmuş. Duduzode Serbest Fırkacı Rüştü Bey adında biriyle evlenmiş.

Aslında bu Kül İbrahim itin biriymiş. Bu kadar mal mülkü nasıl, hangi nedenlerle meydana getirildiği hâlâ dillerden düşmez. Hancızade Kül İbrahim Bey sık sık Vilâyete gidermiş. Mutasarrıf Çerkez Hasan Paşa ile buluşup dümen çevirmiş birlikte. Bağa bahçeye, mala mülke pek düşkün olan Kül İbrahim, Çerkez Hasan Paşa'yla başbaşa verip, askere alınacak kimseler üstüne kumar oynarlarmış. Biraz toprağı olanları Yemen'e asker ederlermiş. Bir iki fidanlık bahçesi olanları da cepheye postalarlarmış. Yemen'e gidip kim dönmüş ki, gidenin toprağını hemen üzerlerine geçirirlermiş. Cepheden künyeler gelmeye başlayınca, Hasan Paşa'yla oturup bağı bahçeyi aralarında paylaşırlarmış. Hancızade çiftliği, Hasan Paşa yaylası ile merası böyle meydana gelmiş. İşte bu Kül İbrahim böyle bir İbrahim'miş. Kocasından sonra üç erkeği pes ettiren, onları öbür dünyaya göndermiş olan Duduzade, Serbest Fırkacı bu Rüştü Bey'i iki paralık ettikten sonra bir daha evlenmemiş.

Olanlar olmuş, gidenler gitmiş.

Kül İbrahim'in son avradı Dudu, Serbest Fırkacı Rüştü'den bir kız çocuğu doğurmuş. Hasan Basan Bey'in yanından ayrılan Zeynel, günlerce hep bu otuzuna yaklaşmış olan kızı düşünüyordu.

Önce müezzin Hıdıroğlu Kasım ile ilişki kurdu. İlçede Hıdıroğlu Kasım'ın ardına düştü, Zeynel. Hıdıroğlu'nun sözü geçiyordu ilçede.

Bir gün bu işi açtı Hıdıroğlu'na:

— «Eeee, benim iki gözüm kardeşim Hıdıroğlu.. Biliyorsun değil mi olan bitenleri? Yahu bu par-

ticilik yüzünden millet birbirini kesecek be, millette kafa kalmamış galiba. Bilmem ki, ha benim ortağım, ha Pelvan Niyazi mebus olmuş. Vallahi hiç farketmez. Ama olanlara üzülüyorum ne yalan olsun ki. Bu işler böyle gider mi? Bir partide kaç ileri adam olur? Bu konuda elbette ki senin de bir görüşün olacak. Bu mebusluk için bir şey de canım. Diyeceğin neyse onu de, kafam karıştı gitti benim...»

Bu Hıdıroğlu da az hinoğlu hinlerden değildir. Kafasının içinde ne var, ne yok hepsini birbir karıştırmaya başladı. İçinden «Ah seni yalancı, ah seni hovarda bozuntusu dürzü!» diye geçirdikten sonra:

— Hani ne desem yalan olacak ya, benim bu politikaya pek aklım ermez bilirsin sen. Parti karıştı da karıştı.. Doğru. Pelvan mı, Hasan Bey mi?.. Hele sen söyle bakalım, hangisi?.

Aptal numarası yaptı Zeynel:

— Millet kimi istiyorsa o olsun canım, Hasan Basan Bey'in mebuslukta pek gözü yok. Zaten biz ne desek boş, millet bilir bunu, değil mi Hıdıroğlu?

— Bizim Hasan Bey'in mebuslukta gözü yok mu dedin?

— Yok ya..

— Hiç inanmam bunlara.. Onu ben az çok bilirim, gözü hep yükseklerdedir. Hele o genç karısı yok mu, herşeyi verecek kocası mebus olsun diye!.. Sonra partiye az mı para verdi. Hoş, bu paraları da parti sayesinde elde etti ya, boş ver sen, Hasan Basan Bey mebusluğu pek kenara atmaz canım. O işini bilir, çok iyi bilir..

— Bilmiyorum, hiç bana açmadı da..

— Hasan Bey, açsa da haklıdır. Partinin sayesinde vurdu, elbette partiye para verecek, mebusluk peşinde koşacak, yağma mı var? Genel Müdürü bir

kafaya aldı, başladı el altından paralar gelmeye. Söz olunca da «Efendim, fabrika ihale yapmakta serbesttir...» Peki, fabrika ihale yaptığı kimseye araç gereç de mi verir göz göre göre.. Araç ve gereçler fabrikanın, ee geriye ne kaldı yani? Hasan Basan Bey üç adam getiriyordu iş yerine, elli adam da fabrikadan. Ama bunlar hep il'de oluyordu. Tabii Hasan Bey para harcayacaktı, kazın geldiği yerden tavuk mu esirgeyecekti?

Bu sözler karşısında Ağaoğlu Zeynel'in kafası karıştı. Az çok da Hıdıroğlu'nun düşüncelerini öğrenmiş oldu. Zorla gülümseyerek :

— Öyleyse Pelvan Niyazi'ye ne dersin?

— Pelvan için mi?

— Evet...

— Ona bir diyeceğim yok. Millet de onu tutuyor son günlerde..

— İyi güzel ya, Pelvan politika acemisl ama, bu durum partiye ne gibi zararlar getirir acaba?

— Hiç bir şey getirmez, ne zararı getirsin. Adamın bir bit yeniği mi var ki? Yok. Adam ömrü billâh güreşti durdu, ne çaldı, ne de çırptı! Ama kelâm etmesini bilmiyormuş, olsun canım. Gücü kuvveti var ya, o bize yeter. Daha geçenlerde bizim partinin mebusları az mı dayak yediler? Bizim Pelvan orada olsaydı, hepsinin anasını bellerdi. Ne diyecektim?. Bize pelvan yapılı adamlar lâzım. Genel Başkanımız da pelvan yapılı değil mi ki?.

— Vallahi çok iyi sözler ettin Hıdıroğlu, dediklerin hep doğru!

— Bizimkiler her birleşimde bir posta dayak yerlerse, ne olur onların halleri sonra? Şimdi bizim parti her ilden, her ilçeden bir iki pelvanı Ankara'ya gönderdi mi, kimse bize yan gözle bakamaz.

Zeynel'in aklına yine bir şeytanlık takılıp kaldı.

— Hıdıroğlu, dedi, bu bizim Pelvan Niyazi evli mi ki?

Ağzını bir süre şaplattı Hıdıroğlu :

— Evli mevli değil canım, bekâr adam. Güreş tutmaktan adam evlenecek zaman mı buldu? Ne olmuş, bekâr olsun...

— Canım, ben bir şey demedim ki, bekâr olsun olmasına ya, evli olsaydı daha iyi olmaz mıydı? Bekâr takımın kafası hep havada kalır da, onun için konuştum. Pelvan milleti bu, çabuk aldanırlar!

— Ne demek çabuk aldanırlar?

— Kadın milletine...

— Aldırma canım, o kadar ince düşünme.

— Düşündüğüm de yok da, bekâr adamın mebus olması pek uygun gelmiyor bana. Ama belki de bu düşüncemde haksızım.

— Yani ne yapalım, ne edelim?.

— Haa, bak söyleyeyim. Bana kalsa bu Pelvanı mebus etmeden önce bir başgöz edelim. Muhalefetin ağzı torba değil ki büzesin, adamlar ya bir de tuttururlarsa «Pelvan Niyazi falancanın avradıyla düşüp kalkıyor, bundan mebus olmaz» diye. Sonra ne yaparız? Adam bekâr değil mi?. Bekâr, ve elbette ki harama uçkur çözecek.. Canım en iyisi onu evermek bence, Hıdıroğlu kardeşim benim.

— Vallahi bana kalsa pek gereği yok.

— Var, var...

— Şimdi onun yanına varıp da, «gel bi everelim de öyle adaylığını koy!...» denmez a.

— Denmez ama, bir yolunu bulmak lâzım.

— Eh sen bilirsin, benim bundan fazla konuşacak halim yok. Hadi bana eyvallah!

— Güle güle...

Zeynel çok şeyler öğrendi.

İçinden kıs kıs gülüyordu. Toptancı Hasan Basan Beyin karısını düşünmeye başladı.

Ağaoğlu Zeynel, aşağı yukarı ilçede tanınmaya yüz tuttu. İlçe ne kadar yerdi zaten?

Hıdıroğlu kahveden çıktı çıkmadı, onun ardından içeri Bekçi Ramazan Efendi girdi. Zeynel eliyle Ramazan Efendiye işaret etti. İskemlesini sürüye sürüye Zeynel'in yanına geldi:

— Merhaba Zeynel Bey, dedi, kusuruma hiç bakma, seni görmedim. İyi oldu da yanına çağırdın beni. İçim dolu, dolu...

Ağaoğlu Zeynel için için sevinmeye başladı. «Bakalım bu adam da neyin nesini anlatacaktı» diye.

— İşler nasıl gidiyor Ramazan Efendi?...

Kirli dişlerini gösterdi:

— Nasıl gitsin, iyi gitmiyor hiç. Bana kalsa bizim Genel Başkan şaşırmış gitmiş. Yahu kusura bakma Zeynel Bey, yahu dedim... Bizim Genel Başkan aklına koymuş ki, mebusların tümünü pelvanlardan yapmak... Vallahi hiç mi hiç aklım yatmadı bu işe, pelvanın mecliste ne işi, ne görevi olabilir? Orası güreş meydanı mı ki, yok canım vallahi bu adam şaşırmış! Pelvan milleti bu, orada onlara güreş mi tutturacaksın? Şeytan bana diyor ki, al eline bir kalem hepsini yaz gitsin. Beni partiden kovarlarsa kovsunlar, sonra düşünüyorum «Yahu senin başka bi işin yok mu? Ramazan, boş ver ülen, bu partinin işini sen mi düzelteceksin? Ne halleri varsa görsünler..»

Bunları Ramazan Efendi bağıra çağıra söyleyince, ocakçı söze atılıverdi:

— Pelvan canım, ondan iyi mebus mu olur, ense kulak yerinde...

Ramazan Efendi kızdı:

— Sen fazla konuşma da bana bir çay getir, senin aklın böyle işlere ermez ...dedi.

Ocakçı baktı ki papuç bağlı, sustu.

Zeynel Bey usulen sordu: «Sen şimdi kimden yanasın?»

Bekçi Ramazan Efendi şapkasının gölgeliğini sola çevirdi:

— Hasan Basan Beydenim, dedi, tam ondan mebus olur. Sonra adam eski particidir. Bizim partide onun gibi Ticaret Bakanı olacak adam mı var ki? Adam ticaretin en keskin yanlarını iyi biliyor canım. Ben onun Ticaret Bakanı olacağını ne zaman anladım biliyor musun, on hurda kamyonu göz kaş arasında bir devlet sektörüne sokuşturduğu zaman. Hah demiştim, ticaret adamı böyle olur; Sonra sonra, onun bir arazisi vardı, kimse dönüp de yüzüne bakmıyordu. Arazi ada gibi ortada kalmıştı...

Ancak uçakla arazisine girip çıkılabilinirdi. Genel Müdürü kafesledi, oraya bir pompa istasyonu kurdurdu. Pompa istasyonu bitti... Sonra bir de öğrendik ki, o çöplüğü yarım milyon liraya fabrikaya okutmuş! Eee, bak bu adamı başa geçirin de görün neler yapar. Pelvandan ne olur ki?

Ramazan Efendi, Pelvan Niyazi için demediğini komadı.

Bu sırada kahveye partinin borazancıbaşısı Hamza Bey girdi. Hiç sağına soluna bakmadan kimsenin bulunmadığı bir masaya geçti. Rengi iyi değildi, uçuktu. Kendi kendine söylenmeye başladı. Aslında ona Darbuka Hamza Bey derler. İlçenin ikinci gazetesini o çıkarıyordu. Gazetesinin adı da «Demirkırat»tı...

Zeynel oturduğu yerden Hamza'ya eliyle «Merhabaa» diye işaret etti. O da başıyla karşılık verdi.

Bekçi Ramazan Efendi durumu beğenmedi mi ne, kalkıp gitti.

Az sonra da Zeynel Bey, Darbuka Hamza'nın yanına gidip boş bulduğu iskemleye oturdu. Güleç bir yüzle:

— Ne o Hamza Bey, dedi, üzüntülü görüyorum seni bugün...

Hamza Bey fişek gibi patladı:

— Hiç sorma, diye sözlerini sürdürdü, başım belâda. Param var ama bir türlü kâğıt bulamıyorum. Eskiden il'e bir haber saldım mı, al tonlarca kâğıdı! Şimdi kimse bir kilo bile vermiyor.. Kabahat mı, bende, ulan Hamza senin nene gerek uzun uzun sözler etmek gazetende? Dümenine baksana keltaban.. Geçen gün gazeteye bir iki yazı koymuştum, keşke koymasaydım bu yazıları. Kâğıt işlerine bakan Genel Müdür için «Bu adamı daha yerinden almayacak mısınız? Başındaki kurumu batırdı...» Ne oldu, olanlar bana oldu? Yahu böyle yazı yazılır mı hiç, kafa işte bendeki.. Bu yüzden kâğıtsız kaldım. Yağ çekmedim de böyle oldu işte.. Bir arkadaşa gittim «Aman bana bir ton kâğıt» dedim, adam yüzüme bakmadı. Bu yüzden kafam çok bozuldu. Kâğıt yok kâğıt, böyle gazetecilik olur mu?.

Hamza Bey bu sözleri söylerken, beri yanda da Zeynel kafa çalıştırdı:

— Boş ver Hamza Bey, insan böyle şeylere üzülür mü? Sana ne kadar kâğıt lâzım, bana onu söyle..

— Ne kadar bulursak...

— On ton olur mu?

— Zeynel Bey, ne diyorsun sen? On ton mu dedin?..

— Evet..

— Ben sana hemen yarın bulayım, oldu mu? diyenler çok oldu...

— Sen bu diyenlere hiç kulak asma, on ton yeter mi ki?

— Yetti yetti... ne zaman?

— Yarın gidip fabrikadan al on ton kâğıdı.

— Şaka yapmıyorsun değil mi, Zeynel Bey!

— Yapmıyorum.. Ama benim de, senden bir önemli isteğim olacak bir gazeteci olarak. İlçede durumu görüyorsun değil mi? Bir Pelvan tutturdular.. Bak bu kâğıt işi olduktan sonra, gazetene kocaman bir başlık atacaksın çarşaf gibi? Pelvandan mebus olmaz..» Sonra da ekleyeceksin «Evet, evet olmaz, bunun bir önemli nedeni var, çünkü Pelvan bekâr adam!..» Devam edeceksin «Örnek mi istiyorsunuz? Kasım Gülek de bekârdı, ne oldu?. Çok şeyler oldu.. Bekâr adam olduğu için habire pot üstüne pot kırdı. Kalkıp insan Ingiliz Albayı Fens'e ve onun avradına aşk mektupları yazar mı? Yazdı.. İnönü sonra onu ne yaptı?..» İşte senden istediklerim benim.

— Hepsi oldu, tamam. Yalnız sen kâğıt işini hallet, Zeynel Bey..

— Sen yarın doğru fabrikaya gideceksin, Farfarî Beye benden bir selâm sarkıtacaksın, sonra sen çek kamyonu anbarın önüne... Para işini hiç düşünme...

Bu sözler çok hoşuna gitti Hamza'nın. Zeynel Beyin elini sıkıp kahveden çıkıp, doğru gazeteye geldi.

Ertesi gün ateş püskürtmeye başladı Demirkırat gazetesi. Bir başlığı şöyleydi:

«Bizim adayımız Hasan Basan Beydir...»

İki gün sonraki başlık da çok anlamlıydı:

«Mebusluk başka şeydir. Pelvanlık başka...»

İç sayfalarda da şunlar yazıyordu:

«Bekâr bir adamdan imkânı yok mebus olmaz. Çünkü şeytana kolayca uyar ve işi hovardalığa döker. Demokrasinin böyle şeylere hiç tahammülü yoktur. İsmet Paşa Kasım Güleği partisinden niçin kovdu?..»

Bu yazılanlar az da olsa etkisini ilçede gösterdi.

Hamza'nın büyük bir çıkarı olmasaydı, gazetesine o başlıkları koyar mıydı? Ama ne var ki, Zeynel, onu çabuk kafaya aldı. Hamza'nın girip çıkmadığı iş mi kalmıştı? Demirkırat'ı niçin çıkarıyordu? Muhalefete küfür etmekten çok, el altından kâğıt almak ve satmak için çıkarıyordu. Bu başlıklar yüzünden Demirkırat ile Hak Yolu iyice kapışmışlardı son günlerde.

Bir şamata alıp yürümüştü ilçede.

Hasan Bey bu şamatanın ortasında sıkışıp kalmıştı. Bir türlü kendisini toparlayamıyordu. Tabii bu durumdan da Zeynel yararlanıyordu.. Zeynel basın yoluyla milleti birbirine sokunca, kendi dalgasına bakıyordu ilçede. Hasan Basan hem ticaret, hem de siyaset işleriyle sıkı fıkı olunca, evinin yolunu da şaşırdı. Ama beri yanda Zeynel, karısı ile aşk oyunları tezgâhlıyordu.

Hasan Basan'ın karısı Sükse Dürdane'nin de öyküsü azbuz renkli değildi! Hasan'la evlenmeden önce, Perşembe Pazarında çalışıyordu. Adı geçen firma Ankara'da bir büyük büro açınca, hemen apar topar Sükse Dürdane'yi oraya sepetlemişlerdi. Bu firmada ona iyi gözle bakmıyorlardı çoğu zaman. Firma yetkilileri dolaylı yollardan onun işine son vermek için onu Ankara'ya sürmüşlerdi. Çünkü ilgili-

lere göre, Dürdane, bu firmayla iş yapan kimselerle yüz göz oluyordu. Bu yüzden firmada ona «Erkek Avcısı Dürdane» adını takmışlardı. Patron bir gün ona «Bu firma ciddi bir firmadır, biraz kendini derle toparla. Sayende boynuz mu bırakacağız?.» Sükse Dürdane de patronun yüzüne karşı «Siz bana bakacağınıza, karınıza bakın!.. Ortaklık kurmuş olduğunuz Amerikalı ile aşk yaşamı sürüyor..» demişti.

Ankara girdisi çıktısı çok bir kent olduğu için, Dürdane burada da rahat durmamıştı hiç.

Hasan Basan'la ilişkisi şöyle başlamış Ankara'da:

Hasan Bey bir iş için firmaya gelmiş. Firmanın konuk salonunda bir aşağı bir yukarı dolaşıyormuş. Dolaşırken de oflayıp pufluyormuş. Bu oflayıp puflamaları yaparken de, göz ucuyla da Dürdane'ye bakıyormuş! Dürdane de durumu anlamış. Hasan hoşuna mı gitmiş, parasına mı tav olmuş, firmadan mı bıkmış, bir yolunu bulmuş:

— Beyefendi, demiş, bir şeye mi canınız sıkıldı?..

İçi kıpır kıpır olmuş:

— Biraz size garip gelecek ama, demiş, Ankara'da çok yoğun toplantılar olduğu için, yatacak bir otel bulamadım, Hanımefendi!..

Dürdane güzel gözlerini Hasan'a çevirmiş, bir kahkaha atmış:

— Otel bulamadıysanız, bize buyrun öyleyse!.. demiş.

Bu sözler karşısında Hasan şaşırmış, sevinmiş:

— Ah! Bana mı söylediniz bu sözleri? Şey.. Sahi mi?.. Çok teşekkür ederim.. Ne mutluluk benim için!!..

Dürdane alıp Hasan'ı evine getirmiş.

Aradan üç gün geçince, Hasan Bey giyinip kuşanmış. İlçeye dönmeye karar vermiş. Ama Dürdane hemen davranmış:

— Yooo!.. demiş, ben seni bırakmam.. Ben de seninle geliyorum..

Hasan Basan'ın ayakları titremeye başlamış. Durumu gören Dürdane hemen kafasını çalıştırmış. Boynuna sarılmış birden:

— Ben seninle evlenmeye karar verdim!. Bu firmanın pis işlerinden bıktım. Yürü gidiyoruz...

Hasan'ın her yanına ılık bir ter yürümüş:

— Ama benim ilçede karım var, bu iş ne olacak?.. demiş.

— Ben bilmem!.

Düşünmüş düşünmüş Hasan «Pilavdan dönenin kaşığı kırılsın» demiş ve ilçenin yolunu tutmuş.

İlk karısı ortak ile uyuşamayınca doğru babasının evine gitmiş.

Söz ola, Dürdane'nin ilçeye gelişi evlenişi böyle olmuş.

Ateş yanmayan yerde duman tüter mi ki? Hasan Basan politikaya o biçim dalınca ve işleri mayna edince, Sükse Dürdane bu sefer Zeynel ile kırıştırmaya başladı.

Hasan'ın aklına fikrine bir kez takılmıştı mebusluk işi. Gözleri hic bir şeyi görmez olmuştu son günlerde. Karısının durumu aklına bile gelmiyordu. O yalnız Pelvan'ın girişimlerini bozmak için İle gitmişti. Durumu İlden yönetmek istiyordu aklınca.

Öte yanda dedikodular ayyuka çıkmıştı. Her evde Dürdane ile hovarda Zeynel'in sözleri ediliyordu. İkisinin de kırdıkları cevizlerden dem vuruluyordu.

Erkekler de bu dedikodulardan uzak kalmıyor-

lardı. Yaşlı başlı adamlar Şehir Kulübünde oturmuş aralarında konuşuyorlardı. Adliye Kâtibi Azmi, Marisoncu Nâzım. Tarihçi Hikmet, Demir Tüccarı Dolak Davut, Siyasetçi Ali Osman, Fırıldak Nuri...

Morisoncu Nâzım bağırıyordu :

— Tüm kabahat bizim Dolak Davut'ta, bu yalancıyı, bu hovarda adamı hep o musallat etti! Bu Zeynel dürzüsü ilçeye geldi, İlçe ilçelikten çıktı gitti. Vebal onun, vebal senin Davut!..

Bu sözler karşısında Dolak Davut kızdı:

— Niçin vebal bende olsun, tüm günâh niçin bana yüklensin? Ben mi musallat ettim onu ilçeye? Adam geldi benimle demir işi yapmağa... Mağazama gelip oturdu... Onu kovsaymıydım ki? Ben esnaf adamım... olanlar oldu. Ben onun böyle düzenbaz olduğunu nereden bileyim?

Siyasetçi Ali Osman bön bön baktı Davut'a:

— Bu duruma bir çare aramalıyız, gözlerimiz hep arkada mı kalacak? Bu adam çok yüzsüz!..

Tarihçinin yüzü asıldı:

— Yahu arkadaşlar, bu Zeynel denilen adam bu kadar yalanı nereden bulup çıkarıyor böyle? Ayak üstü bir yalanlar atıyor ki, hani ne yalan olsun ki vallahi inanasım geliyor benim!. Beni karşısına aldı, attı tuttu... Bizim ilçeye Salyangoz Fabrikası kuracakmış! Canım, ben burada doğdum büyüdüm, bu yöreyi iyi bilirim, bizim bu bölgede bir tek salyangoz bulana aşkolsun. Ama adam atıp tutuyor, yalan tümen tümen inanın!..

Adliye Kâtibi ayağa kalktı:

— Bakın hele arkadaşlar, dedi, yolanı bir yana ama, o zampikçiliği yok mu insanı uyuz edip duruyor. Yahu böyle bir zampik adam az bulunur, arka-

daşlar! Bir de ne işiteyim ki bizim Cihan Pelvanı evermeye kalkmış. Hıdıroğluna demediğini komamış... Bekâr adamdan mebus olmazmış ya, hay Allah... Çattık canım... Karılarımıza göz kulak olsak değil mi?. Tövbe, tövbeee! Yanlış kelâm ettim gitti...

Morisoncu patladı:

— Sen neler söylüyorsun böyle Azmi Bey, hele canım...

Siyasetçi

— İlçe olarak biz onun haddini bildirelim bir!.. dedi.

Fırıldak:

— Neme lâzım. Dürdane'ye iyice abayı yakmış Zeynel. Hayırlısı... Aşk mı bu, meşk mi yani, bir anlasak...

— Hasan Basan nerede? Bu adam uyuyor mu acaba?.

— İle gitmiş, işi varmış orada

— Ama karı burada otluyor!

Bir sessizlik oldu.

Morisoncu Nâzım:

— Biz de erkek miyiz canım? Elimizden bir iş gelmiyorsa, durumu Kumandana açalım... dedi.

Fırıldak Nuri kıs kıs güldü:

— Kaymakam Bey ne iş yapar ki ilçede? Varıp durumu ona bir açalım da olup bitsin.

Kulübe yabancılar girmeye başlayınca, ayağa kalktılar.

Yağmur atıştırıyordu dışarıda.

Kaymakamlığın önüne gelip dikilmeye başladılar. Bakınıyorlardı binaya doğru. Çekine çekine Kaymakamlığın kapısından içeri girdiler. Odacının birine:

— Kaymakam Bey meşgül mü acaba?... diye sordu Morisoncu.

Odacı bir bir yüzlerine baktı:

— Hem de nasıl meşgul, dedi, başını kaşıyacak vakti yok.

— Kim var yanında?

— Zeynel Bey!

Şaşırıp kaldılar. Tarihçi Hikmet odacıyı yanına çağırdı, kulağına:

— İyi biliyor musun Zeynel'in içeride olduğunu? dedi.

Odacı güldü:

— Nasıl bilmem beyim, bizim işimiz burada gireni çıkanı bilmek. Kaymakam Beye bi pavlika için bilgi veriyordu Zeynel Bey... Az önce içeri çay götürdüm..

Baktılar ki durum iyi değildi. Kaymakamlıktan çıkıp yürüdüler. Üç beş adım yürüdüler, durup aralarında konuştular. Zeynel'in çıkmasını ve o çıkar çıkmaz kaymakamın yanına onlar gireceklerdi. Konuştukları da buydu aralarında.

Bir saat sonra Zampik Zeynel Kaymakamın yanından çıktı. Doğru arkadaşı Hasan Basan'ın bürosuna yöneldi. Koltuğunun altında dosyalar vardı. Fırıldak Nuri dosyaları göstererek «Tamam, Kaymakamı da kafaya aldı besbelli canım!»

Morisoncu dertlendi:

— Kaymakam Beyi de kafaya almışsa bu adam, işimiz duman oldu. Biz bir kez kaymakama varıp, Zampik'in durumunu bir bir anlatalım. Bakalım onun düşüncesi neymiş? Kaymakamın da kulağını bükelim değil mi?

— Bana kalsa, dedi Siyasetçi Ali Osman, biz önce Hasan Beyi görsek çok iyi olacak. Ağzını ara-

yalım, karısının durumunu biliyor mu acaba? Hele siz beni dinleyin...

Adliye Kâtibi Azmi iş olsun diye sordu:

— Hasan Bey ilçede mi ki?

— Dün akşam ilçeye döndüğünü işittim. Ama pek iyi bilmiyorum..

— Canım bi öğrenelim. Belki gelmiştir İlden.

Tarihçi pat diye söze girdi:

— Haydi biz Hasan'ın oraya gittik, ya bu Zampik Zeynel oradaysa? O zaman ne yapacağız? Şimdi oraya böyle sürü sepet gidilmez, adam kuşkulanır, değil mi? Şehir Kulübüne gidelim. Benim istediğim bu, ne dersiniz? Anlaşılan biz bu işi karıştıracağız!

Siyasetçi Ali Osman bozuk çaldı hemen:

— Ben Hasan Basan'ın bürosuna gidiyorum, isterseniz siz doğru oraya, yani kulübe.

Berikiler dediği gibi yaptılar, siyasetçi de büronun kapısından içeri daldı güleç bir yüzle:

— Ooo.. Merhaba Beyler, şükür görüştüğümüze. Sizi dağda mı arasak, bağda mı? Nasılsınız bakalım, siz nasılsınız Zeynel Bey?..

Ayağa kalktılar:

— Gel bakalım Siyasetçi, dedi Hasan, biz de siyaset yapıyorduk... Buyur otur hele...

— Oturayım, vallahi şöyle sokağa çıkmıştım, siz aklıma geldiniz! Kaç gündür ortalıkta gözükmüyordunuz Hasan Bey. Yoksa çulu İle mi atıyorsunuz?

Zampik Zeynel'i gıcık tuttu. Pirelendi.. Az sonra da kalkıp gitti.

Başbaşa kalmışlardı. Siyasetçi:

— Nasıl gidiyor politika işleri Hasan Bey? Yaman adamsın vesselâm!..

Hoşuna gitti bu sözler. Bir süre sırıttı Hasan. Siyasetçi hemen işi siyasete döktü:

— Bu Zeynel Bey girgin adam canım, girip çıkmadığı yer yok değil mi Hasan Bey kardeşim!..

Ağzında bir bakla vardı ya, Siyasetçi onu çıkarmak istiyordu :

— Bizim ilçeye de sosyete geldikten kelli, varın siz öbür ilçeleri düşünün. Ne kelâm edecektim, sosyete gelince işler böyle olur. O oraya dalar, beriki de başka yere... Siz yaman adamsınız ama, bu Zeynel de yaman çıktı canım! İnsan sosyetik olunca, karıları tutmak da çok zor zahir.. Dost acı söyler demişler a, doğru haa... Bu Zampik Zeynel de az hovarda değil hani? Ateş yandı mı, ardından duman tüter, Hasan Bey... Sizin hanım da çok sosyetik, kusurumu bağışla ...

Siyasetçi konuştukça, Hasan Basan gülümsüyordu. Sonra birden surat asmaya başladı. Bakışları değişti. Yavaş yavaş zivanadan çıkıyordu Hasan. Durumu sezinleyen Siyasetçi Ali Osman «Adamı kızdırdım, dedi içinden, biraz da yağ çekeyim de sinirleri yerine gelsin.»

Hasan Basan «Sizin hanım da çok sosyetik» sözlerini yorumluyordu, kafasında bu sözlerin anlamını tartışıyordu.

Ama siyasetçi durur mu, başladı hemen:

— Hasan Bey, bizimkilerde on paralık akıl kalmamış, bunu iyi bil de ona göre davran. Yahu ne oldu bizimkilere böyle? Demediğimi komadım hani. Varıp varıp da Pelvan'ı yağlayıp ballıyorlar. Onlara dedim ki «Yahu arkadaşlar, aklınızı başınıza toplayın, ne akla bu Pelvanın peşinden gidiyorsunuz? Hasan Basan Bey gibi hem ticaret hem siyasete aklı eren bir adam elimizin altında varken, Pelvan'ın

dümen suyuna gidilir mi?» Büyük eşeklik canım... Bu kafalarını bir türlü değiştiremediler. Zaten Hasan Bey, memleket ne çekiyorsa hep bu bizim eşeklerin yüzünden çekiyordur! Çok ayıp ediyorlar, çok... Pelvan Niyazi'nin kelle kulak yerinde ya, hep ona tav oluyorlar haa... Onlara az mı senin kafanın makina gibi işlediğinden dem vurdum? Ama odun gibi kafaları var. Senin üstüne bu yörede adam varsa, bana ne dersen de Hasan Bey...

Bu sözler karşısında Hasan'ın o asık yüzü güleç oldu. Siyasetçiye Amerikan sigarası tuttu:

— Çok sağol Siyasetçi, çok sağol...

— Sen de sağol Hasan Bey...

— Eksik olma...

— Sen de... Büyük adamsın...

— Deme böyle, Siyasetçi.

— Zeynel de büyük adam olacak.

— Bak bu dediğin doğru, kafalı adam canım!

— Senin gibi Hasan Bey...

Çok keyiflendi bu sözlere Hasan. Siyasetçi Ali Osman yine ağzında bir şeyler gevelemek istiyordu:

— Kimsenin ağzını büzemezsin değil mi? Kimlerin ardından söz etmiyorlar ki?

Hasan yine gıdıklandı:

— Benim ardımdan mı söz edeliyormuş? dedi.

— Eh aşağı yukarı... Ama pek önemli değil... Dedikodu canım! Ah bu dedikoducular... Eee, büyük adamların ardından söz edilir. Kulak asma böyle boş sözlere, Hasan Bey... Hele seni bir mebus edelim de ötesi kolay. İnsanın avradı biraz güzel oldu mu, ardından ipe sapa hiç gelmez sözler edilir!

Büronun içinde bir sessizlik oldu. Hasan elindeki kalemle oynamaya başladı.

Sessizliği Siyasetçi bozdu:

— Hasan Bey, sen beni sever misin? dedi.

— Nasıl sevmem canım...

— Öyleyse sana diyeceklerim var.

— Buyur, de...

— Zeynel'i nasıl tanırsın?

— Birlikte iş yapıyoruz, iyi adamdır!

— Ben de öyle biliyorum, ama ne var ki, söz düzüyorlar üstüne... Dedikodu hepsi ya, gel de anlat millete.

— Beni çekemiyorlar da onun için söz ediyorlardır.

— Tüm sözler Zeynel üstüne!.

— Biz onunla sadece birlikte iş yapıyoruz, hepsi bu kadar...

— Haklısın, avradı güzel olanın düşmanı da çoktur derler. Hele muhalefet yok mu, habire kara çalıp duruyorlar a! Vallahi hiç aldırma ardından edilen sözlere, kötü sözler sahibine aittir. Zeynel size gelip gidiyor mu ki?

— Ara sıra tabii...

— Canım Hasan Bey, konu komşuluk da mı öldü? Ah bu dedikoducular...

Kalkıp dışarı çıktılar. Hâlâ konuşuyorlardı ayak üstü.

Ayrıldılar.

Hasan Basan, kaymakamlığın o bozuk merdivenlerini adımlarken kendi kendine «Hele ben bir mebus olayım da bak onlara neler yapacağım!» diye konuştu.

Beri yanda Siyasetçi Ali Osman kulüpten içeri girdi. İçerisi kalabalıktı.. Sanki önemlice bir toplantı vardı. Yan gözle baktı, Zeynel Bey bir şeyler söy-

lüyordu. «Allah Allah, neler söylüyor?.» diyerek Tarihçi Hikmet Beyin yanına sokuldu. İşaretle «Neler oluyor?» dedi.

Tarihçi Hikmet, Siyasetçinin çeketinden aşağı çekti:

— Sorma, diye fısıldadı, bu Zeynel denilen adam iki yanlı oynuyor, biraz sonra anlarsın!..

Zeynel bir süre konuştuktan sonra, sözlerini şöyle bağladı:

— Bu cami var ya, ilçeye çok küçük, arkadaşlar... Yenisini yapmamız gerekli. Süleymaniye Camisinden az küçük, ama Yenicami'den az büyüğünü yapmalıyız.

Kulüpte bulunanların çoğunun hoşuna gitti bu sözler. Zeynel beyin ellerine sarıldılar. Bir bir ellerini sıktılar.

Durumdan çok memnun oldu, fazla kalmadan çekip gitti Zeynel.

O çekip gidince, ardından o bu başladı konuşmaya:

— Yahu bu Zeynel Bey böyük bi mimar mı ki?..

— Söyle Siyasetçi, bizim ilçenin camisi bayram namazlarında bile dolmuyor ama, Zeynel kopuğu büyük cami peşinde, tövbe..

— Bu adam benim aklımı çaldı, konuştuktan sonra yanına varıp bir de ellerine sarıldım. Büyük öküzlük ettim gitti ben...

— Süleymaniye'den küçük, Yenicami'den büyük cami ni demek yahu?... Anlaşılan bu Zeynel Bey bizim ilçeye bir Sultanahmet Camisi inşa edecek şaka maka.. Aklı evvel adam ha...

Kulüpte kalanlar bir araya gelip toplandılar. Adliye Kâtibi Azmi, Tarihçi Hikmet, Morisoncu Nazım,

Siyasetçi Ali Osman, Dolak Davut...

Morisoncu, Siyasetçi Ali Osman'ın kulağına:

— Bana bak Siyasetçi, hadi söyle bakalım sen neler ettin? Hasan Basan'ı gördün mü?

Siyasetçi sırıttı:

— Gördüm görmesine. Dolaylı yollardan gerekenleri söyledim. Biraz uyanık ol Hasan Bey dedim, torba değil ki, kimsenin ağzını büzemezsin Hasancığım dedim. Bu Zeynel denilen adamdan kendini koru, evine dalıp çıkıyormuş, karın da güzel değil mi Hasan Bey dedim. Baak Hasan Bey, bizimkiler Pelvan Niyazi'yi tutuyorlar ya, vallahi sen hiç aldırma, büyük eşeklik ediyorlar, senin gibi bir yetenekli bir adam varken varıp, bu Pelvanın ardına düşmek eşeklerin yapacağı iş dedim. Pelvan milletinden mebus olur mu ki, pelvan aklı işte.. Kusurumuzu bağışla dedim. Bu söylediklerimi dinledi dinledi de «Ben sadece Zeynel bey ile ortakız başka hiç bir ilişiğim yok, Siyasetçi» dedi. Sonra ofladı pufladı «Canım ben işimi bilirim, evime beraber girip çıkıyoruz, bunun bir kötülüğü mü olurmuş? Hasan Beye şey dedim, mey dedim... Ben size bir şey pırtlayayım mı, bu Hasan Basan, Zampik Zeynel'e toz kondurmuyor, habire onu övüyor.. Hiç haybeye talim yapmayalım, anlaşıldı mı?

Elini havada bir süre salladı Siyasetçi :

— Şimdi kendisi Kaymakamın odasında, dedi.

Morisoncu Nâzım'ın kafası birden bozuldu:

— Yahu, diye bağırdı, bu bizim ilçe başkanı olacak deyyuz nerede? İşimize gücümüze giderken aklım hep ardımızda kalıyor. Bu Zampik Zeynel de nereden başımıza belâ olup çıktı? Bu adamı ne yapıp,

perişan edelim, bilmem ki? Ne mendebur adammış yahu?.. En temizi onu bizim ilçeden kovalım! Ondan sonra da Kaymakamın defterini dürelim... Yoksa bu adam hepimizin anasını ağlatacak. Hasan Basan da adam değilmiş.. Tuh be, biz de adam mıyız?

Kimse bu sözlere başka bir söz eklemedi.

Vakit geç olmuştu, dağıldılar...

Yerli Don Juan

Zampik Zeynel, Hasan Basan'ın karısı Sükse Dürdane ile aşk oyunu yaparken yakalandığı zaman «Canım, sizin kadar sanat düşmanı ne gördüm, ne de işittim. Biz Dürdane Hanımla tiyatroculuk oynuyorduk, ne olmuş yani? Ben sadece Don Juan rolündeydim...» diye bağırmış.

Bu baskın olayı az buçuk ilçeye yayılınca, hele hele Fermani'nin karısı Amanda Zilkiye'nin de kulağına gidince, işler karıştı. Zilkiye de «Yavuklum Zeynel elimden gidiyor!» korkusuna kapılmış, Dürdane'yi eni konu yakaladığı gibi çalmış yere. Dürdane de yenilir yutulur lokma mı ki, o da onu çalmış yere...

Bu saç saça baş başa yapılan kavga mahalle arasında kalmamış, bu olay siyaset pazarına dökülünce, ilçedeki mebus adayları birden üçe çıkıverdi.

Hasan Basan, Pelvan Niyazi, Doktor Fermanî...

Mebusluk işi bir yana itildi ilçede.

Bir tartışma başladı. «Don Juan'lık ne demek?» tartışması. Don'un ne demek olduğunu biraz çıkardılar ama, Juan sözcüğü kafalarını karıştırdı milletin. Kimine göre, Don Juan'lık, tiyatroculuktu. Kimine... Oynaşmaktı . Bu durumun gün ışığına çıkması için bazı kimseler, Zeynel Beye baş vurdular. Zeynel

baktı pabuç pahalıydı, Halk Yolu gazetesine uzunca bir başyazı kaleme aldı.

Hak Yolunda çıkan «Büyük Don Juan'lar» başlıklı ve Zeynel Ağaoğlu imzalı başyazının bazı bölümleri şöyleydi:

«Eski Yunan'da tiyatroda adam rolünde çıkan kişilere «Don Juan» derlerdi. Madam rolüne çıkanlara ise Markiz...

Fransızlar politikacıya «Don Juan» adını vermişlerdir. Politikacı demek Batıda Bay Don Juan'dır. Politik ve Jeopolitik bir ahkâma göre, Don Juan'cılığa ince sanat adını takmışlardır. Son yıllarda vatan millet, Sakarya alanında baş gösteren gelişmeler, kuşku yok ki, başarılı olmuştur. Bilmem anlatabildim mi Don Juan'ın ne demek olduğunu? Jan Jak Ruso'ya göre Don demek, dolap demektir. Juan demek de ustura demektir. Büyük Arap Bilgini El Dürzî'ye göre de, «Palavra» demektir. İranlılar da politikacıya «Üstüre» adını takmışlardır. Ömer Hayyam, üstüre sözcüğünü «Berberlik» olarak nitelendirmiştir. Don Juan, İran'da «üstüre» anlamına gelmektedir. Bay politikacıya İran'da «Azizem Üstürem» derler. Don demek bizim kıçımıza giydiğimiz şey değildir. Don demek adam demektir. Markiz demek de Madam demektir. Bilmem baş yazım bir şeye benzedi mi? Leylâ ile Mecnun, Tahir ile Zühre bunların biri Don'du öbürü de Juan...

Büyük vatan tiyatrosunda, efendime söyleyeyim, bir Don Juan rolüne çıkmak, herhalde suç değildir. Binaenaleyh, bu tarihsel ve bilimsel baş yazımı bir şiirle noktalamak istiyorum :

«Usturamı vurdum taşa
Bana Zeynel derler,
Gelmem sabunsuz traşa!»

Bu makale yüzünden Hak Yolu ilk kez üçüncü baskı yaptı. Adayların açıklaması unutulur gibi oldu, Dürdane Zilkiye kavgası da bir süre ne konuşuldu, ne de ağızlara alındı. Var mı yok mu, Zeynel Bey'in yazısı.. Bu yazı Zeynel'in ününü artırdı. Onun bunun gözlerinde büyüdü. Hep ondan söz edildi ilçede. Adı geçen yazıyı okuyanlar «Vay anasını be, ne büyük yazarmış bu Zeynel Bey, pes yahu... Don Juan'ın ne demek olduğunu bize bir kalemde öğretti, helâl olsun ona bu yollar!...» diyerek kasketlerini kahvenin ortasında yere çalmışlardı.

İşler biraz karıştı. Zeynel bu hay huy içinde kendi dümenini iyi kötü yürütmeye başladı.

Dr. Fermanî'nin de kulağına biraz kar suyu kaçınca, karısıyle hır gür etmeden rahat edemez oldu. Karısı Amanda Zilkiye, Hasan'ın Dürdanesi ile saç saça, baş başa gelince işi az da olsa doktor farketti. Ama işin bu denli ciddî olduğunu bilmiyordu. İşin aslı astarı şuydu, bu iki güzel ve genç hanım, Zeynel'i pay edemiyorlardı. Bu işi kim yürütürse, onun kocası mebus olacaktı aşağı yukarı. Doktor karısı olmak pek işine gelmiyordu Amanda Zilkiye'nin. Hele bir gece kocasına «Sen imkânı yok adam olamazsın!» diye bağırdığı zaman, doktor da «Bak karıcığım,» diye karşılık vermişti, «Ben adam olamadım ama, aday oldum ya!..»

Son günlerde aşk oyununu ikili oynuyordu.

Doktorun hademesi iş olsun diye pancuru aralayıp dışarı baktı. Ama birden araladığı pancuru düzeltti. Zeynel Bey'in geldiğini gördü. Düşündü, sonra :

— Doktor Bey, dedi, galiba Zeynel buraya geliyor...

Telâşlandı adam.

Hademe dışarı fırladı, Zeynel Bey'i görünce beyaz önlüğünü düzeltti. Hademe «hoşgeldiniz» diyecekti ki, Zeynel davrandı :

— Doktor Bey yukarıda mı? diye sordu güleç bir yüzle.

— Yukarıda efendim...

— Hasta filân var mı, meşgul mü acaba?

— Değel, astalar gitti, efendim...

Muayenehaneye girdi. Fermanî onu görünce yapmacık olarak :

— Oooo.. Buyrun efendim, buyrun... Nasıl oldu bu böyle... Buyrun?.. Şöyle oturun rica ederim Zeynel Bey, vallahi şaşırdım ne yalan olsun ki.. Hasta filân değilsiniz ya?

Zeynel de yapmacık olarak öksürdü :

— Hani ne derler, hem hastayım hem de usta... E daha nasılsınız?.. Politika işleri meselâ? Aday oldunuz değil mi?

— Eeeh işte, olduk. Bakalım ne olacak?..

— İyi olur, iyii...

— Ne desem boş, Zeynel Bey.. Belli olmaz...

— Bu mebusluk işinde, bu adaylık konusunda başınız sıkışırsa bana uğramayı ihmal etmeyin sakın, ince iştir bu politika ha...

— Herkes de böyle söylüyor politika için.

— Dedim ya başın sıkışırsa, bana haber sal, gerisini ben halleder ve gereğini yaparım, tabii senin hatırın için bunlar, doktor bey...

— Sağol!.. Sağool...

— Sen de sağol!..

Zeynel muayene olmak amacıyla soyundu. Doktorun kulağına :

— Doktor Bey, dedi, son günlerde kendimde bir halsizlik hissediyorum.

Doktor Fermanî tansiyonunu ölçtü. İyice kendisini dinledi. Ekledi sonra :

— Yaş icabı efendim, dedi, bu yaşta böyle halsizlikler olağandır. Size şimdi bazı tabletler veriyorum, bu halsizliğiniz kısa sürede geçecektir.

Zeynel giyindi, Doktor Fermanî'ye bir sigara verdi. Reçeteyi aldı. Göz ucuyla da durumu iskandil etti. Kapıdan çıkarken :

— Doktor Bey, dedi, ilginize teşekkür ederim. Dedim ya, bir işiniz olursa, yani politik yönden, beni unutma sakın...

Amanda Zilkiye onun gelişini hademeden öğrendi. Sokağa çıktığında, Zeynel'in ardından baktı, baktı...

Zeynel çıktıktan sonra, Nâzım içeri girdi. Onu arkadaşları göndermişti. Durumu anlamak için.

Morisoncu Nâzım, yarım saat sonra yıldız kahvesine döndü. Yüzü asıktı, gözleri fır fır dönüyordu. Altına iskemleyi çekti çekmedi :

— Yahu, diye patladı, bu Doktor Fermanî de çok daltaban adammış... Kendisine ben neler açtım, o bana ne martavallar okudu.

Tarihçi Hikmet gazete okuyordu. Nâzım'ın bu sözlerini işitir işitmez okuduğu gazeteyi masanın üzerine birden bıraktı.

— Gel hele Nâzım'cığım, dedi, bağırıp durma, sen oraya muayene olmaya gitmedin mi?

— Gittim...

— E sonra ne oldu?

— Ne olacak, beni muayene etti, biraz da konuştuk.

— Karısının fanfinfon yaptığını açmadın mı ona?

— Bırak şöyle sözleri, fanfinfon da ne demek? Yahu sen ne sözünü bilmez adamsın böyle?

Tarihçiliği bir yana ittin de şimdi de yabanc dil dersi mi veriyorsun bana. Açık konuş, açık...

— Yani demek isterim ki, karısı Amanda Zilkiye'nin evine onu, bunu aldığından söz etmedin mi?

— Hikmet Bey, ben odasına girdim, bir yolunu bulup tam söze girecektim ki, Doktor davrandı «Buyur Nâzım Bey, dedi, rahatsız mısınız?..» Bu sözlerin ardından da «Soyunun!» dedi. Başladı beni muayene etmeye...

— Peki muayeneden sonra?

— Vallahi sonrası monrası yoktu bu işin, bir ara Zeynel'i övdü durdu. Adamı göklere çıkardı. Sözlerini balla kestim diyerek, Zeynel'i yerden yere çalacaktım ama, yahu Doktor açtı ağzını yumdu gözünü, habire adamı övüyordu.

— O övdükçe, sen de yerseydin bari.

— Nutkum mu tutuldu ne, hep onu dinledim.

— Bak ben olsaydım senin yerine, ona olan bitenleri bir bir anlatırdım!

— Neyi anlatırdın?..

— Neyi mi, karısının Zeynel'le düşüp kalktığını...

— Kolay mı bunları söylemek Hikmet Bey, biliyorsun yarın numara yapma sırası sende. Hadi bakalım o zaman göster kendini. Ne olmuş, ne bitmiş anlat Doktora. Bakalım sen ne halt karıştıracaksın? Hasta numarası yapmak bile zor geliyor insana. Göreyim seni...

Nâzım fazla konuşmadı.

Ertesi gün olunca, Tarihçi Hikmet, Doktor Fermanî'ye gitti. İçeri girdi. Hademe temizlik yapıyordu.

— Doktor Bey yok mu kızım? dedi.

— Biraz sonra gelecek, buyrun oturun...

— Çok uzun sürer mi gelmesi doktorun?

— Sürmez, efendim...

Cigara yaktı.

Hikmet Bey hademeyi yanına çağırdı, eline bir onluk tutuşturdu... Hademe önce parayı almak istemedi, sonra çekinerek aldı. Kulağına «Hanımefendi yukarıda mı?» diye sordu.

— Yukarıda... dedi hademe. Az önce Zeynel Bey geldi. O da yukarıda, efendim.

— Sahi mi?..

— Heee ya!...

Tarihçi Hikmet şaşırdı.

— Demek yukarıda ha?..

— He dedim ya...

Hikmet Bey odanın içinde dört dönmeye başladı. Telefon etmek için numaraları çevirdi. Sonra vazgeçti..

Elindeki kalın baston ile yukarı çıkmak istedi, aşağıdan Doktorun sesi geldi. İçinden «hah şimdi oldu, dedi, ben kendisini yukarı göndereyim de bu iş de burada bitsin!»

Fermanî odaya girdi. Tarihçi Hikmet Beyi görünce :

— Yahu, dedi, son günlerde size ne oluyor böyle? Daha dün Nâzım'ı muayene ettim. Dökülmeye başladınız. Eee, yaşlılık efendim.. Buyrun...

Hikmet Beyin aklı karışır gibi oldu.

Birden toparlandı Tarihçi :

— Çok haklısınız Fermanî Bey, sahiden yaşlandık! dedi.

Beyaz gömleğini sırtına geçirdi Doktor Fermanî.

Aklı fikri yukarı kattaydı Tarihçinin. Koltuğunda oturuyordu ama içi de hop hopluyordu.

Fermanî «Soyunun, dedi, sizi bir muayene edeyim Hikmet Bey...»

Soyundu.

Fermanî :

— Hiç sormayın, diye güldü, hem adaylık, hem de doktorluk çok güç oluyor! Bu iki işi nasıl sürdüreceğimi bilmiyorum, Hikmet Bey..

Hikmet Bey :

— Doktor Bey, dedi, bu işler nasıl olacak böyle?

— Hangi işler?

— Canım, yukarıda olan bitenlerden hiç haberimiz olmuyor değil mi Fermanî beyefendi! Aday olmak kolay değil... Amaa, insan malına mülküne, efendime diyeyim, sahip çıkmalıdır! Yukarıda olan bitenlere hiç aldırmamak lâzım değil mi?

— Soluk alın, derinden...

— Ah Doktor Bey, işler bildiğiniz gibi değil hiç..

— Derinden soluk alın!..

— Yukarıda ne varsa, yukarıda..

— Şimdi nefes almayın.. Tansiyon...

— Doktor Bey, ne oluyorsa namus belâsına oluyor bu dünyada!

— Tansiyonunuz ile solunum sisteminiz iyi. Ama sinirlisiniz, çok sinirlisiniz!.. Sinirleriniz çok bozuk.

— Beyefendi adamın biri boynuz bırakmış, ama bir türlü sakal bırakmamış.

— Dedim ya, sinirleriniz çok bozuk. Bakın ara sıra saçmalıyorsunuz, değil mi?

— Ah Doktor Bey, yukarıda!..

— Tabiî, tabiî... Yukarıda... Bu ilâçları hemen kullanın.

Giyinip kuşandı Tarihçi. Ama hâlâ konuşuyordu Hikmet Bey. «Yukarıda, doktorcuğum, yukarıda..»

Kapıyı dek uğurladı Hikmet Beyi Doktor Fermanî. O durmadan «yukarıda!» diyordu.

Doktor Fermanî, Hikmet Beyin ardından «Adam tarih marih derken, fıttırmış, dedi, onu akıl hastanesine göndermek vardı ama, neyse başka zaman. Adamın aklını «yukarıda» sözcüğü almış.»

Bir türlü durumu kendisine anlatamadılar.

Yıldız kahvesine gelen Fırıldak Nuri anlatıyordu :

— Ne ettiysek para etmedi. Adam hep dört ayak üstüne düşüyordu. Bu Zampik Zeynel göz göre göre doktorun evine girip çıkıyordu. Bu adam hâlâ kav çakıyordu. Sözü getirip karısının durumunu anlatıyorduk, o bize politikadan dem vuruyordu!

Hele bir ara bize «Efendim, dedi, eğer ben mebus olursam bu Zeynel Beyin yüzünden olacağım. Bu Doktor Fermanî bu Zeynel Bey ile eni konu dostluğu arttırınca, tüm yalancı oldu gitti. Bile bile yalan atmaya başladı Doktor. Ayak üstü kırk yalan atıyordu. Varmış bir köye «iki aya varmaz, demiş, köyünüze televizyon getireceğim..» Yahu yalan olur ama, bu kadarına da pes doğrusu. Köyde su yok, elektrik yok, yol yok okul yok, ebe yok, ama bizimkisi televizyon getirecekmiş. Köylünün biri, «Ben yalancı görmedim, demiş. Bu adam bu kadar yalanı nereden bulup uyduruyor acaba?.»

Fırıldak sözlerini şöyle sürdürdü :

— Hiç sormayın, dedi, yahu insan yalandan hastalanıp doktora gider mi hiç? Ama biz günlerce Fermanî'ye taşındık durduk. Ne o, karısının durumunu anlatacağız ha? Yok canım, bizim partide böyle adam ne kadar dayanır bilmem. Az mı para kaptırdık doktora?.. Ama bizimkine akılsızlık denir, haybeye talim denir. Bu Tarihçi Hikmet Bey ki ona durumunu

anlatamadı, biz haydi haydi anlatamayız... Doktora hafif yollu olan bitenleri anlatıyorsunuz, inadına bize Zeynel Beyi övüp duruyor.. Akıl alır gibi değil ya, hayırlısı..»

Bekçi Ramazan Efendi:

— Haydi biz bu Dr. Fermanî'ye derdimizi bir türlü anlatamadık. Ya bizim ilçenin eşrafından sayılan Toptancı öküzüne ne dersiniz? Ele güne karşı güzel karısı Dürdane, Zeynel denilen kopukla basıldı da herifin kılı bile kıpırdamadı!. Neymiş efendim, Zeynel Bey karısına İngilizce dersleri veriyormuş. Tüm yalan canım, vallahi yalan... Bu yaştan sonra varıp da İngiliz dili mi öğreneceğiz? Bu dilde «yes» «mes» sözü vardır ama, insaf canım «I love you..» ne demek? İngiliz dilinde böyle bir söz ne gezer? Aklınca bizi kandıracak Zeynel. Göz göre göre bizi uyutacak!.

Bizim ilçenin başına çorap örenlerin başında demir tüccarı Dolak Davut geliyor sanıyorduk, yoo yalan.. Bu olan bitenlerde onun bir günahı yoktu. Hasan Basan yok mu, bu Zeynel Beyi başımıza o sarmadı mı? Ne demek efendim, böyle şey olur mu hiç? Bu Hasan'ın ya yatacak yeri mi var ki? İki paralık etti tüm ilçeyi. Yahu bu adam ne soysuz kopukmuş..

Baktık ki olacak gibi değil, vardık Hasan Basan Beye. Hay Allah, yahu bu da olur mu? Hasan'ın yanında Zeynel Bey yok muydu?.. Biz bir hoş bulduk, eh dedik, şansa bakın bizde!. Bizi görür görmez Zeynel, hemen bir bir boyunlarımıza sarılmaz mı? Hadi boyunlarımıza sarıldı, yanaklarımızdan da öpmez mi? Hem bizi öpüyordu, hem de «Hiç kusurumuza aldırmayın, Hasan Basan Beye nutuk dersleri veriyordum!» Tövbe dedik, Neüzübillah dedik... Hasan Beyi anırtıp duruyordu.. «Sayın vatandaşlar.. Par-

tiimiz!..» Sonra öğrendik ki, nutuk dersi dediği yalan söylemekmiş, adam kandırmak dersiymiş! Zeynel'in vermiş olduğu dersler hemen etkisini gösterdi, bu Hasan bize birkaç gün sonra, ne dese beğenirsiniz? «Amerika Başkanı Jansın'ın elini sıkmışmış...» Yahu olur ama bu kadar da kuyruklu yalan olmaz, efendim! Kahvede oturuyorduk, elinde bir çanta önümüzden geçiyordu, bizi görür görmez «Ah ne kadar yoruldum bilemezsiniz, dedi, Paris'ten dönüyorum, üç gündür NATO toplantısı vardı, oradan geliyorum.» Ülen namussuza bak hele, kuyruklu yalan buna denirdi. Haydi biz bunun yalanlarına pek inanmıyoruz, ama millet inanıyordu. İlçede herkesin ağzında Hasan Basan.. Ne o, Jansın'la baş başa yemek yemiş, ne, o NATO'da nutuk atmış... Kem küm, yahu adama nutuk dersi meşe sopası gibi sarmış da bizim haberimiz yoktu.

Biz olan bitenler karşısında sersem tavuklar gibi olmuştuk. Canımız sıkılıyordu. Fırıldak Nuri :

— Böyle pis pis düşünmenin bir faydası mı var ki, dedi, bir de bizim Pelvana gidelim.

Vardık evine Pelvanın.. Anasının iki gözü iki çeşmeydi. «Aman ana, dedik, iki gözün iki çeşme, kötülük mü var?»

Pelvanın anası :

— Ah daha neler olsun ki, oğullarım... Pelvan aklını üşüttü.. Bilmem ya, aslan gibi oğlumun aklı çalındı. Sapık sapık konuşmaya başladı son günlerde! Boşnağın avradına kurşun döktürdüm, destursuz bir yere su dökmüş... Ah benim Pelvanımın ağzı vardı, dili yoktu. Ama şimdi? Gece demiyor, gündüz demiyor «Mohderem vatandaşlarım..» deyü bağırıp duruyor. Allah tümünüze iyilik sağlık versin. Pelva-

nım aklını uçurdu. Aklını uçursa uçursa onun, o Zeynel Bey uçurur. Onunla bir arkadaşlık peyda etti, vah benim Pelvanım... Son günlerde yalancı da oldu. Kime ne ettim ki başıma bunlar geldi? Aslan gibi oğlumun aklı çalındı!..

Pelvanın evinde fazla kalmadık. Kadıncağızı yaşlı gözlerle bırakıp, biz doğru ilçe başkanlığına gittik. Veysel oturmuş çay içiyordu. O daha toparlanmadan biz davrandık :

— Ulan Veysel dürzüsü, bu ilçede sen necisin?..

Armut gibi yüzümüze bakmaya başladı :

— İlçe Başkanıyım!..

— Hadi oradan, ilçede olan bitenlerden haberin var mı senin?

— Yahu arkadaşlar, ilçede neler olmuş ki?..

— Daha neler olsun, bu gidişle bu Zeynel denilen kopuk tümümüzü, düzeltecek be, sen hâlâ kav çakıyorsun ulan!..

— Bu Veysel denilen ilçe başkanı da vurdum duymazın biriydi. Biz ona neler söylediysek para etmedi.

Biz bunları hep namus belâsına yapıyorduk. Bir iki gün sonra ne olursa olsun diyerek Pelvan Niyazi'nin önünü kestik :

— Bak Pelvan, dedik, ilçede durum hiç iyi değil...

Dalga geçercesine yüzlerimize baktı :

— İlçede olan biten kötü şeyler mi var, siz işleri büyütüyorsunuz bana kalsa. Her şeyden bu kadar pireleniimez canım...

— Bu Zeynel Bey var ya...

— Var, ne olmuş yani?.

— Canım, daha ne olsun ki, coo amma da iş... Onun bunun evine giriyormuş!...

— Hepsi iftira bunların...

— Ama Pelvan Niyazi Bey, ilçe çalkalanıp duruyor, Zeynel'in kötü huyları varmış.

— Ne huyları varmış adamın? Bizim eve de girip çıkıyor. Bana hocalık yapıyor. Hemen kötü mü düşüneyim yani?...

Baktık ki adam söz anlamıyor, bu konuşmayı başka yöne çektik.

— Hayırola Pelvan, dedik, sana ne hocalığı yapıyor Zeynel Bey?...

— Mebusluk!...

— Haydi hayırlı olsun. Sevindik buna...

— Sağolun!.

Pelvan Niyazi'nin bu sözleri karşısında ağızlarımız bir karış açıkta kaldı. Anasının dediği doğru çıkmıştı. Eh mebusluk demek, sözüm yaban, adam kandırmak demektir. Az buçuk da yalan dolan...

Tuttuğumuz dallar bir bir kırılıyordu.

Birkaç gün sonra Zeynel'le görüşmeye karar verdik. Onun ağzını, o mendeburun düşüncelerini öğrenecektik. Ona diyecektik ki «Pelvan Niyazi aklını yitirmiş...» Bakalım bize ne diyecekti?

Düşe kalka yürüdük. Döner koltuğuna kurulmuş gazete okuyor bulduk onu. Bizi görünce :

— Oooo, dedi, buyrun canım... Buyrun... Allah Allah, nasıl oldu böyle bu... Hele oturun!...

Ellerimizi sıktıktan sonra :

— Bir emriniz varsa hemen yaparım... Çok memnun oldum...

Biz tilki kurnazlığiyle :

— Aman Zeynel Bey, dedik, ne merkezde durum?...

— Hangi durumu soruyorsunuz siz?

— Pelvan Niyazi'nin durumu?... Allah gecinden versin, oynatmış adam! Evde durmadan ünleyip duruyormuş Pelvan...

— Yok canım, ne ünlüyormuş?

— Ne ünlecekmiş, «Möhderem vatandaşlar!.» diye ünlüyormuş, Cihan Pelvanı, aklını yitirmiş.

Bu Zeynel denilen adam kurnaz mı kurnaz, bir kahkaha attı ki az kalsın oda başımıza yıkılayazdı:

— Canım anlaşıldı, adam aday ya, ona bağırıp çığırmasını öğretiyordum. Oh... oohh... Çok sevindim bunlara!

— İyi güzel ya, dedik biz bu sefer, ama Pelvan bu sözlerini dağa taşa ünlüyormuş. İnsan dağdaki kayalara «Möhderem vatandaşlarım, en kısa zamanda sizlerin altına birer otomobil vereceğim...» der mi canım? Tövbe, tövbee...

— Hiç böyle demeyin, insan aday olur da çığırmasını bilmez mi? Demek dediklerimi bir bir yapıyormuş Pelvan Bey. Çok sevindirdiniz beni, çok iyi ettiniz buraya gelmekle. Ben de onun ne yaptığını düşünüyordum. Ne güzel, ne güzel!... Demek öyle ha?...

Hani eşekten düşmüş olsaydık, oramız buramız bu kadar ağırmazdı. Bu adam bizi iki paralıktan beter etti.

Kafalarımız yine bozuldu. Ama biz ne olursa olsun bu işin ardını bırakmak istemiyorduk.

Bizim şans pınarımıza taşlar mı düşmüş ki, Zeynel Beyi tam suçüstü gibi yakalamıştık, il'de çıkan Büyükzurna gazetesi tüm numaralarımızı berbat etti.

Gazetenin baş sayfasında kocaman bir resim, bu resim Zeynel Beyindi. Bu büyük resmin altında da şu sözcükler sıralanmıştı:

«Büyük mimar Zeynel Ağaoğlu ilimizde.»

Vay babam vay, gözlerimiz manda gözü gibi açıldı. Bir de yazılanlara göz attık ki, eee vallah! pes!.. Bu adamın ne hünerleri yokmuş ki? Aşağıdaki satırlar bizi çileden çıkarmaya yetti zaten.

«Yeni bir Mimar Sinan yetişiyor!»

Hay Allah, bu Büyükzurna da büyük halt karıştırmış. Yazı şöyle devam ediyordu: «Büyük cami mimarı Zeynel Bey, büyük projelerini büyük bir ciddiyet ile açıkladı...»

Biz bu kızgın kafalarla bir otobüse atlayıp doğru il'e gittik. Ne oluyordu böyle? Büyükzurna gazetesinin önünde bir süre bekledik. Haber gönderdik gazeteye «Yazı İşleri Müdürüyle görüşmek istiyoruz» diye. Önce bizi kabul etmedi müdür, bu sefer biz bağırıp çağırmaya başlayınca, bir hır çıkmasından mı korktular ne, bizi içeri aldılar. Son derece sinirlerimiz bozuktu. Gerilmiş bir yay gibiydik. Siyasetçi Ali Osman'a dedik ki, haydi sen konuş.

Siyasetçi :

— Ah beyefendi, diye söze başladı. Bizim Büyükzurna'ya saygımız büyüktür. İnan olun ki biz ilçedeki imamın sözlerine yan çizeriz de, vallahi inanmazsınız, Büyükzurna'nın yazdıklarından kuşku duymayız.. Sizin muhterem gazetenizden bunları hiç beklemezdik biz... Ne demek «Yeni bir Mimar Sinan yetişiyor?» Ama bu Zeynel Beyi ilerde iyi tanıyacaksınız, mimar mı olup olmadığını. Öööhhh...

Biz derdimizi yana yana anlatıyorduk, içeri on kişilik bir kalabalık girdi. Onların da yüzleri asık mı asıktı. Besbelli ki onlar da bizim gibi yazılıp çizilenlere kızmışlardı. Baktım ki bizden yana olanlar çoğaldı, ben konuşmaya başladım. «Ne demek efen-

dim, böyle şey olur mu ki?. Bu adam mimar filân değil.. Onun aklı başka işlere erer. Mimar Sinan ha?.. Güleyim bari!.. Büyük bir cami yapacakmış.. Hepsi yalan dolan... Büyük mimarmış.. Mimar Sinan yetişiyormuş haa?.. Ben bu «büyük mimar yetişiyormuş» sözlerini bitirdim bitirmedim, boğazımdan biri yapıştı «Seni bozguncu herif seni!..» diyerek.

Ben yarım ağızla :

— Dur hele arkadaş, dedim, sen sözlerimi yanlış anladın...

Baktım bir başkası da Siyasetçiye bağırıp çağırıyordu. Yahu bu adamlar bizden yana değiller miydi ki?

Biz baktık bir araba dayak yiyeceğiz, fazla uzun etmeden Büyükzurna'dan dışarı çıktık.

Dışarısı da ana baba günü gibiydi.

Ardımızdan bağırıyorlardı :

— Cami düşmanlarına bakın!..

Biz neye uğradığımızı şaşırdık..

Süngülerimiz düşük olarak il'de bir süre dolaştıktan sonra otobüs bulup ilçeye döndük.

Biz ertesi günü dört gözle Büyükzurna'yı bekledik. Neler yazmıyordu. «Solculara hadlerini bildirdik!..» Bir de büyük çapta bir ilân :

«Cami Yaptırma Derneği gazetemize teşekkür etti.»

Bizim yaptığımız belli oldu aşağı yukarı, biz baltayı taşa çalmıştık meğer! Bizlerin gırtlaklarına Cami Yaptırma Derneğine yeni üye olanlar sarılmış il'de.

Başımıza neler gelmedi şu bir iki gün içinde?

Bu Zeynel denilen adamı hangi kötü esen yel attı ilçemize? Ama ne olursa olsun, onun ardını bırakmaya niyetli değiliz. Onu bu ilçeden kovuncaya

dek uğraşacağız. Pilâvdan dönenin kaşığı kırılsın!.. Gün doğmadan neler doğarmış?

Biz artık tüm umutlarımızı önümüzdeki günlerde yapılacak Cami Yaptırma Derneğinin kongresine bağlamıştık.

Gayrı dananın kuyruğu bir iki gün içinde kopacaktı. Hazırlığımız tamdı. Cami Yaptırma Derneğinin kongresine kaç gün kaldı ki? Bu Zeynel Beyi sahte bir davetiye ile kongreye davet edecektik. Orda da her şeyi bitirecektik. Allayıp pullayıp ona bir davetiye gönderdik.

Beri yandan da onu ilçeden nasıl atacağımızın planlarını yapmaya başladık. Bir palavra yayıldı ilçeye: «Cami Yaptırma Derneğinin olağan kongresi geriye bırakıldı.» Planımız az kalsın suya düşüyordu. Sonra öğrendik ki kongre ilân edildiği gün yapılacakmış. Eh kongre hazırlıkları dursun, durmasın biz işimize gücümüze döndük.

Bu Zeynel Bey mademki Doktorun avradı Amanda Zilkiye'ye abayı yakmış, bu Amanda ilçeden giderse, aşk bu ya, bu Zeynel de ardına takılıp giderdi. Planımız buydu. Biz yaşlı başlı adamlar, karanlık basar basmaz Doktorun evini taşlamaya başladık. Sabah olunca öğrendik, biz Doktorun evini taşlayacağımız yerde, varıp savcının evini bir güzel taşlamışık! Yok canım, biz ne yaptığımızı bilmiyorduk. Yine umudumuzu derneğin yapacağı kongreye bağladık. Ve bu taşlama işini de bırakıp bir kenara çekildik.

Siyasetçi Ali Osman'ı Zeynel Beye gönderdik. Az sonra geldi. Yüzü gülüyordu :

— Cami Yaptırma Derneği kongresine gelecekmiş! dedi.

Bu habere çok sevindik, eh bu Zeynel'in de suyu ısındı dedik. Bu kongrede tüm yaptıklarını yüze vurmak üzre hazırlandık, derlenip toparlandık. Eee, ne yalan olsun ki dişlerimizi bilemeye başladık.

Olan bitenler bundan sonra gelişti. Bundan sonra Bekçi Ramazan Efendi olarak daha da diyeceklerim olacaktır.»

Dümenciler Kralı

Zeynel, kaş göz arasında Cami Yaptırma Derneğini ele geçirdi. Ama nasıl oldu bu iş?

Dernek odacısı Şaban Efendi çok üzgündü :

— Ben bu yaşa geldim, ömrümde böyle bir adam görmedim. Dümencinin biri. Bizi avanakça avladı neme lâzım.. Bu oyun karşısında hep şaşırdık canım.

Hacı Kerim, Molla Mustafa, Kel Raif, Cemil Çavuş... Bunlar kongrede bağırıp çağırmasaydılar, belki toplantı böyle olmayacaktı. Dernek Başkanı Süleyman'ın karılarla birlikte para yediğini onlar ortaya attılar. Olanlar bundan sonra oldu.. Bu «karılar» sözü havayı birden bozdu.. Salonda bu hay huylar devam ederken, adamın biri mikrofonu kapmaz mı? Daha biz «Yahu arkadaşlar ne oluyor böyle, bu adam da kim oluyor, kim oluyor ki selâmsız sabahsız mikrofonu kapıyor?..» demeğe kalmadan adam başladı konuşmaya: «Bu dernekte para tümen tümen ama, adam yok adaam... Ben bu kadar çok parayla size bir Sultanahmet camisi yaparım..» diye bağırıp çağırmaz mı ki? Bu sözler karşısında bizim aklımız karıştı. «Bakalım bu adam daha neler söyleyecek» demeği bekliyorduk ki, mikrofonun çevresi

karıştı. Bizim Ali Rıza mikrofonu kapmış, adamı tartaklıyordu. «Sen kim oluyorsun?» diye adama bağırıyordu. Bu itişmeyi gören Molla Mustafa, oturduğu yerden birden fırladı :

— Ali Rıza Bey kardeşim, bırak şu itiş kakışı canım, arkadaş istediği gibi konuşsun! Belki onun da diyecekleri vardır..

Bizim Ali Rıza, Molla'nın çıkıştığını görünce geçip yerine oturdu hemen.

Adam konuştu da konuştu. O konuştu ya biz de alkış tuttuk. Hele sözlerinin bir yerinde «Cami inşaatı devam ederken, beri yanda da bir İmam - Hatip okulu yükselecek!.» İşte bu sözler bizi aşka getirdi. Hacı Kerim dayanamadı :

— Helâl olsun sana bu yollar!.. dedi. Biz Yenicami'ye de razıyız aslanım!.. Tek sen bu işi kıvır, para bizden, pul bizden..

Molla Mustafa durur mu ki, o da :

— Şükür bu günleri bize gösteren Allaha, bu cami işi olmuşken, ne diyecektim a, haa şunu diyecektim, bu cami işine girişmişken bari «Süleymaniye» olsun. Süleymaniye gibi var mı dünyada?..

Az önce karı konusundan ötürü horlanan Dernek Başkanı Süleyman, Süleymaniye'den söz edilince, kendisini övüyorlar sanıp, konuşan adamın elindeki mikrofonu kaptığı gibi başladı üyelere «Sağolun, var olun!..» diye bağırmaya. Bu yüzden yine bir itişme başlar başlamaz, bu sefer onu yaka paça Cemil Çavuş al aşağı etti. Sonra bu Cemil Çavuş üyelere döndü :

— Derneğe aramış olduğumuz Başkanı bulduk, hayırlı olsun.. dedi.

Hacı Kerim kendisinden geçti :

— Yaşasın yeni Başkan!.. diye ünledi.

Molla da :

— Buyrun derneğin anahtarlarını, dedi, buyrun sayın Başkan.. Cami Yaptırma Derneğini size teslim ettik gitti.

Bu sözlere karşı konuşan adam, başını iki yana salladı :

— Yo, dedi, benim Cami Yaptırma Derneğinin Başkanlığında gözüm mü var ki, olmaz. Ben başkanlık filân istemem, maksat cami işi olsun...

Bu sözler karşısında biz başladık adama yalvarıp yakarmaya. Adam bir türlü başkanlığı kabul etmiyordu. Bu Hacı Kerim'in burnu yere düşse eğilip almaz ya, onun yalvarmalarına yürek mi dayanırdı ki, adam istemiye istemiye «Ben bu Cami Yaptırma Derneğinin Başkanlığını kabul ederim ama, dedi, kimse benim işime karışmayacaktır...»

Hep bir ağızdan, talimli maymunlar gibi «Kabuul!..» diye tepindik.

Biz bu patırdı gürültü içinde Zeynel'i derneğin başına getiriverdik.

Aradan ne kadar zaman geçti, eski başkanın kaynı Safi Bey :

— Benden duymuş olmayın, dedi, başınıza püsküllü belâyı aldınız, bu adamdan Cami Yaptırma Derneği Başkanı olur mu?..

Bu sözlere kulak veren Cemil Çavuş pirelendi :

— Ne demek püsküllü belâ, ne demek?..

— Canım ne demek olacak, adam yalancının teki. Üstelik de hovarda!.. Hem de keskin bir hovarda.

— Safi Bey, boş ver sen böyle sözlere. Adamı kıskanıyorlar ya..

— Haydi bunlara dedikodu diyelim, Cemil Çavuş, peki namaz kılıyor mu ki?

— Bak hele sana, elbette kılıyor. Namazında niyazında olmasaydı, biz onu derneğin başkanı yapar mıydık?

— Yahu siz ne adamlarsınız, hâlâ kav çakıyorsunuz. Biraz sabırlı olun bakalım, hakkında neler duyacaksınız!

Cemil ile Safi az kalsın kapışacaklardı. Güç belâ ayırdık...

Dedikodu, dedikodu.. Hep Zeynel'den söz ediliyordu ilde. Bu yüzden ilçeden Fırıldak Nuri Beyi çağırdılar. O günkü toplantıda onun bazı sözleri dolaşmıştı. Fırıldak Nuri'nin ilk sözü şu oldu :

— Benden size söylemek, karılarınıza dikkat edin!..

Ağızlarımız bir karış açıkta kaldı bu sözler karşısında. Hep kuşkulu olup çıktık biz.

Aradan ne kadar zaman geçti, bir gün derneğin kapısından paldır küldür içeri giren Hacı Kerim, daha destur demeden gürledi :

— Siz bu vilâyetin içinde aklı başında, ehli namus bir adam bulamadınız da, varıp derneğin başına Zeynel Beyi mi bulup getirdiniz?.. Bu adamdan Başkan olur muymuş hiç, deyin hele bana?..

Yahu bu adam neler söylüyordu böyle? Niçin böyle bağırıp çağırıyordu? Bu Hacı Kerim aklını mı oynattı ne, hay Allah.. O günkü toplantıda az mı Zeynel'e yalvarıp yakarmıştı başkan olması için?..

Baktım Hacı Efendi ana avrat dümdüz gidecekti, haddim olmayarak :

— Ne oluyor böyle Hacı Emmi, dedim, o gün adam bize az mı yalvardı «beni başkan yapmayın» diye. Sen değil miydin ki «Yaşasın yeni Başkan?» avaz avaz bağıran, tepinen?.. Neüzübillâh...

Hop oturup hoop kalkıyordu Hacı Kerim Bey. İri gözlerini bana çevirdi :

— Şaban Efendi, Şaban Efendi... dedi.

— Buyur Hacı Efendi?. dedim. Bir emrin mi var?..

— Derneğin yeni Başkanı namaz edâ ediyor mu acaba? İşittim a...

— Ne söylesem yalan..

— Namaz kılmıyormuş Şaban Efendi!

— Dedim ya, ne kelâm etsem yalan.

— Yahu böyle kepazelik olur mu hiç? Namazsız niyazsız bir adamdan hayır gelir mi gayrı? Biz bu milletin yüzüne nasıl bakarız?.. Biz ne ettik böyle?.

Ben bu Hacı'ya lâf yetiştirmeye uğraşırken, içeri Başkan Zeynel Bey girmez mi? Hadi bakalım şimdi?.. Ayağa kalkıp adama «buyur» dedik. Güleç yüzle ellerimizi sıktı. Dosyaları kaptığı gibi :

— Hiç kusuruma bakmayın, dedi, Müftü Beyle konuşmaya gidiyorum...

Soluğu dışarıda aldı.

Hacı Kerim şaşırmıştı. Bön bön bakınıyordu. Bu sırada içeri Sadıkzade Şekip Şükrü Bey girmez mi? Suratı altı okkaydı. Bastonuyla üçbeş kez yere vurdu :

— Çok ayıp etmişsiniz, diye bağırdı, başka bir adam bulamadınız da bu mendeburu, bu kopuğu mu buldunuz da Başkan yaptınız derneğe?. Yoooo, bundan sonra derneğe kapik yardım yok benden. Kadın peşinde koşan yalancı adamdan Cami Yaptırma Derneği Başkanı olur mu, hey gibi hey, kafa işte sizlerinkisi!..

Hacı Kerim biraz kafasını mı topladı ne, süt dökmüş kedi gibi susuyordu. Sadıkzade Şükrü kızgın kızgın bağırdı «Haberiniz var mı, yeni Başkan, Ha-

san Basan'ın karısıyla oynaşıyormuş!..» Söze girdim:

— Yaaa, öyleyse çok kötü bir iş bu. Şaştım kaldım doğrusu!.

— Kimler şaşmadı ki, durum ayan beyan böyle..

— Vallahi ben bu kadarını bilmiyordum, Şükrü Bey, ayıp etmiş!...

— Hele deyin bakayım, ben şimdi hırsımı kimden alayım? Kime küfür edeyim? Namussuzluk efendim...

Sadıkzade Şükrü çok hırslandı. Gözlerinin içi çakmak çakmak oldu. Bastonunu yere vura vura dernekten çıkıp gitti. Bu Şükrü Bey ki, derneğe bol para vermiştir. Hepimizi bir düşünce aldı, bir korku kapladı.

Müezzin Ali için de türlü sözler dolaşmaya başladı. Yahu bu adam da yapar mı ki?. Yönetim Kurulu acele olarak toplandı. Durumu ayrıntılara dek görüştü. Ertesi gün Müezzin Ali'yi çağırdılar: «Eee, Ali dediler, Zampik Zeynel ile orada burada para yemişsin, doğru mu bu hele de..» Ali kem küm etti durdu.

Derneğin odacısı olarak ister istemez söze girmiş oluyordum. Ne yaptıklarını onlar da bilmiyorlardı. Bu yüzden söze girmek gereğini duyuyordum. Böyle olunca da işe bulaşmış oluyordum.

Derneğin denetçilerini bulup getirdik. Yüzlerine dik dik bakıp:

— Bre arkadaşlar, dedik, siz ne biçim denetçisiniz böyle? Dernek soyulup soğana çevrildi, siz neredesiniz? Hesaplara, defterlere, kasadaki paralara bakıyor musunuz ki?

Denetçi Dursun birden barut gibi kesildi:

— Nasıl bakalım, dedi, siz bir Başkan seçtiniz ki mübarek olsun, bizi bir sopadan geçirmediği kaldı!

— Canım sizinkisi de söz mü yani?...

— Söz ya, ne olmuş? Almanca mı konuştum?...

Öbür Denetçi davrandı:

— Kabahat hepimizin aslında, dedi, bu Zeynel'i alkışlar arasında biz derneğin başına getirmedik mi? Onu Başkan yapmadık mı?...

— Yaptık!

— Eee, daha ne konuşuyorsunuz? Toplantıda demedi mi, «Benim işime karışmazsanız Başkan olurum derneğe?» Bunun ayrısı gayrısı mı kaldı? Kabahat tümümüzde... Derneğin kasasında on para kalmamış, paralar yenmiş? Hadi sorun bakalım, Denetçi değil ne olursanız olun, adam babasını takmıyor... Muhasip nerede? Bir de ona sorun bakalım, kasanın durumu ne âlemde?

— Sizin işiniz değil mi kontrol etmek, denetlemek?

— Bizim ama, bir de siz sorsanız yönetici olarak. Bakalım ne kadar gücünüz var, bir de onu öğrenmiş olursunuz!

Denetçilerle anlaşamadık. Derneğin yaşlılarını bir araya getirdik, durumu onlara da anlattık. Toplantı fesa fiso ile geçti.

Denetçilerin dedikleri üzere, bir de muhasibi bir kenara çektik.

— Şemsi Bey, dedik, durumu nasıl görüyorsun?

Muhasip Şemsi Bey bir hoş oldu. Güldü güldü de:

— Durumu bana niçin soruyorsunuz?. dedi.

— Ya kime soralım, dedik, kasada on para kalmamış...

— Kasada çok para var, çok! Ne kadar istiyorsunuz?

— Yapma Şemsi Bey, bizimle gırgır geçiyorsunuz, para işini biraz öğrenelim dedik... Hepsi bu...

— Vallahi gırgır filân değil, kasa ağzına dek dolu! İlçeden tümen tümen para geliyor son günlerde. Makpuzlar elimde... Ben de şaşırdım gitti. Bir ay önce kasada metelik yoktu, şimdi doldu... İlçeden, oradan buradan habire para yağıyor. Demir tüccarı Dolak Davut, Morisoncu Nâzım, Siyasetçi Ali Osman, Tarihçi gibi adam bile avuç dolusu para getirip bıraktılar. Tabii bunda Zeynel Beyin büyük rolü oldu. Adamı ilçeden çok seviyorlarmış doğrusu! Ama size yine bir söz edeyim, kasaya geldiği kadar da gidiyor... Zaten kasanın anahtarı da Zeynel Beyde değil mi?...

Şemsi Bey dedikleriyle bizi yıktı birden. Şaşırdık... Ama biz yine işin ardını bırakmadık. Derneğin başından onu atmak amacıyla vardık huzuruna, «Aha Zeynel Bey, dedik, bu dernek sizi çok yormaya başladı, bu durum bizi de üzmeğe başlayınca size geldik...»

Alay edercesine bizi süzdü:

— Aman Beyler, dedi, siz ne söylüyorsunuz böyle? Hayır işi yapmak insanı yorar mı hiç? Derneğin işi bana mutluluk veriyor üstelik!.

Dernek Başkanı böyle söz edince, elbette ki bize susmak düşerdi. Konuştu, konuştu... İlden ilçeden para yağıyor dedi, dernek son günlerde güçlendi dedi, yakında cami inşaatı başlayacak dedi...

Ben ömrümde bu kadar ağzı kalabalık adam görmedim. Bir de biz onun ağzını aramaya gelmiştik ha? Birden ayağa kalktı, yüzü güleçti:

— Kusuruma hiç bakmayın, dedi, bir saattir Va-

li Beyi bekletmiş oldum. Kusurumu bağışlayın, hem size doyum mu olur?... Biliyorsunuz hep memleket işi!..

Bizi böyle piç gibi bırakıp gidince, dışarı çıktık. Molla Mustafa bağırıp duruyordu. İpe sapa gelmez sözler sarfediyordu. Onu bırakıp derneğe gelip oturduk. Aradan yarım saat geçti geçmedi Molla Mustafa damladı :

— Ben bu derneğe kilit vurmaya geldim! dedi.

Hani aklımızdan geçmedi değil, «Acaba bu Molla Mustafa kafayı mı çekmiş?». Ona bağırdı, bana ünledi... Masaya bir yumruk indirdi :

— Nerede bu Dernek Başkanı denilen deyyus? Nerede o yalancı? Nerede?..

Şaşırdık gitti. Bu adam yüzde yüz kafayı yapmış. Bu Molla Mustafa ki ayağına basılmadıkça ses etmez. Tutturdu mu ki, «Ben Cami Yaptırma Derneği Başkanını görmek istiyorum!» diye.

Kimseden ses çıkmayınca, ben atıldım :

— Vali Beyin yanına gitti az önce, dedim, belki gelir...

Bağırdı :

— Burası neresi?...

Yine ben :

— Dernek, dedim.

— Ne derneği?

— Cami Yaptırma Derneği, Molla Mustafa...

— Peki, Cami Yaptırma Derneği Başkanı kadın kıza gider mi?

— Gitmez...

— Rakı içer mi ki?.

— İçmez.

— E bu deyyus içiyormuş...

— Orasını bilmem ben!..

— Sen ne bilirsin?

— .....

Masaya bir yumruk daha indirdi:

— Bundan böyle benden derneğe kapik yok. Birkaç gün sonra bu Dernekten de istifa edeceğim ama, iyi bir Başkan bulduktan sonra. Kim getirdi bu Zeynel'i derneğin başına? Adamın on parmağı on kara!.. Ben böyle yalancı, böyle büyük ustura görmedim. Zampara da ha!.. Ben buraya onu görmeye geldim. Kasada para kalmamış diye işittim. Yahu... Şey... Hadi bana eyvallah!...

Bağırıp çağırdı. Gidişine çok sevindik. Ya bu gürültü arasında, o bizim aksi Başkan Zeynel içeri girseydi?

Biz bunları kafamızdan geçirirken, içeriye Tersi Bozuk İsmet Bey pat diye girmez mi ki? Yine buyur demek bana düştü:

— Hoşgeldiniz İsmet Bey, buyur oturun...

Oturdu oturmadı:

— Dernek Başkanı nerede?. diye bağırdı.

— Vilâyete gitti...

— Yoksa Vali mi oldu?

Böyle konuşunca ben susup yerime oturdum. Sanki bunlar sözleşmişlerdi. O gelip bağırıyordu, bu gelip paylıyordu. Hepimize ters ters baktıktan sonra, muhasip Şemsi Beye döndü:

— Bana bak Şemsi Bey, dedi, derneğin kasası soyulmuş ha?... Bu bizim Başkan olacak düzenbaz derneğin paralarıyla har vurup harman savuruyormuş! Nerede bu adam?. Demek ki sen de hesapları iyi tutmuyorsun ha? Bundan sonra Cami Yaptırma Derneğine bir kuruş verirsem bana da Tersi Bozuk İsmet demesinler...

Şemsi Beyin kafası bozuldu. Tersi Bozuk İsmet'-

in yüzüne dik dik baktı. Ama bir karşılık vermemeyi daha uygun buldu. Başladı dosyaları karıştırmaya.. İçin için de söyleniyordu.

İşler çok karıştı. Dernek Başkanı Zeynel Beyin namaz kılmadığını aşağı yukarı biliyorduk, ama kumar oynadığını Tersi Bozuk'dan öğrenmiş olduk. Bu İsmet Bey ki, yalana pek yanaşmaz, yalandan yana hiç bezl yoktur. Herhalde onun da bir bildiği vardı ki, bu kadar çuvala sığmaz sözler etti.

Biz kendisine allem ettik kallem ettik, bir türlü söz dinletemedik gitti. Adam dediğim dediktir dedi çıktı.

Bir süre daha kem küm ettikten sonra, derneğin kapısından çıkıyordu :

— Benden gayrı umudunuzu kesin, bundan sonra beş para vermem..» diye bağırdı.

Durumumuz on para etmiyordu.

Baktık derneğin gidişi iyi değildi «Bari dedik, bu durumu tüm üyelerimize duyuralım da ne olacağı varsa olsun..» Öyle yaptık.

Üyelerimize haber saldık. Daha önceleri o bu bağırıp çağırdı. Sadıkzade bağırdı çağırdı, Tersi Bozuk terslik etti, Molla Mustafa iri iri sözler etti..

Dernek binasında adım atacak yer kalmamıştı. Hacı Kerim açtı ağzını yumdu gözünü. Tersi Bozuk İsmet de demediğini komadı saatlerce. Cemil Çavuş aşağı yukarı ana avrat dümdüz gitti. Var mı yok mu bizim başkan Zeynel... Ben içimden «Eh, dedim, eğer burada büyük bir maraza ile kavga çıkmazsa çok iyi..» Üyelerin yüzleri asıldı. Biz de bakalım ne olacak diye beklerken, üyelerin çoğunluğu sanki hep bir ağızdan :

— Biz yardan geçeriz ama, Zampik Zeynel Beyden geçmeyiz!.. diye bir tempo tuttular ki, ağızlarımız hepten açık kaldı.

İşler karışıktı ya, bu toplantı bizim işleri arap saçına döndürdü bir iki dakika içinde. Ne yapacağımızı bilemez olduk. Cemil Çavuş hafif yollu kırdı. Tersi Bozuk bozuldu. Molla ne yapacağını şaşırdı.

Üyeler hâlâ ünleyip duruyorlardı...

Biz bu toplantıdan çok şeyler bekliyorduk, olmadı bir türlü. Hani ne umduk, ne bulduk? Ne var ki, biz yine el altından cadı kazanı kaynatmaya başladık. İyice azıtmıştık. Demediğimizi komadık. Neler söylemedik.. Eh, dedik, bu sözlerden, bu dedikodulardan sonra Zeynel Bey hemen dernek başkanlığını bırakır. Ha istifa etti, ha edecekti... Biz tetikte duruyorduk. Eğer başkanlığı bırakırsa Zeynel Bey, onun yerine bu Tersi Bozuk İsmet'i başkan yapacaktık.

Biz Zeynel Beyin ağzını aramak amacıyla yanına gittik. Olan bitenlerden haberi olmuş ki bize :

— Ben dernek başkanlığına seçimle geldim, seçimle giderim! dedi.

Çok kötü yakaladı bizi. Hacı Kerim oralı olmadı, Molla da yüzsüz adam canım, paldır küldür söze girdi :

— Sen olan bitenlere hiç kulak verme Zeynel Bey, dedi, bizim dernekte az mı it var? Ülen bunların kökünü bir türlü kazıyamadık... Ne demek, ne demek bunlar? Elbette seçimlen geldin!.. Biz imkânı yok seni bırakmayız.

Bıyık altından güldü :

İşleri yine karıştırdık. İşler çorbaya döndü.

Dedikoduları yine ayyuka çıkardık. Sadıkzade Şükrü Bey açıkça ileri geri konuşuyordu artık.

— Ya ben, ya o!.. diyordu.

Yok canım, tüm kabahat Molla'da. Hacı Kerim'de.. Ben bir odacı olarak aralarında bulunuyorsam, işleri daha fazla çomaklamasınlar diye bulunuyor-

dum. Az da usturuplu söz ettiğimden ötürü.. Böyle Cami Yaptırma Derneği mi olurmuş, üyelere ayrı sazdan vurur, Yönetim Kurulu da ayrı türküler okur. Bu işten hayır gelir miydi hiç?

Molla Mustafa hâlâ «Ben bu adamın ardını bırakmayacağım!» derken, Tersi Bozuk İsmet Bey de «Ölmek var ama bu yoldan dönmek yok!» diye bağırıyordu.

İlçeye el altından haber salındı «Bu Zampik Zeynel hangi partiyi tutuyor?» diye. Bu el altından giden haber yayılmış olacak ki, bir otobüs adam geldi ilçeden. Ne oluyordu böyle, ne vardı? Yamacımıza yanaşan Siyasetçi Alı Osman bizi gıdıkladı: «Canım, dedi, hangi partiyi tutacak bizim Zeynel Beyimiz, elbette ki partimizi tutuyor!»

Tarihçi Hikmet :

— Pelvan Niyazi hangi partiyi tutuyorsa, o da aynı partiyi tutuyor arkadaşlar. Aşağı yukarı hepimiz aynı mayadanız!. der demez, Morisoncu Nâzım keyfinden bıyıklarını burmaya başladı :

— Aklı evvel adam ol da varıp başka bir partiyi tut, olur mu böyle şey? Zeynel Beyimize söz yok, o da bizden canım!..

Eh, biz bunları öğrendikten sonra az da olsa sevindik. Başımıza ne geldiyse pek anlatmadık onlara. Biz işi küllemeye çalıştık, onlar da Zeynel Beyi göklere çıkardılar. Konuşuldu, sonra ilçeden gelenleri uğurladık.

Biz bu olan biten işin altından nasıl kalkacağız diye kafa patlatırken, yanımızda Tersi Bozuk İsmet Bey bitti, tersliği üzerinde yoktu. Güler bir yüzle :

— Tamam arkadaşlar, dedi, bu işi oldu bilin gayrı!

— Hangi işi, dedik, İsmet Bey?.

— Yahu hangi iş olacak, Zeynel'in işini..

Bu sözleri söyledi ya, hepimizi bir sevinç kapladı. Besbelli ki, bu Tersi Bozuk beyin bir bildiği vardı.

— Hele hele İsmet Bey, anlat bakalım... dedik.

— Ne helesi arkadaşlar, dedi, dinleyin dinleyin, dün gece yatağa girdim, uyumak ne gezer. Aklıma Zeynel Bey girdi, çıkmaz bre.. Aldım o dürzüyü elime, doya doya yumrukladım. Benden bir araba dayak yedikten sonra, imana geldi: «Dediğin olsun İsmet Bey, dediğin olsun, söz senin... Boynum kıldan ince...» Uykum bir kez kaçtı değil mi, iyi oldu da kaçtı uykum benim. Biz bu adamı dernekten atarız ama, güç mü güç. Söktüm ben bu güçlüğü, belli ki biz bu adamı Cami Yaptırma Derneğinden atamayacağız. Haa, bakın hele ben bu işin yolunu buldum. Bu Zeynel'e bizim partide bir iş verelim. Burnunu bir kere bizim partinin içine soktu mu, onun dernekle uğraşacak hali kalmaz. Bu Zeynel bizim partide çalışmaya başladı mı, kedilere maskara olup çıkar. Uzun lâfın kısası, hiç tezi yok hemen ona partide esaslı bir iş verelim. Yoksa biz ondan imkânı yok kurtulamayacağız.» Bu iş olup bitti dedim ya size, o iş bu işti. Ne yapıp yapıp onu bizim partiye topuklayalım. Yoksa bizim dernek dernek olmaktan çıkacak, arkadaşlar. Hapı yuttu bizim başkan. Bak onu bizim partide ne hale sokacaklar.. Uyumadım ama, işi de kökünden halletmiş oldum...

Tersi Bozuk İsmet'in dediği yabana atılacak cinsten değildi. Aradan bir iki gün geçtikten sonra, dernekteki çalışma odasında bulduk Zeynel Beyi.

— Merhaba Zeynel Beyefendi! diye seslendik.

Beyefendi sözü hoşuna mı gitti, hemen ayağa kalktı, bir bir ellerimizi sıktı :

— Gelişinize çok sevindim, dedi, buyrun oturun..

— Rahatsız ettik Zeynel Bey...

— Yoo, ne demek efendiler, rahatsız ettik de **söz mü yanl?**

Tersi Bozuk tilkileşti birden :

— Derneğin işleri nasıl gidiyor bakalım, Zeynel Başkan?..

— Çok iyi gidiyor, tabiî sayenizde!

— Aman deme böyle, biz ne yapıyoruz kl dernekte? Dernek işleri sayemizde gitsin. Siz varken bize iş mi düşer Zeynel Beyefendi... Asıl iş sizde, siz olmasaydınız, bu camii şerif işi mi olurdu? Sizi başkan ettik de Cami Yaptırma Derneği kapanmaktan kurtuldu!

— Rica ederim, rica ederim...

Biz Zeynel'i böyle güleç yüzlü yakaladık ya, söze girmek banc düştü. Biraz alttan alarak :

— Zeynel Bey, dedim, zatıâlinizi niçin rahatsız ettik biliyor musunuz ki?..

Yüzlerimize dalga geçercesine baktı :

— Vallahi nereden bileyim? dedi.

Tersi Bozuk, ağzımdan lâfı birden kaptı :

— Aman Zeynel Bey, Cami Yaptırma Derneğini ihya ettiniz! Ama biz bunu yeterli bulmadık. Partlmiz ne güne duruyor?. Yalnız dernek mi ihya edilecek sayenizde, ya partimiz?. Partimizin hali meydanda, partimizin de ihya olmasını istiyoruz biz. Elbette ki bunu da siz yapacaksınız!.

Güldü.

— Ben mi?. dedi.

— Evet Zeynel Bey, sizi partimizin içinde görmek istiyoruz. Aynı hamurdanız, bunu iyi biliyoruz. Aynı hamurdan olmak başka, partinin içinde çalışmak başkadır. Partimize bir çeki düzen vermek gerekli oldu gayrı. Bunu da sizden rica edeyim, daha

doğrusu rica ediyoruz. Zaten bunun için sizi rahatsız ettik biz.

— Eksik olmayın canım, sağolun...

— Siz de sağolun efendim! Partimiz...

Ayağa kalktı, bir süre camdan dışarı baktı. Düşündü. Bir elini Şaban Efendi olarak benim omuzuma attı, öbür elini de Tersi Bozuk İsmet Beyin omuzuna.

— Aynı hamurdan olmamıza kuşku yok, dedi, dernekte de az buz iş yok. Bir de bu işlerin arasında partide tam faal olmaya gelince, bilmem ki ne karşılık versem size.

Tekrar bir süre düşündükten sonra :

— Bana göstermiş olduğunuz sıcak ilgiden ötürü size teşekkür ederim. Gelin arkadaşlar, bu konuyu başka bir gün görüşelim, oldu mu? Kafamın içi yorgancı kıtığı ile dolu sanki!

Su koyuvermesin diye, huzurunda fazla söz etmeden ayrıldık.

Biz bu işi Zeynel Beye açtık değil mi? İşin altından bir çapanoğlu çıkmasın, diyeceğim şu ki, Zeynel Bey bize «Partimizde faal olarak bimenfaat çalışmayı kabul ettim» der de, bizimkiler bir hır çıkarırlarsa ne olacaktı? Biz önce İl Başkanını kafaya almaya karar verdik. Biraz derlenip toparlanıp yürüdük biz il başkanlığı binasına. Biz bir bölük cami yaptırmacılar, il binasının o karanlık merdivenlerini zar zor adımladık. Sahanlığa çıktık, başkanın odasından Alkışçı Sami çıkıyordu. Bizi böyle görünce dalgaya aldı. Hepimize takıldı. Partinin kahvecisine :

— Oğlum, dedik, İl Başkanı odasında mı?

— Evet, odasında, dedi.

Bu habere sevindik ne yalan olsun. Bizim parti

başkanı Pırtık Osman parti binasına gelir ama, aklı eserse. Sesimizi mi işitti ne içeriden seslendi :

— Buyrun beyler, buyruuun!..

Odasına girdik ilkokul öğrencileri gibi. Bizi görünce :

— Oooo... diye güldü, sizi hangi yel savurdu buraya? Yahu sizlerin kabahati çok büyük. Hadi partiyi unuttunuz, beni de mi bir kalemde silip attınız? Buyrun, buyrun... Vallahi çok sevindim gelişinize! Eee, daha nasılsınız bakalım arkadaşlar? Yabancılar gibi oturmayın canım, ooo... Ne olmuş yani, burası sizin eviniz sayılır.. Bir işiniz olsa gerek?.

Molla Mustafa öksürdü, herhalde konuşacaktı, aklına bir şey gelmeyince öksürdü. Hacı Kerim davrandı hemen :

— Osman Bey sizi büyük bir hayır için rahatsız ettik, dedi, işimiz hep hayır işi oldu. Şey, evet Osman Bey kardeşimiz...

— Hayır işi olsun da şer işi olmasın Hacı Bey, hayır işi olunca.. Mademki hayır için geldiniz, söyleyin bakalım nedir bu hayır işi?

— Partimiz daha da güçlensin ister misin?

— Nasıl istemem ki, elbette isterim..

— Biz Cami Yaptırma Derneği olarak huzur-u âlinize geldik. Bizim yeni başkanı tanırsın değil mi? Canım şu Zeynel Bey?. Haa, onun için siz Osman beyimizi rahatsız ve meşgul etmiş olduk. Derneğimizin hali malûm, adam ihya etti derneğimizi. Akıllı adam canım... Ona partimizdee bir vazife versek, ne dersiniz buna Osman Bey oğlumuz?..

Parti Başkanı Pırtık Osman Bey bu sözler üzerine düşünmeye başladı. Bir süre ensesini kaşıdı, sonra ağzını yaya yaya :

— Ne demek efendim, ne demek? Buyursun..

Partimiz her namuslu vatandaşa açıktır. Partimizde iş mi, ondan bol bir şey yok inanın. Memnun olurum! Buyursun, buyursun... Başımızın üzerinde yeri vardır!.

Tersi Bozuk İsmet'in keyfine söz yoktu. İçin için seviniyordu. Onun istediği gibi konuşmuştu Osman Bey. Yaşından, başından utanmasa yanına varıp ellerinden öpecekti. Ellerini uğuşturdu uğuşturdu da:

— Vallahi Osman Bey oğlum, dedi, bu Zeynel Bey tam bizim partimize göre biçilmiş kaftan!..

Hacı Kerim susar mı?

— Hayır için geldik, hayırlı oldu bu iş, diye ağzı kulaklarına ulaştı. Biz düşündük taşındık, her ne kadar Zeynel Bey bizim parti için canını kanını verirse de, belli olmaz bu işler Osman Bey, bakarsınız. Canım karşımızdaki partiler sinek avlamıyorlar ya, adamı ayırtıverirler diye düşündük. İyi de ettik... Mübarek olsun partimize...

Cemil Çavuş da az yağ yakmadı:

— Bu iş sayenizde oldu Osman Bey, dedi, siz nasıl olsa önümüzdeki seçimlerde mebussunuz, partimizi kötü ellere bırakmazsınız elbette... Bu işi oldu ya, gerisi ne olursa olsun. Zeynel Bey mi, adam adam...

Parti binasında daha fazla kalmadık. Osman Bey bizi kapının ağzına dek uğurladı.

Biz Parti Başkanı Pırtık Osman Beyi kafaya aldık sayılırdı. Bu sefer biz Zampik Zeynel'i kollamaya başladık.

Kendisini dernekte yakaladık. Olan bitenleri ballandıra ballandıra anlattık. Bizi dinledi, dinledi:

— Hepsi iyi güzel ama, dedi, ben partide görev alırım ama bir diyeceğim olacak. Beni ilçe başkanı seçerseniz bu iş de olur. Hem dernek başkanlığı

yap, partiye çalışmaya gelince üye ol yalnız, olmaz bu bana kalsa!

Açtı ağzını yumdu gözünü Zeynel.

— Parti Başkanının bu işten haberi var mı? diye sordu.

Ne deseydik, hep bir ağızdan:

— Olmaz mı ki Zeynel Bey, dedik, elbette var!..

— Ne dedi Parti Başkanı?

— Canım, ne dese beğenirsiniz «Başımızın üstünde yeri var» dedi...

— Bakın ben size bir şey diyeyim mi, ben parti içinde faal olarak çalışırım, beri yanda derneği bırakmam.

Derneği bırakmam sözleri bizi bozdu. Ne var ki ona renk vermedik. Ses etmedik, sustuk. İşi fazla çomaklamadan Zeynel'in yanından ayrıldık. Bir eyvallah çekip yürüdük.

Bu partiye az mı hizmet eden oldu?

Merkez İlçe Başkanı Tozkoparan Arif bizi düşündürmeye başladı... Zeynel ilçe başkanlığı istiyordu ya, biz de Arif'in kuyusunu kazmaya giriştik.

Bu Tozkoparan Arif de malın gözü adamdı. Baktık ki bu adam ilçe Başkanlığını bırakmak yanlısı değildi, ona bir oyun oynamak da yasak mıydı? Molla Mustafa el altından Tozkoparan Arif'e imzasız bir mektup döşendi.

Mektup şöyleydi: «Eğer politikayı bırakıp bir kenara çekilmezsen, devlete atmış olduğun kazıkların bütün hesapları sorulacak ve rezilliklerin bir bir tüm ülkeye açıklanacaktır. Partimizi lekelemeye asla hakkınız yoktur. Hemen başkanlıktan çekilip, bir kenara çekilmeniz, susmanız kendi çıkarınız ve namusunuz için en iyi yoldur.»

Büyük Zurna gazetesinin de kulağını bu konuda biraz büktük, biz. O da işin bilmem nesini çıkarmış, bir başlık koymuş ki, düşman başına:

«Tüm kirli çamaşırları ipe seriyoruz!»
Tozkoparan Arif'i
Tanıyın
«Belgeler konuşuyor»
Yakında gazetemizde

Bu haber üzerine Tozkoparan Arif duman oldu. İlçeyi bırakıp o biçim bırakıp kaçtı.

Olanlar çok çabuk oldu. Biz de ne yalan olsun ki şaşırıp kaldık. İlçe Başkanı Tozkoparan Arif birden toz olunca, biz soluğu hemen ilçe başkanlığında aldık. Merkez ilçe binasının içi kalabalıktı çok. Pis pis düşünenler.. Konuşanlar:

— Canım istifa edecek ne vardı ki?.

— Arif Bey yıktı bizi, yıktı.. Alın şimdi merkez ilçeyi başınıza çalın! Biz bundan gayrı Arif gibi adam bulamayız. Ama arkadaşlar bu işi bu duruma dökenlerin çekecekleri var elimden. Vurmaksa vurmak...

— Tozkoparan'a oyun ettiler ya, elbette ki bu oyuna biz eyvallah demeyeceğiz!

Bizim Molla da bağırıp çağırmaya başladı:

— Bırakın beni, tutmayın beni.. Bu oyunu oynayanların analarının babalarının bilmem nesini eşekler kovalasın. Yahu böyle şey olur mu? Biz adamı senatör yapmaya kararlıydık, Arif Tozkoparan gözden ve gönüllerden ırak kaldı... Tutmayın beni...

Baktım pabuç kötü biçimde bağlıydı, bu sefer ben de dernek odacısı olarak ünlemeye başladım:

— Büyük namussuzluk efendim, adama iftira attılar...

Hele Hacı Kerim tümümüzü az kalsın ağlatacaktı «Öksüz kaldık...» diye dövündü durdu: «Allahım biz kimlere ne kötülük ettik ki, başımıza bunlar geliyordu?.»

Yumruklar sıkıldı, küfürler edildi merkez ilçe binasında. Büyük Zurna'ya gittik. «Aman, dedik, dikkatli olun, Tozkoparan'ın işi bir olay olup çıktı ilçede, ilde...»

Ertesi günü çıkan Büyük Zurna'da şöyle bir açıklama vardı: «Tozkoparan Arif Bey gazetemize teşekkür etti. Kirli çamaşırlar konusu bana ait değil, başkasına aittir. Pek yakında takke düşüp kel görünecektir. Bu habere çok sevindim... Arif.»

Bu palavra haber çok hoşumuza gitti.

Demir tavında dövülür değil mi? Biz Zeynel Beyin yolunu gözlemeye başladık yaşlı başlı adamlar.

Vardık huzuruna :

— Zeynel Bey, dedik, su koyuvermek yok, merkez ilçe başkanlığı boşaldı biliyorsun.

Alaylı alaylı güldü :

— İlçe başkanlığı seçimi ne zamanmış?

— Yakında olur herhalde, boş kalacak değil ya..

— Pırtık Osman Bey ne dedi bu işe?

— Canım, ne diyecek ki «Başımızın üzerinde yeri vardır» dedi.

— Sağolun, sağolun...

— Siz de sağolun Zeynel Bey, partimiz...

— Hem Cami Yaptırma Derneği, hem de tabiî partimiz!.

Bu sözleri edince, yanında fazla kalmadık.

Kaç hafta sonra Tersi Bozuk İsmet bozuk çalmaya başladı :

— Bizden bu kadar, dedi, şimdi ayıklasınlar pl-

rincin taşını.. Daha ne edelim yani? Şaka maka bu adamdan kurtulduk sayılmayız. Hayırlısı.. Dümencinin biri canım, partinin de başına çorap ördük!

Cami Yaptırma Derneğinin odacısı olarak gördüklerim, bildiklerim bundan ibarettir. Şaban Efendi...»

Pelvan Nasıl Kündeye Geldi?

Hasan Basan Bey ağlamaklı bir sesle :

— Ah Zeynel Bey, dedi, benim bu mebusluk işi ne olacak?

Zampik :

— Sen hele bu mebusluk işini pek eşeleme, diye güldü, biliyorsun benim bazı hesaplarım var. Sonra sen bu işin üzerine fazla gitme! Canım sabrın sonu selâmettir. Ben sana ne demiştim «bu mebusluk işini aşağı yukarı oldu bil!»

Hasan Bey böyle tatlı bir karşılık alınca sevindi. Hep bu minval üzre konuşup ayrıldılar.

Zampik Zeynel iki üç günde bir ilçeye geliyordu. Hem ilde hem de ilçede işlerini sürdürüyordu. Son günlerde onun tüm amacı Pelvan Niyazi'yi baş göz etmekti. Pelvanı evlendirmek istiyordu. Bir gün Niyazi Pelvan'a :

— Bana bak Pelvan, demişti, az çok sana «Yalan kıvırmasını, muhterem vatandaşlarım!...» diye bağırıp çağırmasını öğrettim değil mi aslanım? Bundan böyle mebus olmana ne kaldı ki? Mebusluk dediğin senin nedir canım, var gücünle bağırıp çağırmak. Eh mebusluk işi çantada keklik değil mi? Ama ne var ki, yalnız mebus olmak yeterli değil, bekâr

adamın, bekâr mebusun sözlerine bizim halk pek kulak vermez. Evermek lâzım seni, evermek...

Zeynel, son günlerde Hancızade'lerin konağına çok sık girip çıkıyordu. İlçenin bu eski ve büyük konağında, hâlâ söz sahibi bir aile yaşıyordu. Zeynel'in bu konağa girip çıkması bazı dedikodulara da neden oluyordu.

Bu konağın çevresi kalın dört duvarla çevrilidir. Hancızade Kül İbrahim Bey, bu konağı özene bezene yaptırmıştı... Soygunlardan kazanmış olduğu paraları bu konağın yapılmasına harcamıştı. Kendisi ölüp gidince, adı sanı bu konağın güzelliği ile anılsın diye, elindeki varını yoğunu bu konağın yapılmasına yatırmıştı. Dört duvarla çevrili bu konağın önü arkası yeşil yeşildi... Giriş kapısının, taş yolunun o eski güzelliği kalmamışsa da, hâlâ eski havasını taşıyordu. Bu konakta çok şeyler olup bitmişti. Bir süre bu konak yörede söz sahibi olmuştu. «Konak ne diyor, konak niçin sustu?» diye yorumda bulunanlar olurmuş Hancızade Kül İbrahim'in sağlığında.

Hancızade Kül İbrahim Beyin dördüncü karısı olan Dudu, Kül İbrahim öldüğü zaman çiçeği burnunda bir dul kalmıştı. Bu Dudu'nun en son kocası da Serbest Fırkacı Rüştü Beydi, Rüştü Beyi de haklayan bu Dudu, bir daha evlenmemiştir. Serbest Fırkacı'dan Dudu'nun bir kızı olmuştu.

Dudu'nun tek kızı Sürmegöz Sıdıka annesine bir gün :

— Beni bağışla anne, ben galiba âşık oldum! deyince, Dudu az kalsın sevincinden bayılıp yere düşecekti.

Dudu, hemen aklından Zampik Zeynel'i geçirdi. Sürmegöz'ün annesi Dudu da gençliğinde erkek-

lere az kök söktürmemişti? Zampik Zeynel de bu yıldırım aşkına pek karşılık veremiyordu.

Bu konakta neler olmamıştı geçmiş yıllarda? Aşk esintlieri, kin yelleri...

Dudu'ların konağından bakılınca, aşağıda ilçenin beyaz badanalı irili ufaklı evleri gözüküyordu. Yaz akşamlarında güneş, dağın ardına düşmeden önce kırmızı, sarı, bulanık ışıklarını konağın o gösterişli yapısına serpiştirmeden geçmiyordu.

Son günlerde konakta oluşumlar birbirini izliyordu. Bu oluşumlar çok gizli tutuluyordu.

Konağın tek kişisi Sürmegöz Sıdıka idi. Uzun süredir tüm işleri o yürütüyordu. Anası Dudu, konağın içinde ona sorumluluk vermekle Sıdıka'nın kişiliğini güçlendiriyordu. Aslında Sıdıka bu yaşa dek bekâr bir yaşam sürmesinin nedenlerini hep kendisine yüklüyordu. Oysa onun bu düşünceleri yersizdi. Çirkin bir kız değildi. Ailecek onların soyluluk taslamaları, Sıdıka'nın böyle bir bekâr yaşam sürmesini hazırlamıştı. Hangi ana, baba Dudu'nun konağına varıp da oğluna Sıdıka'yı isteme cesaretinde bulunabilecekti?

Sürmegöz, annesi Dudu'ya «Beni bağışla anne, âşık oldum galiba» dediği zaman ateş bacayı çoktan sarmıştı. Ama bu, Sıdıka'nın kaçıncı aşkıydı acaba?

Çok pahalı, işlemeli, cevizden, ceviz ağacından yapılmış karyolasına kendini bıraktığı vakit, arzu dolu duygularla Zampik Zeynel'i düşlüyordu çoğu kez.

Gün dönmüştü, Sürmegöz odaya girdi. İnce tülün ardına gizlenip o iri gözlerini konağın giriş kapısına çevirdi. Yola baktı, yol bomboştu. Gelen giden yoktu. Sinirliydi...

Batı yakası kırmızılığını yitirmişti ki, Zampik Zeynel konağın ağır ve eski kapısının mandalını çekti.

Kimseye gözükmeden içeri süzüldü. Konağın merdivenlerini iki iki atladı. Zilin düğmesine her zaman yaptığı gibi üç kez bastı. Sıdıka anladı onun geldiğini, kapıya koştu. Önce kapıyı az araladı, Zeynel'i görünce «Buyur...» dedi. Sonra titrek, ürkek bir sesle :

— Kaç gündür nerelerde kaldın?. diye sordu.

Zeynel hiç bozuntuya vermeden :

— Ah, sorma... dedi, çok işim vardı. Özür dilerim!..

— Ama ben sensiz yapamıyorum...

— Ben de tıpkı senin gibiydim, Sıdıka!

O gece konakta kaldı, sabahladı. Konaktan gizlice çıktığında eli ayağı titriyordu.

İl'e gitti, ilçeye uğramadı. Kendi kendine «Katerina» gibi bir dişi diye konuştu Zeynel.

Zampik Zeynel il'de merkez ilçe başkanlığı için muarızları ile kıyasıya savaş verirken, Dudu il'e geldi. Bilgi topladı el altından. Olan bitenleri gizliden gizliye izledi. Partililerle görüştü. Ağzı sıkı birini bulup Zeynel Beye haber saldı «Yarın sizi konakta bekliyorum» diye.

Pirelendi «Galiba işler sarpa sardı» dedi. Konak ile ilgisini çok çekmek istiyordu. Yanına iki çocuk alıp ilçenin yolunu tuttu. Tam konağın önünde iki elinde birer çocukla arabadan indi. Konağın en eski adamı karşıladı onları :

— Buyrun efendim, dedi, aa, bu çocuklar sizin mi?.

Güldü. Merdivenleri tırmandı. Dudu kapıyı açtı, yüzü güleçti.

— Zeynel Bey, dedi, bunlar da ne böyle?.. Ne çepil çocuk bunlar?.. Kimin bu çocuklar?.

O da güleç bir yüzle :

— Allah bağışlarsa benim, Sinan.. Şu da Çetin...

— Ay ne şeker şey bunlar?.. Gel bakayım Çetin... Sen yaramaz bir çocuksun, sen de yaramaz mısın Sinan?

Çocuk kızdı, pat diye :

— Benim adım Sinan değil, İbrahim! dedi..

Bu söz üzerine Zeynel çocuğun kıçına bir çimdik attı. Çocuk bir şey mi söyleyecekti; hemen eline bir çukulata sıkıştırdı, Zeynel..

Çocuklar odanın içinde takla ata dursunlar, Dudu ile konuşmaya başladı Zeynel Bey.

Bu iki çocuk onun değildi, havayı bozmak ve ipleri bir an önce koparmak amacıyla bu iki çocuğu konağa apar topar getirdi. Hani geçici olarak göz boyamak istiyordu.

Dudu, bu durumu kızına dolaylı yollardan anlattı. Sürmegöz çok bozuldu, üzüldü... Dudu da üzüldü aslında duruma, onun eskiden beri süre gelen bir düşüncesi, isteği vardı. Kızını eşraftan biriyle evlendirmeyi çok arzuluyordu. Ama ne var ki Zeynel'i görünce, «eh, nihayet aramış olduğum adamı, damadı bulmuştum» diye aklından geçirmişti. Zampik Zeynel'in durumu böyle çıkınca, işler birden karışmıştı. Bu olan bitenler konağı ve içindekileri oldukça sarsmıştı.

Dudu bu işin ardını bırakmaya pek niyetli değildi. Ayyuka çıkan dedikoduları aklına geliyordu? Birkaç gün düşünüp taşındı konakta. İçi içini yiyordu Dudu. Dizini yumrukluyordu. Oraya buraya telefonla haberler saldı. Zeynel Beyi arıyordu.

Konaktan arandığı Zeynel'in kulağına geldi. Kimseye çaktırmadan konağın yolunu tuttu. Kapıyı Dudu açtı. Kızı Sürmegöz Sıdıka yoktu...

Dudu'nun suratı bir karıştı:

— Buyrun... dedi yarım ağızla.

Zampik çok şık giyinmişti. Hemen Dudu'nun elini saygıyla öptü... Gözlerini Zeynel'in üzerine dikti sinirli sinirli:

— Durum on para etmiyor, dedi, gidişi hiç beğenmiyorum.

Zeynel yılıştı:

— Hanımefendi, dedi, durumda ne var ki beğenmiyorsunuz?

— Daha ne olsun canım, bundan daha kötüsü var mı?

— Ne olmuş yani?...

— Saçmalıyorsunuz! Olanlar oldu...

— Sizin sinirleriniz bozulmuş Hanımefendi.

— Siz bozdunuz... Konak sizin yüzünüzden bir üzüntü yuvası oldu.

— Şey... Size ne karşılık vereceğimi bilemiyorum.

— Zeynel Bey, Zeynel Bey... Bu aile soylu soplu bir ailedir.

— Biliyorum Hanımefendi, Kül İbrahim Bey... Serbest Fırkacı Rüştü Bey... Hancızadeler...

«Bu ailenin kökten gelen büyük bir şerefi vardır!» diye bağırdı. Bağırdı, bağırdı «Bu ailenin kökten gelen...»

Zeynel gayet nazikâne:

— Rica ederim Hanımefendi, şerefinize kimse gölge düşürmedi ki?. Aman efendim, haddime mi benim...

Dudu biraz sakinleşti:

— Bak Zeynel Bey, dedi, bunca yaşa geldim, sizin gibi düzenbaz adam ne gördüm ne de işittim!

— Sizin sinirleriniz bozulmuş Dudu Hanım, ba-

na suçluymuşum gibi bağırıp çağırıyorsunuz. Oysa ben bir kusur ettiğime kâni değilim...

— Suç haa, suç?... Suçların en büyüğünü işlediniz. Kızımı aldattınız, kızımı...

— Çok garip sözler ediyorsunuz?...

— Garip ya, işinize gelmeyince sözlerim garip oluyor değil mi?. Hancızadeler iki paralık olsunlar, garip şey ha? Eşraftan Kül İbrahim Bey mezarından kalkıp olan bitenleri duysa bir daha ölürdü adam. İki paralık ettin bizi, soylu bir aileyi rezil ettin. Konaktan sokağa bir türlü çıkamaz olduk. Kızım Sürmegözümü nasıl ettin de göz kaş arasında aldatıverdin? Kızımı aldattın, o kadar...

— Hanımefendi düşünmeden konuşuyorsunuz!

— Öyle miii?... Vah vah, demek düşünmeden konuşuyorum?... Bana bak Zeynel Bey, kızımın namusunu siz temizleyeceksiniz.

— Hay hay efendim, oldu. Ben temizleyeceğlm...

— Size emir veriyorum...

— Rica ediyorum, peki kabul, bağırmayınız lütfen...

Dudu kendini koltuğun üzerine bıraktı. Kendi kendine «Soyu sopu ünlü bir ailenin namusu ha?» diye söylendi.

Zampik Zeynel bu sözler üzerine :

— Siz bu namus işini bana bırakın Hanımefendi... dedi.

Dudu :

— Yani ne demek istiyorsunuz?

— Ne mi demek istiyorum, kızınıza koca bulacağım!

— Yaa, acaba kim olacak bu mutlu koca?

— Siz orasını hiç merak etmeyin, soyunuza sopunuza en uygun bir adam olacak bu kimse.

— Demek Hancızade Kül İbrahim Beyin onuru, kızımın namusu kurtulacak ha? Oh ne güzel söz bunlar!.. Ama yalan sözler, oyun... Şimdi de beni kandırmaya çalışıyorsun.

— Rica ederim, ben o kadar saygısız adam değilim. Kandırmak...

— Haaa, belli belli..

— Konuştuklarımızı biraz toparlasak, ne dersiniz?

— Ne gibi meselâ?..

— Hanımefendi, bundan sonra tüm işler size düşecek de, kızınızı, Sıdıka'yı kandırmak size düşecek demek istiyorum. Benim bulduğum bu erkeği kızınız belki beğenmiyebilir. İşte böyle bir durum karşısında siz ağırlığınızı koyacaksınız. Ona tatlı sözler edip ikna edeceksiniz! Olanlar oldu, bundan sonra zaten ben devreden çıkmış oldum. Bu iş bitti. Sıdıka ile aramızda olup bitenler bundan böyle unutuldu.. Geride kaldı. Bana koca bulmak düştüğü gibi, size de onu bu işe «he» dedirtmek düşüyor. Bu koca işi oldu aşağı yukarı.

— Yalan, yalan!..

— Bakın görün siz yalan mı?

— Hepsi yalan dolan!

— Aman Dudu Hanımefendi, neler söylüyorsunuz böyle?

— Kızıma koca bulacakmış.

— Bulacağım tabiî..

— Size zahmet olmayacak mı?

— Zahmet de ne oluyormuş. Benim için görev bu.. Maksat Kül İbrahim Beyin namusu kurtulsun.

Bu sözler az da olsa Dudu'nun hoşuna gitti.

— Ah, size nasıl teşekkür edeceğimi bilemiyorum inanın!

Zeynel'in yüzü güleç oldu birden. Hava biraz değişir değişmez, Dudu davrandı:

— Bu koca işini bir an önce halledin rica ederim, bu ilçeyi bilirsiniz. Dedikodu, dedikodu. Bıktım bunlardan vallahi!

— Çok haklısınız!.

— Çok haklısınız!..

— Ne olur Zeynel Bey, bu işi askıya almayın.

— Siz hiç merak etmeyin Hanımefendi, bana güvenin.

Zeynel birden ayağa kalktı:

— Özür dilerim, dedi, çok işim var. Hepsi de memleket işi. Sizden müsaade rica edeceğim, eğer mümkünse?

Dudu'nun ağzı kulaklarına vardı:

— Tabiî!. dedi, müsaade sizin efendim. Ne demek?.. Memleket işlerine mani olmak istemem. Hay hay...

— Çok teşekkür ederim, müsaadenizle.. İyi haberler benden...

Zeynel, konağın eski büyük kapısını aralıyordu ki, Dudu seslendi:

— Mutlu haberler bekliyorum!..

Asfalta çıktı, bir arabaya binip ilçede indi.

Zeynel Bey arabadan indiği zaman, Morisoncu Nâzım Merkez Eczanesi'nin dibinde, Adliye Kâtibi Azmi Beyle ayak üstü konuşuyorlardı. Nâzım, Azmi'nin kolunu dürttü:

— Bak, dedi, başımızın belâsı yine buralarda dolaşıp duruyor. Yahu bu adamdan kurtulamadık gitti. Dümen peşinde yine..

Azmi Bey bir şey demedi, baktı.

Zeynel, Şehir Kulübünün kapısından içeri girdi. Oturdu oturmadı, Pelvan'a haber gönderdi. Bu ara-

da Hasan Basan da gözüktü. Doğru Zeynel'in yanına yürüdü. «Merhaba Zeynel Bey, dedi, sizi gören Cennetlik mi olacak? Yahu halimi hiç sormuyorsun?»

— Ne varmış halinde?...

— Benim mebusluk işleri sarpa sarıyor galiba!

— Boşver canım, ben sana ne dedim?. Ne demiştim?...

Bu sözler hoşuna gitti Hasan Basan beyin.

Zeynel'in aklı Pelvan Niyazi'deydi. Onu bekliyordu.

Hasan Basan Beyin bir araba derdi varmış, hepsini bir bir döktükten sonra çekip gitti.

Zampik Zeynel, aklından Sükse Dürdane ile Amanda Zilkiye'yi geçiriyordu ki, içeri ardında bir sürü adamla Pelvan Niyazi girdi. Yüzü güldü :

— Hoşgeldin Pelvan!

— Hoşbulduk Zeynel Bey..

— Yahu nerelerde idin, seni çok bekledim.

— Biliyorsun, hep mebusluk işi. Kötü sardı bu iş başıma.

— Haa, iyi iyi... Canım mebusluk bu, kimin sarmaz ki?..

Kumarcılar daha henüz kulübe gelmemişlerdi. Kumar oynanan bölüm boştu. Pelvanı oraya çekti. Pelvan oturmamıştı, kulağına :

— Pelvan, dedi, seninle çok önemli bir konu üstüne konuşacağım... Hayat memat meselesi senin için. Otur hele, otur..

Pelvanın içi bir hoş oldu.

— Otur Pelvan, otur yamacıma!

Pelvan oturdu. Acaba ne söyleyecek diye merak etmeye de başladı :

— Buyrun Zeynel Bey, dedi, oturdum...

— Senin mebusluk işi çantada keklik. Bunu hiç

gayrı düşünme. Ama senin durumunla ilgili bir önemli konu var. Biliyorsun Pelvan, bu adamlara, bu millete söz geçirmek güçleşti. Senin hakkında neler söylüyorlar, neler uyduruyorlar biliyor musun? Diyorlar ki «Pelvanı mebus edelim etmesine ya, ama adam bekâr; bekâr adamdan pek iş beklenmez..» Hani böyle iş olmaz ama, millet bu işte söylüyor! Kaç aydır düşündüm, taşındım senin için çıkar bir yol aradım ama bir türlü bulamadım inan bana. Sözü uzatmayayım, ben seni başgöz etmek istiyorum!

Bu sözler üzerine Pelvan Niyazi'nin yüzü al al oldu. Terlemeye başladı. Ter tanecikleri alnında boncuklaştı birden. Ne diyeceğini iyice şaşırdı. Mendiliyle terini sildikten sonra :

— Bilmem ki.. dedi.

Zeynel bastırıyordu :

— Canım, ne demek bilmem ki, bir mebus adayı böyle konuşur mu ki?

— Yani demek istedim ki, şimdi nerede eski terbiye görmüş kızlar? Şey işte... Bilmem ki?.. Erkek eli değmemiş kız var mı şimdi?

— Bak Pelvan, sen boşuna konuşuyorsun. Senin evlenmeye niyetin ne derece var, onu söyle bana.

— Kusurumu bağışla Zeynel Bey, şimdi bir şey diyemem. Bana biraz müsaade edersin değil mi?

— Ederim ama, ne kadar bana onu söyle.

— İki gün!

— Oldu, iki gün sonra yine burada buluşacağız, oldu mu?

— Tamam, iki gün sonra.

Birlikte çıktılar. Kaymakamlığın önünde ayrıldılar. Zeynel doğru Amanda Zilkiye'nin evine gitti.

Bu evlenme teklifi Pelvan Niyazi'nin aklını çel-

di. Yattığı gece yatağın içinde hep evlenme işini düşündü. Uyudu uyumadı, düşünde bir kadın gördü. Boylu posluydu kadın. İri göğüsleri vardı, süt gibi bacaklarına bakıyordu Pelvan. Hep bacaklarına ellerini uzatıyordu, Pelvan Niyazi ellerini uzattıkça, kadın geri çekiliyordu, kaçıyordu. Kan ter içinde kalmıştı. Arzuyla bakıyordu kadının sütun gibi bacaklarına. Pelvan böyle kadının bacaklarını tutmak, o iri dik göğüslerini ellemek için durmadan kadının üzerine gidiyordu. Kadının o güzel göğüslerini yakaladı nihayet, sonra fazla heyecandan uyandı. Uyandığında gördü ki, kadının göğüslerini yakalamak için mutfağa girmiş, göğüs diye sevdiği şeyin de Kırkağaç kavunu olduğunu görünce şaşırdı kaldı. Başını tuta tuta tekrar yatağına uzandı.

Gün ışımadan uyandı. Bir türlü düşünde olan bitenleri unutamıyordu. Hâlâ kadının güzelliği gözlerinin önündeydi.

Pelvan Niyazi bu yaşa gelinceye dek dişilerden daima uzak kalmasını bilmiştir. Ona Ustası Sındırgılı Kündeci Şerif «Bak oğlum Niyazi, demişti, eğer kadın kızla ilişki kurarsan, sırtın yerden hiç eksilmez, yenilmekten bıkarsın...»

Ustası Sındırgılı Kündeci Şerif'in bu sözlerini kendisine bir emir ve buyruk sayan Pelvan Niyazi, bu yaşa gelinceye dek kadından kızdan uzak durmuştur.

Zampik Zeynel'in evlenme teklifi Pelvan'ın aklını karıştırdı. Onu kararsız bir duruma soktu. Bir türlü kafasını toparlayamaz oldu. Ne yapacağını kestiremiyordu.

Şehir Kulübüne yürüdü. Dalgın ve yorgun bir kafayla içeri girdi. Bakındı, üç-beş kişi vardı kulüpte. Gözleri Zeynel Beyi aradı. Yola bakan, büyük pen-

cerenin dibindeki masaya geçti. Altına bir iskemle çekip oturdu. İçinden «Ehli namus, ehli iffet bir kız olduktan kelli» diye konuştu. Masasına bir çay geldi. Çayını yudumluyordu ki, aşağıdan kulübün giriş kapısından sesler gelmeye başladı. Az sonra içerisi dolup taştı. «Ne oluyor böyle» dercesine başını kapıya doğru çevirdi. Kalabalığın arasından Zeynel Bey içeri süzüldü. Onu görünce Pelvan, hemen ayağa kalktı, elini sıktı :

— Hoşgeldin Zeynel Bey.. dedi.

Oturmadan, Pelvanın kolundan tuttu :

— Yürü, dedi, kulübün Yönetim Kurulu odası boş, gel.. Konuşalım...

Pelvan Niyazi güreş minderine çıkıyorcasına heyecanlandı. Zeynel hiç kem küm etmeden söze girdi :

— Ne karar verdin, dedi, ne oldu? Anlat...

Yüzü al al oldu :

— Ne olsun ki Zeynel Bey, dedi, kafam mı durdu, aklım mı şaşırdı? Böyle işler kolay değil hani, bilmem a, hemen karar vermek çok zor. Para işi de var tabiî.. Evlenmek bu devirde para demektir.

Zeynel içinden «enayi ağa düştü besbelli» diye geçirdi.

— Para işi mi dedin sen Pelvan?..

— Evet, para.. Para...

— Yahu şu senin düşündüğün şeye bak hele, amma da yaptın ha?.. Paranın sözü mü olur canım!

— Haydi para işi de bir yana, Zeynel Bey bilirsin ki, ben bu evlenme işinde çok titiz davranırım. Ehli namus, ehli iffet bir kız olmalıdır değil mi?

— Bu namus işini de bir kalem geç sen, ben seni feleğin çemberinden geçmiş, onunla bunla

konuşmuş bir kızı sana teklif eder miyim? Bırak böyle vesveseleri kardeşim benim...

Pelvan sanki tuş oluyordu, zorlanıyardu. Hakemin düdüğünü bekliyordu, birden kendine geldi:

— Para işi bir yana, namus işi de beri yana, ev bark meselesi ne olacak, Zeynel Bey? Oturduğum evin hali meydanda...

Elinin üstüne bir şaplak indirdi Zeynel:

— Sen onu bunu bırak da evlenmeye kararlı mısın, onu söyle?

Alnı ter tanecikleriyle doldu:

— Şey, hadi verdim diyeyim sana...

— Bak Pelvan Niyazi, harbi söz et canım, bekâr adamdan bilirsin kalın mebus olmaz.

— Kim demiş bunları, bekâr adamdan mebus olmaz diye?

— Tüm ilçe halkı...

— Vallahi ne diyeyim bilmem ki? Şey desem...

— Beni iyi dinle Pelvan Niyazi, partinizi düşün, mebus da olacaksın, ee bunun artık gerisi mi kaldı?

— Sağol, sağol... Zeynel Bey, beni kiminle baş göz etmek istiyorsun hele bir onu öğreneyim. Zaten düşümde de sahaba dek hep evlenme işi ile uğraştım durdum. Bir hayır mı var acaba?.. Kimin kızı, müsaade edin de öğreneyim.

— Sen bu evlenme işini kabul ettin mi, önce onu bana söyle?

Düşündü, düşündü. terini sildi:

— Ettim gitti, Zeynel Bey, ettim ya... dedi. Kız kimin nesi?

Güldü Zeynel.

— Dudu'nun kızı!..

Aklı tam karıştı Pelvan Niyazi'nin :

— Deme böyle Zeynel Bey, deme.. Deme, ne diyorsun sen, deme böyle?..

Dudu'nun kızı Sürmegöz Sıdıka gözlerinin önünden gitmiyordu. Ne oldu ne bitti, tüm unuttu Pelvan. «Deme böyle, deme Zeynel Bey..» diye söyleniyordu ya, Pelvanın aklı fikri Sürmegöz'deydi.

Zeynel'in sağ dizini tuttu :

— Sürmegöz Sıdıka'nın bu işten haberi var mı, Zeynel Bey?..

Zampik Zeynel çok memnundu.

— Sen işin bu yönünü fazla kurcalamal Şimdi bu evlenme işine «he» dedin mi garanti olarak, bana bunu söyle.

— Tamam, dedim! Oldu, kabul. Sürmegöz...

Kulübün Yönetim Kurulu odasında bir sessizlik oldu. El sıkıştılar. Birbirlerine sarılıp ayrıldılar.

Durumdan her ikisi de memnundu. Pelvan'ın aklı büsbütün karıştı.

Konağın yolunu tuttu Zeynel.

Dudu, kızı Sıdıka'ya seslendi :

— Sıdıka, hemen kaybol kızım, Zeynel Bey geliyor!

Sıdıka konuk odasına daldı.

Dudu kapıyı açtı :

— Buyrun efendim, dedi, hoşgeldiniz!..

Koltuğa oturdu oturmadı, Zeynel baklayı ağzından çıkardı :

— Çok güzel, sizin tek kızınız Sürmegöz Hanımefendiye, soyunuza sopunuza lâyık bir damat bulduğu size açıklamak isterim!

Dudu'nun içi hopladı.

— Kim acaba bu mutlu adam?

— Pelvan Niyazi, efendim, Cihan Pelvanı Niyazi!..

İki eliyle yüzünü kapatıp düşünmeye başladı Dudu. Bir süre bu durumda kaldı.

— Zeynel Bey, ne yaptığınızı biliyor musunuz?

— Biliyorum...

— Ah, neler gelliyor bizim başımıza?

— Hepimizin, hepimizin...

Biraz toparlandı Dudu :

— Pelvan Bey bu işi kabullendi mi?

— Evet..

— Şimdi iş Sıdıka'da!

— Ben görevimi yaptım, şimdi görev sırası sizde.

Beri yanda Sıdıka kapının ardına kulağını dayamış, konuşulanları bir bir dinliyordu. Sıdıka «Pelvan güçlü kuvvetli bir adam..» dedi içinden.

— Umut ediyorum ki, diye konuştu Zeynel, kızınız bu evlenme teklifini kabul edecektir...

Dudu da :

— Belki, dedi, belki...

Zeynel ayağa kalktı birden. Müsaade istedi.

Dudu onu eski demir kapıya dek uğurladı, demir kapıyı Zeynel'in ardına kapatmadan önce titrek bir sesle :

— Bu iş oldu sayılır gayrı, dedi, teşekkür ederim!

Zeynel bir belâdan kurtulmuşçasına seviniyordu.

Eşeklik Buna Derler!

Zampik Zeynel el altından Sürmegöz Sıdıka ile Pelvan Niyazi'yi başgöz etme hazırlıklarını sürdürürken, merkez ilçe başkanlığını ele geçirdikten kısa

bir süre sonra İl Başkanı Pırtık Osman Beyi de yerinden hallaç pamuğu gibi attı.

Parti Başkanı Osman Bey görevinden atıldığı zaman çok şaşırdı. Eşekten düşmüşe döndü. Sen bunca yıl parti içinde lâf ebeliği yap, sonra da paldır küldür yuvarlan, bu olur şey değildi, o ki eski il başkanı Kılkuyruk Hamza'yı sille tokat yerinden atmıştı. Öyleyse bu iş nasıl olmuştu böyle? O da buna hayret ediyordu hâlâ :

Kuşkusuz bu olay, Cami Yaptırma Derneği ile partinin arasını çok kötü biçimde açtı. Her iki taraf da ha kapıştılar, ha kapışacaklardı. Birbirlerine için için diş biliyorlardı.

Eski Vatan Cephesinden Durmuş :

— Alın şimdi bu partinin hayrını görün!... diye bağırıp çağırınca, Hacı Kerim de yumruklarını sıkmaya başladı.

— Yahu ne oluyorsunuz böyle, artık kabak tadı verdiniz, dedi. Şu işi tadında bırakın canım, partiye olan ne? Bizim parti partidir... Bizim parti ne fırtınalara göğüs germiştir. Bu da geçer gider a... Ne demektir «Alın partinin hayrını görün?» Böyle kelâm mı olur ki? Hele acele etmeyin, gün doğmadan neler doğarmış. Durmuş Bey velveleyi çok sever, birbirimizi sopadan mı geçireceğiz?.

Durmuş Beyin rengi attı.

— Çok ayıp ettin Hacı Kerim, dedi, bu partinin başına siz çorap ördünüz! Bu adam nereden çıktı?. Durmuş Bey velveleyi sever ya, söz mü bunlar? Haydi Tozkoparan adam değil dedik, ya bu bizim Osman?... Bu kadar kabaklık olur. Partinin başına Zampik Zeynel geçti gayrı, alın şimdi çalın taşlara başlarınızı, bakalım para eder mi?

Hödükoğlu Zübür tirtir titriyordu. Kafası bozulmuştu bu sözlere.

— Şimdi adam partinin başına geçti, hayırlısı olsun ha?. Nerede o Molla?... Ah Hacı Kerim, ah... Olanlar oldu, edenler etti. Sözüm yabana, benden size söylemek, karılarınıza dikkat edin, sahip çıkın. Sonra «vah yandım, vah gittim» demek para etmez.

Durmuş Bey bu sözleri işitince, Hacı Kerim'in boynuna sarılacak oldu :

— Büyük bir namussuzluk karşısındayız, dedi, haberiniz olsun arkadaşlar! Bu olan bitenleri ancak kan temizler, kan...

Homurdanmalar artınca Hacı Kerim korktu mu ne, kem küm etmeye ve işi alttan almaya başladı :

— Ne söylesek boş, dedi, eşeklik buna derler! Canım biraz sabırlı olmak lâzım. Cami Yaptırma Derneğinin yeni Başkanı Ahmet Halit Bey, el altından derneğin hesaplarını tahkik ettiriyor, hele sabırlı olun. Siz tahkikatın sonunu bekleyin, o zaman gümbürtü kopacaktır arkadaşlar. Sabrın sonu selâmettir canım, bak hele görün siz neler olacaktır. Hele, hele...

Hacı Kerim'in bu konuşması, havanın az da olsa yatışmasını sağladı. Birbirlerine fazla yüklenmeden dağıldılar.

Bu denetleme işi biraz uzun sürünce, ortalık yine karışır gibi oldu. Dedikodular alıp yürüdü. Parti içten içe kaynamaya başladı. Kel Raif, Tefeci Beşir, kahveci Kopuk Rüstem, Hödükoğlu Zübür, Durmuş, Genel Müdürün paralı askerleri, Şaban Efendi dayandılar Cami Yaptırma Derneğinin kapısına.. Hacı Kerim, Molla Mustafa ve birkaç kişi de oturmuşlar aralarında konuşuyorlardı. Gelenler derneğe böyle

selâmsız ve sabahsız girince, içerdekiler şaşırır gibi oldular. Molla ayağa kalktı şaşkın şaşkın:

— Hayırdır inşallah, hayırdır!.. Dedi. Bizi ıslatmaya mı içeri suratlarınız bir karış girdiniz?.

Zübür alaylı alaylı:

— Yok canım, dedi, ne haddimize?.. Islatmak da ne demek, biz tahkikat işi ne oldu, onu öğrenmeye geldik. Yani büyük bir kusur mu işledik, Molla Bey? Tövbe canım... Tahkikat işi ne âlemde?..

— Ne âlemde mi?.. Devam ediyor. Kolay iş değil, Zübür.. İğne ile kuyu kazmak bizim yaptığımıza denir.

— Acaba açık ne kadar?.. İşittik ki çok açık varmış.. Ne kadar?..

— Hiç sormayın başımıza gelenleri. Canım böyle şey olmazdı, ama oldu da beriye geçti. Biz gece gündüz açık ararken, derneğin kasadaki paraları fazla çıkmaz mı? Vallahi olur şey değil bu, ne ettiysek paralar fazla çıkıyor! Para işi bu, haydi bir daha hesap kitap, yine fazla çıkıyordu. Bu fazla paralar nereden geldi, tövbe canım... Şaştık kaldık biz bu işe. İçinizde hesaptan kitaptan anlayan varsa beri gelsin. Kafalarımız mı durdu ne? Siz de hesap edin, biz şaşırdık.

Tefeci Beşir Bey:

— Evelallah hepimiz az buçuk hesap kitaptan anlarız! dedi, hem de biz henüz şaşırmadık..

Bir hazırlık başlayınca, Kel Raif kolları sıvayıp geçti masanın başına.

— Yahu, dedi, öldük mü be... Getirin şu paraları ve defterleri. Bakın paralar fazla mı eksik mi, görün hele. Bana bir de hesap makinası..

Bir hesap makinası bulup getirdiler. Kel Raif başladı çalışmaya. Derneğin odası vergi dairesine

döndü.. Aşağı yukarı herkesin elinde kâğıt kalem.. Konuşan konuşana, kimin ne dediği, ne yaptığı belli değildi. «Zübür Bey, içinden topla... Elde iki var...» Durmuş Bey kan ter içinde kaldı «Bin, iki bin daha ne eder? Ne mi eder? Elde yedi var, üç yanda kaldı, etti mi size bir milyon kâğıt!» Kel Raif bağırdı: «Bu hesap makinası yanlış toplama çıkarma yapıyooor!..» Zübür paraları sayıyordu, bir ara «Yahu saydıkça bu paralar mı artıyor böyle? Allah Allah, elli tane yüzlük ne eder?» Tefeci güldü: «Elli tane ellilik ikiyüz bin papel ederse, elli tane yüzlük birbuçuk milyon etmez mi?» Hep konuşuyorlardı... Kel Raif ünledi:

— Tamam arkadaşlar, dedi, tamam yandık.. Yetmiş bin üçyüz otuz iki lira, yirmiyedi kuruş eksik...

Bu sözler Hacı Kerim'in kafasını bozdu birden.

— Böyle hesap kitap olmaz beyler, bizim hesabımız tamamdır. Sonra yirmiyedi kuruş da nereden çıktı? Kuruş var mı masada? Biz elle cem ettik de kuruş muruş karıştırmadık. Yanlış bu hesaplar..

Yine başladı çarpmalar, bölmeler...

Hödükoğlu bağırdı:

— Burada mı yatacağız?..

Durmuş Bey:

— Bu iş de bitti canım, diye güldü, hesap kitap yarım milyona yakın açık var!

Molla Mustafa'nın sakalı titremeğe başladı:

— Ayıp diye bir şey vardır, anlaşılan bizi millete doğratmak istiyorsunuz siz. Dernekte bu kadar para ne gezer yahu?.. Şu benim bastonu görüyor musunuz?

Kopuk Rüstem ilk kez konuştu:

— Bu işi ancak mahkeme temizler, yok para fazla, yok eksik... dedi.

Tefeci Beşir birden bozuldu, elindeki hesap defterini yere çaldı. Ağzından köpükler saçarak:

— Ben böyle karışık hesap kitap işi görmedim, dedi, ne kadar uğraşsak boş gayrı, açık büyük! Kasada ne para kalmış ne de pul.. Yahu kim yemiş bunca parayı? Şimdi biz buradan doğru savcılığa, bir ihbar patlatırız, seyredin gümbürtüyü siz o zaman. Savcı da bizim adamımız.. Onu bir kurduk mu, tamam..

Vakit geç meç yürüdüler savcının evine.

Aradan günler geçti.

Şaban Efendinin canı sıkılıyordu çok. Karşı taraftan gözükmekten üzülüyordu. Molla ile Hacı Kerim ona yan bakıyorlardı.

Olayı şöyle anlatmaya başladı Hödükoğlu:

— «Biz aslında büyük bir eşeklik ettik. Tefeci Beşir'in aklına uyduk biz savcının evine gittik değil mi? Gittik, iyi güzel ama, büyük bir eşeklik, büyük bir hata ettik. Biz bir savcıya durumu anlattık adam da inandı. «Siz bu işi bana bırakın» dedi. Eh dedik, elbette ki bu savcının da bildikleri vardır.

Biz savcının vereceği kararı beklerken, Ramazan Efendi kolumdan o iri eliyle tuttu:

— Benden duymuş olmayın, savcının ocağına bir incir ağacı diktiniz!. dedi.

Biz bu Ramazan Efendinin sözlerini kulak arkası yaptık. Ne var ki, bir hafta sonra işin kokusu çıktı, «Savcı Bey gidiyormuş!..» Herkes bunu söylüyordu.

Paçalarımız tutuştu. Savcı niçin gitsin, Cami Yaptırma Derneğinin hesaplarına el koymak hata mıydı ki, savcı gitsin? Vardık Beşir Beyin bürosuna. Yüzü asıktı:

— Savcıyı bozuk para gibi harcadık.. dedi.

Sonra ekledi :

— Yahu ne biçim iş bu böyle, dün savcı ile beraberdik. Bana dedi ki «Zampik Zeynel'in işi tamam, onu elimden kimse kurtaramaz!»

Kahveci Rüstem birden patladı :

— Adam bizim yüzümüzden yürüdü, dedi, ben Ankara'ya gidiyorum. Şu bizim daltabanlara dünyanın sözlerini söyleyeceğim! Ankara'da uyuyorlar mı bunlar?.. Çok ayıp, çok..

Bu sırada Kel Raif Bey damladı içeri. Yüzü güleçti :

— Az önce Ankara ile konuştum, savcı bey kalıyor! Biz savcımızı en kısa zamanda istiyoruz. Ya savcımız yerinde kalır, ya partiyi bırakırız..

Ertesi gün Genel Başkanlıktan sevindirici haberler gelmeye başlayınca, biz yine atıp tutmaya işi döktük

— Savcımızı kimse yerinden oynatamaz!

— Hele sürsünler de görelim..

— Ne demek efendim, ne demek? Biz bu savcıyı en kısa zamanda Adalet Bakanı yapacağız!

Parti binasına gittik. Kimseler yoktu. Hademeye :

— Bu millet nerede?... diye sorduk.

Hademe :

— Haberiniz yok mu ki, dedi, yeni gelen savcıyı karşılamaya gittiler...

Donup kaldık biz. Biz soluğu Üçyol'da aldık. Başladık eski savcıyı beklemeye. Hademe işin iç yüzünü bizim kadar mı bilecekti, Ankara'dan almış olduğumuz haberi biz biliyorduk. Biz aramızda bunları konuşurken, karşıdan soluk soluğa Pırtık Osman Bey çıktı, bizi görünce :

— Ne bekliyorsunuz burada, dedi, yahu yürüyün be...

— Hiç, dedik, ne bekleyelim? Bizim savcıyı bekliyoruz.

— Boşuna beklemeyin savcı geldi bile!. Sizin önünüzden geçmiş adam da, sallamamışsınız!

Birden kafalarımızın içi helvacı kazanına döndü şaşkınlıktan. Buradan doğru parti binasına gittik. Parti Başkanı olan Zeynel Bey döner koltuğuna gömülmüş, içeridekilere tıraş yapıyordu.

Biz içeri girdiğimizde büyük masanın önündeki koltuklarda birkaç yabancı oturuyordu. Bizim gözlerimizin yabancı görecek halleri mi vardı ki, pat diye söze girdik :

— Partiye kilit vurmaya geldik!.

Parti Başkanı Zampik Zeynel sinirli sinirli gülmeye başladı. Bu sefer Tefeci Beşir bağırıp çağırdı :

— Zeynel Bey, biz savcımızı isteriz! Savcımızın ne günâhı vardı ki adam apar topar sürüldü?. Az mı bizim işimize yarıyordu bu savcı? Her yediğimiz naneleri örtbas ediyordu adam. Karşılığı bu muydu?.. Bizim Adalet Bakanı olacak Şerif Bey Ankara'da uyuyor mu?. Haberin olsun ona tel çektik «Sabırlı olun, savcınız geliyor» diye bize karşılık verdi. Kulağımıza çalındı ya, yeni gelen savcı da pek sağlam pabuç değilmiş. Herifin adı sanı da peşinden geldi «Falakacı Fikri» imiş.

Anlamlı anlamlı öksürdü Zeynel Bey, sonra :

— Siz yeni savcı beyi gördünüz mü? dedi.

— Nereden görelim, adam el altından gelmiş!

— Görmek istersiniz herhalde?

— Vallahi bu bizim için önemli değil...

Öksürdü, öksürdü...

Koltuklarda oturan yabancılardan biri ayağa kalktı.

Bir bir bizi süzen Zeynel, o yabancıyı göstererek :

— İşte, dedi, ilimiz yeni savcısı Fikri Bey!..

Bu sözlerden sonra sanki parti binasının içi dönme dolap olmuştu. Baltayı taşa vurduk vurmasına ama, yeni savcının da elini sıkmaktun geri durmadık.

Çiğ çiğ yemişti bu Zampik Zeynel bizi. Hay Allah, iki paralık olup çıktık yeni savcının huzurundan.

Biz sarhoşlar gibi sokağa dökülmüştük. Hâlâ kendimize gelemiyorduk bir türlü. Büyük bir namussuzluk karşısında kalmıştık!

Bu kafalarla biz P.T.T.'ye daldık. Ankara'ya upuzun bir tel çektik, yenilir yutulur cinsinden değildi.

Cami Yaptırma Derneğinin yeni başkanı Ahmet Haltl Beyi bulduk.. Bizim kulaklarımızı büktü «Derneğin açığı çok fazla, siz yeni savcıyı kafaya almaya bakın» dedi.

Bir de Hacı Kerim'in düşüncelerini öğrenmek istedik, onu bulduk. Biz davranmadan o davrandı :

— Yahu şaştım kaldım bu bizim derneğin hesaplarına, şimdl de ikiyüz bin kâğıt fazla çıktı!

Ne yapacağımızı şaşırdık gitti. Ama bu işin ardını bırakmak hiç işimize gelmiyordu. Ölmek vardı, dönmek yoktu... Ülen Zampik Zeynel, senin alacağın olsun!

Yeni gelen Falakacı Fikri Beye yağ yakmaya başladık. Hayırlısı.. Falaka bu!..

Mebus Hicranî'nin Nutku!

Zampik Zeynel tam paldır küldür yuvarlanıyordu ki, işleri tıkırında olan kodamanlar «Aman efendim siz ne yapıyorsunuz, bundan daha iyisini bulamayız, bu adama sahip çıkalım» dediler de Zampik Zeynel paçasını kurtardı.

Kaç gündür düşünüp duruyordu. Bir konu aklına takılmıştı. Bu konuyu yakınlarından birine açmak ihtiyacını duyuyordu. Aklına birden Hasan Basan geldi. Hemen ona haber saldı. Hasan Basan da uçtu mu ne, pat diye il'e geliverdi. Odasına girdi girmedi :

— Bak hele Hasan Bey kardeşim, dedi, daha çok zengin olmak ister misin? İstersin değil mi?..

Hasan Basan bu sözler karşısında önce şaşırır gibi oldu, sonra toparlandı :

— Ne demek Zeynel Bey, bu da söz mü yani? Nasıl istemem ki daha çok zengin olmayı? Para babası gibi olmak var mı? Elbette isterim, ne demek efendim?..

Zampik, oturduğu yerden kalkıp sırtını okşadı :

— Aferin, tüccar kafası dediğin böyle olmalı. İyi yetişmişsin, aferin.. Yine gözüme girdin. Uyanık adamsın vesselâm.. Ama ne var ki işin içinde biraz yorulmak da var ha... Tüm işler sana düşecek, ona göre Hasan Bey!

— Düşsün canım, işin ucunda daha çok zengin olmak var değil mi? Elden geleni ben ardıma komam.. Para olduktan kelli, bana her şey vız gelip tırıs gider. Hele hele, ne işi olacak bu?..

— Ne işi olacak öyle mi?.

— Bileyim değil mi Zeynel Bey!

— Basit bir iş canım, sen hayalî bir şirket kuracaksın, yan sanayi.. İmalât işi falan...

— Peki yi ne imal edeceğiz?

— Kılıf!

— Deme Zeynel Bey, ne kılıfı?.

— Uzun etme yahu, bildiğin gibi kılıp işte, kılıf de çık işin içinden. Fazla kurcalama..

— Haaa, anladım.. Para işi ne olacak? Para?..

— Sen işin bu yanını hiç düşünme, ben para işini halledeceğim... Bizim Zülküf'ü kafaya aldım. Kredi işini o ayarlayacak. Onun çok adamı var biliyorsun.

— Bu iş oldu öyleyse, haydi hayırlısı. Bu işin içinde Zülküf olduktan sonra, bankalar emrimizde sayılır!

— Ama bak iyi kulak ver, almış olduğumuz kredi ile başka işler çevireceğiz, başka dolaplar döndüreceğiz. Bu kılıf işi, işin kılıfı canım.

— Haaa.. Boşver, bu iş oldu sayılır...

Zeynel Bey bir süre düşündü, odanın içinde bakındı.

— Biliyorsun ki Hasan Bey, hepimize çok para lâzım.. Mebus olmak kolay değil. Ona buna ziyafetler çekeceksin, değil mi? Bu işler parasız pulsuz olmaz. Yarın tezi hemen Sanayi ve Ticaret Odasına git, Cevat Beye benden bir selâm sarkıt, «Kılıf» de c anlar...

Hasan Basan'ın içi hop hop ediyordu sevincinden. Ellerini uğuşturuyordu durmadan.

— Şirketin adı sanı olacak tabii, değil mi?

— Ben sana adını söyleyeyim «Kılıfsan», oldu mu?

— Sağol Zeynel Bey, sağol.. Oldu elbette, hem çok hoşuma gitti bu «Kılıfsan» sözü! Sağol.

— Sen de sağol, hadi seni göreyim.

Zampik Zeynel keyifli keyifli güldü. Az sonra dışarı çıktılar. Bu işi konuşa konuşa yürüdüler.

Aradan bir hafta geçti geçmedi, sessiz sedasız kuruldu Kılıfsan.

★

Partinin içi fokur fokur kaynıyordu. Zampik Zeynel'i el altından parti başkanlığından atmak istiyorlardı. Bir cadı kazanı kaynıyordu.. Ankara'ya çekilen tellerden, yazılan mektuplardan hiç bir şey çıkmayınca, Zampik'e karşı olanların paçaları tutuştu. Bazı planlar hazırladılar, bazı oyunlar tezgâhladılar. Haysiyat Divanı üyeleri harıl harıl çalışmaya başladılar. Habire toplanıp duruyorlardı gizliden gizliye. Kesin karar verme günü gelip çatınca, aralarında bir hır çıktı. Üyenin biri:

— Yooo, diye çıkıştı, bu adamı durup dururken partiden atmak doğru değil. Zampik Zeynel bizim partinin başına baş oldu, köylünün yüzü birden güldü. Yağmurlar başladı, seller aktı. Kaç aydır bir dirhem yağmur yağmıyordu, kuraklıktan anamız ağladı. Ama bu adam geldi, olanlar oldu, ilimiz nerede ise göl olup çıkacaktı. Sonraaa, bizim futbolcular, nasıl diyeyim ya, habire penaltı kazanıp rakiplerimizi delik deşik ettiler. Yahu bu adam parti başkanı oldu, yüzümüz güldü, gönlümüz kasvetten kurtuldu. Diyeceğim şu ki, ben bu ihraç işinde yokum.

Bir başka üye bu sözlere pirlendi:

— Sen kimden yanasın?.. dedi.

— Aklımdan yanayım, birşey mi oldu?

— Yahu daha ne olsun ki, belli oldu kimden yana olduğun!

— Sizin aklınız o kadar erer... Hep bir oldunuz son günlerde.

Toplantı havası bozuldu. Homurdana homurdana dağıldılar tekrar toplanmak üzere.

Üyeler Cami Yaptırma Derneğinin muhasibi Şükrü Beyi bekliyorlardı. Bir de onu dinleyeceklerdi. Hacı Kerimi bir yolunu bulup dinlemişlerdi. Molla Mustafanın da ağzını aramışlardı. Şimdi Şükrü Beyin diyeceklerini ölçüp biçeceklerdi.

Odanın içi duman dumandı. Şükrü Bey biraz geç gelince, Divan üyesi Lebip Bey ona takıldı:

— Yeni gelinler gibi nazlı davrandın, dedi, yahu gözlerimiz yolda, gönüllerimiz ırakta kaldı! Az kalsın Zampik'ten korktu da gelemedi diyecektik. Buyur, buyur.. Kahve çay?..

Şükrü Bey kızdı ama, çaktırmadı. Güldü:

— Korkmak mı, dedi, yok canım.. İşim çıktı, onun için geç kaldım.. Çay isterim, sonra ne soracaksanız sorun, işim var...

Haysiyet Divanından Rıdvan Bey, kaşının üzerini bir süre kaşıdı:

— Dinin hakkı için doğru konuş, dedi. Derneğin ne kadar parasını yedi bu Zampik Zeynel?

— Bu konuda ne desem bilmem ki? Dernekte birden patırdı koptu.. Paralar yendi bitirildi diye! Hesap kitap... Paralar eksik çıktı. Bir daha hesap kitap.. Bu sefer fazla çıktı. Hepten şaşırdık gitti, bak ben size bir şey diyeyim mi, bu Zampik Zeynel bitirim bir adam canım. Şeytan gibi adam. Bir gün biz açık maçık ararken içeri girdi. Bir torba para vardı elinde. Bize döndü «Alın şu paraları kasaya koyun» dedi. Hacı Kerim'in gözleri döndü. Molla Mustafa'nın ağzı kulaklarına vardı sevincinden. Molla «İşte şimdi Süleymaniye camisi gibi bir camiye kavuştuk..» diye velvele yaptı. Bu hay huy içinde ben paraları attım kasanın içine. Zampik de çekip gitti, yanımız-

da fazla kalmadı. Tam bu sırada içeri Salih Bey girdi. Eli ayağı titriyordu:

— Yooo, vallahi hiç kimse burada bozuk çalmasın, dedi, buraya önemli bir açıklama yapmak için geldim. Zampik'le ilgili bir açıklama... Cami Yaptırma Derneğini de ırgalayacak diyeceklerim. Bir torba para hikâyesi var ya, işte bu paralar için geldim. Ah o paralar yok mu, o paralar fabrika lokalinde yapılan bir baloda toplanmıştır. Yahu, bir baloda toplanmış paralarla cami yapılır mı? Gâvur olduk gitti... Tövbe.. Yazın dediklerimi benim... Gâvur..

Konuşmasını bitirince boş bir iskemleye ilişti sinirli sinirli. Ama beri yanda Şükrü Bey de çok pirelendi. Bir ara Salih Beyin üzerine yürümek istedi. Lebip mani oldu dalaşmalarına.

Toplantıda fırtına koptu birden. Konuşan konuşana:

— Daha ne bekliyoruz arkadaşlar?

— Büyük bir namussuzluk efendim!

— Gâvur olduk, gâvur...

— Salih Bey çok harbi konuştu...

Birbirlerine girmeden dağıldılar.

Dışarıda hava güzeldi. Aynalıkavak'tan bir iki kişi, eski parti başkanı Pırtık Osman, Fettah, Safi ayak üstü fıskos ediyorlardı. Böyle ayak üstü söz ede ede Yıldız kahvesine geldiler. İçerisi kalabalıktı. Oturdular boş yerlere. Kılkuyruk Hamza dirseğini masaya dayayıp alnını avucunun içine almış düşünüyordu. Gelenleri görünce ayılıverdi. İskemlesini yerde süre süre yeni gelenlerin yanına gitti. Bir süre onların konuşmalarına kulak kabarttı. Sonra dertli dertli söze girdi:

— Hep haybeye talim yaptık, dedi. Bu Zampik

Zeynel'i vurmaktan gayrı bir yol kaldı mı ki? Kılıfsan dedik, fabrika dedik.. Ne oldu?.. Kredi dedik, şunu dedik bunu dedik, ne oldu? Hasan Basan da büyük it canım, hepimizi uyuttu. Devletten kredi aldılar ha, vaay.. Makina dedi bina dedi, takım takılavat dedi... Biz törenle fabrika açmaya giderken, davul zurna sesleri arasında biz varıp kârhaneyi açtık İl'de.. Bir de alkış tuttuk ya.. Haydi şimdi ayıklayın pirincin taşını. Kılıfsan A.Ş. haa?... Şimdi tüm umudumuz Mebus Hicranî Beyde... Hele onu bekleyelim, buraya gelecekmiş! Büyük dert bizimkisi...

Safi Bey bağırdı çağırdı.

Fettah:

— Hele şu bizim mebus bozuntusu Hicranî Bey gelsin de durumun kötülüğünü ona açalım, dedi.

Kahvedekiler istim üzere Mebus Hicranî'yi beklemeye başladılar. Bir ses:

— Hicranî Bey geliyor!..

Tüm gözler kahvenin kapısına döndü.

Demiryolu caddesi birden kalabalıklaştı. İçerdekiler «Babamız, dayımız Hicranî Bey, Yaşasın... Hoşgeldin Hicranî Bey, helâl olsun sana bu yollar...» diye bağırıyorlardı ki, içeri Zampik Zeynel girmez mi güleç bir yüzle. Ellerini havaya kaldırdı:

— Çok sağolun, sağolun!... Zaten sizden bu bağlılığı beklerdim!.. dedi.

Başladı kahvedekilerin bir bir ellerini sıkmaya.

— Merhaba Osman Bey..

— Nasılsın Fettah'çığım?..

— Safi Bey, seni çok iyi buldum.

— Merhaba, merhaba...

Bu sırada Fettah dışarı fırladı. «Hicranî Bey geliyor» diye az önce bağıranı arıyordu.

Hamzanın yüzü beyaz beyazdı. Olan bitenlere

bakıyordu. Zampik az kaldı kahvede, çayını içip gitti.

Kimsenin ağzını bıçak açmıyordu. Homurdanma başladı. Kimse farkında değildi. Mebus Hicranî Bey kahvenin ortasında dolaşıyordu. Hem dolaşıyordu, hem de anlamlı anlamlı öksürüyordu. Hele bir ara ağlamaklı bir sesle:

— Yahu arkadaşlar, dedi, ben ne kötülük yaptım ki kahveye ayağımı attığım zaman yüzüme bile bakmadınız! Çok ayıp, çok...

Mebus Hicranî hâlâ kendi kendine konuşuyordu kahvenin ortasında. «Ben size ne ettim de benim yüzüme bakmadınız, Zampik Zeynel'e alkış tuttunuz da bana metelik vermediniz, hökümata büyük hakaret bu..»

Safi biraz kendine gelir gibi oldu:

— Kusurumuzu bağışla Hicranî Bey, bir halt karıştırdık işte, af ola...

Fettah Bey de ayıldı biraz:

— Haydi biz büyük bir ayıp ettik, kabul. Ama sen de büyük kusurlar ettin değil mi ki? Ankara'ya çulu serince, bizi tümden unuttun. Ne o canım, mebus oluncaya dek bizi okkaladın, sonra da unuttun. Nerede ise beriki seçim geldi dayandı, seçim gelip dayanınca da buyur ettin. Neyse yine seni bağışladık, buyur otur da bir kahvemizi iç...

Hamza :

— Hicranî Bey, dedi, buyur otur, derdimiz dağlar boyu. İçimiz kan ağlıyor. İlde yalan dolan, diz boyu oldu. Saç sakal bir paraya tıraş ediliyor ilimizde. Büyük usturalar her yanımızı ağ gibi sardı. Gel hele dinle bizi..

Derviş Bey Hamza'nın sözlerini bıçak gibi kesti:

— Bre mebus Hicranî Bey, sana mektup üstüne mektup yazdım, nerede bir cevap, nerede bir selâm sabah? Avrat üstüne avrat almışsın, canım bu yaşa tek avrat ile geldin de mebus olunca üçledin mi dörtledin mi bre Hicranî Bey?.. İnsan iki satırcık olsun bir mektup yazardı..

Kahvenin içinde ne ses kaldı, ne de sada. Yüzler hep mebus Hicranî'ye döndü.

Pişkin adam mebus bey. Güldü, bakındı:

— Deme böyle Derviş Bey, aha sana yazmış olduğum mektup? Ama bir türlü atmak nasip olmadı postaya.

Bu Derviş de hinoğlu hindir. Hicranî'yi parti içinde en çok yerden yere çalanlardan biridir. Mektup işinde bir itlik düşündü için için. «Şu Hicranî'yi bir yiyeyim burada» diye aklından geçirdi:

— Mektup işi sahi mi Hicranî Bey? dedi.

— Elbette, dedi, ama burada okumak bilmem ki uygun düşer mi?

— Gizli kapaklı bir şeyimiz mi var, okusan hiç de fena olmaz hani. Biliyorsun ki bizim işimiz gücümüz millet huzurunda olup biter. Ne olacak, burada hepimiz aşağı yukarı aynı mayadan sayılırız. Buyur oku canım, benim için hava hoş, oku..

Kem küm etti Hicranî.

Bir ses:

— Mebus Bey, dedi, herhalde aşk mektubu değildir, memleket vatan üstüne bir mektuptur okuyacağın mektup...

Beriki davrandı:

— Gizli mektup mu ki okumaktan çekiniyorsun, buyur oku da biz de Ankara'da olan bitenleri öğrenelim!

Derviş Beyin hoşuna gitti bu sözler:

— Mektup bana yazıldığına göre, okumanda fayda vardır, herşey açık olmalıdır, millet huzurunda.

Mebus Hicranî işi pişkinliğe vurdu:

— Bilmem ki münasip düşer mi okumam?..

Canı sıkıldı ama, pişkinliği de elinden bırakmıyordu. Başladı okumaya :

«İki gözüm Derviş Bey,

Evvelâ cemi cümlenize mahsus selâm eder, hürmet ile gözlerinden öperim.

Bana yazmış olduğun mektubunda hep sorup duruyordun «Niçin sana yedi avratlı mebus adını sanını taktılar?» diye. Haa niçin mi? Derviş Bey, bunların hepsi hilâfı hakikat. Ve bu yüzden büyük hiddet ile şiddet ile kaleme almış olduğum bu mektup size ve vatandaşlarıma karşı, en halisâne bir tekziptir.

Ankara'ya vardığımız ertesi günü, Parti Umum Başkanımız bizi süvari erleri gibi karşısına sıraladı, şu büyük hitabette bulundu:

— «Büyük mebuslar, biz iktidara gelmişsek elbette gelmişizdir.. Ardımızdan türlü çeşitli sözler edecek gafiller olacaktır. Var mı yani, var mı?.. Onların bu sözlerine karşılık vermek yerine, bu gözleri dönmüş münafıklara hadlerini bildireceğimiz gibi, onlara iktidarımızın kuvvetli olduğunu göstermek en büyük vazifemizdir...»

İşte bu emri kumanda içinde hareket etmek suç mudur Dervişim, biraderim? Ben böyle yüksek memleket işleriyle Iştigal eylerken, bu deyyuslar hakkımda ne kötü isnat ve iftiralarda bulunmuşlardır?... Bu isnat ve iftiraları tezkip etmek benim en halisâne vazifemdir. O namussuz muhalifler yok mu. ardımdan demediklerini komamışlar. Eğerlim ben bü-

yük bir kusurat ile hususat etmişsem, iktidarımızın kuvvetli ve kudretli olduğunu düşmanlarımıza isbat etmek için yapmışımdır, muhterem Derviş Bey!.

Ah be Derviş Bey, biz Ankara'ya geleli ne kadar zaman olmuştu, daha ayağımızın tozu silinmemişti ki, H.G.M.P. Genel Başkanı olacak kopuk yekün memlekete neler dedi biliyor musun? Nereden bileceksin bre Derviş?.. Bu kaltaban dedi ki «Bu iktidarın on paralık gücü yok, püf deseniz yıkılacak!..»

Yahu Derviş Bey, bu sözler karşısında sen olaydın ne yapardın? Umum Başkanımız bize ne buyurmuştu, buyurmuştu ki, iktidarınızı kuvvetli ve kudretli olduğunu düşmanlarımıza gösterin. Eee, ben ne ettim, ne mi ettim? Hemen avradımın üstüne bi avrat daha aldım.

Yok be, Derviş Bey, biz adam olmayız! Ben mebus olmadım, dert ile sinir sahibi olup çıktım. Her Allahın günü başımız belâdan, gönlümüz kasvetten bir türlü kurtulmadı gitti. Biz iktidar olarak Beş Yıllık Plân ve Program ile canü gönülden istigal eylerken, bir başka partinin Genel Başkanı (M.Y.P.), büyük ayıp etti, büyük. Millet ve vatandaşa neler demiş biliyor musun ki, yellenseydi daha iyi olurdu bu adam:

— «Bu iktidarın iktidarsızlığı yüzünden memlekete on paralık iş yapılmadı!»

Ne demek bu iktidarın iktidarsızlığı? Ben bu herife o kadar içerledim ki, hemen Allahın emriyle Peygamberin kavliyle tarü tazecik bir hatunu kendime avrat edindim! Elbette ki bu rezil muhaliflere, o kepazelere iktidarımızın kuvvetli olduğunu göstermek en tabii hakkımdır, değil mi Derviş Bey?

Canım ben daha nasıl mebusluk edeyim? Hangi itoğlu it demiş «Bu mebus Hicrani Ankara'ya var-

dı varalı, oldu bir cüzdanı...» Hele dürzü bağırıp çağırmış. «Bu mebus Hicrani memleket nam ve hesabatınaaa bi paralık mesalatda bulunmadı» Yahu daha ne edelim, tövbe canım...

Bu mualiflerden yakamızı bir türlü kurtaramadık gitti. Hürriyet ile demukrasi böyle mi ayakta durur? Durmaz, durmaz.

Derviş Bey biraderim,

Bu adamlar gayri düzenbazlığı ele almışlar, N.G.S.P. Genel Başkanı ne yumurtlasa beğenirsiniz? Bunlarda bir paralık insaf kalmamış!. Toplamış bütün milleti bayram yerine, açmış ağzını yummuş gözlerini:

— «Bu iktidarın ayakta duracak gücü kalmadı...»

Vay anam vaaay... Ülen gelin de deli divane olmayın?.. Bu adama fişek gibi bir karşılık vereyim dedim, sonra vazgeçip onsekizine yeni basmış bir güzeli şeriat üzre imam nikâhı ile avrat edindim. Görsün hele, iktidarımızın güçlü olup olmadığını.

Hele geberik D.H.O.P. Genel Başkanı meydanlarda, alanlarda, kasabalarda, köylerde demiş ki «Bu iktidarın bir atımlık barutu var gayrı!..»

Eeee, gel de çileden çıkma, Derviş Bey? İmam nikâhıyla bir avrat daha alıp eve kapadım?. Sen söyle Derviş Bey biraderim benim, başka yapacak iş mi kaldı ki? Görsünler partimizin iktidarı kuvvetli mi değil mi? Vatan millet için adımın sanımın yedi avratlı mebus Hicranî'ye çıkmasının sebebi hikmeti buydu. Haaa, ne diyecektim Derviş Bey kardeşim, ilin savcısının da dumanı çıktı, değil mi? Daha ne yapalım?.

Hepinize mahsus selâm ile kelâm eylerim.

İmza, Mebus Hicranî

Mebus Hicranî «Hepinize mahsus selâm ile kelâm eylerim» sözlerini bitirdi bitirmedi, kahvenin içinde bir şamata koptu. Kel Raif tepinip duruyordu:

— Bırak şimdi sen selâm kelâm palavrasını, dedi, savcıyı sen mi yedin?.. Savcının da dumanı çıktı ne biçim söz, Hicranî Bey?.

Hödükoğlu Zübür'ün rengi atmıştı:

— Çok ayıp ettin, dedi. Savcı sana ne etti ki adamı sürdürdün apar topar ilden? Büyük hata bu, büyük rezâlet üstelik...

Hicranî Beyin baş yağcısı Ratip fırt diye söze girdi:

— Durun hele, canım.. Bu işte bir yanlışlık olacak. Savcı Beye kim ne etti?. Savcıyı harcayan Molla Mustafa ve arkadaşları değil mi ki? Ah o Cami Yaptırma Derneği?. Ne günlere kaldık?.

— Mebus Hicranî hâlâ aval aval bakınıyordu kahvenin içinde. Bir ara kem küm etti. Sonra bağırmaya başladı:

— Hangi namussuz bana bu oyunu oynadı?.

Gözlerini dikti Derviş Beyin üzerine. Şaşkın şaşkın bakıyordu. Ne olup bittiğini kestirir gibi oldu.

— Sayın arkadaşlar, dedi, ben size nutuk söyleyecektim, oysa mektup mu okudum ne, neüzübillâh canım. Yahu arkadaşlar aklım karıştı, ne dedim ben sizlere acep?.. Nutuk atmadım mı ki? Vallahi siz adamı deli edersiniz, deli! Nutuksa nutuk... Gelin arkadaşlar size bir nutuk atayım da bu iş de burada kapansın! Biri bana orospuluk etti ya, hayırlısı canım, neüzübillâh. Mebus olmak kolay değil, kolay olsaydı herkes mebus olurdu, ne günlere kaldık?

★

Hasan Basan Bey sevincinden zıplıyordu odanın içinde. Zampik de meydan savaşı kazanmış bir general gibi mutluydu.

Zampik Zeynel:

— Bak Hasan Basan, dedi, bu Hicranî bundan gayri iflah olmaz. Bizim Derviş yedi adamı gün ortasında! Bir mektup işi tutturdu, yazdı bu Hicranî'ye durmadan, işte adamı ne hale düşürdü. Gayri ağzınla kuş yakalasa, boş mu boş...

Ağzında Amerikan sigarası odanın ortasında dolaşmaya başladı. Ne zaman böyle dolaşsa, hep bir hinlik düşünürdü?

Seslendi:

— Hasan Bey!..

— Emriniz Zeynel Bey!

— Hicranî hapı yuttu..

— Yuttu, efendim!

— Gayrı hazırlan ...

— Hay hay!..

— Ben bir Holding kuruyorum.

— Büyük isabet olur beyefendi!

— Kılıfsan işi tatlı gitti..

— Evet, ne demek elbette.. Çok kâr ettik. Bu yüzden adı sanı kârhane kaldı, efendim! Siz çok akıllı adamsınız!

— Bir koy üç al Holding...

— Siz büyük bir siyaset ve ticaret adamısınız.

— Eksik olma..

— Siz de beyefendi!.

Hâlâ aralarında konuşuyorlardı.

Güneş, kurşunî bir sis tabakası ardında kırmızı bir tepsi gibi duruyordu.

Akşam karanlığında dışarı çıktılar.

Kaçıncı Vali böyle apar topar ilden gitmişti?

Vali Tosun Bey halim selim adamdı. Pek etliye sütlüye karışmazdı. Osmanlı döneminin valilerine benziyordu. Ortalık tam kararmayınca olan bitenlere eğilmezdi. Particilere kavuk salladığı gibi, partisizlere de yağ yakıyordu.

Ama ilde olan bitenler onun da sabrını tüketmişti. Şikâyet, şikâyet... Vali Tosun Bey, onun bunun sözlerine inanıp Zampik Zeynel'in ardına adam taktı. Hasan Basan'ın karısını izlettirmeye başladı. Zeynele karşı olanlar, her Allahın günü merakla ellerini uğuşturuyorlardı. «Ha yakalandı, ha basıldı» diye. Aradan günler geçince gördüler ki, Vali Tosun pılısını pırtısını toplayıp sessiz sedasız ilden gitti.

Vali Tosun'un böyle gidişine kimse akıl erdiremedi. Eski futbolculardan Selim şaşkın şaşkın:

— Yahu arkadaşlar, diye konuştu, bu Vali Tosun Bey bizim ile geleli ne kadar oldu ki?..

Beriki güldü:

— Sen bu işlere burnunu pek sokma, dedi, Büyük Zurna'nın yazdıklarını okusana! Bu Vali Tosun Beyin de günahı büyükmüş ha, İsmet Paşa'nın elini öpmüş buraya Vali gelmeden önce. Bizimkiler de dayatmışlar. «Paşanın elini öpeni başımızda Vali olarak görmek istemiyoruz!.» Şimdi anladın mı, Selim?

Selim kızdı.

— Vallahi bunların hepsi yalan!. Kim demiş bunları? Bu Vali Tosun Bey ki Kaymakamlığında ilçesine İsmet Paşayı sokmadığı için onu bizimkiler «Bizdendir diye» Vali yapmışlar. Canım bizim adamlarımız Ankara'da onun kimden yana olduğunu bilme-

den mi Tosun Beyi Vali yaptılar ha, yok canım, bunu kimse yutmaz. Bu işin içinde bir bit yeniği var bana kalsa. İşler senin dediğin gibi değil, değil... Bak bu işin içinde neler çıkacak.

— Bu konuda herkes bir şeyler söylüyor. Ama benim söylediklerime kulak ver, boş söz değil...

— Eh biraz sabırlı olmak lâzım, bunun da kokusu yakında çıkar her halde.

— Sen Cami Yaptırma Derneğinin odacısını tanır mısın?

— Hiç tanımam mı, Şaban Efendi mi?

— He ya, o...

İlk kez söze giren Rıdvan:

— Şaban Efendinin bu işlerden ne haberi olsun, dedi, o kendi halinde bir adam değil mi ki?

— Haaa, öyle deme, onun bilmediği yoktur bu ilde. Kulağı delik adamdır bu Şaban Efendi!

Topaç gibi bir çocukla Şaban Efendiye haber gönderirler. Ve sonra Şaban Efendi geldi. Selim'i görünce güldü:

— Ne var yani, dedi, emriniz üstüne geldim. Hele deyin dedim ya, hemen davrandınız!

Rıdvan:

— Hele rahat otur Şaban amca, diye güldü, ne istersin, çay mı kahve mi?

— Kahve olsun, ama az şekerli ha!...

Çakır gözlü çırak az şekerliyi getirdi. İçti kahvesini...

Şaban Efendi bir kez söze başlamasın, aldı yine sözü :

«— Vali Tosun Beyden söz ettik değil mi, o da sulak yerde büyümüş bir adam olduğu için, kalın kafasının yüzünden aldı başını gitti... Ne söylesek ardından gayrı boş... Olanlar oldu.

Yahu arkadaşlar, bir hazırlık bir hazırlık ki sormayın canım. Hani büyük bir dürzü gelse iyi, yeni Vali geliyormuş ilimize!

Odalar, dernekler, partiler... Yeni urbalarını giymiş bekçiler. Belediye bandosu. Ülen dedim ne oluyor ki ilimizde böyle, ne bu düğün ile dernek? Bayram mı seyran mı? Ağa mı gelecek, paşa mı?.. Yeni Vali Paşamız gelecekmiş ya, tüm olan bitenler bundanmış. Beri yanda Hödükoğlu, Durmuş Bey, Tefeci Beşir, bizim derneğin yeni başkanı Ahmet Halit Bey, eski parti başkanı Pırtık Osman, Safi Bey, Şükrü, Molla Mustafa, Kılkuyruk Hamza da giyinmiş mi size, sanki güveyi olacak?

Vali Yardımcıları, Defterdar, Eğitim Müdürü, Genel Müdür, şu bu, hasılı kelâm, resmi erkan...

Vali Beyi bekliyorduk biz. Ama bizim bir düşüncemiz vardı ha, Vali Bey makamına oturmadan biz onu kafaya almak istiyorduk. Onu adamakıllı şişirecektik biz. Zampik Zeynel'i ona şikâyet edecektik. Bizim işimiz buydu. Ellerimizde uzunlamasına bir bez vardı, bezin üzerinde iri harflerle şunlar yazıyordu:

«Hoşgeldiniz, sefalar getirdiniz Sayın Vali Bey!»

Vali Bey daha il'e gelmeden önce adamın ünü gelmez mi? Söyle malın gözü adammış, böyle berbat adammış. Allahdan başka kimseden korkmaz bir efeymiş. Adı sanı Fırtına Behlül'müş.. Eh dedik, tam bizim aramış olduğumuz adam çıkmaz mı Vali Bey? Sevincimize söz yoktu?..

Tosun Bey de iyi hoş adamdı ama, kendi kuyusunu kendi kazmıştı.. Canım senin nene gerekti Zampik Zeynel'in ardına adam salmak? Hata, ee büyük hata bu ya, neyse.

Biz böyle yol ağzında Vali beyi beklerken, Pırtık Osman :

— Bu adam da nerede kaldı böyle, amma da nazlandı ha?. diye konuşunca, Tefeci'nin kafası mı attı ne:

— Pişmiş aşa su katıştırma, dedi, bu yeni Vali tam adammış, canım ardından söz etmek sırası mı yani, hele sus biraz, sabırlı ol...

Pırtık sustu, karşılık vermedi. Kızgın kızgın güldü.

Ha Vali geldi, ha gelecek diye bekliyorduk. Önümüzde bir zengin arabası dursa, Belediye bandosu hemen marşlar vurmaya başlıyordu! Kalabalık da hemen arabanın etrafını çeviriyordu.

— Ahaa Vali Bey geldi!..

Biri seslendi:

— Yahu arkadaşlar, dedi, her arabaya selâm durmayın, hiç ömrünüzde Vali arabası mı görmediniz?

Sarı suratlının biraz önünde dikilen ablak yüzlü adam:

— Vali Bey halk adamı olduğu için mavi boyalı bir otobüsle gelecekmiş ilimize...

Kalabalık mavi boyalı bir kamyon görse koşuşmaya başlıyordu. Hele bekçiler?.. Mavi boyalı bir tırın ardına düştüler!

Hiç kimse ne yaptığını bilmiyordu. Bizim Hödükoğlu Hödük az inek adam değildir ha, durdu durdu da:

— Hiç nâfile yere beklemeyelim, dedi, bu yeni Vali Bey, Behlül Bey yani, böyle yağcılıktan, tantanalı karşılama törenlerinden hoşlanmıyormuş arkadaşlar... Kaş yapalım derken biz, göz çıkarmayalım?

Bu sözler çoğumuzun aklını karıştırdı. Ama ne

var ki, bu işe girmiştik artık. Oldu olacak bari az daha bekleyelim dedik.

Güneş dönmüştü..

Bir haber uçtu birden:

— Yeni Vali Karayollarına ait bir pikapla geliyormuş!

Sahiden yarım saat sonra bir kara yolu arabası karşıdan gözükmez mi ki?

Kılkuyruk Hamza:

— Davranın arkadaşlar, dedi, işte yeni Valimiz Behlül Bey, şu pos bıyıklı olanı!.. Davranın canım...

Hamza'nın bu komutu üzre biz pikaba doğru patır patır koşmaya başladık. Böyle patır patır koşuyorduk ya «Vali Bey geldi. Vali Bey teşrif ettiler..» diye de bağırıp duruyorduk. Pikaptan pos bıyıklı bir adam indi, bakınıp duruyordu.. Elinde şişkince bir çanta vardı. Bir anda çevresi kalabalıklaştı. Gözlerim mi bozuldu ne, yoksa ben mi yanlış görüyordum, tövbee.. Ben bu pos bıyıklı adamı tanır gibi oldum, hay Allah, şeytan insanı şaşırtmasın canım?. Bizim yaptığımızı kimse yapmazdı, biz Vali diye ardına düştüğümüz bu pos bıyıklı adam kara yollarının yeni veznedarı Ziver Bey değil mi ki? «Etmeyin eylemeyin arkadaşlar, adam maaş vermek için yola düşmüş, siz adamı Vali bellediniz ehali» diye sesleniyordum ki, bizim Hödükoğlu Hödük adamın elini kapmaz mı? Bu Hödükoğlu da ne yüzsüz adammış canım, adamın hem elini öpüyordu, hem de elindeki şişkince çantayı çekeliyordu. «Ah Beyefendi, besbelli ki bu çanta sizi çok yormuş, verin bana lütfen...» Adam çantayı çekiyordu, Hödükoğlu da asılıyordu... Hödükoğlunun böyle yaptığını gören polis müdürü de davrandı, o da çantaya yapıştı!.

Hepten çuvalladım ben, kimseye derdimi anlata-

mıyordum: «Yahu millet, bırakın adam maaşları vermeye gitsin, adam kara yollarının veznedarı, Vali filân değil» diyeceğim ama, bizimkilerden bana sıra gelmiyor ki, her kafadan bir ses çıkıyordu:

— Ellerinizden Vali Paşa!.

— Ticaret Odası adına, hoşgeldiniz...

Veznedar Ziver'i biz deli etmezsek, çok iyi.

— Yoruldunuz efendim, biraz dinlenseniz!.

— Beyefendi, çantanızı...

Ben burada derdimi kimseye anlatamayınca, kalabalığı yarıp dışarı çıktım. Yolun öbür başında da bir kalabalık kümesi vardı. Hemen oraya yürüdüm. Yahu ben içtim mi ki, bana bir şeyler mi oluyordu? Yaşlandık yaşlanmasına ama, bu kadar bunamadım ben. Baktım bizim Kılkuyruk Hamza, çevresindeki kalabalığa nutuk atıyordu! Ben şeytanın ayağına mı bastım, hep işim bu gün ters gidiyordu.. Bu Hamza büyük büyük sözler edince, kalabalık onu yeni Vali bellemez mi? Haydaaa.. Ne oluyordu canım, bu Kılkuyruk delerdi mi?.. O konuştukça, çevresindekiler onun sözlerini «Yaşa Vali Bey, yaşa Vali Paşa...» diye tastik ediyorlardı. Yahu bu bizim Hamza Valiliğini mi ilân etti ki, atıp tutuyordu millete?.. Yaşlı bir adam:

— Vali Tosun Bey bi halt karıştırmadan çekip gitti, belki siz ilimize faideli olursunuz Vali Paşa...

Bu bizim Hamza ne yapıyordu burada? Kalabalık bağırmaya başladı:

— İlimize İmam Hatip Üniversitesi istiyoruz!..

Eh gayrı insan taş olsa çatlardı, tam «Arkadaşlar, siz onun sözlerine kulak asmayın, canım adamı tanımadınız mı ki, Kılkuyruk Hamza!» diyordum ya, biri ensemden tutup beni fırlattı:

— Vali Beyin önünde avanak avanak dikilme, haydi çek arabanı...

Delilerin içinde mi kaldık biz canım?..

Beri yanda kara yollarının veznedarını Vali belleyip adamın üzerine çullandık, bu yanda da Hamza Vali olup çıktı! Rüya mı görüyorum, kafayı mı dumanladım diye ben düşünürken, düdükler ötmeye başladı birden. Haa.. dedim, esas Valimiz geldi! «Ne Valisi, veznedarı kurtarmak için bir bölük candarma geldi. Tövbe canım, tövbe... Hödükoğlu Zübür'ü zar zor bulup yakaladım. «Gel ülen Hödükoğlu, dedim, gel hele..» Bön bön yüzüme bakıyordu: «Kılkuyruk Hamza Vali ilân etti kendini, haberin var mı?» Nah diye gösterdim, o konuşuyordu durmadan...» Hödükoğlu kalabalığı yarıp yanına yaklaştı. Hamza'ya bir şey mi söyledi, baktım pamuk çuvalı gibi havada uçtu! Ben durumun bozulduğunu görünce hemen buradan yavaş yavaş kırdım. Yolu tuttum..

Olan bitenleri aklımdan geçiriyordum, ağlamaklı bir ses:

— Şaban Efendi, Şaban Efendi... diye kulaklarımı yaladı.

Yine ayni ses:

— Ah biz iki para etmeyiz, bir çuval inciri berbat ettik. Yahu Şaban Efendi, yeni Vali geleli yıl oldu, sen hâlâ burada gönül eyliyorsun! Haydi yürü...

Yürüdük mü, arbaya mı bindik, ne oldu biz, kendimizi Vilâyet binasının önünde bulduk. Süklüm püklüm Vali konağının önünde dikilmeye başladık. Sarhoşlar gibiydik... Herkes bize bakıyordu sanki, belki de bize böyle geliyordu. Şarap küpüne düşmüş olsaydık bu duruma gelirdik ancak..

Vali Bey gelmiş, koltuğuna oturmuş, biz hâlâ kav çakıyorduk! Kent dışında Vali Paşayı bekliyor-

duk. Vali Bey gelsin, bizim önümüzden geçsin de biz avanaklar gibi ağzımızı havaya açalım? Ayıptır söylemesi, karayollarının veznedarını belleyip adama yağ cekelim, yok canım böyle dalga olmaz. Bu olacak iş değil ağalar... Bizim yaptığımız büyük eşeklikti. Haydi beri yanda biz bir eşeklik ettik diyelim, ya bu bizim Kılkuyruk kopuğuna ne dersiniz, yahu adam göz kaş arasında kendisini Vali ilân etmez mi ki? Herif kırk yıllık Vali gibi nutuk atar, kırk yıllık kani gibi milleti aldatır, ee bunun lâmı cimi olur mu? Olanlar oldu haydi, ama bizi kim bu hallere düşürdü? Biz çocuk muyuz?.. Bu kadar hıyarlık olurdu..

Bir yolunu bulup yeni Vali'nin odasına girdik. Odası kalabalıktı, onu tebrike gelenlerin çoğu tanıdıktı. Hepsi huzurunda elpençe divan duruyordu. İki kişinin arasından baktım, yalnız bir kişi Vali Beyin huzuru âlisinde ayak ayak üstüne atmış koltukta oturuyordu. Yahu bu adam da kimdi demeğe vakit bulamadan, bu biçimde oturanı tanıdım, hemen tanıdım ben, Zampik Zeynel değil mi? Bizim geldiğimizi nasıl da anladı bu kalabalıkta? Biz daha Vali Beye «Hoşgeldiniz Vali Bey!..» demeğe davranmadan, Zampik Bey davrandı :

— Sayın Vali Beyefendi, diye güldü İlimiz kodamanları!.. demez mi ki?..

Vali pehlivan yapılı bir adamdı. Oturduğu yerden kalkıp bizi selâmladı ama, çok soğuk selâmladı. Hâlâ bizim şaşkınlığımız geçmemiş olacaktı, kimimiz elini sıkıyorduk, kimimiz de boynuna sarılıyorduk.... Biz ne kadar adamın boynuna sarılsak boştu gayrı, bu Zampik Zeynel iti yine bize bir oyun etti canım. Vali Beye «İlimizin kodamanları» diye konuştu ya, yeni vali da galiba bu «ilimiz kodamanları» sözlerini «ilimizin komandoları!.» anladı da bi-

ze böyle soğuk ve anlamlı davranmayı daha uygun buldu.

Ah hiç sormayın, komando da olup çıktık. Bundan sonra biz ağzımızla havada tepkili uçak yakalasak boştu. Çiğ yedi bu adam yine bizi.

Vali Beyin huzurunda süt dökmüş kediler gibi dinelmenin bir faydası mı olacaktı, müsaade isteyip ayrılıyorduk, Vali dik dik yüzlerimize baktı:

— Sizden, dedi, hiç bir zaman umut etmezdim... Kente girerken az mı size el salladım? Ama hiç yüzüme bile bakmadınız! Başka birinin elini sıkıyordunuz «Vali Bey.. Vali Paşa...» diye. Ben size ne kötülük, ne oyun ettim de bana böyle kaba davrandınız?..

Bir araba dayak yemiş gibi olduk bu sözler karşısında. Nasıl olduysa oldu, bizim Hödükoğlu: «Oldu bir yanlışlık Vali Bey, bizi aldattılar!. Bir kusur ettik biz, kusurumuzu bağışla..» diyebildi.

Top gibi lâf eden Safi susuyordu, gülle gibi söz eden Tefeci Beşir de ensesini kaşıyordu. Durmuş Bey ellerini uğuşturuyordu.. Hele kendisini Vali sanan Kılkuyruk Hamza işi pişkinliğe vurmuş aval aval bakınıyordu. Molla Mustafa pat diye:

— Sayın Vali Paşa, dedi, ettik biz bir davarlık, bağışlamak sizden, kusur bizden...

Vali bu sözler üzerine upuzun bir «Estağfurullah...» çekti.

Gayrı Vali ne çekerse çeksin, biz kötü not almıştık. Oyunu kaybetmiştik. Kaybettik kaybetmesine ama, gün doğmadan neler doğar demişler dedelerimiz.

Vilâyet binasından sersem tavuklar gibi çıktık. Nereye gittiğimizi bilmiyorduk. Gidiyorduk işte.. Hiç birimizde kafa kalmamıştı. Biz böyle dalgın argın

giderken, önümüzü Dr. Fermanî'nin yanında çalışan o Pakize kadın var a, o çıktı «Benden duymuş olmayın haa, dedi, bu gece davranın. Zampik Zeynel, Amanda Zilkiye ile oynaşacak, davranın haa..»

Pakize'nin bu iyi haberi bizi çok sevindirdi. Bu haber az da olsa bizi derleyip toparladı. «Eh gayrı, dedik, bu namussuzu Amanda Zilkiye ile bir yatakta sarmaş dolaş yakalayalım da, yeni Vali Bey de ayağının tozuyla onun ne mendebur adam olduğunu öğrenmiş olsun..»

Safi Bey hepimize birer cıgara tutuverdi, ardında da :

— Büyük bir fırsat düştü elimize, dedi, bu fırsatı değerlendirelim, yoksa hapı yuttuğumuz gündür.

Hödükoğlu'nun asılmış olan yüzü güldü :

— Benden size söylemek, bu gibi aynasız işler ayık kafalarla yapılmaz. Demek istedim kl, hani şöyle biraz aslan sütü canım...

Pırtık Osman bir hoş oldu :

— Yaşasın, demek kafaları yapacağız ha, oldu gitti.. Haydi hayırlısı, aslan sütü olduktan kelli...

Hamza :

— Yahu içmek dedikse, hani zll zurna aman bana vurma misali değil bizimkisi, az buçuk kafaları düzelteceğiz!.

Hödükoğlu Zübür'ün sabrı tükendi sanki.

— Öyleyse yürüyün bre, ne düşünürsünüz, ip ince yerinden kopmaz mı ki?..

Biz aklımızı mı yitirdik, düşüncemizi mi bitirdik, çıktık caddeye içkili yer aramak için. Hem yürüyorduk, hem de bu Doktor Fermanî'nin İl'e nasıl yerleştiğini hesap ediyorduk. Bu Zampik var ya, onun narına yandı bu Fermanî. Amanda Zilkiye, Doktora

ne yaptı onu ilçeden alıp il'e getirdi. Evini barkını il'e taşıdı Fermanî.

Allah ne verdiyse biz yedik içtik. Kafalarımız saat gibi olmuştu vallahi! Eee, kafalarımız böyle olunca durmak ayıp değil mi? O cadde bizim, bu sokak sizin başladık mahalleleri arşınlamaya. Bir ara Hödükoğlu seslendi :

— İşte şu büyük yapı var ya, orası...

Hava da iyice kararmıştı.

Biz kimseye çaktırmadan yapıyo girdik. Oraya buraya, dağılabildiğimiz kadar dağıldık. Amanda Zilkiye'nin kapısına dayandık. Biz böyle tetikte beklerken ara sıra da merdiven ışığı yanıp sönüyordu... Bu ışığın yanıp sönmesi bizl uyuz ediyordu. Neyse kapıya kulağımızı dayadık. Bir kadın sesi ilâç mı sertleştirdi ne, bu kadar sertleşeceğini hiç tahmin etmiyordum doğrusu...» Allah Allah, ne oluyordu?.. Deli olmak bir şey değil haa!.. Titremeye başladık, titremekten nerede ise pantolonumuzun uçkuru çözüleyazdı. Erkek konuştu. «Yeni ilâçlar bozuk değil, dedi, şimdi ben yeni usulle yapacağım, ama biraz saçlarınızla önce oynayacağım...»

Kim demiş sabrın sonu selâmettir? Hay kör şeytan?. Hop! Merdiven ışığı yandı. Birden hücumu kestik.. Kapının üst köşesinde gözümüze bir yazı ilişti. «Kuaför...» Hah dedik, gâvurca doktor demek olacak bu yazı herhalde.. Işık nedense sönmedi. Bu sırada üst kattan yaşlı bir adam indi, alaylı alaylı yüzümüze baktı da :

— Ne o, dedi, demek karılarınızı bekliyorsunuz!.

Bu adam bize ne demek istedi. Biz havayı bozmamak için :

— Muayene olmaya geldik.. diye yarım ağızla konuştuk.

Yaşlı adam merdivenlerden iniyordu :

— Allah akıl fikir versin, dedi.

Kapıya yükleniyorduk ki, aşağıdan bu sefer biri çıktı. Bizim şans pınarı kurumuş canım, yukarı kata çıkan cılız adam, bize baktı baktı :

— Traş olmaya mı geldiniz? dedi, çok iyi çok iyi..

Sanki kafalarımızı alev yalamıştı. Bu adama haddini bildirmek için hazırlanıyorduk ki, kapı üzerimize açılmaz mı? Tövbe canım, yahu ilin tüm avratları burada sanki, dalgıç başlığı gibi camdan başlıklar vardı başlarında. Hiç ses etmeden buradan fıydık! Biz yanlışlıkla buraya girmiştik meğer. Adamın «Allah akıl fikir versin!» sözleri boş değilmiş demek. Hepten çuvallama bizimkine denirdi.. Bize bir efkâr bir efkâr bastı ki, kahırdan ölüp gideceğiz. Biz buradan doğru başka bir içkili yere gittik. Kadın berberi dedik, Zampik dedik, yeni Vali dedik içtik... Bu sefer kafalarımız tam oldu ha...

Gayrı ölmek vardı ama, dönmek yoktu. Bizim kafalar kendinde değildi ya, abuk sabuk konuşuyor, abuk sabuk da yürüyorduk. Birkaç sokağa girip çıktık böyle. Doktorun evini arıyorduk, birden karşımıza Hacı Kerim çıkmaz mı?. Hemen biraz derlendik.. Bizi bu durumda görünce pirelendi. Çapraz çapraz bakmaya başladı. Asık bir suratla :

— Ne bu haliniz sizin?.. diye çıkıştı.

Pırtık Osman «Hıık... Hıık...» yapıyordu sık sık.

Eh bu adamın ağzına düşeceğine, var git Hallç'e yuvarlan. Biz ne söyleyeceğimizi şaşırdık!

Safi Bey kem küm etti. Yere düşmemek için birbirimizi tutuyorduk. Hacı Kerim :

— Allah günahlarınızı bağışlasın, başka ne diyeyim sizin gibi yaşlı adamlara?

Bizim içkili olduğumuzu çaktı bu Hacı. Safi Bey, bu Safi Bey yaman adam canım, durdu durdu da :

— Hiç sorma başımıza gelenleri Hacı emmi, dedi, bizim namussuz Ali'yi tanırsın değil mi, bakkal Ali be.. Yaktı bizi o dürzü, bize deli bal yedirdi de biz bu hallere düştük!.. diye konuşmaz mı? Eh dedik be, vallahi pes!.

Hacının yüzü değişti :

— Vah vah, dedi, ülen bak hele bakkal Ali'ye... Bu adamlara sopa atacaksın, sopa ki sattıkları malı bilsinler. Peki bu halinizle nereye gidiyorsunuz?

Söz etmek bana düştü :

— Nereye olacak, dedim, Doktor Fermanî'ye varıp, ilâç yazdıracağız Hacı Bey...

— Aman sakın geç kalmayın ha, deli malın şakası yoktur!.. Hadi bana müsaade, Cami Yaptırma Derneğine gidiyorum şindi.

— Güle, güle...

— Doktorun evini biliyor musunuz?

— Biz de evini arıyorduk a...

— Nah şu sarı boyalı büyük bina var ya, işte orada oturuyor Doktor Fermanî.

— Sağol Hacı Bey, sağol.. Eyvallah..

Yapıdan içeri girdik tek tek. Hiç ses etmiyorduk.. Az sonra kapı birden üzerimize açılmaz mı? Yahu ne oluyordu böyle?.. Zampik Zeynel değil miydi içeriden çıkan, biz onu görünce toparlanalım dedik, yakalayalım dedik de bir çuval inciri berbat ettik. Adam bizim aramızdan, bize sürtüne sürtüne geçmez mi? Tövbe canım, adam göz kaş arasında ne yaptı ki bize böyle fıydı?

Haydi biz peşine takıldık. CİA ajanları gibi düştük ardına. Bizim basiretimiz bağlanmış, adamı ka-

çırdık... Biz böyle kör bir beygir gibi dön babam dön yapıyorduk. Işık ışıktı Fethiye caddesi. Yürüdük buradan ağır adımlarla. Pırtık Osman seslendi:

— Arkadaşlar, dedi, ahaa Zampik Zeynel!..

Girdiği yeri biz gördük de biraz rahatlamış olduk. Gözlerimiz kıpış oluyordu. Girdiği yere yöneldik, içeri girdik. Burası neresiydi? Kalabalık vardı... Yahu biz nereye girdik böyle? Ben Zampik'i gözlüyordum. Elimi uzattım, ensesinden yakaladım....

Sonra kendime geldim biraz. Yanımdaki adam:

— Şu zıkkımı içip içip de insan camiye girer mi?.. diye konuşunca, oradan ayrıldım.

Yok canım, biz iki para etmeyiz, çok ayıp ettik. Her şeyi yüzümüze gözümüze bulaştırdık.»

Bir Koy On Al Holding

Geride kalan günler bir alavera dalavera içinde yitip gitti.. Az mı dolaplar döndü, oyunlar oynandı? «Bir Koy On Al Holding» işi hemen tıkırına girdi. Böylece Kılıfsan'ın adı sanı göz kaş arasında değiştirildi, onun yerine palavra bir holding geldi. İlde olsun, ilçede olsun kimin eline bir külâh geçerse o ona giydiriyordu! Ama bu olup bitenlerden yararlanan yine Zampik Zeynel'di. Bu holding de böyle kuruldu.. Kısa bir süre içinde de ün yaptı.

İşlerinin tıkırında gitmesi bir yana, Zampik son günlerde Tefeci Beşir Beye çok bozuluyordu, davranışlarına uyuz oluyordu. Sık sık kendi kendine: «Şu öküzün başına bir çorap öreyim de görsün bu dangalak» diye konuşuyordu.

Tefeci Beşir'e haber saldı. Bu haber dağdan

dağa uçtu mu ki, Tefeci soluğu ilde aldı. Ne var ki Tefeci'nin kafası Mahmutpaşa Yokuşu gibiydi, karışık mı karışıktı. Bir Koy On Al Holding'in görkemli yapısından içeri girdi. Sekreter hanıma zorla gülümsedi :

— Hanımefendi, acaba beyefendi yerinde mi?.. dedi.

Yeşil gözlü, kalkık burunlu sekreter hanım gayet kibarca :

— Yerinde ama, dedi, ah, randevunuz var mıydı efendim?..

— Evet, beni istetmiş, var tablil..

— Adınız?

— Beşir.. Tefeci Beşir..

— Lütfen biraz bekler misiniz!.

— Peki hay hay...

— Teşekkür ederim!.

— Ben de hanımefendi..

Bekleme salonuna geçip oturdu. Kafasının içi daha da karıştı, düşünmeye başladı.

Az sonra sekreter hanımın tatlı sesi duyuldu :

— Buyurun Beşir Bey, sizi bekliyor Zeynel Bey...

İçeri güler yüzle girdi. Zampik Zeynel onu görür görmez «Yahu Tefeci, dedi, seni çok özledim valiahi!. Buyur, buyur. Otur hele canım...»

Tefeci :

— Beni emretmişsiniz Beyefendi?.

Zampik bir kahkaha attı :

— Ne demek efendim, emir ne demek? Estağfurullah!.. Rahat otur..

— Sağol!..

— Hepimiz sağolalım, değil mi Tefeci Bey?

— Elbette hepimiz, sayenizde Zeynel Bey..

— Bak Tefeci, şu traşı bir yana bırak da seninle tatlı ballı konuşayım. İşin nasıl son günlerde?

— Eh, fena değil Zeynel Bey, geçinip gidiyoruz.

— Daha iyi olmasını ister misin?

— Aman, kim istemez ki daha iyi olmasını? İsterim, isterim...

— Ama bu işin ucunda Ankara'ya gitmek var.

— Giderim, Ankara'da ne yapacağım?

— Ha bak Ankara'da ne yapacaksın, sahi orada ne yapacaksın değil mi? Biliyorsun son zamanlarda bizim işler iyice büyüdü, Beşir Bey, yahu Holding olduk, sen uyuyor musun? Holding ne demek biliyor musun? Büyük iş demek, kârlı iş demek, vatana millete hizmet etmek demek... Ankara'da bir Amerikalı dostum var, bizim Holding kafalı, paralı adamı! Onunla kafa kafaya verdik bir tezgâh kurduk. Allah da yürü ya kulum dedi, eh biz de yürüyoruz işte. Sonra sen onun bunun sözlerine sakın kulak asma Beşir Bey kardeşim. Biz işimize bakalım.. Bir Koy On Al Holding bizi kısa zamanda ihya edecek bak gör.. Kârın yarısı onun yarısı bizim. Kardeş payı değil mi ki? Biz holding olmasaydık banka kredisi mi alırdık, biz şiş yansın ama, kebap yanmasın misali bizimkisi. Boşver seen, aldırma canım... Solcu milletinin sözlerine kulak verme, biz işimize bakalım! Ha ne diyordum ben? Ankara işi değil mi? Sen yarın doğru Ankara'ya gideceksin, oldu mu? Amerikalı dostumuz olan adamla görüşeceksin...

Beşir Beyin kafasının içi şeytanlarla dolup taştı:

— Kim bu Amerikalı, Zeynel Bey? Elbette adı sanı var!

Zeynel Bey de tilkileri topladı birden:

— Harol P. Camp, ünlü bir iş adamı.

— Adres filân istemez mi?

— İster, istemez olur mu, al şu adresi, al şu kartımı.

— Sağol Zeynel Bey!..

— Sen de sağol, var ol Tefeci... Hayırlı yolculuklar.

Kapıya dek uğurladı Tefeci Beşir'i.

Tefecinin kafası daha da karışmıştı. Ama az sonra ayıldı, «Canım biz bu deyyustan yaka silkmiyor muyduk? Silkiyorduk, eee fırsat değil mi bu, fırsat.. Amerikalıların sözleri Ankara'ya geçiyor değil mi ki? Ben bu Amerikalıya bu Zeynel'in yapmış oldukları namussuzlukları eni konu anlatayım da, o da görsün gününü. Tamam. Tamam, tamam oldu bu iş...»

Bu düşüncelerle otobüse bindi Tefeci Beşir.

Ankara kazan gibi kaynıyordu. Mebus pazarı kurulmuştu.

Çok katlı bir binadan içeri girdi. Geniş bir hol, temiz bir kapı, kapının üzerinde, mavi bir zemin üzerinde şunlar yazıyordu :

HAROLD P. CAMP

Çekine çekine kapıdan içeri girdi Tefeci Beşir. Sulak yerde büyümüş bir adam, sarı saçlı, saçlarını ıslak taramış...

Kendini tanıttı :

— Tefeci Beşir!

Amerikalı :

— Harold P. Camp.. dedi.

Zampik Zeynel'in kartını verdi. Yüzü güldü.

— Ooo, güzel, bizim Zeynel Bey, selâm var?

— Evet, çok selâmları var mister!.

— Teşekkür ederim.

— Bir emriniz var mı?

— Benim emir var, çok gizli... Bir büyük araba,

içi dolu sigara.. Siz Ankara alacak, Zeynel Beye gidecek araba... Dil dönmüyor iyi. Anlaşıldı mı?

— Anlaşıldı Mister Harold Bey..

— Çok güzel, çok iyi...

— Bana müsaade.

— Sizin müsaade, çok iyi. Selâm Zeynel...

Odanın içinde, duvarda madenî harflerle yazılmış şu yazılar ilişti Tefecinin gözlerine :

«Chicago Steel Work Company»

Amerikalının elini sıkıp bürosundan ayrıldı.

Ankara'da geceledi. Dolapların döndüğü, takkeler düşüp de kellerin gözüktüğü Ankara'da geceledi.

Elleri boş dönüyordu sanki Tefeci Beşir, ona böyle geliyordu. Bu Zampik Zeynel'i Amerikalıya kötülemek istiyordu ya, bunu yapamayınca için için üzülüyordu.

Bir büyük araba işini görüşmeye gitti. Görüştü, bir sürü kâğıtlara imza attı. Tır kamyonun içi makarna ile doluydu. Holding makarna işi de yapıyordu!

Taksiden indi, hemen otobüs terminaline daldı. Biletini aldı. Az sonra otobüs de kalktı.

Geç vakit İl'e geldi. Otobüsten indi, evine gidiyordu Tefeci Beşir, iri yarı biri bitti yanında.

— Savcılığa buyrun, dedi iri yarı adam, Beşir Beye.

Tefeci Beşir önce bu işin bir şaka olduğunu sandı, güldü «Yahu, bu iş bir şaka filân olmasın, arkadaş?» dediyse de, iri yarı adam onu götürdü savcılığa.

Tefeci hâlâ farkında değildi. Hep bu olanı şaka sanıyordu. Nasıl ki Falakacı Fikri Beyi koltuğuna gömülmüş gördü, o zaman işin içinde bir bit yeniği bulunduğunu anladı.

Birden aklına geldi «Eski savcı sürüldüğü vakit kopardığı velvele..» Hem savcı Falaka Fikri Beye bakıyordu, hem de eski savcı Şerif Bey için söylediklerini anımsıyordu. Az mı bağırıp çağırmıştı «Savcımızın ne günâhı vardı ki adamı apar topar sürdüler. Biz onu Adalet Bakanı yapacaktık...»

Tefeci Beşir bir kez kapana kısılmıştı, gayrı ne etse boştu. Aklına bir anda Zampik Zeynel geldi.

Savcı Falakacı Fikri :

— Bu yaptıklarınızı size hiç yakıştıramadım... dedi.

Yüzünü bir sıcaklık kapladı.

— Savcı Bey, dedi, bir kusur mu ettik ki?..

— Kusur da ne demek? Büyük suç işlediniz.

— Ne kusuru bu, bilelim ya...

— Ankara'da ne yaptın?

— Ticaret işi yaptım..

— Kiminle?..

— Amerikalı ile, Harold P. Camp... Holding için bir Tır kamyonu makarna aldım.

— Makarna ha? İyi biliyor musun ki makarna olduğunu?

— Nasıl bilmem ki, elbette biliyorum, Savcı Bey!

Savcı güldü.

Tefecinin yaka paça edildiğini hemen öğrendi Zampik Zeynel. Çok keyiflendl. Adliye binasının yolunu tuttu.

Sorgusu devam ediyordu. Savcı :

— Bir Tır kamyonu dolusu makarna nasıl olur da Amerikan sigarası oluverir, sen bunları bana anlatma, Beşir Bey?..

Başladı kem küm etmeye..

Savcılık odasının yanında, Ticaret Mahkemesi hâkiminin odası bulunuyordu. Zampik Zeynel orada

oturuyordu. Aklına geldi Zampik Zeynel'in «Ben senin başına bir çorap öreyim de öküz kafan yerine gelsin» sözleri. Kıs kıs da gülüyordu.

Yazı makinası başladı tıkırdamaya :

«... Bir kamyon kaçak Amerikan sigarası... Türk Ceza Kanununun 56/4 maddesine göre fiil sabit olduğundan... Adı geçen...»

Tefecinin gözleri büyüdü, aklı karıştı :

— Zeynel Bey ile bir telefon görüşmesi yapmam mümkün mü Savcı Abidin Fikri Beyefendi?

Santraldaki hanım, telefonu Ticaret Mahkemesi hâkiminin odasına bağladı.

— Zeynel Bey... Şey, beyefendi... Beni tutukladılar... Makarna işi.. Alooo.. Zeynel Bey!.. Savcılığa kadar gelir misiniz?. Ben Tefeci Beşir.. Başıma bir belâ geldi, Zeynel Bey.. Duman oldum, sizi bekliyorum, hemen teşrif edin, rica ediyorum...

Bu telefon görüşmesinden az sonra Zampik Zeynel savcılığa geldi. Merdivenlerde tanıdık tanımadığa bol bol selâm verdi. Onun bunun ellerini sıktı. Sorgu odasına girdi.. Tefeci Beşir'in suratı bir karış dikiliyordu. Zampik Zeynel'in içeri girdiğini görünce, Tefeci az da değişti. Yüzündeki o asıklık gitti. Zampik, savcı Falakacı A. Fikri Beye :

— Aman Beyefendi, dedi, hayır ola canım... Bizim Tefecimiz bir kusur mu etti ki? Allah Allah...

Falakacı :

— Çok üzgünüm Zeynel Bey, diye sözlerini sürdürdü. Ne yazık ki büyük bir kusur etti. Kusur da değil, kanunları nizamları çiğnedi. Bu yapılan iş suçların en büyüğü, on seneden başlar!. Bir kaçakçılık ki eşini misalini memleketimizde bulmak ne mümkün ola?. Bir kamyon Amerikan sigarası ile yakalandı. Şoförü attık içeri...

Düşünceli düşünceli sordu Zampik Zeynel :

— Bu işin üzerine bir sünger çekmek mümkün değil mi acaba, sayın Savcı Bey? Tefeci gibi sayılan sevilen ve partimizin en ileri hatlarında yıllarca çalışmış bir arkadaşımı kurtarmanızı sizden en iyi dileklerimle rica ediyorum. Bağışlamak büyüklerin şanındandır.. Gelin siz şu «bir kamyon sigarayı» bir paket sigara diye tutanağa geçirin. Genel Başkanımızın kulağına giderse bu haber, hiçbirimize iyi gözlerle bakmaz, malûm ya seçimler de var... Gel etme eyleme Fikri Beyefendi, siz gün görmüş adamsınız, bağışlayın bu bizim suçumuzu! Ben de suçluyum bu işte...

Falakacı Fikri Bey başladı «Estağfurullah...» çekmeye.

Zampik Zeynel, dönüp dönüp Tefeciye bakıyordu. Onun da yüzü ter içinde kalmıştı.

Savcı zile bastı, ince yüzlü bir hanım kız girdi. Makinenin başına oturdu. Falakacı Fikri Bey de başladı :

«... Yapılmış olan ihbar çok sıkı bir araştırmaya tabi tutulup, ve binaenaleyh, soruşturma neticesinde anlaşılmıştır ki bir kamyon kaçak Amerikan sigarası bir iftira ile isnattan başka bir şey olmadığı sabit olduğundan ve bilcümle, ele geçen sigara bir paket olup, mezkûr şahsın takibat-ı kanuniyesine lüzum hasıl olmadığından, bununla beraber ve binaenaleyh...»

Bu iş böyle tatlılığa bağlanınca, Zampik seslendi :

— Savcı Bey, dedi, hani çay kahve?.

Falakacı Fikri Bey masasının sol tarafındaki zil düğmesine bastı güleç bir yüzle.

Bir süre dereden tepeden söz ettiler. Müsaade isteyip savcılıktan ayrıldılar.

Tefeci Beşir, Zampik Zeynel'in elini kaptı:

— Ah Zeynel Bey, dedi, yanıp kül olayazdım ha... Hemen sen aklıma geldin, sana telefon ettim. Bu iyiliğini hiçbir zaman unutmayacağım! Ne oldu, ne bitti vallahi bilmiyorum hâlâ.. Hay Allah, insanın başına neler geiiyormuş bu dünyada? Sağol Zeynel Bey, bir emrin varsa hemen de olur mu ki?.

Ayrıldılar.

Tefeci'nin dudaklarından şu sözler döküldü:

— Ben gayrı teslim bayrağını çektim, mebus Hicranî'nin kalesl de böyle teslim olmuştu! Bundan sonra ne etsem, ne söylesem boştu, kaçıncı kez sakalı kaptırmıştım bu Zampik Zeynel'e! Hayırlısı...

★

Zampik Zeynel seslendl:

— Beşir Bey!..

— Buyur Büyük Patron!

— Beni iyi dinle..

— Hay hay patron!.

— Şimdi doğru ilçeye gideceksin, bizim Pelvan Niyazi'yi göreceksin, oldu mu? Benden o dangalağa selâm söyle, ona de ki, «Fazla uzun ediyorsun, Zeynel Beyl fazla kızdırma..» O anlar bu dediklerlml.

Niyazi Su Koyuverdi

Tefeci Beşir Ilçeden elleri boş dönünce, Zampik'in kafası attı. Bağırıp çağırdı. Alıp başını ilçeye gitti. Ama o ilçeye ayak atar atmaz yine dedikodular başladı.

Siyasetçi Ali Osman :

— Zampik ilçeye geldi, dikkatli olun, benden söylemek size!

Duman dumandı odanın içi. Hışım gibi odaya dalan Dolak Davut :

— Haydi hayırlısı, diye konuştu, yine buyur etti ilçeye.

Fırıldak :

— Hasan Basan'ın karısı Sükse Dürdane'ye gün doğdu arkadaşlar, ee böyle işte. Ne ekerseniz onu biçersiniz. Alın başınıza çalın olan bitenleri...

Ramazan Efendiye koydu bu sözler ki, üzüntülü üzüntülü :

— Yahu, dedi, gün gördük yıl eskittik. Nedir bu olanlar böyle?. Biz bu adamı allayıp pullayıp da ilin başına sarmadık mı? Yine buralarda dolaşıp duruyormuş Zampik Bey.. Bizim ilçenin şansı kaderi olsa bu olan biten deyyusluklar? Kaç gün önce Tefeci Beşir gelmişti? Hoop ardından da Zampik Zeynel buyur etti ilçeye. Ülen ne kötü yazgımız varmış bizim?.. Biz erkek miyiz yani?

Zampik Zeynel ilçenin ana caddesinde bir iki kez boy gösterdikten sonra, Kül İbrahim Beyin o eski konağının yolunu tuttu.

Eski demir kapı aralandı.

Konağın üzerinde kötü bir hava esiyordu son zamanlarda. Bu yüzden de Dudu'nun keyfi yerinde değildi. Zampik Zeynel'i görünce, sevindi :

— Ah Zeynel Bey, sizi hangi iyi yeller attı bizim konağımıza? Hoş geldiniz, buyrun oturun...

Bu sırada Sıdıka da girdi konuk odasına. İçinde bir korku vardı, sanki ona göre, Zeynel konağa kötü bir haber getirmişti. Zeynel davrandı :

— Nasılsınız Sıdıka Hanım?.. dedi.

İsteksizce :

— Teşekkür ederim...

Aklından hep Pelvan Niyazi geçiyordu Sıdıka'nın.

Dudu, kızı Sürmegöz Sıdıka'ya «biraz öbür odaya geç!» dercesine bakıyordu.

Sıdıka durumu anladı, bir işi bahane ederek «müsaadenizle» diyerek odadan ayrıldı.

Dudu yanına gelip oturdu Zampik Zeynel'in.

— Haberiniz var mı acaba, dedi Dudu, Pelvan yanaşmıyormuş. Doğru mu acaba?

Zampik :

— Doğru mu, yanlış mı bilmiyorum ama benim de kulağıma bazı fısıltılar geldi. Aşağı yukarı ilçeye bunun için geldim sayılır, siz hiç merak etmeyin, Dudu Hanım! Sıdıka'nın durumu nasıl Pelvan'a karşı?. Önemli olan bu bana kalsa...

— Vallahi bana kalsa Sıdıka âşık. Deli gibi Pelvan'ı seviyor.. Ne yapacağımı şaşırdım ben... Hayırlısı olsun, Zeynel Bey, hayırlısı. Hayırlı ise olsun canım, bıktım gayri. Kendisine bir şey yapacağından o kadar korkuyorum ki, size anlatamam! Aşk bu, ferman mı dinler, ben de rahmetli Hancızade Kül İbrahim Beyi böyle delice sevip evlenmiştim.. Nerede kaldı o günler?.. Bir yel gibi esip de geçti.

Dudu bunları söylerken, Zeynel de kafasından neler geçirmiyordu «Mebus Hicranî'nin işi tamam... Voltasını alıp gidince meydan bize kalacak, eee böylece ilçede iki azılı rakip kalıyordu. Pelvan Niyazi, Hasan Basan Bey.. Benim için Hasan Basan'ın mebusluğu daha önemlice! Karısı Dürdane onun başının etini yemiyor mu? Yavaş yavaş Pelvanı yemek lâzım bana kalsa. Aksine de millet onun ardından taban tepiyor, ne var bu Pelvan'da? Önce şu everme

işini yoluna sokmak gerekli, gerisi ilerisi yok bunun. Ben kendi dalgamı düşünürüm, Pelvan kopuğu su koyuvermiş! Eveet...»

Dudu hâlâ konuşuyordu:

— Ah Zeynel Bey, Sıdıka tıpkı anası gibi?.. Ben de çok çabuk âşık oluverirdim gençliğimde. Bu Pelvan'ın hamurunda mı, suyunda mı bir şey var, vallahi ben bile yakınlık duymaya başladım!

— Al benden de o kadar, ne biçim adammış bu Pelvan?.

— Bu iş olacaksa olsun diyorum ben, Zeynel Bey.

— Doğrusu sizin dediğiniz gibi, ne var ki siz de Sıdıka'nın kulağını biraz bükün Dudu Hanımefendi.

— Ne gibi?..

— Bu Pelvan kadın kız yüzü görmüş adam değildir. Belki ben onu alıp konağa getiririm. Sıdıka buzdolabı gibi durmasın. Sıdıka onu görünce usulen biraz açılıp saçılsın, bakalım ne yapacak bizim dangalak Pelvan? Bak gör hemen armutlaşır.. Özür dilerim böyle konuştuğum için Dudu Hanım. Başka yapacak nemiz kaldı?

— Ah ne güzel söylüyorsunuz, ne kadar akıllı adamsınız? Peki ben Sıdıka'nın kulağına birşeyler üfürürüm!

— Çok teşekkür ederim. Vatan memleket işi görmek kolay mı? Pelvan başgöz edilsin ki, milletimize yararlı olsun, değil mi? Memleket sahipsiz mi bu kadar, Dudu Hanım?

— Sağolun!..

— Dudu Hanım, sizden müsaade rica edebilir miyim? Ben şu Pelvan Niyazi'yi görmek istiyorum da...

— Hay hay, ne demek efendim, müsaade sizin.. Rica ederim... Bir araba çağırsam?.

— Zahmet olmaz mı size?..

— Böyle söylemeyin Zeynel Bey, zahmet de ne demektir?..

Araba Kül İbrahim Beyin konağının önünde durdu. Zampik Zeynel atladı arabaya, doğru ilçeye geldi.

Zampik Zeynel'in arabadan indiğini gören yurttaşlar ardına takıldılar. Şehir Kulübüne yürüdü. Yukarı çıktı.. Oturdu oturmadı Pelvan Niyazi'ye haber saldı. Pelvan da sonra geldi. Süklüm püklüm yanına sokuldu :

— Hoş gördüm Zeynel Bey, kusurumu bağışla, çok işim vardı.

Gırgır geçercesine güldü :

— Canım ne kusur ettin ki, bağışlayayım seni Pelvan! Hele yamacıma otur da iki lâf edelim seninle memleket vatan üzerine..

Çekine çekine oturdu Pelvan.

— Eeee seni görmeyeli, ne var ne yok bakalım?

— İyilik sağlık Zeynel Bey, ne olsun ki iş güç içinde yuvarlanıp duruyoruz. Mebusluk işi hep...

— Delegelerle aran nasıl bakalım?

— Eh fena değil..

— Delegelere kavuk sallıyor musun?

— Hem de nasıl sallıyorum, bir görsen Zeynel Bey...

— İçki miçki ısmarlıyor musun?.

— Hayır!

— Bu olmadı işte, paran mı yok acaba?

— Pek param var sayılmaz, durumu idare ediyorum.

— Ne kadar para istiyorsun, vereylm.

— Sağol, eksik olma.. Para işi kalsın, ben size haber veririm.

— Pelvan Niyazi!

— Buyur Zeynel Bey..

— Seninle bir şey konuşmuştum, biliyor musun acep? Hani canım, everme işiydi? Seni baş göz edecektim ya, ben o işi görüşmek için seni çağırttım. İlçeye bunun için geldim. Bir hikâye vardır, belkl bilirsin?... Adamın biri yolunu bulmuş, Sadrazam olmuş. Varmış babasının huzuruna «Baba, demiş, ben bak Sadrazam oldum!..» Babası oğluna bakmış bakmış gülmüş «Oğlum, demiş, ben sana Sadrazam olamazsın demedim, adam olamazsın?.. dedim.» Senin durumun da bu hesap. Bekâr adam mebus olur ama, adam olamaz... Bizim yörede bekâr adama erkek gözüyle bakmazlar, şimdi anladın mı ki?

— Deme böyle Zeynel Bey, nasıl anlamam..

— E, mademki anlıyorsun da niçin bu işe «he» demiyorsun, ha?

— Ne bileyim ben, şaşırdım gitti bu işe!

— Vallahi büyük ayıp seninkisi, bir de Cihan Pelvanı olup çıkmışsın, bunca güreş tutmuşsun, büyük ayıp dedim ya!..

— Öyleyse beni bağışla Zeynel Bey!

— Yok canım, sen ne söylüyorsun? Partimizin durumunu biraz düşün, yarın rezil olmak var. Beni bağışla demek kolay değil mi?

— Bu everme işi ben mebus olduktan kelli olsa nasıl olur?

— Olmaz, hem sen bu kafayı değiştir Pelvan!.

— Neden?..

— Yahu sen ardından edilen sözleri hiç biliyor

musun? Ardından o kadar söz ediliyor ki, deli olmak bir şey değil.

— Ne gibi meselâ, Zeynel Bey, de ki bilelim canım.

— Kötü kadınlara gidiyormuşsun, oldu mu şimdi?

— Tümden yalan bunlar, ayıp etmişler...

— Bu tevettürler Cami Yaptırma Derneğine bir giderse, yandın ha, yandın gitti.

— Bana böyle kelâm etme, tersim bi kötü dönüyor, Zeynel Beyim!

— Evlenme işini böyle asarsan, millet daha neler söylemez..

Yüzü sarardı, ter boşandı şakaklarından Pelvanın.

— Gel etme eyleme Pelvan Niyazi, ince eleyip sık dokuma.

Pelvan sanki durmadan tuş oluyordu.

— Dudu'nun kızını mı beğenmedin yoksa? Seninkine kaba tâbir ile su koyuvermek denir, Niyazi!

Ağlamaklı bir sesle :

— Yok, yok.. Ne demek?.. Dudu'nun kızı Sıdıka güzel kız, zengin kızı, ona sözüm mü olur?

— Eeee, başka ne var öyleyse?

— Ayıptır söylemesi Zeynel Bey, para lâzım demek istedim, paraa!. Her şeyin başı para değil mi? Parasız ne oulr?..

Bu konuşmalar sürüp giderken, beri yanda da Hasan Basan tetikte duruyordu. Zeynel Bey, Pelvan'a hiç caktırmadan Hasan Basan'ın yanına gitti. Az sonra Pelvan'ın yanına döndü, Zeynel. Bu para işini konuşuyorlardı ki, Hasan Basan yanlarında bitti. Zeynel Bey hemen davrandı :

— Hasan Bey kardeşim, dedi, buyur otur yanımıza.

Oturdu oturmadı, Zeynel :

— İki gözüm bilâderim Hasan, dedi, yanında para var mı?

Talimli maymun gibi :

— Nasıl olmaz Zeynel Bey, elbette var. Kaç bin kâğıt?..

— Kırk elli bin kâğıt yeter.

— Buyur sana elli bin kâğıtlık bir çek, oldu mu Zeynel Bey, daha istersen emret bana, senin için öl de öleyim.. Helâl olsun...

Pelvan Niyazi şaştı kaldı, içi kıpır kıpır oldu. Alaca mendiliyle durmadan alnındaki, ensesindeki ter taneciklerini siliyordu. İçinden de «Bu Zeynel Bey üstünde bir başka Bey var mı acaba, yaman adam, yaman beymiş...» diye geçiriyordu.

Bu para işinin halledildiğini gören Pelvan, çekine çekine ayağa kalktı :

— Zeynel Bey, bana biraz müsaade var mı, hava alayım. İçim bir hoş oldu. Az sonra gelirim...

Şapkasını alıp çıktı.

Hasan Basan da onun ardından çarşıya gitti.

Ama ne var ki, yandaki odada kocaman bir cadı kazanı kaynatılıyordu. Fokur fokur.. Birkaç kişi birlik olmuşlar, Zeynel'i bir oldu bitti içinde ortadan kaldırmak istiyorlardı. Siyasetçi Ali Osman, Fırıldak Nuri. Tersi Bozuk İsmet, ilçe başkanı Uzun Veysel, Morisoncu Nâzım..

Fırıldak Nuri'nin elinde iri namlulu bir tabanca vardı. Onunla oynuyordu. Morisoncu Nâzım :

— Bana bak Fırıldak, şu meretle fazla oynama, bizi vuracaksın... diye konuşunca, Tersi Bozuk güleç güleç :

— Eh gayrı ölsem de gam yemem, bu namussuzu öldürmek bana nasip oldu, ver şu tabancayı bana!. Büyük Allahım benim, bana bu günleri nasıl nasip ettin böyle?..

Birden bir kuşku düştü Zampik Zeynel'in içine. Bir kötü yelin eseceğini mi anladı, kuşku kesildi. Kalkıp kulağını duvara dayadı. Habire konuşuyorlardı «Sen vuracaksın, yok arkadaş ben vuracağım...» diye. Siyasetçi biraz hızlı mı konuştu ne, saydı da saydı «Onu vuran, inan olun ki doğrudan doğruya sorgusuz sualsiz Cennete gider...»

Zampik düşünmeye başladı, «Karakol Başkomiseri aklından geçti..» Sonra aklına çok içerlediği Kaymakam geldi... Sinirli sinirli güldü. Sigara yaktı, odanın içinde volta vurdu.. Kafasında tilkilerin biri gidiyordu, diğeri geliyordu. «Tamam!» dedi, «işte bu oldu. Bu dürzülerin Kaymakamla araları çok iyi, ben şunlara birbirlerine vurdurayım da görsünler dünyanın kaç bucak olduğunu...»

Kaymakama telefon etti. On onbeş dakika sonra Kaymakam yola çıktı. Kaymakam gele dursun, Zampik odanın balkona açılan kapısını araladı yavaşça. Balkona çıktı, az sonra da Kaymakam içeri iri adımlarla daldı. Bakındı, kendi kendine söylendi. «Oh, yoruldum, dedi, Zeynel Bey gelinceye kadar bir iki dakika dinleneyim koltukta...»

Balkondan öbür odaya geçen Zampik Zeynel, dikize geçti. Kapıya kulağını dayadı Zeynel. Hâlâ onlar konuşuyorlardı :

— Eh gazamız mübarek olsun...

— Nihayet yakayı ele verdi!

— Yarabbi sen herşeye kaadirsin..

— İsmet Bey haydi görelim seni, sakın karavana atma haa?

Beri yanda Zampik Zeynel de Kaymakamı düşünmeye başladı. «Atıp tutuyordu, ben böyle cesurum, ben kimseden korkmam...» Ekledi Zampik. «Bakalım curcuna nasıl sonuçlanacak?»

Kaymakam Bey sırtını kapıya vermiş, oturuyordu.

Morisoncu Nâzım'ın komutu üzre odaya daldılar, ol saniye içinde de tabancayı ateşlediler. Kaymakam küüüt diye yere düşüverdi. Birbirlerini kutluyorlardı ki, Zampik Zeynel kapıyı araladı. Onlar hâlâ birbirlerine yağ çekiyorlardı :

— Vatan sağ olsun, arkadaşlar, vatan-millet...

Fırıldak Nuri :

— Yahu bu Zeynel iti bizim gözümüze ne kadar büyük gözüküyormuş böyle, aha işte yarım porsiyon adam canım...

Zampik Zeynel kapının ağzında öksürmeye başladı.

Siyasetçi Ali Osman :

— Gıcık tuttu galiba!.. diye alay etti.

Uzun Veysel dövündü :

— Yahu arkadaşlar, hele bakın canım, Kaymakam değil mi bu bizim vurduğumuz adam?... Hele, hele... Bana kalsa Kaymakam bu...

Tersi Bozuk Ismet Bey kızdı :

— Gevezelik edip durma Veysel, dedi, sen bu sözleri hep korkudan söylüyorsun!. Yahu korkaklar içinde mi kaldık biz böyle?..

Morisoncu, öksürüğün geldiği yöne baktı, kapının ağzında Zampik Zeynel'in dikildiğini görür görmez birden afalladı :

— Buyur Zeynel Bey, buyur beylerin beyi Zeynel Bey... Biz de sizi bekliyorduk. Hoşgeldin, hoşgeldin!..

Her kafadan ses çıkmak buna denirdi :

— Seni gidi yezit Zeynel seni...

— İşi tamam oldu gayri, şükür Allaha...

— Şöyle buyurun Zeynel Bey, rica ederim efendim!..

— Veysel Bey, kıçına vur kıçına... .

— Yüzde yüz bu adam kaymakam!

— Yahu, sizin hiç biriniz gâvur parasıyla on para etmiyorsunuz, Zeynel'in ölüsüne bile yağ çekiyorsunuz. Kaymakam da aklınıza nereden geldi?

— Kusurumuzu bağışla Zeynel Bey, biz ettik sen etme gayri!..

— Kaymakam Bey, biz Zeynel Beyi vuracaktık, şeytana uyduk da seni vurduk. Canım senin de ne işin vardı burada?.

— Millet sağolsun, millet!.

Tersi Bozuk İsmet hâlâ bağırıp çağırıyordu :

— Zeynel Bey nihayet hapı yuttu... Kaymakam sözleri de nereden çıktı arkadaşlar, yoksa Kaymakam Bey mi buyur etti?.. Hep şaşırdınız gitti canım...

Tersi Bozuk az başını çevirince, Zeynel'i kapının ağzında dikildiğini görür gibi oldu. «Ben de mi düş görüyorum yoksa, tövbe...»

Veysel durumu anlayınca bağırdı :

— Herkes başının çaresine baksın, ben fıyıyorum!

Morisoncu :

— Buyur Zeynel Bey, ne yapalım, vatan sağolsun!.. dedi.

Tam bu patırtı gürültü sırasında Pelvan Niyazi geldi, şaşkın şaşkın bakıyordu olan bitenlere.

Yerde yatan Kaymakam da kendine gelir gibi oldu. Odadakilere iri gözleriyle baktı, baktı.

Hepsi şaşkına döndüler. Tersi Bozuk ağlamaklı bir sesle :

— Biz Kaymakamlıkta ne arıyoruz?.. Hay Allah, neüzübillâh.. Yahu arkadaşlar, etmeyin eylemeyin... Bizi Kaymakamlığa yüzde yüz periler getirdi...

Kaymakam biraz daha kendine gelince, patladı :

— Demek beni öldürmeye karar verdiniz ha, ben sizlere ne kötülük ettim, bana silâh çektiniz. Şimdi karakola telefon ediyorum...

Kaymakam bağırıp çağırıyordu.

Kem küm etmeye başladılar :

— Biz ettik Kaymakam Bey, sen etme...

— Canım şaka edelim dedik, yüzümüze gözümüze bulaştırdık!

— Ne demek efendim, Kaymakam demek hükümet demektir. Biz çocuk muyuz ki hükümete kurşun sıkalım.

— Bağışlamak büyüklerin şanındandır, fermanındandır...

— Allah şaşırtmasın, hepimizi! Buyurun Zeynel Bey, kapının ağzında dikilip de bizi üzme... Ver elini öpelim!

Zampik Zeynel önce öksürdü, sonra alaylı alaylı :

— Çok üzüldüm olan bitenlere, ben de sizden özür dilerim..

Yine öksürdü :

— Benim eğer biraz hatırım varsa, bu arkadaşları bağışlamanı rica edeceğim!

Kaymakam terini sildi :

— Siz bağışlarsanız, benim için hava hoş Zeynel Bey... dedi.

Pis pis öksürüyordu.

— Müsaadenizle, bağışladım. Olan bitenler burada kalmak şartiyle tabii...

Yürüdüler... Eşekten düşmüşcesine yürüyorlardı.

Kaymakam oyun salonuna girdi, hiç bir şey olmamışcasına.

Zampik Zeynel bu olayı ustalıkla gizlemesini bildi. Tersi Bozuk İsmet, Morisoncu Nâzım, Uzun Veysel, Siyasetçi Ali Osman kös kös yürüyorlardı. Yürürlerken de Zampik Zeynel'e diş biliyorlardı.

Zeynel'in zevkine söz yoktu, dört köşe oluyordu. Pelvan Niyazi'ye seslendi :

— Pelvan!

— Buyur Zeynel Bey..

— Hele beni iyi dinle. Şimdi sen doğru evine git, sinekkaydı bir traş ol, yeni giysilerini giyip kuşan! Az sonra Hancızade Kül İbrahim'in konağına gidiyoruz, haberin olsun Pelvan. Haydi göreyim seni!..

— Emrin başüstüne Zeynel Bey...

Aradan yarım saat geçti geçmedi, konağın yolunu tuttular.. Pelvan yeni bir damat gibi giyinip kuşanmıştı.

Konağın iç kapısını Dudu açtı. Zeynel Bey ile Pelvan'ı görünce şaşırdı. Güleç bir yüzle elini boşlukta açtı :

— Ay vallahi şaşırdım gitti!.. Aman aman, buyrunuz.. Hele içeri buyrunuz!. Şey canım, sizi hangi yel attı bizim buralara? Buyur Zeynel Bey, buyur evlâdım benim...

Konuklar odasına yürüdüler kırmızı bir halının üzerinden. Zeynel Bey, Pelvan Niyazi'yi çaktırmadan dürtüverdi :

— Bana bak Pelvan, öp bakalım kayınvaldenin elini!

Hemen kaptı Dudu'nun elini «şap şup» öptü.

Dudu çok hoşlandı Pelvan'ın bu davranışından.

— Çok sağol oğlum Pelvan, dedi, sırtın hiç bir zaman yere değmesin!..

Sıdıka ortalıklarda gözükmüyordu. Zampik'in gözleri hep onu arıyordu.

Dudu tekrar tekrar hal hatır sordu. Bir ara gözden kayboluverdi Dudu. Sıdıka'ya bakmaya gitti.

Pelvan da ne yapsın, aptal aptal konuk odasının süslerine, işlemelerine, halılarına, perdelerine bakıyordu.

Az sonra Sıdıka odaya girdi.. Sürmüş sürüştürmüştü. Pelvan Niyazi, Sıdıka'yı böyle lokum gibi görünce, içinin yağı eridi. Birden ayağa kalktı Pelvan. Zeynel de kalktı, ikisi Sürmegöz Sıdıka'ya doğru bir iki adım attılar, saygıyla :

— Cihan Pelvanı Niyazi...

— Bendeniz Zeynel...

— Sıdıka!.. Tanıştığımıza Beyler...

Çok şıktı Sıdıka. Üzerinde iç açıcı kırmızıya çalan bir giysi... Saçlar yapılmış, kaşlar çekilmiş, yanaklar allanmıştı. Giysisinin eteği miniydi..

Durumu görünce Zeynel hoşlandı ama, Pelvan da «Bu kadar açıklık, saçıklık bize göre değil canım..» diye içinden geçirdi. Ne ki Pelvan alev alev yanmaya başladı.

Dudu bir ara hole çıktı. Ardından da Zeynel seğirtti. Ayak üstü, çabuk çabuk konuştular. Zeynel :

— Bu Pelvan'a pek güven olmaz, dedi, Sıdıka Pelvan'a biraz daha yakınlık göstersin, canım sözüm yabana, açılıp saçılmanın yoluna baksın..

Zeynel, Pelvan'ın yanına hemen döndü. Beri yanda Dudu, Sıdıka ile biraz konuştu.

Odaya dönen Sıdıka çukulata tuttu. İşlemeli bir kutuydu elindeki. Kutuyu masanın üzerine bırakıyor-

du ki, kutunun kapağı halının üzerine düştü. Sürmegöz Sıdıka yere düşen kapağı eğilip aldı, elbisesi mini etek olduğu için, eğildiği zaman süt gibi beyaz külotu gözükmez mi? Pelvan bu manzarayı görünce, bir hoş oldu, ağzının suyu aktı. Zampik Zeynel kulağına, «Nasıl buldun Pelvan, beğendin mi?» diye sordu ama, Pelvan'ın aklı başka şeyde olduğu için, karşılık veremedi..

Dudu, Zeynel ile göz göze geldiler.

Pelvan Niyazi, hâlâ manzaranın etkisi altındaydı. Dudu konuşuyor, Zampik dinliyordu. Pelvan oralı değildi..

Ateş kötü biçimde bacayı sarmıştı.

Sözden söze geçtiler. Dudu, Zampik Zeynel'e baktı, bir süre böyle bakıştılar. Önce Zeynel telefon etmek bahanesi uydurup kalktı. Onun arkasından da Dudu havalandı.

— Ah çocuklar, diye özür diledi, sizi yalnız bırakacağım bir iki dakika! Bizim telefonun kötü huyları vardır, Zeynel Bey... Şey canım, telefon bozuk da... Ben şimdi gelirim!... Müsaadenizle çocuklar...

Pelvan Niyazi ile Sürmegöz Sıdıka baş başa kaldılar. Pelvan fokur fokur kaynıyordu... Sıdıka'ya baktıkça, eli ayağı kesiliveriyordu... Yavaş yavaş yanına sokuldu Sıdıka'ya... Göğüslerine ellerini tam uzatıyordu ki, Sıdıka az kendisini çekti! Pelvan'ın gözleri mi döndü ne, sululaştı. Sıdıka'ya sarılmak istedi, gözleri de kapıdaydı! Sarılayım sarılayım derken, Sıdıka'nın baldırı diye gitti gitti de odanın ortasındaki masanın ayağına sarıldı!...

Öte yanda, Zampik Zeynel konuşurken bağırıp duruyordu :

— Neresi, aloooo?... Anladım, yahu sen misin? Haa gayret, göreylm... Sesim geliyor mu, sakın onu

bırakma, göreyim seni... Vallahi sonra sana enayi derler? Haa gayret... Sakın enayilik yapayım deme, boş bırakmaya gelmez, dayan gitsin!...

Pelvan Niyazi, Zampik Zeynel'in «Göreyim seni, haa gayret.. Sana enayi derler, boş bırakmaya gelmez...» sözlerini işitti ya, gayrete gelip kendisini sanki güneş minderinde sandı. Hem masanın ayağına iyice sarılıyordu, hem de :

— Sıdıkacığım, sevgilim benim!. Seni deli gibi seviyorum, bunu iyi bil şekerim. Sen de bana biraz sarılsana... Ne yumuşak göğüsler, ne tıkız baldırların var!... Sevgilim...

Kapının ardında Dudu ile Zampik gülüşüyorlardı. Bir öksürük attı Zampik!

— Öööhhhöööööh... Öööööhhhööööhhh!...

Ne sonra ayıldı Pelvan Niyazi. Alnı ter içindeydi. Dudu da onu izledi.

Sıdıka koltukta oturuyordu. Hiç bir şey olmamış gibi davranıyordu. Gülmemek için kendisini zorla tutuyordu.

Zampik :

— Pelvan Bey, dedi, haydi gidiyoruz... Geç olmadı mı ki?...

Yüzü ekşidi birden :

— Zeynel Bey, az önce gelmedik mi biz?...

— Yok canım...

— İşittim ki Sıdıka Hanım güzel çay yapıyormuş, içip de gitsek, ben çayı çok severim...

— Eh, pekiyi öyleyse, çayları içip de öyle gideriz.

Sıdıka göz kaş arasında çayı demleyip getirdi masaya.

Bir bardak, iki bardak, üç bardak... Pelvan Niyazi gitmemek için durmadan çay içiyordu.

Çayları içti içti de :

— Size ne kadar teşekkür edeceğimi bilmiyorum Sıdıka Hanım, dedi, ben ömrümde böyle güzel kahve içmedim...

Dudu, Zampik Zeynel'e baktı anlamlı anlamlı. Hâlâ kendisine iyi olarak gelememişti Pelvan Niyazi. Bir kahve lâfı tutturdu ki, sanki kırk yıllık kahveciydi. Kahve üstüne nutuk atmaya başladı.

Sözlerini kesmek ihtiyacı duydu Zeynel :

— Pelvan Bey, diye güldü, geç oldu, haydi gidiyoruz!..

Dudu atıldı :

— Canım, şimdi geldiniz... Nereye böyle?... Ne güzel tatlı tatlı konuşuyorduk.

Dudu sözlerini bitirdi bitirmedi, Pelvan hemen oturuverdi!

Bu sefer Zampik dayanamadı :

— Haydi yol göründü, Pelvan, oturma kalk, gidiyoruz!...

Kalktılar.

Konağın kapısı ardlarına kapanıyordu ki, Dudu seslendi :

— Yine buyrun, beklerim... Bu gelişiniz bir şeye benzemedi!

Pelvan Niyazi şaşkın şaşkın bakıyordu konağa doğru.

★

Mebus Hicranî'nin paçaları mı tutuştu, ayağının tozu ile ilçeye gelir gelmez «Bu deyyus Zampik Zeynel nerede?..» diye bağırınca, Ramazan Efendi de ona şöyle bir baktı ve kıs kıs gülerek :

— Seninkisi de söz mü yani mebus bey, Zey-

nel'in az mı yavuklusu var, elbette birinin evindedir. Sen daha hâlâ boş yere bağırıp duruyorsun?

Mebus Hicranî kızdı:

— Bak sen gör Ramazan Efendi, ben bu deyyusun anasını ağlatmazsam bana da Mebus Hicranî demesinler...

— Canım ben seni iyi bilirim, kuru sıkmaya bayılırsın. Kırk kişiyiz biz, değil mi?.

— Zırzır mırzır bir yana, sana da mı oyun etti Zampik? Hele hele de...

— Yahu daha neler etsin ki, ardımdan atıp tutuyormuş. Bu Hicranî kendisini on kuruşa satar demiş, bu Hicranî'nin gayri suyu ısındı demiş, demişoğlu demiş... Nutuk oyununu unuttum mu ben?

— Dediklerinde bazı sözler doğru, ama bana kalsa sen başka dalgalara gıcık oluyorsun. Hasan Basan... Pelvan...

— Benim başka işim yok mu, neden bu ikisine gıcık olayım?

— Adamlar mebusluk peşinde koşuyorlar. Onların biri mebus olunca sen hava alacaksın!

— Ramazan Efendi, kafamı kızdırma benim.. Anlaşılan sen beni tozutmak istiyorsun.

— Rica ederim Hicranî Bey, ben kimim ki seni tozutayım? Gerçekleri gizlemek istemiyorum da onun için konuşuyorum. Bari hep senin borun ötsün, biz alkış tutalım, oldu mu böyle? Var git öyleyse, Zampik Zeynel'in ardına!.

Barut gibi oldu Hicranî.

— Onun anasını ağlatmaya gidiyorum!

Ramazan Efendi ardından seslendi:

— Hadi güle güle, sana bir madik daha atsın da gör hele...

Ramazan Efendi gazete okumaya başladı.

Öte yanda Tersi Bozuk İsmet, Uzun Veysel, Fırıldak Nuri, Morisoncu Nâzım birbirlerine durmadan maval okuyorlardı.

Tarihçi Hikmet homurdanıyordu :

— Bu Hasan Basan salozu, dedi, aklını peynirle yemiş vallahi... Bizim ilçeden kaç mebus çıkar?... Yahu adam mebus olmadan kendisini o biçim mebus görüp duruyor!.

Masaya bir yumruk indirdi Tarihçi :

— Ulan inekler, dedi, biz Imkânı yok adam olmayız!

Bu Hükûmeti Kim Düşürdü?

Eski parti başkanı Pırtık Osman durmadan yumruklarını sıkıyordu :

— Bakın siz şu işe, bakın... Yahu bu da olur mu canım? Partinin en eski kâtibi Musta Beyi bozuk para gibi harcamış bu Zampik Zeynel... Ne günahı vardı bu adamın, güneşe karşı su dökse, eh der geçerdik ama, adam bir suç işlese ya?... Bu Zampik bizim partiyi iki para edecek anlaşılan arkadaşlar! Bari partiyi oldu olacak kapatalım gitsin...

Hödükoğlu masaya bir yumruk indirdi :

— Haydi yürüyün, parti binasına gidelim, ne olacaksa olsun!..

Yürüdüler, parti binasının önüne geldiklerinde, Kasap İdris'le karşılaştılar. Durdu Kasap İdris, Hödükoğlu ile Pırtık Osman'a ters ters baktı :

— Ben muhalefete yazılmaya gidiyorum, içinizde gelecek var mı? İsteyen ardımdan gelsin.

Hödükoğlu Zübür şaşırdı :

— Sen ne demek istiyorsun İdris Bey, dedi, ne oldu ki varıp muhalefete yazılmaya gidiyorsun?

— Daha ne olacak, bundan sonrası mı kaldı? Bizim parti gitti... Partiye tilkiler doldu. Partinin hali ne böyle? Zeynel Bey nerede? Ne zaman partiye gitsem kilitli. Haydi siz de gelin muhalefet partisine bir güzel kayıt olalım!

Onlar ayak üstü konuşurlarken, yanlarına Musta Bey sokuldu. Köy düğününden dönen çalgıcılar gibi yorulmuştu Musta Bey.

— Kulağınıza üfüreyim, dedi, benden duymuş olmayın haa, Zampik bu ya, partinin yeni kâtibesi ile balayına çıktı, haberiniz ola!

Gözleri döndü Hödükoğlu'nun bu sözler karşısında :

— Deme böyle Musta Bey, dedi, anlaşılan sen bizim ekmeğimize kan mı akıtıyorsun ki? Etme canım?

— Ben ne ettim ki Hödükoğlu?

— Yahu daha ne edeceksin, bundan daha kötüsü mü var ki?

— Zampik Zeynel balayına çıktı dedim, haberiniz olsun.

— Öyleyse söyle bakalım gittiği yeri?..

— Bursa'ya gittiler! Çekirgeye... Ne günlere kaldık?

Pırtık Osman'ın yüzü kırk yıl badana yüzü görmemiş devlet dairesine döndü :

— Her şeyi şimdi bir yana bırakalım arkadaşlar, en büyük fırsat bu, doğru Tefeci Beyin bürosuna gidiyoruz! Onun ağzını arayalım «Zeynel Beyi aradık kendisini bulamadık, önemli bir işimiz düştü, memleket işi bu, acaba kendisini gördün mü, nereye gitti?» Bakalım bu Tefeci iti ne yalan atacak.

Tefeci Beşir tam dışarı çıkıyordu ki, yetiştiler. Hödükoğlu güleç güleç :

— Hiç sorma Beşir Bey, dedi, bir iş için geldik biz...

Tefeci hırsız kedi gibi yüzlerine baktı :

— Buyrun öyleyse büroma, hem konuşuruz, hem de çay kahve içeriz!.. Canım yabancılar gibi yüzüme bakmayın, buyurun oturun!..

İsteksizce oturdular. Pırtık Osman sordu :

— Zeynel Bey nereye gitti acaba?. Ardına düştük ama bir türlü bulamadık kendisini.

Beşir Bey birden hinoğlu hin kesildi :

— Deme böyle Osman Bey, dedi, demee... Zeynel Beyin nereye gittiğini bilmiyor musunuz ki? Amma da yaptınız ha?..

— Nereden bilelim onun nereye gittiğini Beşir Bey?

— Vallahi çok ayıp, adam kaç gündür Ankara'da! Bir «Sanayi Sitesi» işi vardı, onun için gitti. Bu önemli iş askıya alınınca, kafası attı. Bizimkiler için demediğini komadı. Bana Beşir dedi, «Ben Ankara'ya gidiyorum, şu hükümete bir çıkışayım da görsün..» Şimdi kendisi Ankara'da haberiniz olsun!

Bakıştılar, bu Ankara işi kafalarını karıştırdı. Tefeci Beşir bu durur mu, davrandı hemen :

— Bu Sanayi Sitesi işi bir olursa, işlerimiz bir kat daha tıkırına girecek ha?.

Bu sözler içini hoplatır gibi oldu Hödükoğlu'nun :

— Kıyak bir iş desene bu site işi?. Haydi hayırlısı...

— Canım böyle işler olur da, hiç kötü olur mu?.. De hele Hödükoğlu kardeşim benim?

— Bu site nerede kurulacakmış?. Bilelim değil mi?

— Benden işitmiş olmayın, çöplük var ya, çöplük canım!. İşte orada, bildiğiniz çöplük..

— Kimden işittin bunları, Beşir Bey?

— Bizim Lâz Tahsin söyledi. Zaten kendisi de durmadan çöplükte kolaçan atıyormuş! Çıkarı var da oralarda dolaşıp duruyor..

— Vay anasını yahu, ne dümenler dönüyormuş...

— Bu Tahsin işini iyi bilir, sıfırdan başladı şimdi ne oldu?. Bu Tahsin ki boş yere babasına dahi selâm sabah vermez.

— Desene Beşir Bey, biz bunca zaman sütçü beygirleri gibi ayakta uyumuşuk? Bari biz de biraz çöplensek?!

— Hele siz acele etmeyin, Zeynel Bey Ankara'dan bir dönsün de bu iş kolay.

— Ne vakit döner acaba?

— Bana kalsa Ankara'da pek fazla kalmaz... Ama ben de pirelenmiyorum değil, barut kesilmişti Ankara'ya gittiği zaman. Bu site işi bir olursa, yine vurgunlar başlayacak ha? İktidar da bize geçti.. Siz hiç ses etmeyin. Biz yalnız Zeynel Beyi karşılamasını bilelim! Ona bir tören yapalım ki, muhalefet görsün...

— İktidar bize mi geçti, ne zaman geçti Beşir Bey?..

— Canım siz geçti bilin, fazla uzatmayın bu işi?

Canları sıkıldı. Kasap İdris'in yüzü asıldı, beri yanda Musta Beyin ekşidi. Pırtık Osman ayağa kalktı, içinden «Bu Beşir de amma da saçmaladı ha, hep yalan söyledikleri..» diye geçirdi.

Beşir Bey onları giriş kapısına dek uğurladı.

Yürüyorlardı, durup durup da ayak üstü fiskos

ediyorlardı. Böyle konuşa konuşa Yıldız kahvesine geldiler. Dipteki boş masaya geçtiler. Baş başa verdiler. Hödükoğlu Zübür, Musta Beye :

— Musta Bey, hani Zampik Zeynel Bursa'ya gitmişti? Bak Beşir neler anlattı durdu bize?..

— Beşir kav çakıp durdu bize, dedikleri yalan!.

— Böyle yalan olur mu hiç?..

— Sen beni dinle, hepsi yalan. Zampik şimdi Bursa'da yavuklusuyla koyun koyuna! Sen havaya konuşup duruyorsun bana..

— Bak hele Musta Bey, bu adamın Bursa'da olduğunu iyi biliyor musun?..

— Yahu, nasıl bilmem ki; elbette iyi biliyorum. Ayıp ettin Hödükoğlu, ayıp...

— Peki, bize orada kaldığı yeri söyle bakalım!.

— Bundan kolay ne var, tabiî söylerim.. «Ocak Otel», oldu mu şimdi?..

— Oldu, oldu.. Öyleyse yürüyün bakalım, Bursa'ya gidiyoruz!..

Yıldız kahvesinden çıktılar. Hemen bir taksi çevirdiler.

Bursa'ya vardıklarında ikindi ezanı ha okundu, ha okunacaktı. Az önceki soğuk dalgası sankl uçup gitmişti. Hava ılık ılıktı. Top top beyaz bulutlar Uludağ'a doğru yavaş yavaş gidiyorlardı. Bir yeşillik ki, Bursa'nın tüm çevresine sevgiyle sarılmıştı. Kış mı çabuk bitti, bahar mı erken geldi? Yaz güneşi yakıyordu.

Ocak oteli...

Telefon ettiler otele. Ve sonra karşılık geldi, Hödükoğlu «Aloo! Alooo...» diye bağırdı durdu.

İnce bir hanım sesi :

— Kimi istiyorsunuz efendim?.

Hödükoğlu'nun kafası karıştı, solumaya başladı.

— Zeynel Beyi!.

— Siz kimsiniz?

— Hiç önemli değil hanımefendi.

Çat diye telefon kapandı. Kasap İdris kıpır kıpır etmeye başladı sinirinden.

— Ver şu telefonun aygıtını bana.. dedi.

Aynı numarayı çevirdi.

— Alooo.. Buyrun Beyefendi... Ocak oteli... Kimi istediniz?.

— Zeynel Beyi!.

— Siz kimsiniz?

— Ben Komiser Nurullah!..

— Buyrun efendim, buyrun..

— Hemen Zeynel Beyle görüşmek istiyorum. Hanımı da yanında değil mi?

— Yanında Komiser Bey, yanında. Şimdi salona indiler. Şey.. Şimdi kendilerine haber vereceğim. Bir saniye Komiser Bey.. Tamam...

Telefon açıktı. Kasap İdris aygıtı hemen Hödükoğlu'nun eline tutuşturdu.

— Haydi Hödükoğlu göreyim seni, uydur bir şey de ne uydurursan uydur, dedi.

— Alooo... Zeynel Bey siz misiniz?..

— Benim, Zeynel.. Ne, kimsiniz siz? Ben Zeynel, siz kimsiniz?..

— Yahu Zeynel Bey, amma da yaptın ha, beni tanımadın mı? Demek ki beni tanımadınız ha? Ben Tefeci Beşir, şimdi tanıdın mı?.

— Tamam, tamam, tanıdım gitti?. Ne var ne oldu?

— Senin Pelvan Niyazi azıttı..

— Deme yahu?.

— Sen hemen il'e dön, oldu mu?.

— Ben de burada pirelendim, beni Komiser Nu-

rullah adında biri arıyormuş diye paldır küldür telefona geldim. Kötü bir şaka oldu bu..

— Kusurumu bağışla Zeynel Bey, seni telefona çağırmak istemediler de, ben de numara yaptım. Boşver, hemen dön ile...

— Dönüyorum.. çat!..

Musta Beyin dediği doğru çıkınca, hemen bir taksi aramaya koyuldular.

Sabaha karşı, gün söküyordu ki il'e vardılar. Saat onbirde tekrar buluşmak üzere ayrıldılar.

Musta Bey, Hödükoğlu, Kasap İdris, Pırtık Osman dedikleri saatte Yıldız kahvesine geldiler. Çaylarını içtiler, içmediler radyo şu haberi verdi:

«Şimdi aldığımız bir habere göre, hükümet İstifa etmiştir!»

Önce bir sessizlik oldu, sonra içeridekilerin dilleri çözüldü:

— Gayri bizimkilerin hayrını görün...

— Bu Zeynel Bey yaman adam çıktı canım, bi Ankara'ya vardı hükümeti düşürdü!

— Gördünüz mü siz, bir sanayi sitesi işi hükümetin başını yedi..

— En iyisi biz bu Zeynel Beye davullu zurnalı bir karşılama töreni yapalım..

Yaşlı başlı bir adam:

— Benden size söylemek, dedi, gayrı bu adamın üzerine gitmeyin... Benim gözüm korktu bu Zeynel Beyden!.

Bu sözler edilirken Musta Bey, Pırtık, Hödükoğlu, Kasap İdris tepinip duruyorlardı «Hükümet düşürmek kim, Zeynel Bey kim? Yahu millet boş yere nefes tüketmeyin. Bu Zeynel partinin sekreterini kendisine yavuklu edindi, ikisi Bursa'ya gidip!..»

Bu sırada dışarıda bir harala gürela başladı. Kalabalık, kalabalık.. Hödükoğlu :

— Nedir bu curcuna, nedir bu velvele?.. diye bağırınca, kasketini sola çevirmiş bir adam :

— Hödükoğlu Zübür, diye güldü, yahu senin dünyadan haberin yokmuş be, Zeynel Bey Ankara'dan dönüyor ya...

Yine başladılar «Bursa.. Bursaaa!..» diye ünlemeye. Ama onları ne dinleyeceklerdi, kalabalık kendi havasındaydı.

Zeynel Bey otobüsten iniyordu ki davullar gümbürdemeye, zurnalar ötmeye, kalabalık bağırıp çağırmaya başladı.

— Helâl olsun sana bu yollar!.. Fakirin işini, hükümetin gidişini kollar!..

Zeynel iki elini havaya kaldırdı, «Bana göstermiş olduğunuz sıcak ilgiden ötürü hepinize teşekkür ederim..» diye söze başladı.

Konuşmasını kısa kesti.

Buradan doğru Tefeci Beşir'in bürosuna gitti. Tefeci, Zeynel'i görünce sevindi.

— Hoş geldin Zeynel Bey!.

Zeynel :

— Tüm il ardıma düştü, ne oldu ki böyle? dedi.

Ağzını yaydı Tefeci :

— Ne olacak, dedi, hükümet düştü ya, il halkı hükümeti senin düşürdüğünü biliyor, haberin oldu mu?

Kıs kıs güldü.

Tefeci Beşir, olan bitenleri söyledi durdu. Hödükoğlu'nun, Pırtığın, Kasabın, Musta Beyin kendisini aradıklarını söylediği zaman kuşkulandı Zeynel, birden Tefeciye sordu :

— Beşir, sen bana Bursa'ya telefon ettin mi?

Gözleri büyüdü birden Tefeci'nin :

— Niçin telefon edeyim sana? Yoo, hayır..

— Ben biriyle konuştum, bana senin adını söyledi!

— Deme böyle Zeynel Bey, kim etmiş bu itliği? Kötü, kötü...

— Ah bir bilsem, onun anasını ağlatırım ama bilmiyorum.

Bu telefon işini bir yana itip, konuşmaya başladılar. Bazı hesapların üzerine eğildiler.

Ama ne var ki, esas patırtı ertesi günü patladı.

Partinin eski kâtibi Musta Bey durmadan cadı kazanının altına odun sürünce, onun bunun kafaları attı. Hödükoğlu Zübür, Cami Yaptırma Derneğinin tüm üyelerini baştan çıkardı. Var mı yok mu sekreter hanım.. Habire balayı işini kurcalıyorlardı.

Hacı Kerim :

— Nasıl olur efendiler, baldırı çıplak bir kızı partiye sekreter alır bu Zeynel?.. Şeriat nerede kaldı?.. Gâvur mu olduk?.

Hödükoğlu :

— Musta Beyin ne günahı vardı, partiye varıp da orospuya mı kavuk sallayacağız? Bu adamın haddini bildirmek lâzım!

Morisoncu aldı sözü :

— En iyisi, dedi, varıp parti binasını basalım!..

Sadıkzade Şükrü dövünüyordu :

— Yahu her yanı açık saçıktı kızın.. Yaşımdan başımdan utandım, nereden de bulmuş bu şırfıntıyı bu adam? Bu iş böyle gitmez.. Vallahi millet partiye gltmeye utanıyor.

Kılkuyruk Hamza yumruklarını sıktı :

— Yahu arkadaşlar, boynuz mu bırakacağız bu yaştan sonra? Bir kaltak oturmuş parti binasına, ge-

lenlere fiyaka satıp duruyor.. Ne olacaksa olsun gayri, yetti canım, yetti! Yürüyün arkadaşlar...

Parti binasının önü açıktı. Zeynel, karşıdan bir kalabalığın geldiğini görünce, gıcık oldu. Yavuklusu sekretere :

— Hadiye, bizimkiler geliyorlar, hemen şimdi üstünü başını değiştiriver, ama çabuk ol!. Yüzünü gözünü de sil!...

Üstünü başını değiştirdi Hadiye. Saçlarının tek telini bile açıkta bırakmayacak biçimde başını örttü. Boyalarını sildi.

Merdivenleri sessizce tırmandılar. Kasap İdris en öndeydi. Onun arkasında Hödükoğlu, Hödükoğlu'nu Molla Mustafa izliyordu. Morisoncu Nâzım öksürdü kapının dibinde. İçeri süzüldüler. Molla Mustafa yarım ağızla :

— Selâmünaleyküm.. dedi.

Zeynel hemen ayağa kalktı, ağzı kulaklarına varıyordu :

— Ooooo, buyrun, buyrun... Ben de sizi bekliyordum. Sizleri özledim mi ne, vallahi şimdi hepiniz bir bir aklımdan geçtiniz. Ne iyi ettiniz de geldiniz... Buyrun oturun canım....

Zeynel konuşuyordu ama, hepsinin gözleri sekreterin üzerindeydi.

Sekreter kızı üstü başı örtülü, boyasız moyasız gördüklerinde, şaşırdılar. Birbirlerine aval aval bakmaya başladılar. Hödükoğlu Zübür içinden «Vay be, vay kapsız yalaksız herif vay...» diye söyleniyordu.

Molla Mustafa, sekreter kızı böyle sürmemiş sürüştürmemiş görünce çok hoşlandı. Söylenenleri iftira olarak nitelendirdi. Yanına sokuldu :

— Kızım adın ne senin?

— Hadiye, efendim..

— Annen baban var mı ki?
— Babam rahmetli oldu, annem var.
— Burada kimin yanında kalıyorsun?
— Teyzemin..
— Yavrum, teyzen evli mi?
— Evli, amca!
Molla Mustafa bir süre düşündü.
Zampik Zeynel davrandı:
— Molla Bey, dedi, Kâtip Musta Bey beni yüzüstü bırakınca, ben de bu hanım kızı partiye sekreter olarak aldım. Canım böyle hanım hanımcık bir kız, işsiz kalıp da kötü yollara mı düşsün ki, değil mi?. Ağzı var, dili yok..
Berikiler fiskosa başladılar aralarında.
Molla:
— Hanım kızı çok beğendim, hanım hanımcık giyip kuşanmak bu kadar olur.

Hödükoğlu Zübür söze tam giriyordu ki, Zeynel sözü ağzına tıkadı:
— Bu devirde böyle hanım kız bulmak çok zor, Allahın yardımıyla bize nasip oldu!

Kasap İdris'in sözlerini de, Molla piç etti:
— Partimize hayırlı olsun.. dedi.
Hacı Kerim'in eli ayağı titriyordu.
Çaylar kahveler geldi. Zampik Zeynel, bir yolunu bulup Molla'ya bir iki söz edecekti ama olmadı.
Pırtık Osman alay edercesine:
— Zeynel Bey, dedi, bu işler böyle gitmez. Şu Sanayi Sitesi ne oldu acaba?
Yutkundu, tilkileri yine salıverdi:
— Hele yeni hükümet güven oyu alsın da, gerisi kolay... Canım bu iş de olacak, hiç merak etmeyin siz.

Parti binasında fazla kalmadılar. Kalktılar. Kapıya dek uğurladı onları Zampik Zeynel.

Halkevi'nin yanına geldiler. Hacı Kerim bağırdı:

— Manzarayı gördünüz mü, atıp tuttunuz! Hani kız için orospunun biri diyordunuz ya, ne oldu? Vallahi benim oğlum olsaydı, bu kızı kendime gelin ederdim!

Pırtık Osman:

— Bana bak Hacı Kerim, fazla dırdır edip durma! Bu belâyı başımıza siz sarmadınız mı? Cami Yaptırma Derneğinin adamı böyle, böyle konuşmaz..

Bir lâf salatası yarışı başladı cadde ortasında.

Hödükoğlu Zübür elini kolunu sallıyordu sinirinden. Kasap İdris'in rengi atmış, abuk sabuk konuşuyordu.

Molla Mustafa yangına benzin sıkarcasına:

— Yahu arkadaşlar, dedi, boş yere ne boğazlaşıp duruyorsunuz?.. Bu Zeynel Bey ki varıp Ankara'ya hükümeti düşürdü, günlerce dövünüp durmanız para etmez gayrı. Benden ünlemek..

Az kalsın dövüşeceklerdi. Söylene söylene ayrıldılar.

Hödükoğlu kendini tutamayınca, hırsından bağırdı Molla'nın arkasından:

— Seni gidi papaz, seni!..

★

Sanayi Sitesi işi İlde dallanıp budaklandı.

Dozer'ler çöplüğe dalınca, tozdan dumandan ferman okunmaz olmuştu. Bir yurttaş:

— Eh hayırlısı olsun, dedi, birşeyler oluyor ama ne oluyor bir bilsek ya...

Yaşlı olanı :

— İkinci İstanbul asfaltı buradan geçiyormuş, parası olan düdüğü çalar artık!

Beriki keyiflendi :

— Sanayi Sitesi için tam yerini buldular, dedi, vurgunculara iyi gün doğdu!

Tefeci Beşir'in adamlarından biri bu konuşulanları dinledi. İri adımlarla Tefeci'nin bürosuna geldi. Duyduklarını anlattı... Tefeci Beşir hiç zaman kaybetmeden doğru Büyük Zurna gazetesine gitti. Para eden bir ilân verdi, bir de haber koymalarını söyledi. Ertesi günü haber çıktı :

«Bayındırlık Bakanı İlimize gellyor!»

Bir oyun oynanıyordu İlde. Bu oyunun yönetmeni de Tefeci Beşir oluyordu.

Bir haber daha uçtu :

«Mezarlıklar Genel Müdürü İlimizde!»

Eski Vatan Cephesi Kumandanlarından Durmuş derdini şöyle döktü :

«Hani biz de az buçuk lâf ettik, yalan attık, yalan dinledik ama böyle bir yalan ne İran'da ne de Fizan'da görülmüştür.

Biz adamı Bakan bilip çevresini aldık, selâm verdik, hal hatırını sorduk. Bizi dinledi dinledi de «Ben Bakan filân değilim, dedi, olan bitenler beni ilgilendirmez. Benim görevim mezarlık işini yoluna sokmaktan ibarettir.»

Canım bu mezarlık işi de nereden çıktı? Bu İlde ne dolaplar dönüyordu böyle? Biz adamı Bakan bilip Zeynel için demediğimizi komadık gitti. Ama adamın bir kuruşluk kabahati olsa ya, yoo.. Tüm rezillik bizdeydi. Adam bize her sözünün ardında «Ben Mezarlıklar Genel Müdürüyüm» diyordu, biz hâlâ gevezelik ediyorduk, adama Bakan diye yağ çekip duruyorduk.

Bu Zampik Zeynel bizde akıl bırakmadı. Aklımızı çaldı, bizi deli divane etti. Vardık biz Vali Beyin makamına, «Vali Bey dedik, bu Dozerlerin altını üstüne getirdikleri yere ne olacak?» Vali Bey kem küm etti. Buradan Yol İşleri Müdürüne başvurduk, durumu adama açıyorduk, adamın yüzü mum gibi oldu «Varıp bu işi Zeynel Beye sorsanız, sürgünden yeni döndüm...»

Bu sefer Zeynel Beyin ardına düştük. Denize düşen yılana sarılmaz mı ki?

Zeynel Beyi çok zor bulabildik. Karşısında acemi erler gibi dizildik. Bizi görür görmez biraz huylandı ama hiç renk vermedi. Biz ona da «Aman Zeynel Bey dedik, İlde olan bitenleri bilirsen sen bilirsin. Biliyorsun Dozer'ler ortalığı toza dumana kattılar değil mi? Acaba bu çöplük denilen arazide ne olacak, bir de senin ağzından öğrensek..»

Tek tek yüzlerimize baktıktan sonra :

— Canım bunu bilmeyecek ne var, Sağır Sultan bile duydu bu arazide neler olacağını, Sanayi Sitesi olacak, Sanayi Sitesi...

Eh gayrı bundan sonrası kaldı mı ki, bir yağma başladı. Parası olan bu araziden yer almaya kalkıştı.

Hey gidi günler hey... Bunları da mı görecektik? Bu çöplük ha?. Bu çöplük denilen arazinin çoğu Dırama ve Kavala muhacirlerinindi, ineklerini, öküzlerini bu arazide otlatıyorlardı. 1924'de gelen bu muhacirler bu yüzden bu topraklar onun bunun çöplüğü olup çıktı.

Çöplük möplük derken bu arazi on gün içinde satıldı gitti. Bu araziye para yatıranlar pusuya yattılar. Sanayi Sitesi planını bekliyorlardı. Hepimiz bekliyorduk aslında. Ha bugün, ha yarın.. Büyük Zurna

gazetesi bir haber patlattı ki, hemen şaşırdık. Haberin başlığı da şöyleydi: «İlimizin mezarlık işi halledildi!»

Yahu böyle şey olmaz, Sanayi Sitesinin yerine hiç mezarlık olur mu? «Plan ve program mücibatından olup bu arazi mezarlık için tahsis olunmuştur.»

Biz bir paniğe kapıldık, vardık yine Zeynel Beyin huzuruna, «Yandık gittik biz Zeynel Bey, yandık... Bu mezarlık işi de nereden çıktı? Büyük Zurna'nın yazdıkları doğru mu acaba? Nedir bu bizim başımızaaa gelenler, Zeynel Bey? Yıkıldık biz bu haber üzerine. Elbette senin de bir bildiğin vardır, de bize bir şeyler de...»

Bize döndü :

— Canım, dedi, sizin işinize aklım hiç ermedi benim. Mezarlık kötü şey mi? Apar topar buraya doldunuz, ne olmuş yani? Yahu hepimizin gideceği yer mezarlık değil mi? Ha Sanayi Sitesi olmuş, ha mezarlık. Bana kalsa mezarlık için o arazi biçilmiş yer.. Yarın il büyüyecek, ölenler çoğalacak, mübarek ölülerimiz açıkta mı kalsın? Yahu sonra millet o kadar çok ölüyor ki.. Tövbe ya.. Siz Sanayi Sitesi için hiç kafa yormayın, varın gidin işlerinizin başına!..

Biz Zeynel Beyin huzurundan çıktık mı, kovulduk mu ne oldu?. Düştük biz yola, Vali Beye derdimizi anlatmaya karar verdik. Vilâyet binasına yaklaşmıştık ki, karşımıza Tefeci Beşir çıkmaz mı? Bizi böyle görünce :

— Hayır ola millet, diye seslendi, nereye bu gidiş? Ne oldu size sanki karakol dayağından geçmiş gibisiniz?

Biz yarım ağızla :

— Nereye olacak, dedik, derdimize yanmağa gidiyoruz. Hapı yuttuk.. Yandık biz Marmara çırası gibi!

— Hele, hele?..

— Bu işin helesi melesi kalmadı gayrı, arazi aldık ya, plan ile program birden değişmiş. Sanayi Sitesi yerine, modern bir mezarlık işi planlanmış. Elimiz avucumuz biraz para görecekti, şimdi çuvallı yere çalın, Beşir Bey!.

— Yahu sizin aklınıza şaşayım ben, aldığınız yerleri elinizden çıkarmak istiyor musunuz ki?

— Hem de nasıl?..

— Getirin tapularınızı bana, alın paralarınızı!

Öyle yaptık çaresiz biz. Tefeci Beşir aldı tapularımızı saydı elimize paraları.

Olanlar bir ay sonra oldu, kabak yine bizim başımızda patladı. Ah bu kahpe dünya, plan değişti plan... Sattığımız yerlerden Istanbul - Ankara asfaltı geçmez mi?

Yedi bu Zampik Zeynel bizi, yedi. Biz bu adamla imkânı yok baş edemeyiz Postallar...»

Pelvan İpin Ucunu Kaçırdı

Ha oldu, ha olacak derken bu iş de olup bitti.

Büyük eşkiya Hancızade Kül İbrahim'in son avradı Dudu'dan doğma, Serbest Fırkacı Rüştü Beyden olma Sürmegöz Sıdıka apar topar Cihan Pelvanı Niyazi ile konağın bir odasında kapandı.

Önceleri bu işe pek yanaşmıyordu Pelvan Niyazi. Nasıl ki Sıdıka ile bir iki kez yalnız başbaşa kaldı, ondan sonra sapıttı. Alev bacayı sardı, bir salak aşkı pelvanın her yanını sarstı. Yandı durdu... İlçe halkı anladı ki bu işin sonu kötü, vardılar konağa. Dudu'ya durumu açtılar bir bir. Dudu hiç dü-

şünmeden «Bu işe ben he derim ama, Pelvan Bey konağıma içgüveyi gelirse..» Sürmegöz'e kötü biçimde abayı yakan Pelvan, bu öneriye hiç kafa patlatmadan «he»yi çekiverdi.

Ne var ki, bir iki gün sonra bir pürüzlük çıktı, bir görenek işi çıktı. Bu görenek, Hancızade Kül İbrahim'in soyundan mı sopundan mı geliyormuş ne, sürüp gidiyormuş hâlâ. Kül İbrahim'in büyük dedesi Padişah'ın kavuk sallayıcısı İbo Ağa yavuklusunun koynunda son nefesini verirken bir emir buyurmuş «Soyumdan sopumdan her kim ki gerdeğe girecek, otuz yevmi gün İş tutmayacak, ele güne karşı çıkmayacaktır. Kadın olsun, erkek olsun otuz gün zarfında ele güne çıktı mı birbirlerini sevmeden evlenmişler demektir.»

Bu yasa yüzünden kaç gündür her ikisi tutsak olup çıkmışlardı. Dedikodudan korktukları için günyüzüne çıkamıyorlardı.

Dışarıda neler olup bitiyordu? Bu göreneğin, bu İbo Ağa'nın getirmiş olduğu yasa, her ikisi için mutlu bir çember olup çıkmıştı.. Pelvanın tek düşüncesi, dışarıda olan bitenlerden bir türlü haber alamamasıydı. Oysa dışarıda siyasal hava çok kızışmıştı.

Pelvan Niyazi otuz günlüğüne gerdeğe girdikten sonra, kendisinin ünü dağlara taşlara yayıldı. Pazarda, çarşıda, şurada burada, söz, saz hep ondan açılıyor. Pelvan Niyazi ile Sürmegöz Sıdıka...

Öte yanda Pelvan Niyazi'nin ününün bir kat daha artması, Hancızadelere damat olması Hasan Basan'ı kaygılandırdı. Yavaş yavaş onu yataklara düşürdü. Pelvanın gerdek odasında tutsak kalışı, Hasan Basan'a yaramadı. Hattâ beri yanda, iki güçlü adayın ortalıktan çekilmeleri, Hödükoğlu Zübür'ü sahneye çıkardı aşağı yukarı. Meydanı boş bulan

Hödükoğlu nerede ise adaylığını kendi kendine ilân edecekti...

Kocasının yataklara düştüğünü gören Sükse Dürdane, sessiz sedasız ilin yolunu tuttu. Zampik'le buluştu... Hemen ertesi günü ilçeye damladı Zampik Zeynel. Doğru Hasan Basan Beyin evine gitti. Hasan'ın durumunu gören Zampik iki elini açarak:

— Geçmiş olsun Hasan Bey, ne oldu sana böyle?

Gözlerinin içi güldü:

— Geldiğine çok sevindim, sağol... Buyur otur Zeynel Bey, otur hele...

— Yahu sana ne oldu böyle?..

— Ne olacak, gayrı benden mebus olmaz!

— Kim demiş bunu?..

— Ben diyorum, ben...

— Neden böyle konuşup duruyorsun Hasan Bey?.

— Pelvan Niyazi atı alıp Üsküdar'ı geçti bile!

— Sen ne kadar vesveseli olmuşsun, şu yatağın içinde biraz doğrul hele. Seninle daha çok konuşacaklarım var. Kendini salmanın âlemi yok canım! Doğrul, hah şöyle...

Yüzünü ekşiterek doğruldu. Karısı da doğrulmasına yardım etti.

Zampik Zeynel güleç bir yüzle:

— Hadi anlat bakalım, dedi, bu hastalık işi nasıl oldu?

— Olanlar bitenler beni birden yatağa düşürdü, zaten her şey oldu bitti. Pelvan Niyazi az önce dediğim gibi, Üsküdar'ı çok geride bıraktı. Gayri benim için ne kaldı?

— Bak Hasan Bey, metin olmasını bil...

— Daha nasıl olayım?

— Pat diye kendini bırakma, hele bu işin sonunu bekle canım!

— Benim için bitti her şey, bittl..

— Gün doğmadan neler doğarmış, Hasan Bey!..

— Haah.. Haahh... Çok güvenmiştlm ama işin sonu fos çıktı.

— Sen yine güvenmene devam et. Ben işimi iyi bilirim. Kısa zamanda zengin olup çıktın değil mi?

— Çıktım, tabii sayende.

— Eeee, mebus da olup çıkacaksın sen.

— Deme böyle, deme.. Pelvan'ın tüm yöre halkı ardına düştü. Hep ondan söz ediyorlar, ben unutuldum gitti. Bunlardan haberin var mı?..

— Yahu Hasan Bey, bu palavralara sen kulak verme hiç. Politikanın çok akıl almaz yönleri vardır. Aldırma...

— Zeynel Bey böyle konuşmak kolay ama, gel de bana sor sen..

— Sabırlı ol, boşver...

— Bilmem haberin var mı, bizim Hödükoğlu da mebusluk peşine düşmüş! Kendisi mebus olmasa da, Pelvan için çalışacak bana kalsa. Duyduı mu bunları?

— Duymadım, kimden işittin?..

— İyi yerden kulağıma geldi.

— Bak sen bana, bu Hödükoğlu'nu ben bir gün içinde iki paralık ediveririm. O da kim oluyormuş? Sen varsın, sen...

— Ben mi varım Zeynel Bey?. Ben ha?. Deme böyle, deme..

— O deyyusu halloç pamuğu gibi atarım! Ben sana şimdi bile mebus gözüyle bakıyorum, bunu biliyor musun?.

Hasan Basan sevincinden mi ne, «Deme.. Deme böyle Zeynel Bey?..» diye bağırmaya başladı.

Yatağın içinde oturuyordu, ayağa kalktı Basan Bey. Zeynel Beyin boynuna sarıldı.

— Pelvan Niyazi kazanacak mı, Zeynel Bey?

Zampik güldü :

— Hem nasıl yenilecek! Bak gör..

— Hay yaşa Zeynel Bey..

— Hem de tuş olacak.

— Haydi hayırlısı..

— Pelvanın işi tamam gayri, tamam.

— Hay gözünü sevdiğim Zeynel Bey, senin dediklerin çıkar da..

Sustular.

Sükse Dürdane çukulata tuttu.. Zampik :

— Bak Hasan Basan Bey, dedi, yarın sokağa çıkacaksın. İlçede şöyle bir tur atacaksın. Sana biri çıkıp sorarsa «Hasan Bey kaç gündür gözükmüyordun, nerelerde idin?.» diye, hemen yalan hazır «Ankara'dan çağırdılar, oraya gittim...» dersin. Oldu mu Hasan Bey kardeşim?

Hasan'ın içi kıpır kıpır ediyordu :

— Ah nasıl olmaz, Zeynel Bey, oldu gitti!..

Sükse Dürdane'nin de yüzü güleç güleç oldu. Üzerinde ince beyaz bir giysi vardı. Giysinin eteği çok kısaydı. Zeynel hem konuşuyordu, hem de ona yan gözle bakıyordu. «Bana müsaade» diyerek ayağa kalktı Zampik Zeynel. Sükse Dürdane içtenlikle «Bu gece bizde kalsaydınız!..» dedi.

Dürdane'nin bu sözlerinden çok hoşlandı, Zampik Zeynel. Hasan Basan Beyin elini kaptı. «Bak Hasan'cığım, biraz derlenip toparlan, yarın, ya da öbür gün doğru Şehir Kulübüne. Ama şöyle fiyakalı giyin, kolunun arasına bir tomar gazete sıkıştır, başla ko-

nuşmaya... Bak beni iyi dinle, konuşurken sesinin çıktığı kadar bağıracaksın, arasıra da poz verip gerdan kıracaksın, ondan sonra bağır bağıra bildiğin kadar... Oldu, değil mi?. Bak Hasan Bey, bağırıp çağırmakta büyük keramet vardır haa?..»

Kapıya dek uğurladılar Zeynel'i. İlin yolunu tuttu..

Hasan Basan birkaç gün sonra dışarı çıktı. İlçenin en kalabalık caddesine çıkıp aşağı yukarı dolaşmaya başladı. Ona buna selâm sarkıtıp, hal hatır soruyordu. Bu selâm sabah işini bitirir bitirmez doğru Şehir Kulübüne.. İçerisi çok kalabalıktı.

Siyasetçi Ali Osman, Hasan Beyin geldiğini görünce Safi'yi dirseğiyle hafifçe dürttü :

— Bana bak Safi, Hasan Basan geldi!..

Safi Bey oralı olmayınca İlçe Başkanı Uzun Veysel yağlama yaptı, gülerek :

— Buyur hele Hasan Bey, dedi, seni göreceğimiz geldi, buyur otur.. Hadi seni göreceğimiz geldi ama, yahu bu Pelvan Niyazi'yi daha çok göreceğimiz geldi haa!..

Bir bir masaları dolaşıp onun bunun elini sıktı.

Demir tüccarı Dolak Davut ile peynir karaborsacısı Nizam poker oynuyorlardı. Hasan Basan onlara baktı baktı, sonra güldü. Tersi Bozuk bu manzaraya zaten gıcık oluyordu, hafif yollu seslendi :

— Bak hele Hasan Bey, dedi, hiç gülme, iki at hırsızı birbirlerine külâh giydiriyorlardı az önce, şimdi de birbirlerini kesiyorlar...

Morisoncu Nâzım, Hasan Basan'ın yüzüne baktı, sonra ceketinden tutup aşağı çekti :

— Yahu Hasan Bey biraderim, senin için öldü dediler be... Yahu bu bizim milletin ağzına düşeceğine var git Haliç'e düş daha iyi.. Daha dün senin

için «Yolcu» dediler... Nerede ise ben senin tahtalarını biçtirecektim! Vallahi seni görünce sevindim... Maaşallah trup gibisin!..

Hasan Basan bu sözlere içerledi, tam patlayacaktı, mebusluk aklına gelince yılıştı :

— Yok canım, dedi, hep memleket işi.. Devalüasyon üstüne bir rapor hazırlıyorum da... Canım devalüasyon, direksiyon... Hepsi para işi, onun için sokağa çıkamaz oldum. Efendim, önümüzde seçimler var.. Seçimleeer var..

Konuştu, bağırdı çağırdı. Deva!.. Hem avazı çıktığı kadar bağırıp duruyordu, hem de güm güm masayı yumrukluyordu. Zampik Zeynel'in söylediklerinden bir kat daha fazla bağırıp çağırdı. Kulüpte bulunanlar şaşıp kaldılar dediklerine Hasan Beyin. Ama kutlayanlar da çıktı :

— Bravo Hasan Bey, Meclis'te seninle kimse başa çıkamaz!..

— Her şey iyi gitti de, şu devalüasyon sözüne aklım ermedi..

— Tebrik ederim seni, politikacı dediğin bağırmalı azizim!

Bu sözler Hasan Basan Beyi dört köşe etti.

Safi Bey yine :

— Yahu arkadaşlar, diye güldü, Pelvanı gören var mı?

Biri seslendi :

— Konakta balayı yapıyor!

— Ne biçim balayı bu? Kaç gün oldu?

— Vallahi kaç gün olduğunu şaşırdık gitti, bizim Pelvan ağzının tadını iyi biliyormuş ha!.

Hâlâ atıp tutuyordu Hasan Basan. Veysel içinden «Bu Hasan Basan kav çakıyor canım, Pelvanı düşünmeden desteksiz atış yapıyor, hayırlısı..» diye konuştu.

Pelvan Niyazi'den söz edilince, Adliye Kâtibi Azmi patladı:

— Arkadaşlar, dedi, evlendik, gerdeğe girdik ama, bu bizim Pelvan da ipin ucunu iyice kaçırdı canım. Kuluçkaya mı yattı bu adam?..

Gülüşmeler oldu.

Gülüşmeler oluyordu ki içeri Tarihçi Hikmet girdi. Çok bozuldu, kendisine gülündüğünü sandı:

— Ne o beyler, dedi, açıkta bir şey mi gördünüz ki kıkırdaşıp duruyorsunuz?

Safi Bey kolundan tutup onu yanına çekti:

— Otur hele.. diye güldü, az önce bir curcuna vardı da ona güldük, hemen bozulma canım.

Sinirli sinirli oturdu Safi'nin yanına. Göz ucuyla Hasan Basan'a baktı. Dizine bir şaplak indirdi:

— Pelvan Niyazi'yi gören var mı acep? dedi. Buraya geldiğini söylediler de..

Safi:

— Ben de Pelvanın ardına düşüp buraya geldim, ama kendisi yokmuş burada. Kulağıma çalındı ki güreş tutuyormuş yine!.

— Ne güreşi?.

— Bildiğin güreş işte, yahu ne güreşi olacak?

— Sahi mi söylüyorsun?

— Vallahi bana inanmazsan Azmi Beye soruver, yanında. O daha iyisini biliyormuş.

— Hani bu kerata güreşi bırakmıştı, caydı mı?. Bize politikacı, efendime diyeyim, politikacı olup vatana, millete hizmet edecekti? Ne oldu?.

— Belki Pelvan Niyazi ikisini de bir arada götürecektir?

— Sen beni işletiyorsun galiba, Safi?

— Ne münasebet, haddimize mi bizim?..

— Boşver şimdi sen bunları da, Pelvan nerede?

— Haberin yok mu senin? Pelvan Niyazi evlendi.

— Yok canım, ne zaman?. Haydi hayırlısı. İlçeden bir iki gün uzak kaldım bak neler olmuş. Bir de mebus olursa, ondan sonra gel benlm keyfim gel.. Sevindim buna haa?..

Beri yanda bu konuşmalara Hasan Basan kulak kabartıyordu.

Pelvan Niyazi evlendiğinden ötürü gözden gönülden uzak kalınca dostları onu merak etmeye başlamış!ardı. Oysa Pelvan, eski bir usulü uyguluyordu günlerden beri. İbo Ağa'nın emrini yerine getiriyordu o eski konakta.

Tarihçi Hikmet, Safi'nin kulağına :

— Bana bak, dedi, yahu bu Pelvan Niyazi acaba a!tta mı kaldı ki? Sürmegöz de az hızlılardan değildir hani?.

Akşam güneşi Şehir Kulübünün içini isteksizce yalayıp geçiyor ve vaktin geçtiğini simgeliyordu.

Çekine çekine salona giren yaşlı bir adam :

— Pelvan Niyazi Beye baktım.. dedi.

Ocakçı :

— Pelvan Bey kaç gündür uğramıyor buraya.. diye güldü.

— Kendisi nerede acaba?

— Ben bilmiyorum.

— Yarın buraya bir daha uğrasam, belkl gelir Pelvan...

— Hiç bir şey diyemem!. Siz kimsinlz?

— Niçin sordunuz?

— Merak ettim..

— Parti müfettişi...

Ocakçı fazla konuşmadı, sustu birden.

Hasan Basan Bey pirelendi. Adam parti müfet-

tişiyim deyince, irkildi. Düşündü. Adamın yanına sokuldu :

— Beyefendi, dedi, Pelvan Niyazi ile muhakkak görüşmek istiyorsunuz galiba? İsterseniz telefon ediniz, numarası...

Yaşlı adam :

— İlginize çok teşekkür ederim.. dedi.

Telefonun numaralarını tek tek çevirdi «Alooo!...» Karşı taraftan bir kötü karşılık geldi ki, yaşlı adam elini yakarcasına aygıtı yerine koydu.

Sinirli sinirli :

— Büyük bir kabalık efendim, kabalık! dedi.

Hasan Basan işkillendi :

— Bir aksilik filân mı oldu beyefendi, yoksa yanlış numara mı çıktı?.

— Vallahi ne bileyim ben, karşılık beklerken «Seni çok seviyorum Sürmegöz..» sesleri geldi kulağıma. Ben sürmegözlü müyüm ki?. Allah Allah...

Aygıtı yerine usulca bıraktı. Kapının aralığından kâğıt oynayanlara, zar atanlara bıyık altından gülerek baktı ve yürüdü yaşlı parti müfettişi.

Hasan Basan ortamı iyi yakalamıştı. Vatan millet üstüne iri iri sözler etti, bağırdı çağırdı. Sık sık muhalefete çattı.. Şehir Kulübünden ayrılırken «Haydi arkadaşlar, Allaha emanet olun» diye numarasını yaptı.

Demiryolu caddesi ışık ışıktı. Kendi kendine «Ver elini yarın il» dedi.

Güneş ne çabuk bu kadar çok yükselmişti?

Hasan Basan otobüsten fiyakalı fiyakalı indi. Doğru Zampik Zeynel'in yanına gitti. Ankara'ya gittiği için onu bulamadı. Buradan doğru Yıldız kahvesine yürüdü.

Molla Mustafa, Hasan'ı görür görmez bağırdı :

— Hoşgeldin Hasan Bey oğlum, gel hele yamacıma. Olan bitenlerden, çevrilen dolaplardan haberin var mı ki? Otur.. Otur hele...

— Ne var Molla Emmi, kötü bir şey mi oldu?

— Daha ne olsun ki, yahu birbirimizi yiyeceğiz be!. Partimiz bir ama, yollar mı ayrıldı? İkiye bölünüp çıktık. Mebus Hicranî, Pelvancıları dayaktan geçirecek canım. Ülen birbirinizi sopadan geçireceğinize yarın muhalefeti sopadan geçirin. Yook, illâ ki birbirini yiyecekler bizimkiler. Ne dediysem para etmedi. İşçi Sosyalist Partiyi unuttular da birbirlerine düştüler. Ayıp canım, ayıp. Gidin sosyalistleri boğazlayın, onların camını çerçevesini indirin... Kim dinler benim bu sözlerimi? Ama tüm kabahat bizim Pelvan'da. Ara ki bulasın, nereye gitti bu adam canım?. Sürmegöz'ün altına düştü ki bir türlü ayağa kalkamıyor herhalde. Hah.. Haahh...

Bir süre gülüştüler.

— Zeynel Beye bu durumu açtın mı Molla Emmi?

Yaka silker gibi yaptı:

— Şimdi işte nasırımı ezdin benim, Hasan Basan... Tam oyunbaz adam, bu adam şeytan ile beraber dünyaya gelmiş yüzde yüz. Hep başımıza çorap örüp duruyor. Benim başımı da belâya soktu gitti. Belki bu olan bitenden de haberin yoktur. Ben parti içindeki kavgayı yatıştırmak isterken, bir başka gaile ocağıma düştü. İki gözüm Hasan'ım benim, partinin yeni kâtibesini biliyorsun değil mi? O şırfıntı yok mu, bizim oğlanı oyarlamış mı? Ben oğlanı aldım karşıma, «Ülen kopuk dedim, Molla Mustafa adını sanını ayaklar altına mı almak istiyorsun? Memlekette kız mı kalmadı?.» İlkin gözüm tutmuştu bu kızı, sonra uyandım, bizim Zeynel'i bilirsin,

kimseyi sağlam bırakmaz. Benim oğlana hem bağırdım, hem de doğruları söyledim. Ertesi günü benim karı, gözleri iki çeşme, «Ah Molla Bey, bu bizim oğlan sapıttı mı ne? Bu işi ele almazsanız, tezi yok ben bu evi ateşe vereceğim diye bağırdı durdu..» demez mi bana? İçime bir kurt düştü, yapar mı yapar. Bu benim manda gözlü oğlandan korkmaya başladık karı koca biz. Ya işte böyle Hasan Bey oğlum. Dert bir değil ki.. Pelvan'ı düşün, partiyi düşün, bizim kopuğu... Hicranî'nin adamlarını kolla. Cami Yaptırma Derneği de öyle... Bakalım işin sonu nereye varacak bu gidişle?

Çayların biri geldi, biri gitti.

Hasan Basan, Molla'yı dinliyordu ama, beri yanda da sesini ayar ediyordu nutuk atmak için.

Hasan Basan konuşmasına, «Allahın büyük izniyle...» diye başladı.

Nutkunu sürdürürken, içeri Hacı Kerim süzüldü, Molla'ya :

— Yürü, dedi, seni savcılıktan istediler...

İkisi hemen kırdılar.

Yokuşu nefes nefese tırmandılar. Saat kulesinin dibine geldikleri zaman bir hayli yorulmuşlardı. Biraz dinlenmek için oturacak yer aradılar. Bir sıra bulup oturdular. Hacı Kerim terini siliyordu. Molla Mustafa :

— Eh gayrı, dedi, Cami Yaptırma Derneğinin işi nihayet oldu ki bizi savcı çağırdı. Allahın dediği olur değil mi, işte oldu Hacı Efendi...

Hacı Kerim ince yüzünü buruşturdu :

— Zaten bana az da olsa malûm olmuştu bu iş, savcı ha çağırdı, ha çağıracak diye bekliyordum. Çok şükür ki oldu, oldu... Şimdi dernek de kurtuldu, parti de...

— İçim bir sıkılıyordu ki değme, ülen ölecek miyim diye düşünmeye bile başladım, ne yalan olsun ki? Demek ki sevinecekmişim... Yıldız kahvesinde Hasan Basan Beyle konuşuyordum ama, gel de bana sor! Vallahi inan bana, senin kahveye girdiğinde anladım hayırlı bir haber vereceğini. Bekledik ama turnayı da gözünden nalladık ha, şimdi kendisine rezalet beğensin Zampik Zeynel. Bakalım derneğin açığı ne kadar?... Tamam canım, kurtulduk... Vay anasını be, şu dünyanın haline bak be Hacı Kerim?... Ne ekersen onu biçersin, Zampik yandı canım...

— Dedim ya bana malûm oldu. Bende keramet var, keramet...

— Yalnız sende mi ki?

— Hepimizde, hepimizde...

— Evliya ullah mı olduk acep?

— Nasip ederse Allah, oluruz ya...

— Az mı para yendi bu Cami Yaptırma Derneğinden?

— Yendi ama, şimdi görsün gününü. Çok para yendi, yahu amma da hırsız varmış?

Kalktılar. Kemerin altından geçip Müze bahçesine girdiler. Ana baba günü gibiydi Adliye binasının içi dışı. Merdivenleri konuşa konuşa çıktılar. Sağ tarafa döndüler «Başsavcı» yazıyordu kapının üzerinde. Beriki kapıda da «Savcı» sözcüğü yazılıydı.

İçeri girdlier. Falakacı Fikri Bey koltuğunda oturuyordu.

Molla Mustafa iki elini dua edercesine açtı:

— Kusurumu bağışla Savcı Bey oğlum, dedi, Allah bana bu günleri gösterdi ya, gayri ölsem de gam yemem. Acep açık ne kadarmış?...

Savcı :

— Ne açığından bahsediyorsun Molla Bey, açık büyük desem doğru değil, küçük desem olmaz.

— Allahın dediği olur canım, açık ne kadarmış?

— Açık büyük!

— Açık büyükse Zeynel Bey düşünsün...

Zeynel Beyin adı geçince, Savcı :

— Molla Efendi, dedi, açığı maçığı bırak da, senin yetişmiş oğlun var mı?

— Var!

— Adı ne?

— Reşat, Molla'nın Reşat derler ona...

— Hah şimdi oldu.

— Ne oldu Savcı Bey?...

— Olanlar olmuş, senin oğlan partideki sekreter kızı kaçırmış!

— Nasıl olur bu, şey... İmkânı yok olmaz böyle şey...

— Ne yazık ki olmuş.

— İnanmam bunlara ben...

— İster inan ister inanma, oğlan içerde değil, onun için korkma, ama yerini söylersen suçu biraz azalır. Kendi teslim olmuş gibi muamele yaparım...

Hacı Kerim'in içi hopladı. Molla Mustafa kem küm etti durdu... Şaşırmışlardı. Bakınıyorlardı birbirine :

Molla Mustafa telâşlı telâşlı :

— Savcı Bey, dedi, bize müsaade... Hay Allah... Biz ne için gelmiştik buraya? Ah Beyefendi, insan ne ekerse onu biçer ya, ben de fi tarihinde bizim oğlanın anasını kaçırmıştım. Bana mı çekti bu benim kopuk?

Kafalarının içi çok karışmıştı. Saray yokuşundan aşağı inmiyorlardı, tekerleniyorlardı sanki. Hacı Ke-

rim biraz ayrılır gibi olunca, Molla Mustafa'nın kolundan tutup çekti:

— Molla Bey, dedi, biz nereye gidiyoruz böyle?..

O küçük siyah gözleri çakmak çakmaktı, bağırıyordu:

— Kaçırrdı.. Kaçırdıı!..

— Tamam Molla'cığım, kaçırmış kaçırmış ya, biz nereye gidiyoruz ondan haber ver?

— Allah kimseyi şaşırtmasın, kaçırdı..

— Yahu adam, biz nereye gidiyoruz?

— Parti binasına!

— Nah şöyle, ama yanlış gidiyoruz? Heykel'in önünde ne işimiz var? Tövbe canım..

Çarşının yolunu tuttular.

Parti binasının merdivenlerini dinlene dinlene çıkıyorlardı ki, Molla yine başladı. «Kaçırdı, nasıl oldu da kaçırdı?..» Bu sözleri Zampik Zeynel yukarıdan duydu. Bu sırada da yukarıdan Tefeci Beşir iniyordu, bön bön yüzlerine baktı:

— Molla Bey, dedi, kaçıran kimmiş?...

Hacı Kerim işi küllemek istedi:

— Hiç sorma Beşir Bey, bizim Molla abdestini kaçırdı canım!.

Tefeci yutmadı, yürüdü.

Zampik Zeynel'in odasına süklüm püklüm girdiler. Molla davrandı:

— Derdimiz büyük Zeynel Bey, derdimiz büyük. Kaçırdı bizim oğlan..

Tilkiler yine çalışmaya başladı:

— Geçmiş olsun, geçmiş olsun. Üzülme Molla Emmi, üzülme.. Bu sıralarda kaçıran kaçırana.

— Keşke bu işi yapmasaydı, kaçırmasaydı...

— Allahın dediği olur, Bakırköy ne güne duruyor. Başhekim benim adamım olur.. Üzülme...

— Canım Zeynel Bey, işin içinde delilik filân yok a, bizim kopuk oğlan sizin sekreter hanımı kaçırmış, yahu böyle şey olur mu ki? Sekreter nerede?..

Güldü, güldü :

— Hayırlısı olsun Molla, hayırlısı... Çok iyi bir kızdır.. Kim söyledi size bunu?

— Savcı Bey!..

— Ben ona şimdi telefon ederim. Senin oğlan içeri girmez. Bu işi bana bırak, hem ne üzülüyorsun böyle?

Barut gibi oldu Molla :

— Senin aklın o kadar erer!.. dedi ve yürüdü. Ardından da Hacı seslenip duruyordu :

— Yahu Molla, nereye gidiyorsun böyle?.

Sorguları sırasında tabanlarına sopa yemiş tutuklular gibi seke seke yürüyorlardı.

Konağın yolunu uzun buldukları için mi ne, bir araba tutup Pelvanın ardına düştüler.

Molla.

— Bak bu işi Pelvan Niyazi nasıl halledecek, gör sen Hacı Kerim, her şeyi bir bir ona anlatacağım!

Konak gözüktü.

Arabadan indiler. Konağın o eski kapısını yumrukladılar. Bağırdılar, çağırdılar. Konakta canlı kimse yoktu sanki, ses veren çıkmıyordu. Molla'nın sakalı tir tir titriyordu. Seslendi :

— Öldünüz mü millet, ses verin ne olur?..

Bahçıvan konağın bahçe kapısını yavaş yavaş araladı :

— Ne istiyorsunuz?.. Ne var?..

Molla :

— Pelvan Niyazi'yi görmek istiyoruz. Büyük bir memleket işi için!.

— Pelvanı görmeniz imkânsız, daha günü dolmadı. Gerdekte!

Çok kızdı Molla :

— Yahu bu Pelvan altta mı kaldı ne, ipin ucunu kaçırdı canım!..

Döndüler ilçeye suratlar bir karış.

Millet Sizi İstiyor

Cadı kazanları fokur fokur kaynıyordu. Bu yüzden ilde ilçede akıl almaz işler oluyordu.

Öte yandan Pelvan Niyazi'nin ne ettiğini, ne yaptığını merak edenlerin sayıları artmıştı. Hâlâ bu gerdek işine akıl erdiremeyenler bile vardı. Kimilerine göre Pelvan konakta tutsak edilmişti, kimilerine göre de bir emri yerine getirmiş oluyordu. Bir göreneği, bir âdeti uyguluyordu oysa. Bu düzeni büyük eşkiya İbo Ağa kurmuştu aslında. Ama bunu bilen olduğu gibi, bilmeyen de vardı. Pelvan Niyazi, İbo'nun emrini yerine getiriyordu.

Zampik Zeynel'in yalanından, çevirmiş olduğu daleveralardan yaka silkenler bozuk çalıyorlardı. Umut dağın değil, yedi düvelin ardında dahi olsa Pelvan'dan yana olanlar onu dört gözle bekliyorlardı. Pelvan'ı tutanlara göre, ancak bu Zeynel'in hakkından o gelebilirdi. Çoğunluk böyle düşünüyordu, çünkü Pelvan Niyazi sırtını sağlam bir duvara dayamıştı. Hancızade Kül İbrahim'in adı sanı az şey miydi ki? Zaten mebus Hicranî'nin tozu çıkmıştı.. Geri-

ye ne kalıyordu? Hasan Basan mı?.. Pelvan'a bin kişi alkış tutuyorsa, Hasan Basan'a on kişi alkış tutuyordu yörede. Pelvan gelsin, Pelvan gitsin..

Bu yüzden herkes ahkâm kesmeye başlamıştı:

— Hele hele bizim Pelvanımız şu balayını bir bitirsin de, siz ondan sonra görün gümbürtüyü?

— Bizi adam ederse Pelvan Niyazi eder... Gayrısı yalan..

— Kulağını bir büktük mü bizim Pelvan'ın, anasını ağlatır Zampik Zeynel'in!.

— Ben bu yaşa geldim arkadaşlar, böyle yalancı kopuk görmedim..

— Dalavera dediniz mi bu Zampik, kitabını yazar haa?..

— Bu adamla şeytan bile uğraşamaz, inanın!

— En temizi onu ilden kovalım, ama nasıl?..

Hep bu tür konuşmalar oluyordu halkın arasında.

Zırıltıcı Hamit üzülüyordu bu olan bitenler için:

— Her işin bir yolu yordamı vardır değil mi? Biz işi yolunda yordamında yürütmeye karar verdik. Verdik de ne oldu, dertli olup ne ettiğimizi bilmez olduk. Kafalarımızın içi bit pazarına döndü. Bu adam bizi deli etti gitti. Aklımızı karıştırdı, gönlümüzü bulandırdı.. Allem edip kallem ettik, yan yattık çamura battık ama hepsi boş çıktı! Yahu biz ne malın gözü adama çatmışık böyle? Herifi bir türlü başımızdan savamıyorduk. Pis pis düşünmeye başladık. Baktık ki habire akıntıya kürek çekiyoruz, politikamızı değiştirmeye karar verdik. Eeeeh dedik, bu adamı ya başka bir ilin başına belâ edelim, ya da onu adam edelim. Adam etmek mi, onu adam etmek deveye hendek atlatmaktan çok zordur, onun için Zampik'i adam etmek bir yana, ona başka oyunlar tezgâhla-

manın yoluna koyulduk hep birlikte. Hangi il onu kabul ederdi bu durumda?.. Zeynel'i her Allahın günü övmeye karar verdik..

Biz bir övme dalgası tutturduk. Zampik Zeynel'i öve öve göklere çıkarıyorduk. Ama yalan yere övüyorduk onu haa, başımızdan atmak için. Bu yalanbazdan başka türlü kurtulmanın yolu yoktu. Övmeler iyi güzel de, biz bu işi Zeynel'in ardından yapıyorduk. Yahu dedik, böyle şey olur mu hiç? Bir de yüzüne karşı kendisini övelim dedik, bu düşüncemizi uygulamaya başladık.

Onu nışadırsız kalayladığımız günleri bir yana itip, hiç renk vermeden yağlamaya koyulduk. Kendisiyle görüşmek istediğimizi bir arkadaşla bildirdik «Ooo, buyursunlar..» demiş. Fırsat bu fırsattır deyip yürüdük. Odasına girmeden önce Kılkuyruk Hamza diklendi :

— Beni iyi dinleyin arkadaşlar, dedi, bu yağ yakma işini bana bırakın! Huyumuz kurusun, biz bağırıp çağırmasını iyi biliriz de, yağ çekmeslni beceremeyiz, neme lâzım, siz bu işi bana bırakın... Sözcü de ben, yağcı da...

Biz ayak üstü Kılkuyruğu sözcü yapıp girdik Zampik Zeynel'in odasına. Daha «Nasılsınız, iyi misiniz?..» sözleri bitti bitmedi, hani frenleri tutmayan kamyonun berber dükkânına girdiği gibi, söze girdi Kılkuyruk Hamza :

— İki gözümüz nurumuz, medar-ı iftiharımız beylerin Beyi Zeynel Bey.. Sizi rahatsız ve meşgul ettiğimiz için önce özür dileriz.

Malûm âlinizdir ki Beyefendi, vatan ve millet çok acemi ellerde kaldı. Gayrı biz kararlıyız... Ölmek var ama dönmek yok bizim için. Ne olursa olsun biz kararlıyız! Biz buraya sizi senatör yapmaya gel-

dik, Zeynel Bey. Evvelallah, bizi bu yoldan saptıracak bir güç göremiyoruz. Nasıl gidiştir bu böyle? Nedir bu rezâlet ve kepazelik?. Koltuklar kapanların ellerinde kalmaya başladı. Biz böyle dalgalara göz yummamalıyız. Ciğerleri bir para etmeyen kopuk takımı köşe başlarını ele geçirmişler, Zeynel Beyefendi!.. Artık sesimizi yükseltmeye karar verdik ve siz zat-ı âlinizin huzuruna gelip dinledik. Meydanlar bu kadar boş mu, değil değil.. Hele hele sizin gibi ehli iman, ehli sünnet bir Moskov düşmanı varıp senatör olmaz da kim olur? Beyefendi, biz kararlıyız.. Sizi yüksek yerlerde görmek istiyoruz. Bunca yıl eğer sustuysak, bir bildiğimiz vardı ki sustuk. Bundan sonra imkânı yok bizi kimse susturamaz! Sizin gibi üniversite üstüne üniversite bitirmiş bir adam senatör olmayacak da, baldırı çıplaklar mı olacak?.. Kararımız kardır.. Bu güne dek haybeye talim ettiysek, sabırlı olmamızdan ötürü etmişizdir.. Allah kerimdir Zeynel Bey, hele siz bir «he» deyin bize. Allah size bir de «yürü ya kulum» derse ancak biz o zaman rahat yüzü görebileceğiz! Malûm âliniz Beyefendi, millet sizi istiyor!.. Elbette ki bu milletin dediği olur. Bir kez millet istemesin.. Malûm âliniz efendim..

Tam Kılkuyruk yağlama ve yıkamasını bitiriyordu ki, eşraftan Şükrü ozanlık taslamaya başladı :

Ya mebusan olursun
Ya öküzân
Eğer olmaz isen
Olursun senâtörüzân!

Bu adam sapıttı mı ne, berbat etti bir çuval inciri. Yahu şiir okumanın zamanı mıydı ki? Hamzanın

gözleri fır fır dönüyordu. Hamza'nın sözlerini piç etti gitti Şükrü Bey.

Zeynel Beyin yüzü güleçti.

Kılkuyruk yine başladı övgüler doğramaya:

— Elbette ki zat-ı âliniz de takdir buyuruyorlar ki, bu gidişin sonu yoktur. Hasan Basan Beyin mebus olması, Pelvan'ın Ankara'ya gitmesi bir şey ifade etmez. Önemli olan sizin dizginleri ele almanızdır. Sizin yüksek zekânızdan bu memleket ne zaman istifade edecektir beylerin Beyi Zeynel Beyefendi? Biz kararlıyız. Sizin ahlâk ve faziletinizden, dehânızdan, adaletinizden yararlanmak elbette ki bizim en halisane görevimizdir. Millet sizi istiyor!

Biz onu övdükçe, göklere çıkardıkça o bize yalnız «Sağolun.. Varolun!..» diye karşılık veriyordu. Kesin bir şey söylemiyordu. Huzurundan saygıyla ayrılıyorduk ki, biz hep bir ağızdan bağırdık:

— Zeynel Bey, millet sizi istiyor!..

Yol boyunca konuşa konuşa Yıldız'a geldik. Ben Zırıltıcı Hamit olarak bu olan bitenlere şaştım kaldım. Ben bu kılkuyruk itini böyle bilmiyordum. Ne sözler etti, ne övgüler uydurdu.. Hani az kalsın Zampik gibi kulağı kesik bir adamı övgüleriyle eritecekti. Vay anasını, bu Kılkuyruk da az malın gözü değilmiş?..

Yıldız kahvesine çulu serdik. Tavla pulları yalancı tabanca gibi patlıyordu. Kâğıt oynayanlar önce yumruklarını masaya indiriyorlardı, sonra oyun kâğıdını bırakıyorlardı. Sigara dumanı kahvenin tavanına bir bulut parçası gibi yapışmıştı. Oysa demiryolu boyu günlük güneşlikti.

Kahvelerimizi içmiştik. Biz «bakalım bu Zampik Zeynel nasıl karar verecek» diye düşünürken, Hö-

dükoğlu bize bir akıl verdi ki tümümüzün o asık olan yüzleri ışık ışık oldu.

Hödükoğlu Zübür şöyle konuştu :

— Biz Zampik deyyusunu başımızdan atmak için yüzüne karşı yapmadığımız şarlatanlık kaldı mı ki, arkadaşlar? Kalmadı, kalmadı.. Bu adamın içinde yedi tilki, yedi şeytan, yedi peri var... Bu adamla baş edebilmek için başka bir yol tutmalıyız biz. Onu yüzüne karşı övdük. Hepsi iyi güzel, bir şey dedi mi?.. Demez, demez. Tilkilerine danışacak önce, sonra şeytanlarına geçecek..

Zırıltıcı Hamit olarak bir diyeceğim olmadı Hödükoğlu'nun dediklerine. Ama Kılkuyruk Hamza diklendi :

— Hödükoğlu, dedi, başka nasıl bir yol tutacağız, de hele...

— Bakın arkadaşlar, Pestenkeranî Celâlî Beyi tanırsınız değil mi?..

— Yahu Hödükoğlu, nasıl tanımayız Pestenkeranî Celâlî Beyi, tövbe canım. Kim tanımaz ki onu?.. Başına gelenleri bilmez miyiz?.. Büyük adam canım... Bu işin yolunu yordamını anlat öyleyse..

— Bir de bu Zampik Zeynel'i ona övelim.. Bir mektup yazalım bu Pestenkeranî Beye.. Elimizde şöyle kafalı bir adam var, böyle namuslu bir memleket evlâdı var diye bir mektup döşenelim!

— Eh döşenelim, hayırlısı olsun. Fena bir düşünce değil bu..

— Her bakanlıkta eli olan, bir selâmda binbir kapıyı ardına dek açan, çıkmaz işlerde derman, buyruğu ferman olan Pestenkeranî Celâlî Bey varken akıntıya kayık yüzdürmemiz gerekli mi yani?..

Pelvan Niyazi gerdekten ne zaman çıkacaktı?

Hödükoğlu Zübür, «Verin şu mektubu ben ya-

zayım» deyince, eh dedik yazsın bakalım, ne inciler döktürecek. Tutuşturduk eline kâğıt kalemi başladı yazmaya.

Aradan ne kadar zaman geçmişti, varıp dikildik başında. Bir de ne görelim, sağı solu kâğıt parçalarıyla doluydu. «Ülen Hödükoğluuu, dedik, büyük yazarlar gibi çevren kâğıt parçalarıyla dolmuş, ne biçim iş böyle?» Bizim bu sözlerimize kızdı ama, karşılık vermedi. Habire yazıyordu.

Biz söz üstüne söz doğruyorduk ki, yazmış olduğu mektupla yanımıza gelip oturdu. Başladı okumaya :

«Pestenkeranî Celâlî Bey Hazretleri,

Yedi dağın ardında, üç denizin üstünde, kırk düvelin içinde adınızdan sanınızdan hörmet ile söz edilen Pestenkeranî Celâlî Beyefendi... Önce affınızı saygıyla diler, sonra hususatımıza geçmek için yüksek müsaadelerinizi rica ederiz.

Her kapıyı ardına dek açan âlî şahsiyetiniz, elbette ki bizim en halisâne isteklerimizi, ricalarımızı kabul buyuracaklardır. Allah'ın, Cenâb-ı Hakkın bize lütfetmiş olduğu bir değere elbette ki kemali afiyet ile o mübarek ellerinizi uzatacaksınız umudu bizde tamdır. Sizce de malûmdur ki, sizden sonra, memlekette bir adam kıtlığı baş göstermiştir. İşte bu adam kıtlığını giderebilecek bir adam varsa o da yüksek seciyeli, dini bütün, aklı evvel Zeynel Beydir...

Çok Sayın Celâlî Bey,

Madem ki memleketimizde adam kıtlığı vardır, ve bu adam kıtlığından ötürü büyük zararlara düçar olmaktayız, öyleyse niçin Zeynel Bey gibi ilim ve ahlâk sahibi insanları suyun başına getirmiyoruz? Zat-ı âlinizden ricada bulunduğumuz esasat ile hu-

susat budur. Biz canü gönülden inanıyoruz ki, Zeynel Bey gibi ehli iman bir kimseyi bir baltaya sap yapacaksınız ve ona sahip çıkacaksınız. Sizin iyi kalpliliğinizden bunu bekliyoruz. Pek fazla vatanperver oluşumuzdur ki, siz muhterem zevat-ı kiramı rahatsız etmiş olduk.

Zeynel Bey gibi dürüst ve namuslu, hırsızlıktan yana hiç bezi olmayan, yalandan dolandan hoşlanmayan bir adama o mübarek ellerinizi uzatacağınızı inanarak, mektubumuza nihayet verirken mahsus selâm ile kelâm eyleriz efendim.»

Binlerce vatandaş adına
Hödükoğlu
İmza

Biz bu mektubu gönderdikten sonra aşağı yukarı çok şeyden elimizi ayağımızı çektik. Daha doğrusu gemici deyimiyle, bir süre sintineye çekildik. Hiç birimizden ses seda çıkmıyordu. Hani dilerimize sanki kilit vurup çıkmıştık. Pestenkeranî Celâlî Beyden olumlu bir karşılık bekliyorduk. Bu karşılık gelinceye dek hem susuyorduk, hem de Zampik Zeynel'i övüyorduk. Ona ne kavuklar sallıyorduk? Ama her Allahın günü de böyle kavuk sallanmazdı. Biz böyle kavuk sallaya sallaya az kalsın kavukçu başı olup çıkıyorduk. Cami Yaptırmadan Şaban Efendi :

— Siz bu yağcılıkla, bu kavuk sallamalarla bu Zampik Zeynel'e o dar paçalarınızı kaptırmazsanız bana da Şaban Efendi demeyin!..

Biz onun bu sözlerine pek kulak vermedik, çünkü o. durumu bilmeden konuşuyordu. Pırtık Osman, Şaban Efendiye döndü :

— Bak Şaban Efendi, dedi, hele bir iki gün sa-

bır ediver canım, bu kadar acele etme. Gün doğmadan neler doğarmış!..

— Molla Mustafa da böyle konuşuyordu, hali meydanda...

— Ne olmuş ki bizim Mollaya?

— Daha ne olsun ki Osman Bey oğlum, yaptığı düğünü hepimiz gördük değil mi?

— Gördük!.

— O da bize sabırlı olun diyordu, ne oldu? Attı tuttu, bağırdı... Konuşurken mangalda bir dirhem kül bırakmıyordu Molla. Şimdi o da el çırpıyor sizin gibi.

— Kabahat onun muydu, Şaban Efendi?

— Sizin, onun! Ama oğlunun değil.. Gönül meselesi bu... Bursa işini biliyordunuz, değil mi? Sizin aklınız o kadar, eden bulur. Hey gidi ne günlere kaldık. Siz kavuk sallamaya devam, bu yola revan edin...

Biz bu konuşmaları dinlerken kahvenin içi doluverdi. Millet elini kolunu havaya kaldırarak bağırıyordu :

— Biz Pelvan Niyazi'yi isteriz!..

Baktım ki kalabalık birbirini boğazlayacak, iskemlenin üzerine, iki arkadaş beni zorla çıkarıvermez mi? Bağırdım durdum :

— Pelvan Niyazi konakta, hele bir iki gün sabırlı olun.. Gün yüzüne çıkacaktır...

Ben böyle konuşup ya da bağırıp duruyordum ya, vallahi beni kimse sallamıyordu.

— Pelvanımızı isteriz!.

— Avratlarımızdan geçeriz ama, Pelvan'ımızdan vaz geçmeyiz...

— Millet onu istiyor!..

— Milletin dediği olur!

Ortalık tam yatışıyordu ki, kahvenin kapısında Hasan Basan Bey gözüktü. Şapkasını havaya kaldırarak kahvedekileri selâmlamaya başladı. Ama içeridekiler oralı olmuyorlardı. Hasan Basan hâlâ selâm vermekte inat ediyordu. Ne yüzsüz adam olmuş bu Hasan Basan?..

Selâm verme işini bitirdi bitirmedi, sonra başladı onun bunun ellerini sıkmaya. Hani yalnız el sıkıp bıraksa milleti, bir de boyunlarına sarılıp şap şup öpüyordu yanaklarından.

Biz bu Hasan Basan'ın göz boyamacılığına bakarken, içeri Tersi Bozuk İsmet Bey girdi. Onun ardından da Morisoncu Nâzım gözüktü, Adliye Kâtibi Azmi de çıkageldi. Bir de gördük ki ilçe il'e sökün etmişti. Uzun Veysel kem küm ediyordu. Siyasetçi Ali Osman bakınıyordu. Sorduk usulen «Yahu ne oldu ki il'e dolup taştınız?»

Siyasetçi :

— Pelvan'ı görmeye geldik!..

Hoplamamak için kendimizi zor tuttuk. Yarım ağızla ben :

— Canım yüzde yüz siz şaşırıp buraya gelmişsiniz, dedim. Yahu arkadaşlar, Pelvan Niyazi sizin ilçede, Kül İbrahim Beyin konağında değil mi?

— Buraya geldiğini işittik!

— Yok canım, yalan.. Onun keyfi gıcır... Hâlâ balayı yapıyormuş... Bu işten sizin haberiniz olmazsa kimin olur, Siyasetçi?

— Biz işittik ki Pelvan Niyazi buraya gelmiş. Seçim var ya, aday olmak için gelmiş!

— Belki Pelvan Niyazi, Vali Beyin yanına gitmiştir.

— Siz yine öyle bilin, Pelvan konakta Sürmegöz'ün dibinde!

Siyasetçi, Hasan Basan'ı görünce kaba tabir, uyuz oldu birden. Ona yan yan bakmaya başladı.

Ben Zırıltıcı Hamit olarak işi kızıştırmak istedim:

— Bak Siyasetçi, dedim, Hasan Basan da burada!..

Sinirinden dişlerini gıcırdattı bir süre, ses etmedi.

Kahvenin içinde politika gırla gidiyordu. Politikasız su bile içmek mümkün değildi.

Tarihçi Hikmet az buçuk arkadaşımdı. Gelip yanıma oturdu. Eski günlerden açtık. Söz geldi dolaştı yine politikaya takılıp kaldı. Tarihçi Hikmet, dirseğini masaya dayadı, sol yanağını avucunun içine alıp başladı içini dökmeye:

— «Ah Hamit Bey kardeşim, dedi, derdimiz çok büyük. Bu dert bizi zamansız öldürecek. Hayır kalmadı ilçeden.. Hep bizi ayıplıyorlar. Tüm vebal bizdeymiş! Daha ne edelim yani?.. Bu Zampik Zeynel'i biz ilçeden attık ama, adamın tozu toprağı mı kalmış ki, hâlâ yakamızı bir türlü kurtaramadık gitti. Adam hırsız kediler gibi evden eve dalıp duruyor, Hamit Bey... Ay cambazı bunun yanında solda sıfır kalır! Ah bu Cami Yaptırma Derneği? Bu belâyı onlar başımıza sardılar...

Biz de erkek miyiz canım? Fermanî'nin karısı yine kayıplara karıştı. Buraya bir mim koy, Hamit Beyciğim benim. Sükse Dürdane kayıplara karışmadan iki saat önce ilçeye Zampik gelmiş. Bu Dürdane bir süre önce il'e çulu serdiği vakit ch demiştik, artık bunlar ilçeye dönmezler. Neyse canım, fazla uzatmayım.

Zampik Zeynel'in ilçeye geldiğini gören Safi Bey, onu yaka paça etmek için ardına düşmüş. Bizim Safi'yi bilirsin, asıldı mı bırakmaz. Zampik yü-

rümüş, o da arkasından CİA ajanları gibi onu izlemiş. Zampik Zeynel dalmış Fermanî'nin evine. Aradan beş on dakika geçmiş, bizim Safi bir duvara çıkmış. Duvardan yandaki evin balkonuna atlayacakmış.. Oradan da Fermanî'nin evine girip onları uygunsuz durumda yakalayıp ikisini de yaka paça, don gömlek ilçenin alanına getirecekmiş. «Ya Allah, tutmayın beni...» deyip tam balkona geçiyormuş ki, biri ensesinden yakalamış. Yavaş yavaş dönüp bakmış ki, ne görsün, onu ensesinden yaka paça eden Zampik Zeynel değil miymiş ki?. Buz gibi ter dökmeye başlamış bizim Safi Bey, karşılık verememiş bir süre.. Düş görüyorum sanmış. Hemen davranmış Zampik Zeynel: «Sen, demiş, hiç utanmıyor musun Candarma Kumandanının evini gözetlemeye?!.» Önce Safi taş kesilmiş, sonra gözleri kararmış, üzerine atlıyormuş Zampik Zeynel'in, bir de görmüş ki, hemen dibinde Candarma Kumandanı dikiliyormuş. Tekrar taş kesilmiş bizim Safi... Canım dert bir değil ki, hele beni iyi dinle Hamit Bey, nerede bu Zampik Zeynel, Pelvanı aradığımız numara, Zampik Zeynel'i ortadan kaldırmaya geldik, biz.. Anladın değil mi?..

Tarihçi Hikmet Beyin anlattıkları az da olsa beni şaşırttı. Bu adamla baş etmek ne mümkün? Adam anlattı ben dinledim. Sanki dert küpüne düşmüştüm. Onu biraz sevindirmek için hazırlıklarımızdan dem vurayım dedim, sonra vaz geçtim.. İlçeden gelenlerin bağırıp çağırmalarını güçlükle yatıştırdık. Onları ilçeye göndermek bile bir sorun olup çıktı.

Ben Zırıltıcı Hamit olarak ona buna akıl satıyordum son günlerde. Sanki bende çok akıl vardı da..

Yıldız kahvesinin dibi mi çıktı ne, millet parti parti bölündü. Hır gür eksik olmuyordu. Baktık ki,

her kafadan bir mızraza, bir ses çıkıyordu, biz de yavaş yavaş kalktık.

Pestenkeranî Celâlî'ye okkalı bir mektup yazdık ya, gözümüz ırakta kaldı. Mektup bekliyorduk durmadan. Bir postacı mı geçti, hemen peşine takılıyorduk. Günler geçti, haftalar geçti hâlâ bir cevap alamadık gitti. Yahu dedik, bu Celâlî Beyin eli kanda olsa yine nezaket icabı bize bir iki satırlık bir karşılık verirdi. Bir arkadaş «Hele bir iki gün daha sabır edelim, gün doğmadan neler doğar» dedi. Ona uyup öyle yaptık. Bekle babam bekle...

Bir iki gün sonra vardım Cami Yaptırma Derneğine. Hödükoğlu oturmuş derdine yanıyordu.

— Ne oldu be Hödükoğlu, dedim, senin yazmış olduğun mektup da havaya gitti galiba! Pestenkerânî'den ne ses var, ne de seda..

Halli halli güldü :

— Yahu Hamit Bey, dedi, bu adamın az işi mi var ki? Hele sabırlı olun canım, onun da bir bildiği vardır, az adam mı Pestenkeranî?. Tüm yük üzerinde onun.. Hele hele bir iki ay geçsin de öyle...

— Sen ne söylüyorsun Hödükoğlu, bir iki ay geçti mi varıp teslim olalım Zampik Zeynel'e!

— Her şeyi bir kalemde defterine uyduran bir adam için, bir iki mektuba karşılık vermesinin sözü mü olur? diyeceksin, doğru bu. Ama düşün ki onun da bir yığın memleket işi var, değil mi?

— Elbette var, alt tarafı bir mektuba karşılık verecek. Bu kadar sallaması beni huylandırdı, Hödükoğlu!

Biz böyle karşılıklı tartışıyorduk, pat diye içeri Ramazan Efendi girdi.. Bizi görünce :

— Selâmünaleyküm beyler.. dedi.

Ben ayağa kalktım.

— Buyur Ramazan Efendi, dedim, gel otur, derdimiz büyük!

Oturdu yanımıza. Durumu ona anlattık. İçtenlikle dinledi bizi.. Pestenkeranî'den söz ettik. Ona göndermiş olduğumuz mektubun müsvettesini okudum. Dinledi, dinledi. Sonra güldü.. Durdu, bakındı, tekrar güldü. Bu adam neye gülüyor diye biz de bakınmaya başladık. Yine gülünce, bizim Hödükoğlu kızdı :

— Ne o Ramazan Efendi, dedi, seni biri mi gıdıklıyor da bu kadar sırıtıyorsun?

Bu sefer bir kahkaha atmaz mı?

Hödükoğlu'nun saçları kirpi derisi gibi oldu :

— Hele güldüğünü söyle de biz de biraz gülelim!.. diye bağırınca, derlenip toparlandı Ramazan Efendi :

— Neden bu kadar gülüyorum biliyor musunuz ki?.. diye güldü.

Hödükoğlu tam hödük oldu.

Ramazan Efendi :

— Yahu arkadaşlar, dedi, yazmış olduğunuz mektubu dinledim. Böyle mektup yazılmaz. Ona gülüyorum ben, mektubunuza gülüyorum. Benim bildiğim Pestenkeranî'ye böyle yağlı ballı mektup mu yazılır? Sonra bu Zampik Zeynel bu kadar göklere çıkarılır mı hiç? Yahu siz aklınızı peynir ekmekle mi yediniz? Siz benim kadar bilmezsiniz bu Pestenkeranî Beyi?.. Ona böyle mektup yazarsanız, sittin sene bir karşılık alırsanız, bana ne derseniz deyin. Yahu ben o adamı iyi bilirim ha, sevmediği merkebe bir dirhem ot vermez. Böyle mektup mu yazılır?

Hödükoğlu nerede ise Ramazan Efendi'nin boğazına sarılacaktı.. Yüzüne kötü kötü bakıyordu :

— Bana bak, fazla dırdır etme, sen de yaz da

bir görelim. Bakalım neler yazacaksın?. Senin aklın ermez böyle işlere!

— Kulak ver Hödükoğlu, sen bu Ramazan'ı o kadar yabandan sanma.. Ne olacak yani, yazarım işte. Mektup yaz demekle beni mi ürküteceksin sen? Bir mektup da ben yazayım da oku...

— Bir dene hele, kolay mı yazmak? Pestenkeranî gibi bir büyük adama sen mektup yazacaksın ha? Güldürme beni...

— Kime olursa olsun vız gelir bana, yazayım da gör mektup nasıl olurmuş? Ben Pestenkeranî'nin huyunu suyunu iyi biliyorum. Ona yazmanın usüllerini bilmez miyim ki? Verin bana kâğıt kalemi. Esaslı bir mektup döşeneyim de ağzınız bir karış açıkta kalsın. Nerede kâğıt?..

Bu sözlere Hödükoğlu kızdı çok. Ramazan Efendi'nin yüzüne sinirli sinirli baktı. Başını iki yana salladı bir süre, ses etmedi.

Ramazan Efendi bir kenara çekilip başladı mektup yazmaya. Saatlerce uğraştıktan sonra yanımıza gelip «Mektup tamam, dedi, isterseniz bir okuyayım size», biz de «Eh oku hele, dedik, bakalım neler yazmışsın, neler karalamışsın, oku...»

Başladı okumaya bağıra çağıra:

«Sözü söz emri ferman Pestenkeranî Bey,

Ramazan Efendi olarak evvelâ mahsus selâm eder, hal ve hatırını hörmet ile sual eylerim. Nasılsın Pestenkeranî Hazretleri? Ben iyiyim, zat-ı âliniz de çok şükür iyidir. Yenge hanım nasıl? Benim hanımı soracak olursan, evelallah, maaşallah iyidir. Damat Bey nasıl?. Benim damadın keyfi çok iyi. Allah cümlemize iyilik ve sağlık versin. Demokrasi nasıl? Beni hiç sorma, ben iyiyim. Daha nasılsın? Ben iyiyim... Gelelim esasata ve hususata. Demek ki iyisin?.. Sa-

yenizde işler çok açıldı. Torunlar nasıl?. Benim torunları sual edecek olursan, ellerinden hörmet ile muhabbet ile öperler.

Yüksek şahsiyetinize «Binlerce Vatandaş Adına Hödükoğlu» imzalı bir mektup posta ile takdim olunmuştur. Zeynel Bey adında bir deyyus size övüle övüle göklere çıkartılmıştır. Daha ne var ne yok?

P. Celâlî Beyefendi,

Bu Zeynel Beyden daha düzenbazını bulamazsınız. Tam sizin arayıp da bulamadığınız bir adam. Göz boyamada, adam kandırmada, yalanda dolanda üstüne yoktur. Bu Zampik Zeynel'e o mübarek ellerini uzatacağını iyi biliyorum. Amerika'da bile böyle bir adam bulmanız ne mümkün? Allah iyilik versin...

Mektubuma üzülerek nihayet verirken yenge hanıma, damat beye, ona buna, torunlara mahsus selâm eder, hörmet ile, saygı ile, muhabbet ile, şevkat ile, izan ile, hususat ve esasat ile ellerinden öperim. Duanız daim, keyfiniz kaim olsun beyim...»

Eski Vatan Cephesinden
Ramazan Efendi

Aslında Ramazan Efendi'nin yazmış olduğu mektubu biz pek ciddi bulmadık. Önce yollamamak için su koyuverdik, ama sonra da ip ince yerinden kopar diyerek mektubu postaya verdik.

Biz de on para etmiyorduk ya, ne var ki bizden daha fazla on para etmeyen Zampik Zeynel'e bozuluyorduk.

Öte yanda da Zampik'in yüzüne karşı «Millet sizi istiyor!» diye fetva veriyorduk. Karagöz ile Hacivat oyunları sürüp gidiyordu hep değil mi, Zırıltıcı Hamit...»

Ne Şehit, Ne Gazi Tuş Oldu Niyazi

Pelvan Niyazi'nin Sürmegöz Sıdıka ile süslenmiş olan o mutlu saatleri ve tatlı dakikaları göz kaş arasında uçup gitmişti. Hâlâ Pelvan Niyazi, bu güzel «aşk» anlarının bir yel hızıyle nasıl uçup gittiğine şaşıyordu.

Ünlü eşkiya İbo Ağa'nın «30 günlük gerdek» emrinin yerine getirilişin son gecesinin sabahı gelip çatınca, Sürmegöz Sıdıka banyo almak üzere sinirli sinirli yatak odasından çıktı. Pelvan Niyazi'nin gözleri dönmüş, işlemeli ceviz karyolanın ortasında oturmuş, derin derin soluyordu. O baygın ve fersiz gözlerini de ara sıra, kırmızı motiflerle süslü halının üzerine rastgele savrulmuş Sıdıka'nın iç çamaşırlarına çeviriyordu.

Soluyordu...

Duvardaki antika saate bir süre baktı. Karyoladan ağır ağır indi. Başı mı döndü ne, duraladı Pelvan. Bir iki adım attı.. Yatak odasının süslü kapısının madenî kulpuna yavaşça basıp kapıyı araladı.. Bakındı, bakındı. Sonra «Sıdıka!» diye ünledi.

Banyonun sıcak havası Sıdıka'nın yüzünü al al yapmıştı.. Limon sarısı büyük bir havlu ile iki bacak arasını kuruluyordu. Hem kurulanıyordu, hem de Pelvan Niyazi'nin güçten düşüşünü yorumluyordu. Bir de türkü tutturmuştu; «Ben sana demedim mi nazlı yârim...»

Sürmegöz Sıdıka banyodan çıktı. Dudu'nun odasında süsleniyordu çabuk çabuk.

Pelvan Niyazi giyinmiş, yeşil renkli kadifeyle kaplı iskemlenin üzerine eğriti bir biçimde oturmuştu. Yorgundu...

Sabahın parlak güneşi zorlukla delip geçiyordu yatak odasının kalın simli işlemeli perdelerini. Oturduğu yerden kalkıp kalın perdeyi araladı Pelvan Niyazi. Odanın içine güneş ışığı davetsizce giriverdi. Güneş ışığı odanın içinde uçuşan bir toz bulutunun simgesi oldu. Dışarıya baktı o yorgun gözlerle Pelvan Niyazi. Kendi kendine konuştu: «Günlük güneşlik bir hava var dışarıda», dedi.

Sonra o da banyonun yolunu tuttu isteksizce.

Pelvanın banyoya gidişini kapı aralığından gören Dudu, birden, hemen daldı onların yatak odalarına. Kızının U.S.A. damgalı iç çamaşırlarını acele acele toplamağa koyuldu. Karyolanın üzerini de düzeltti. Odayı derledi toparladı. Bu işleri yapar yapmaz odasına çekildi. Çekilirken de kocası Serbest Fırkacı Rüştü Beyi anımsadı.

Banyodan çıkar çıkmaz Pelvan Niyazi giyinip kuşandı. Yorgunluğu biraz geçmişti. Doğu yakasındaki balkona geçip eski hasır iskemleye, yüzünü ekşiterek oturdu. Seslendi: «Bana bir çay!»

Düşünmeye başladı. Aklından Zampik Zeynel'i geçirdi. Sonra Hasan Basan Bey kafasına kötü biçimde takıldı.

Sürmegöz Sıdıka çayını getirdi. Kokular içindeydi. Sürmüş, sürüştürmüştü. Pelvan Niyazi'nin yüzüne anlamlıca baktı:

— Eh artık bugün ilçeye inebilirsin!.. dedi.

Tepeden tırnağa süzdü, ince giysisinin belirgenleştirdiği göğüs ve kalçalarına bir süre baktı Pelvan Niyazi, sonra güldü :

— İbo Ağa'nın büyük yasasının gerekleri bitti, ilçeye insem hiç de fena olmayacak.

— Ama yine de sen bilirsin..

— Demin bana inebilirsin demedin mi?

— Dedim!

— Yine de sen bilirsin ne demek öyleyse?

— Haa, şunu demek isterim ben sana, halinde biraz süzgünlük var da.. Derlenip toparlandıktan sonra ilçeye insen...

— Demir gibiyim, demir...

— Canım ben sana tahta gibisin demedim. Bir iki gün sonra in ilçeye ne olur? Dedikodu furyası başlar sen ilçeye iner inmez! Hani ben senin işine karışmak istemem, nasıl istersen öyle yap!

— Benim adım sanım Pelvan Niyazi, Cihan Pelvanı... Acı patlıcan misali.. Öldüm mü Sıdıkacığım?.. Az sonra ilçeye iniyorum.

Sıdıka, annesinin yanına gitti.

Yüzünü ekşiterek oturduğu hasır iskemlenin üzerinden kalkıp konuk odasına doğru yürüdü. Eli ayağı titriyordu. Yüzü solmuştu.. Aynanın karşısına geçti. Güldü «Eee, bu kadar olur tabiî, dedi, otuz gün bu.» Sağ eliyle avruklarını yokladı. Gözleri çukura kaçmıştı...

Pelvan Niyazi ilçeye sessiz sedasız indi. İlçenin tek ve uzun, ağaçlarla örtülü caddesinde bir iki tur attı. Kendisine selâm vermek şöyle dursun, yan gözle bile bakan olmadı. Bu duruma canı sıkıldı çok.

Hemen konağa döndü. Yemek yendi.. Yatağa erken girdi. Bu gece ne olursa olsun, pelvanlık taslamayacağım...» dedi.

Sözünde durmadı. Sabah oldu. Seslendi :

— Sıdıkaaa...

— Buyrun Pelvan Bey?

— Ben ilçeye iniyorum, bir şey istiyor musun?

— Sen ne alırsan al... Ama ilçede fazla kalma.

— Kalmam, merak etme!.

Şehir Kulübünün yolunu tuttu. Yine kendisiyle

ilgilenen yoktu. Pis pis güldü. Tersi Bozuk İsmet Beyi gördü. Ağır adımlarla yanına sokuldu.

— Merhaba İsmet Bey! dedi.

İsmet Bey oralı olmadı.

— Ne o İsmet Bey, bu kadar büyüklük taslama, beni tanımadın mı?..

İsmet Bey yüzüne baktı ama ses etmedi.

— Yahu İsmet Bey, halli halli yüzüme ne bakıyorsun? Yoksa beni tanımadın mı ki?

Güldü İsmet Bey.

— Tanımadım ya, sen kimsin?..

— Ayıp, ayıp.. Behey İsmet Bey, ben Pelvan Niyazi, Pelvan....

— Pelvan mı?

— He ya, Pelvan!..

— Oooo, yahu sen misin Pelvan?..

— Benim, Pelvan... Senin gözlerine tavuk karası mı indi?..

İsmet Bey kızdı bu sözlere. Yürüdü.

O yürüyünce Pelvan Niyazi ardından çok kötü baktı. Bir iki tur daha attıktan sonra konağa döndü Pelvan Niyazi.

Kafası zonkluyordu kızgınlığından. Sürmegöz'e :

— Sıdıka, dedi, evlilik beni değiştirmiş galiba.. İsmet Bey bile beni zor tanıdı.

Sürmegöz :

— O İsmet Beyin huyudur, işine geleni tanır, işine gelmeyeni ıska geçer. Canım iki yüzlü adam...

— Çok haklısın Sıdıkacığım benim, gel benimle..

Aradan bir iki gün geçti geçmedi, tekrar indi ilçeye Pelvan Niyazi. Ana caddeyi bir iki kez arşınladı. Sonra Şehir Kulübüne yürüdü. Yine yüzü solgundu. Halsizlik vardı üzerinde. Merdivenleri dinlene

dinlene adımladı. İçeri girdi. Kimseler yoktu salonda. Bir iskemle çekti altına. Büfeye doğru bakındı «Allah, Allah, diye konuştu, nerede bu millet, yoksa il'e mi gittiler acaba?»

Kulübün adamlarından Pıtırlı Mahmut güleç bir yüzle :

— Beyefendi, bir emriniz mi var? dedi.

Pelvanın kan tepesine birden sıçradı :

— Ülen Pıtırlı, dedi, sen benimle maytap mı geçiyorsun? Beni tanımadın mı ki?

— Tanımadım ya!..

— Senin de burnun büyüdü galiba.. Ülen, ben Pelvan be, Pelvan Niyazi!..

— Aman nasıl olur bu, sahi mi söylüyorsun? Dur hele bir daha alıcı gözüyle bakayım sana...

— İyi bak hele, iyi bak!. Ülen siz adamı çatlatırsınız. İyi bak, hele hele...

— Ah kusurumu bağışla benim, gel etme eyleme, büyük bir kusur bu benim yaptığım! Yaşlandım mı ne, gözlerim de iyi seçemez oldu.. Demek.. Yaşlandım canım, yaşlandım... Hey gidi koca Cihan Pelvanı Niyazi.. Bir kusur ettim gitti.

— Hadi bağışladım seni.. Peki bu millet nereye gitti böyle?

— Benden işitmiş olma, Hasan Basan'ın traşını dinlemeye gittiler. Nutuk atacakmış millete...

— Demek nutuk atacakmış ha?

— Evet Pelvan Bey...

— Şimdi sen bana çabuk tarafından bir kahve yap bakalım!

— Emrin baş üstüne..

Pıtırlı seğirtti.

Pelvan Niyazi'nin canı sıkıldı çok. Kahvesini içti içmedi kalktı hemen. Geç olmadan konağa döndü.

Berı yanda Şehir Kulübünün içi dolup taşıyordu

— Dolak Davut, haberin var mı?

— Yok, ne olmuş?

— Kulübe Pelvan Niyazi gelmiş!

— Kim dedi?..

— Pıtırlı Mahmut.

Dolak seslendi :

— Pıtırlı!..

— Buyur Davut Bey, geliyorum.

Bu sırada içeri Tersi Bozuk İsmet Bey girdi. Boş masaya geçti.

Dolak Davut tekrar seslendi :

— Pıtırlıı!..

— Hop dedik..

— Pelvan mı geldi buraya?

— Hiç sorma, bir kusur ettim ki değme gitsin, büyük kusurdu bu Davut Bey. Ben işimle ilgileniyordum, içeri biri girdi. Az sonra yanına varıp :

— Beyefendi, bir emriniz mi var?. diye sordum. Birden patladı «Ülen Pıtırlı dedi, sen maytap mı geçiyorsun benimle?» Şaşırdım ben. Ekledi «Senin de burnun büyüdü galiba», demez mi bana? Sonra «Ben Pelvan Niyazi!..» der demez ben ayıldım ama, iş işten geçmişti. Yahu bizim Pelvan gitmiş canım.. Düşünün ki ben adamı önce tanıyamadım. Çok değişmiş. Bu evlilik onu değiştirmiş. Yakında ölmezse çok iyi...

Bir Pelvan sözü salonda dolaşınca, Tersi Bozuk işkillendi. Bakınmaya başladı sözlerin geldiği yöne. Kalkıp yanlarına geldi : — Hayır olsun, dedi, ilçede bir pelvanlık modası alıp yürüdü. Dün mü, hangi günse biri yanıma sokuldu «Merhaba İsmet Bey..» dedi. Ben oralı olmayınca «Ne o İsmet Bey, bu ka-

dar büyüklük taslama, beni tanımadın mı?» diye bana çıkışmaz mı ki? Ekledi «Ben Pelvan Niyazi, Pelvan...» «Baktım adam kızacaktı» Oooo, dedim, sen misin Pelvan?.. «Tövbe..»

Pıtırlı öyle konuştu, Tersi Bozuk böyle söz etti Pelvan üstüne. Ne var ki durum tam aydınlanmadı.

Tarihçi Hikmet :

— Beyler, diye seslendi oturduğu yerden, Pelvan Niyazi'den dem vuruldu durdu bir saattir. Pıtırlı anlattı, hoop ardından bizim İsmet bir şeyler söyledi. Kaç gündür Pelvan'ı görmedik. Belki söyledikleri doğrudur. Ama benim kafam yatmadı bu işe. Yahu arkadaşlar, Kül İbrahim Beyin konağı buraya ne kadar yol, varıp gidelim, Pelvan'ı gözlerimizle görelim...

Pıtırlı :

— Görelim!

Tersi Bozuk İsmet :

— Yürüyün arkadaşlar!...

Bir ses :

— Pelvanımızı bi görelim, davranın...

Şehir Kulübünde bulunanların yarısından fazlası yola düştü! «Ne vardı böyle? Düğün mü, dernek mi?» Çarşı içinde kalabalık böyle soruyordu. Dolak Davut en önde bayraktarlık yapıyordu. «Yardan vaz geçeriz... ama, Pelvan'dan aslaa!...»

Hasan Basan durumu uzaktan değerlendirdi. Sonra yürüdü, kalabalığın arkasından giden birine sokuldu :

— Nereye gidiyorsunuz böyle?... diye sordu.

— Konağa gidiyoruz, Pelvan'ı görmeye!...

— Ne olmuş Pelvan'a?

— Bir bilsem ya, düştüm milletin ardına...

Kalabalığın ardından bir süre baktı, baktı. Alaylı alaylı bıyık altından güldü Hasan Basan.

Konak gözüktü uzaktan. Ünlü eşkiya İbo Ağa'dan kalma toprakların ucu bucağı yoktu. Konak ayrı bir bahçe içinde, yüksek taş duvarlarla, itinalı bir biçimde korunuyordu. Ana yoldan sola sapan ince bir taş yol, kavak ağaçları arasında kıvrıla kıvrıla konağın büyük kapısında son buluyordu.

Konağın dıştan görünüşü sessiz, sakindi. Ama içinde yeni bir evliliğin fırtınalı yaşamı sürüp gidiyordu.

Kalabalık bağıra bağıra gelip dayandı konağın kapısına. Kalabalığı gören Dudu telâşlandı. Pelvan Niyazi'nin yanına koştu :

— Haydi kalk, sarıldık mı ne? Hayır olsun?...

Zorla ayağa kalktı Niyazi. Perdeyi araladı. Dışarı baktı. Gözlerine Dolak Davut takıldı... Tersi Bozuk İsmet'i tanıdı. Pıtırlı bağırıyordu, onu gördü. Dudu'ya döndü :

— Millet beni istiyor, dedi, millet...

Pelvan Niyazi konağın giriş kapısını açtı. Ama dışarı çıkmadı... Sürmegöz dibinde hışım gibi bitti :

— Dışarı çıkma, dedi, şimdi olmaz.

Dudu konağın arka kapısından bekçi Tosun'a seslendi. Tosun Efendi nefes nefese geldi. Ona bir şeyler söyledi. Tosun Efendi hemen büyük dış kapıya koştu.

Kalabalık bağırıyordu :

— Pelvan Niyazi'yi görmeye geldik!...

— Pelvanımızı isteriz!.

Bekçi Tosun :

— Haberiniz yok mu ki, dedi, Pelvan il'e gitti, nutuk atmak üzre...

Tersi Bozuk :

— Ne vakit gitti?. diye diklendi.

— Canım haberiniz yok mu sizin?.

— Nereden olsun, Pelvan ilçeye indi ama bize bir şey demedi. Ne zaman gitti ile?

— Bu sabah!

— Bize haber salsaydı çok iyi olurdu. Az yol mu geldik?. Bizim geldiğimizi söylersin, mahsus da selâm ettik Pelvana, onu da söyle.

— Baş üstüne, çok zahmet ettiniz... Az yoldan gelmediniz... Sağ olun... Haydi yolunuz açık olsun...

Kalabalık söylene söylene ana yola çıktı. Konak çok gerilerde kalmıştı.

Dolak Davut :

— Boşuna taban teptik arkadaşlar, dedi, yorulduk şaka maka ha?.. Ama boşuna taban teptik! Çimliğe şöyle bir yayılalım, yorulduk. Hem uzanıp dinlenelim, hem de bu Pelvan işini enine boyuna bir görüşelim, ne dersiniz?

Biri seslendi sinirli sinirli :

— Bu iş bana çok koydu, çok yorulduk. Bu yorgunluk boşuna mı gitsin? Bu Pelvanda numara yoksa bana da adam demeyin!.

Beriki :

— Hem büyük bir numara var! diye bağırdı.

Hendeğin içinde dinlenen :

— Bana kalırsa, sözüm yabana, bizim Pelvan karısına tuş oldu!

Pırtırlı :

— Harbi söz bu kadar olur, ben de öyle gördüm, Pelvan sakalı kaptırmış Dudu'nun kızına! Bilmem ama, Dudu kaç koca eskitti?..

Dolak Davut ayağa kalktı :

— İl buraya ne kadar yol ki, haydi varıp gidelim... dedi.

Sesler yükseldi :

— Mademki Pelvan nutuk sıkacakmış, varıp gidelim ile!

— Gidelim!

— Bir otobüs çevirip gidelim..

— Tam işi kertiğine getirdik, dönmek olmaaaz...

Kırmızı boyalı, külüstür bir otobüs çevirip ilin yolunu tuttular yorgun argın.

Otobüsten indiler. Doğru Yıldız kahvesine yürüdüler. Molla Mustafa ile Hacı Kerim oturmuş konuşuyorlardı. Hacı Kerim ilçeden gelen bu kalabalığı görünce, elindeki kahve fincanını masanın üzerine birden bırakıp ayağa kalktı. Dolak Davut seslendi :

— Selâmünaleyküm!..

Mollanın sakalı titremeye başladı.

Beri yanda oturan Ramazan Efendi ayağa kalktı, kalabalığın arasından geçip yanlarına geldi :

— Hayır ola beyler, dedi, baskın mı var?.. Hele buyrun oturun! Çay kahve için.. Hele canım... Nasıl oldu bu böyle habersiz gelişiniz ile? Neüzübillâh...

Molla Bey az toparlandı :

— Yoksa, dedi, Bakan Beyi görmeğe mi geldiniz böyle habersiz?

Tersi Bozuk bozuldu :

— Biz ilçeden buraya nutuk dinlemeye geldik, nutuk için taban teptik.

— Kim nutuk sıkacakmış?

— Pelvan Niyazi!

— Kim dedi size?

— Konaktan dediler..

— Yalan demişler size.

— Nasıl olur bu, böyle yalan olur mu? Sabahtan beri Pelvan burada imiş!

— Bu da yalan...

— Ne demek o yalan bu yalan? Pelvan Niyazi buraya uğramadı mı?.

Hacı Kerim sırıttı :

— Pelvan Niyazi konakta değil mi? Canım adam çiçeği burnunda, ne etsin ilde, Sürmegöz bırakılır mı hiç? Ah gençlik...

Tarihçi Hikmet de kızdı :

— Hele doğru söz edin, dedi, Pelvan buraya gelmedi mi? Biz onun ardına düşüp ile geldik. Konuşma yapacakmış memleket üstüne!

Ramazan Efendi güldü :

— Hikmet Bey, dedi, ile Pelvan Niyazi gelmedi! Bir iki saat önce Tosun Efendi buradaydı. Bir taneke bal almaya gelmiş. Siz hâlâ boş yere nefes tüketiyorsunuz. Kulağıma geldi ki, bir Bakan gelecekmiş. Bu haberi de Zampik Zeynel'den duymuşlar. Oldu mu şimdi?

Tarihçi Hikmet Bey fazla uzatmadı :

— Eh ne yapalım, dedi, bizim Bakan Beyle bir işimiz yok. Pelvanın ardına düşüp ile geldik. Mademki Pelvan buraya gelmemiş, biz de Hödükoğlu'nu bir görüp ilçeye döneriz! Haydi hoşça kalın arkadaşlar...

Çok sayıda adam el sıkışıp ayrıldılar.

Parti binasının önüne gelmişlerdi. Cami Yaptırma Derneğinden Ömer'i gördüler. Pıtırlı :

— Merhaba ağabey! diye seslendi.

Kalabalığı görünce Ömer güldü :

— Hayır ola ağalar, ne o, ile gelin almaya mı geldiniz? Bu kalabalık ne böyle?...

İsmet Bey :

— Ah hiç sorma, dedi, Pelvanın ardına düşüp buraya geldik. O da gelmemiş mi?... Ara ki bulasın, sonra biz düğünü ettik, Pelvanı everdik, haberin var mı?

— Hayrını görün siz onun...

— Çok iyi öyleyse, neyse. Hödükoğlu'nu nerede bulabiliriz?

— Az önce onu Belediyede gördüm..

Tam Belediyeye yöneliyorlardı ki, Ömer sordu :

— Pelvan ne yapıyor?. Pelvan dedin de aklıma geldi.

— Hiç sorma, ipin ucunu kaçırdı.

— Onun sağdıçı kimdi?

— Bilmiyor musun ki?

— Yo, vallahi bilmiyorum!

— Sizin Tefeci Beşir...

— Hayrını görün siz onun...

İsmet Bey ayrıntılara girmek istemedi. Sol omuzuna bir şaplak indirdi Ömer'in.

Yürüdüler. Dağınık düzen yürüyorlardı.

Belediyenin önünde beklediler. Göz kaç arasında Hödükoğlu Belediyeden çıkıp karşı yola geçti. Hemen ardına düştüler.

— Hödükoğlu!...

Dolak Davut seslenmeye başladı :

— Hödükoğlu!. Hödükoğlu!...

Tersi Bozuk İsmet Bey :

— Hızlı bağır, dedi, adam uzakta!.

Bağırdı... Tersi Bozuk «Daha hızlı, dedi, daha hızlı... Kulakları biraz ağır işitir de...»

— Hödüüüükk!...

— Hödükoğlu!...

— Ulan Hödük!.

İsmet Bey :

— Sen sus da, dedi, ben bağırayım da gör!

Sesinin çıkabildiği kadar bağırdı :

— Hödükoğlu... Hödükoğlu...

Balık Pazarının yanına geldiler böyle bağıra çağıra. Sıska biri iri yarı bir adama :

— Bak, dedi, sana sesleniyorlar!

İri yarı adam barut kesildi.

Tersi Bozuk hâlâ bağırıyordu «Hödükoğlu!...» diye.

O sıska adam yine iri yarı adama :

— Yahu, dedi, sen ne sağır adamsın böyle, bak sana sesleniyorlar «Hödükoğlu!» diye.

İri yarı adam sinirinden güldü. Sıska adam yine :

— Sen hiç kalıbının adamı değilmişsin, bana Hödük desinler bu adamların anasını ağlatırım!

Dolak Davut, İsmet Beye :

— Biraz daha hızlı bağırsana, hiç sesin çıkmıyor...

İsmet Bey iri yarı adamın dibine yaklaştı :

— Hödüüük!... Hödükoğlu hödük!...

İri yarı adam, birden döndü, iki eliyle Tersi Bozuk İsmet Beyin boğazına sarılıverdi :

— Vay!.. Sen bana ne hakla hödük dersin ha?.

Bir itişme başladı. Tersi Bozuk İsmet ünledi :

— Ben sana neden hödük diyeyim?.

— Kime dedin öyleyse?

— Bizim Hödükoğlu'na!

— Sen git bu sözleri babana anlat, ben yutmam.

— İnanmazsan şu arkadaşlara sor!..

— Hadi fazla dırdır etme de yürü.. Sen yaşına başına dua et, yoksa seni duman ederdim.

Ses etmeyince, iri yarı adam yakasını bıraktı.

Bu patırtıdan sonra camiye doğru yürüdüler şaşkınca. Hödükoğlu Zübür'ün ardını bırakıp, yorgun kırgın ilçenin yolunu tuttular.

İlçeye indiklerinde, dağın ardından ay bakır bir tepsi gibi göğe yükseliyordu ağır ağır.

★

Kâğıt oynayanlar çoğunluktaydı. Tavla oynayanlar olmayınca gürültü de çıkmıyordu kulüpte. Kapının dibindeki masada üç beş kişi aralarında çene çalıyorlardı.

Bir özellik vardı bugün, başköşeye hasır bir koltuk konmuştu. Bu koltuk niçin konmuştu? Bu koltuk kimindi? Ramazan Efendi «Hayır olsun, dedi, bu hasır koltuğun ne işi var burada?»

Tarihçi Hikmet :

— Bir tarihçi olarak konuşuyorum ki, bu koltuk büyük bir daltabanın koltuğuna benziyor! Bu koltuk birkaç kez devrilmiş. Bir iki kez koltuk savaşına girmiş...

Tersi Bozuk yeni gelmişti ki kulübe, bakınıyordu aval aval. Koltuk gözlerine ilişir ilişmez bozuldu hemen :

— Arkadaşlar, dedi, bu koltuk da kimin?..

Kulübün adamlarından Pıtırlı :

— Pelvan Niyazi'nin, dedi.

— Haydi oradan, beni işletme!

— Vallahi onun..

— Beni kaba konuşturma Pıtırlı, ineklik ediyorsun!

— Sen bilirsin, ister inan ister inanma...

Safi Bey kapıdan içeri girer girmez koltuğu gördü. Yanına gitti koltuğun. Baktı baktı :

— Satılık mı bu koltuk? diye sordu.

Bir ses :

— Pelvan Niyazi'nin koltuğu! Şimdi buraya gelip nutuk atacakmış Pelvan. Hele biraz sabredin...

Safi kızdı. Ramazan Efendi kendine özgü gülüşüyle :

— Eh gayrı buranın da hayrını görün, dedi, koltuk kavgası, koltuk hırsı buraya da bulaşırsa, seyredin siz gümbürtüyü!

Safi Bey işi kurcalamak istercesine :

— Bizim Pelvan şimdiden koltuk peşine düşerse, hapı yuttuk demektir. Bakalım bu işin sonu nereye varacak?.

Aşağıdan, kapının ağzından konağın bakıcısı Tosun Efendi'nin sesi gelmeye başladı.

Dolak Davut, Tersi Bozuk'a «Bak İsmet Bey, dedi, bu namussuz bizi aldatmadı mı ki? Bu Tosun dürzüsü bizi il'e göndermedi mi boş yere? Onun yüzünden ilde başımıza gelmeyen mi kaldı? Şu Tosun'u gel bir benzetelim.»

İsmet Bey ses etmedi Dolak Davut'un bu sözlerine. Kafası karıştı onun yine.

Bu arada Pelvan Niyazi içeri girmişti. Ayakta güçlükle duruyordu Pelvan Niyazi. Tosun Efendi ona yardım ediyordu. Sağ elini havaya yüzünü buruşturarak kaldırdı; «Yeter, söz milletindir» işareti yaptı bir süre. Tüm gözler üzerindeydi. Onu bu durumda görenler «Yahu, bu bizim Pelvan Niyazi mi?» demeğe başladılar.

Geçip hasır koltuğa oturdu.

Fiskos başladı hemen «Canım biz de evlendik.. Tüm kabahat Tefeci Beşir'de! Hasan Basan'ın hiç günahı yok mu ki? Efendim, Pelvanın durumu iyi değil.. Seçimler geldi çattı. Ramazan Efendi!.. Tüm kabahat ünlü eşkiya İbo Ağa'nın yasasında.. Sürmegöz de anası gibi sağlam çıktı demek...»

Pelvan Niyazi konuşmasına şöyle başladı: «Ben Pelvan Niyazi olarak...»

Hasır koltuğuna gömülen Pelvan yavaş yavaş konuştu. Şu sözcüklerle konuşmasını bağladı:

— Benim defterimde yalana imkânı yok yer yoktur. Hepinizi saygıyle selâmlarım!..

Geldiği gibi konağın yolunu tuttu Pelvan.

Ertesi günü ilçede olsun, ilde olsun, türlü çeşitli koltuk hikâyeleri anlatılmaya başlandı.

Ön seçimler kapının ağzına dayanınca, parti içinde küfürleşmeler de yoğunlaştı.

Oyunlar tezgâhlanıyor, cadı kazanların altına odunlar sürülüyordu.

★

Zampik Zeynel çok şık giyinmişti. Konağın tam önünde indi taksiden. Konağın işlemeli o eski kapısı ağır ağır açıldı. Tosun Efendi:

— Hoş geldiniz Zeynel Bey!.. dedi.

Konak bahçesinin çiçekli dar yolunu adımladı. Dar yolun her iki yanı sarı, kırmızı, mor çiçeklerle süslenmişti. Mermer merdivenleri adımlarken düşünüyordu. Sonra sağanlığa çıkınca dönüp baktı ardına. Önündeki geniş toprak parçası ta ilçeye dek uzanıyordu. Bir iki adım attı atmadı, konağın uzun kapısının bir kanadı açılıverdi. Dudu çok güleç bir yüzle:

— Oooo!... Buyrun Zeynel Bey, buyrun... Safalar getirdiniz...

Konağın upuzun bir halı ile süslenmiş holüne girdi. Konuk odası kapalıydı, Dudu hemen açıp:

— Bu oda daha rahat Zeynel Bey, dedi, buyrun...

Durumu kerteriz etmek istercesine gözlerini oraya buraya çevirdi.

Tam bu sırada içeri Sürmegöz Sıdıka girdi. Açık saçık giyinmişti. Çan eteği, ayaklarının boğumlarını rahatlıkla simgeliyordu. Zeynel'i görür görmez yüzünü tatlılaştırdı birden :

— Konağımıza onur verdiniz Zeynel Bey, dedi, sizi çoktandır bekliyorduk! Lütfen rahat oturunuz...

Zampik, Sürmegöz'e bakıyordu Toparlandı :

— Çok güzelsiniz Sıdıka Hanım, dedi, evlilik size yaramış!

Kıkırdadı :

— Teşekkür ederim!..

Dudu içeri girdi.

Zampik :

— Damat Bey nerede, konakta değil mi ki?. diye güldü.

Sürmegöz Sıdıka :

— Balkonda biraz dinleniyordu, şimdi gelir herhalde!

Az sonra Pelvan konuk odasına süzüldü. Ayağa kalktılar. Pelvan :

— Sizi gören Cennetlik mi olacak Zeynel Bey?.. Gözlerimiz ırakta kaldı kaç gündür.

Zeynel kaptı Pelvanın elini :

— Nasılsınız Pelvan Bey?

— Sağolun...

— Evlilik size yaramış!.

— Öyle mi?

— Bana kalsa öyle, yaramış ya!..

— Eksik olma!.

— Sen de eksik olma, Zeynel Bey.. olarak ben.. Sana diyeceklerim var, Pelvan Niyazi.

Bir süre havadan sudan söz ettiler. Konuştular, dertleştiler. Söz dönüp dolaşıp politikaya dökülün-

ce, Dudu ile Sıdıka onları başbaşa bırakmak amacıyla kalkıp öbür odaya geçtiler.

Sigaraların biri yanıyor, öbürü söndürülüyordu. Konuk odasının o iç karartıcı havası, sigara dumanından daha da ağırlaşmış oluyordu.. Zampik Zeynel, Pelvan Niyazi'nin dizine bir şaplak attı. Sonra gülerek :

— Bak Pelvan Niyazi, dedi, senin ünün şanın yeterli gayrı. Bağırmana çığırmana hiç gerek yok. Millet senin yoluna baş koymuş! Senin yapacağın tek şey, çiftçiden yana gözükmek... Biliyorsun sen Hasan Basan Bey namussuzunu, değil mi? O kafasızın biri olduğu için, meydanlarda, alanlarda, kahvelerde hep tüccardan yana lâf doğrayacaktır, bunları yaptı mı, onu CİA ajanları bile kurtaramaz artık!

Pelvan düşündü :

— Peki Zeynel Bey, hem tüccardan yana gözüksem, sonra da çiftçiden yana bağırıp nutuk atsam olmaz mı?

— Olmaz bu...

— Neden olmaz?.

— Milletin dediği olur ama, seni köylüler tutuyor. Biri varıp onlara «Hele bakın arkadaşlar, bu Zampik Zeynel'in adamı Pelvan Niyazi'ye ikili oyun oynuyor..» Sen benim dediklerime kulak ver, Hasan Basan esnafı tutacaktır, sen de çiftçiyi! Böylece oyları böleceğiz. Muhalefet de hava almış olacak, oldu mu Pelvan? Nasıl dediklerim iyi değil mi? Elbette benim de bildiklerim var.

— Pekiyi Zeynel Bey, senin dediğin olsun, ben çiftçileri kandırmaya çalışacağım!

— Tamam bu oldu, yalnız bir nokta daha var. Sen şimdiden delegeleri kafaya almaya bak. Onla-

ra bol bol çay kahve ısmarla. Biraz da müslümanlık tasla... Biraz dediysem, sen bana kulak verme.. Aklın nasıl yapıyorsa öyle yap. Bak hele en önemli hususu unutuyordum, sakın yalan konuşma, yalana dolana sapma!..

— Canım zaten benim yalana aklım ermez, varıp milletin huzuruna, «Size en kısa zamanda yüz bin kişinin çalışacağı patates fabrikası kuracağım» mı diyeceğim? Ben Pelvan Niyazi olarak millete yalan atmam! Sonra ardımdan «Yalancı mebus» desinler.

— Aferin Pelvan Niyazi, aferin, seni iyi yetiştirmişim ben.. Senden sapına kadar mebus ve politikacı olur. Ha, aklıma şimdi geldi, sen Şehir Kulübünde konuştun mu?

— Konuştum!

— Neler dedin, aklında mı ki?

— Aklımda ya, ne olacakmış?.

— Uzun etmedin değil mi?

— Benim defterimde yalana yer yoktur dedim, oldu mu?

— Gel seni yanaklarından bir öpeyim, Pelvan!

Boynuna sarıldı Pelvan'ın..

Sürmegöz Sıdıka içeri girdi. Kahve getirdi, sigara tuttu.

Zampik Zeynel birden ayağa fırladı:

— Aman, az daha unutuyordum, dedi, önemli bir toplantımız vardı. Amerikalı dostlarım gelecekti. Aman, bana müsaade...

Sürmegöz:

— Ama bu gelişiniz hiç olmadı, sizi yatılığa bırakmak istiyorduk, siz birden «Aman bana müsaade» deyip gitmeye karar verdiniz. Vallahi, bu hiç olmadı...

Pelvan :

— Amerikalıları burada konuk etseniz, olmaz mı acaba? dedi.

Zampik kibarca :

— Özür dilerim, başka zaman.. Bana müsaade rica ediyorum!..

Zampik kalktı.

Konağın dış kapısına dek uğurladılar Zampik Zeynel'i.

Buradan bir arabaya atlayıp doğru Hasan Basan Beyin evine gitti. Hasan Basan evde yoktu. Sükse Dürdane kapıyı açtı. Zampik'i görünce çok sevindi Dürdane :

— Ah ben ne kadar iyi yürekliymişim, sizin geleceğinizi az önce içimden geçirmiştim! Hoş geldiniz, buyrun.. Gelmeniz çok iyi oldu. Hasan Bey de sizi dört gözle bekliyordu. Şu odaya buyurun...

Daha güzeldi bugün Dürdane. O yeşil gözleriyle içtenlikle bakıyordu Zeynel'e. İçi kıpır kıpır oldu. Üzerinde kolsuz beyaz bir elbise vardı, önden düğmeliydi beyaz dar elbise. Tüm vücudu sıkıca kaplamıştı kısa etekli elbisesi.

Zampik Zeynel yorgunluğunu unuttu bu güzellik karşısında.

— Hasan Bey evde yok mu? diye sordu titrek bir sesle.

Sükse Dürdane, anlamlıca :

— Şanslısın, dedi, Hasan milleti kandırmaya çıktı!..

— Sahi mi?

— İnanmıyorsan, odalara bir bir bakabilirsin.

— Bizimkisi delege kandırmak sevdasına kapıldı son günlerde..

— İyi sardı ona galiba mebusluk işi?

— Hem de nasıl? Bana bile boş vermeye başladı!.

— Yoo, işte bu olmadı. Sizin gibi güzel bir kadına boş verilir mi? Buna inanmam doğrusu... Deli olması lâzım, siz çok güzelsiniz!..

— Teşekkür ederim. Beni şımartıyorsunuz..

— Hepsi gerçek bunların!..

Sustular.

Zeynel, felekten bir gün çalmanın yoluna bakıyordu.

Önden düğmeli beyaz elbisesinin tüm düğmelerini tek tek açtı. Uzun, kırmızı renkli kadifeyle örtülü koltuğa geçti Dürdane. Birden hiç söz etmez oldular.

Ve sonra bir tıkırtı oldu merdiveni boşluğunda. Aşağıdan Hasan Basan'ın sesi gelmeye başladı.

— Şekerim!..

Kapıyı hemen açtı Sükse Dürdane. Boynuna sarıldı :

— Kocacığım, nerede kaldın? Seni çok bekledim!.

Hasan Basan Beyin yüzü asıktı :

— Nerede olacak, dedi, yalan atmaktan millete anam ağladı.

— Biliyorum benim sevgili kocacığım, biliyorum. Azı gitti, çoğu da gitti bu işin. Gayret canım...

Yüzünü tatlılaştırdı :

— Bizde kim var biliyor musun?

— Kim?.

— Bil bakalım!

— Annem geldi değil mi?

— Bilemedin!.

— Senin annen...

— Yine bilemedin gitti. Kim var biliyor musun?

Zeynel Bey, Zeynel Bey var!

— Nerede o büyük adam?

— Çok yorgun argın geldi, kan ter içindeydi. Şimdi banyo alıyor.

— Ey Tanrım, dağda aradığımı evde buldum!..

Zampik çabuk çıktı banyodan. Giyinip kuşandı. Odaya girdi. Hasan Basan onu görünce hemen boynuna sarıldı.

— Şükür görüştüğümüze Zeynel Bey.

— Nerelerdesin Hasan'cığım?

— Vatandaş kandırmaktaydım.

— Bak ben de onun için geldim. Pelvan'la konuştum. Adamdan hayır yok artık. Dudu'nun kızı haklamış onu, o da Sürmegöz'e tuş olmaktan o denli korkuyor, ya işte böyle. Ee daha ne var ne yok?

— Politika yapıyorum...

— Hele beni iyi dinle Hasan Bey, ilk çamı devirmiş Pelvan. Ona buna diyormuş ki, «Benim defterimde yalana yer yok»tur. Sen bol bol yalana devam et.. O çiftçiden yana konuşacak, sen biliyorsun, sermayeden yana çıkacaksın. Sen sermayeyi tuttun mu, onlar da seni tutarlar. Sonra sen delegelere bol bol içki, yemek yedir, onlara kavuk salla! Oldu mu Hasan Basan. Evelallah bu işi başarıyla kıvıracaksın. Sana güvenim tamdır, ona göre, atışa devam, sermayeye selâm...

Hep o konuştu, Hasan Basan can kulağı ile dinledi. Zampik Zeynel ona geçerli bir seçim taktiği verdi.

Birden ayağa kalktı «Size doyum olmaz, müsaade rica edeceğim, çok işim var İlde.»

Hasan Basan'ın gözleri büyüdü :

— Yatılığa kalsaydın, bak bu olmadı hiç...

Sükse Dürdane :

— Ama bu gelişiniz hiç olmadı, dedi, zaten hep böyle yapıyorsunuz. Bu gece bizde kalsaydınız!...

Zampik gayet kibarca!...

— İlginize çok teşekkür ederim, şu işler hele bitsin de öyle kalırım yatılığa! Hoşça kalın... Hasan Bey, dediklerimi unutma... Bana müsaade...

— Güle güle Zeynel Bey, yine bekleriz!

Akşam olmak üzere idi İle döndüğünde.

Parti binasına giren çıkanların sayısı belli değildi. Politika kazanı kaynıyordu.

Kılkuyruk Hamza habire Mebus Hicranî'ye takılıyordu.

— Birinci sıra benim!

— Aaa, tabi senin Hicranî Bey, az mı nutuk çttın memurlar konusunda. Yüzde yüz seni Genel Merkez birinci sıraya oturtur.

— Eyvallah...

— Pelvan ne olacak?

— Pelvan Niyazi mi, daha ne olsun ki, adam tuş oldu karıya.

Dolak Davut, Zampik Zeynel'in yamacında dikiliyordu. Zampik :

— Arsa işi ne oldu, dedi, sattın mı?

— Sayenizde Zeynel Bey, sattım!

— İyi para etti mi?

— Bir milyon kâğıt...

— Desene sen devlete kazık attın.

— Sayenizde Zeynel Bey, sayenizde!

Kulağına :

— Ver bakalım yarısını seçim masrafı için!...

Dolak Davut bozuldu, sonra pis pis güldü :

— Başüstüne!...

Gecenin geç saatlerine dek ışıklar yandı parti binasında. Söz döndü dolaştı Pelvan Niyazi'ye dayandı.

Umut yüce dağların ardında da olsa yine umuttur. Zampik Zeynel için yeşil ışığı Pestenkeranî Celâlî Bey yakmıştı. O yeşil ışık yanmamış olsaydı, belki de olaylar daha erken gelişmiş olacaktı. Ama ne var ki, Hödükoğlu cuntası, Pestenkeranî'den hâlâ hayırlı bir karşılık bekliyordu. Ha yarın, ha bugün...

Morisoncu Nâzım «Biz düzenbazı severiz ama, bizden daha düzenbazına hoş geldin!» demeyiz... Az mı bağırıp duruyordu böyle?

Hele ilin ve ilçelerin duvarlarına kim yazdı sarı boyalı iri harfleri?

«Ya Pelvan Niyazi, ya mebus Hicranî»

Bu sözleri yazanlar kimdi?

Dananın kuyruğu kopacaktı, ak koyun kara koyun belli olacaktı... İlçelerden gelen delegeler sessiz sedasız ilde toplanmaya başlamışlardı. İlin kahvelerinde, caddelerinde fiyakalı fiyakalı dolaşıyorlar, yalancı pehlivanlar gibi caka satıyorlardı.

Öte yanda da mebus adayları, büyük usturalar pis pis düşünüyorlardı.

Hepsi hepsi, Zampik Zeynel'in oyununa gelenler, ona yağ çekenler, ondan yaka silkenler, Pelvanı tutanlar, sürülen valilerin yakınları olanlar, kovulan savcılardan yana duranlar, Hasan Basan'dan gözükenler Sürmegöz'ün dümen suyunda gidenler, Genel Merkeze evet diyenler, ne dediklerini bilmiyenler, muhalefetin ocağına incir ağacı dikenler, arpa ekip de darı biçenler, sermaye çevrelerini sevenler, Cami Yaptırma işine bol para dökenler, abdestsiz namaz kılanlar, hık diyenler, Tefeci Beşir'le aynı kaba oturanlar, selâmsızlar, sabahsızlar, uğursuzlar, yan yattı çamura battı numarası yapanlar,

takkeleri düşenler, kavuk sallayıp da her Allahın günü tavuk yiyenler, oyunbazlar davlunmazlar...

Dolak Davut, Hödükoğlu Zübür, Tersi Bozuk İsmet, aç yatıp tok kalkan odacı Şaban, peynir karaborsacısı Nizam, Siyasetçi Ali Osman, Pırtık Osman, Tarihçi Hikmet, Safi Bey, Kılkuyruk Hamza, Dr. Fermanî, Pıtırlı Hicret, Hacı Kerim, Molla Mustafa, Uzun Veysel, Morisoncu Nâzım, Mustafa, Vatan Cephesinden Durmuş, Kel Raif, Cemil Çavuş, Sadıkzade Şükrü, Pesten Keranî'nin yağcıbaşıları, oyunbazlar, yalanbazlar, iskele babaları, Nato'cular, CİA'nın hık deyicileri, yan yatıp dik kalkan dürzüler, hepsi hepsi ilde toplanmışlardı.

Bekçi Ramazan Efendi :

— «Eee, ben bu işlerin böyle olacağını bilmiş olsaydım, onların arasına girer miydim ki?... Tövbe canım... Nedir bu kepazelik? Herkes birbirine külâh giydirmek istiyordu. Oyunun sonu muydu ki bu? Yoksa yeni oyunlar mı tezgâhlanıyordu? Tövbe, yahu ne oluyordu bu millete böyle? Tüm işler sarpa sardı galiba. Fırtına olup çıkmıştık biz, hepimizin o iri gözleri dönmüştü. Yahu ayıptır söylemesi, sanki biz hükümet devirmeye gidiyorduk!

Kılkuyruk Hamza ünlüyordu durmadan :

— Haydi arkadaşlar, artık bıçak kemiğe dayandı!... Biz adam olacaksak ne âlâ, olmayacaksak bilelim gayrı. Bu Zampik'i başımızdan atacak mıyız, yoksa miskinler gibi susacak mıyız?...

Sesler yükseldi :

— Onu başımızdan sallamak da ne demek, anasını bile ağlatacağız...

— Dinimize imanımıza yetti gayrı!...

— Vatanını sevenler beri gelsin...

Tersi Bozuk İsmet yüksekçe bir yere çıktı, yüzünün rengi uçmuştu, kalabalığa baktı, baktı:

— Böyle konuşmak, bağırıp çağırmak kolay ama, ya bu iş gelip çatınca su koyuveren olursa? Onun için bir bir yemin edeceğiz...

Yine sesler:

— Yemin de ederiz, öteye de geçeriz.

— Pilâvdan dönenin kaşığı kırılsın!..

— En iyisi yemin etmek...

— Oylarımızı Pelvan Niyazi'ye vereceğiz..

Bu hay huy içinde biz yemin etmeye gittik. İlimizin en büyük yatırı Sultan Baba'nın yolunu tuttuk. Nasıl olduysa oldu, içimizden bir arkadaş «Yahu millet, diye seslendi, bizde akıl mı var ki, Sultan Baba, az yol mu? Gelin buyrun benim dükkâna, Allah ne verdiyse bir yemin edelim de bu iş de olup bitsin.»

Adamın aklına uyup yürüdük dükkânına. Tek tek içeri girdik. Büyük bir dükkândı. Bizim girdiğimiz yer de aşçı dükkânı değil miymiş? Ölü ışını altında gözlerimize pilâv kazanı takıldı. Onun yanında da kazan dolusu fasulye... Sıra sıra ekmekler... Kaplar kacaklar, kaşıklar, çatallar... Biz yemin etmeye gelmedik, sanki düğün yemeğine geldik! İki sıra mı, beş sıra mı olduk, aldık hedefimize pilâv kazanı ile fasulye kazanını... Hep bir ağızdan başladık «Sultan Baba, Sultan Baba... Huzuruna en halis niyetlerimize yemin etmeye geldik!»

Birden karınlarımız mı acıktı ne, biz yemin ediyorduk ama, aklımız fikrimiz fasulye kazanında idi.

Ben «Yapmayın etmeyin millet, biz ne yapıyoruz böyle?» diyeceğim ama, yemin töreninde insan konuşur mu? Canım insan göz göre göre pilâv kazanına karşı yemin eder mi ki? Ben bunları kafamdan geçirirken biri bağırdı:

— Yemin töreni sona ermiştir!

Bağıran Kılkuyruk Hamza'ydı.

Dışarı çıkıyorduk ki, Hacı Kerim :

— Yahu arkadaşlar, yemin ettik mi biz? Ettik değil mi? İyi güzel... Demek biz yemin ettik. Niçin ettik? Hasan Basan deyyusuna tek bir oy vermeyeceğiz. Kime vereceğiz? Pelvan Niyazi'ye... Sonra ne yapacağız? Zampik Zeynel'i ilimizden, yöremizden atacağız!.. Haydi gazamız mübarek ola...

Oyun içinde oyun hazırladık Zampik Zeynel için.

Çok gizli bir toplantı sonucu seçim sandıklarının başına gittik. Üstelik yeminliydik de...

Geç vakit sandıklar açıldı. Ne görelim, ne öğrenelim. Hani biz yemin billâh etmiştik? Tüm oylar Hasan Basan Beye çıkmaz mı? Hani ettiğimiz yeminler bizim?

Kılkuyruk bağırıp çağırıyordu «Hangi namussuz bizim oylarımızı.. çaldı?»

Barut gibi olmuştuk. Hemen Zampik Zeynel'in ardına düştük bu barut gibi kafalarla.

Hacı Kerim :

— Biz yemin ettik değil mi? dedi.

Molla Mustafa :

— Pilâv kazanına karşı yemin edilirse böyle olur, nerede o bizi dükkâna sokan dürzü?..

Bu Hasan Basan denilen adam birinci sırayı alsın ha? Hep bu işe uyuz olup çıkıyorduk.

Siyasetçi Ali Osman :

— Canım, dedi, tek ayak üstüne yemin olur mu? Elbette tutmaz bizim yeminlerimiz. Fasulye kazanına baktıkça, içine düşesim geldi. Siz ne örüyorsunuz?..

O konuştu, bu konuştu. Bir araba söz edildi.

Ertesi sabah toplanmak üzere dağıldık. Hep bekliyorduk ki o kızgınlığımız, o deli öfkemiz geçecek diye. Ama nerede, bizim kafalarımız daha fazla bozuldu, biz daha da barut olup çıktık. Gözlerimiz mi döndü biz mi sapıttık, hiç belli değildi. Zampik Zeynel aklımıza gelince, bize bir şeyler oluyordu, fıttırıyorduk! Hele Hasan Basan'ın adaylığı?..

Bir iki kez Yıldız kahvesinde toplandık. Bir tabur insanı Yıldız kahvesi alır mı? O onun dizine oturmuş, beriki masaya kıçını dayamış. Canım bu da olur mu, Molla da Tersi Bozuk gibi adamı kucağına almış, ona buna söz yetiştiriyordu. Ben bu durumu görünce :

— Arkadaşlar, diye seslendim, yersizlik kötü şey, kahve bize çok dar gelmeye başladı. Varıp Spor Salonunda içtima edelim, ne dersiniz?.

Bu önerim kabul edildi.

Spor Salonuna yürüdük.. İçeri girdik, kimsecikler yoktu. Hani birbirimizi doğrasak bir Allahın kulunun haberi olmazdı.

Karar almak zamanı gelmişti. Bizim için ölmek vardı ama, dönmek yoktu. Bıçak kemiğe dayanmıştı. Burnumuzda hep kan kokuyordu. Bağırıp duruyorduk hep bir ağızdan: «Ankara'da mühür gözlü yarimiz, şu Hasan Basan itini bir veto et de, onun yerine Cihan Pelvanımızı bize bağışla!..»

Biz böyle bağırıp bağırıp duruyorduk ya, bir de ne görelim, Spor Salonunun ortasındaki boşluk kısa donlu kızlarla dolmaz mı ki?. Yahu ne oluyor burada böyle? Biz hâlâ «Mühür gözlüüüüm!..» diye sesleniyorduk. Kısa donlu kızlar başladılar birbirlerine top atmaya. Karşı yaka genç seyircilerle dolup taşıyordu. Bizim yakada da bizden gayri kimseler yoktu. Bağırmalar başladı :

— Basket, Selma!.. Basket...

Bir gencin yanına gittim :

— Oğlum, dedim, ayıp değil mi böyle bağırıyorsunuz? Basket de ne demek?.. Sonra burada ne oluyor? Bizim kafalarımızı mı karıştırmaya buraya gelip toplandınız?

Bana döndü genç :

— Amca, dedi, Basket maçı var, kızlar arası...

— Ne demek basket?

— Sepet, demek, sepet...

Çok canım sıkıldı gencin sözlerine. Susup yerime geldim.

Oyun mu kızıştı, biz mi hızlı hızlı konuşmaya başladık, karşı yakadan bize «Yuuuu!...» sesleri gelmeye başladı.

Bizim zaten sinirlerimiz o biçim gergindi, burada bu kopuklarla başımız belâya gireceğine, biz yürüdük yine Yıldız kahvesine. Yolda bizi Tefeci Beşir görmez mi böyle sürü sepet? Bize alaylı alaylı :

— Hiç iyi yapmadınız, dedi, bu yaştan sonra size yakışır mı kızların maçına gitmek?..

Yok canım, bizim elimizden bir kaza çıkmazsa çok iyi. Tefeci bizi yedi bitirdi. Kafalarımızı daha da çeldi.

Önemli bir karara varıyorduk ki, aramızda Dolak Davut yoktu. Onu bekledik durduk. Sonra haber saldık, ne sonra çıka geldi. Yüzünün rengi uçmuştu. Elleri ayakları titriyordu. Bir ara dövündü durdu :

— Yahu Dolak Davut, dedik, sana ne oldu böyle? Anan mı öldü, avradın mı hasta?..

Ses yok adamda.

— Davut Bey, sana ne oldu, hele bize de?..

Bizim sözlerimiz sanki havaya gidiyordu!

— Gel etme eyleme Davut, bir hal mi geldi

başına?. Ocağın mı yıkıldı, gemilerin mi battı? Sana ne oldu Davut Bey?..

Biz ona bu kadar yalvarıp yakardık ya, bize yarım ağızla :

— Hiç sormayın, dedi, yandım!..

Aldık çevresini :

— Bizi meraktan öldürecek misin, yeter canım, de hele, ne oldu da yandın?..

Yine yarım ağızla :

— Zampik Zeynel beni yaktı! Benden hayır yok gayri!..

Zaten bizim öfkeden anamız ağlıyordu, Dolak Davut «Zampik Zeynel beni yaktı!...» diye konuşunca, tüm periler başımıza üşüştü, tüm şeytanlar da sanki bize fit sokmaya başladılar. Gözlerimiz çakmak çakmak oldu, Belâlı Tuzsuz Bekir'e döndük.

Dolak şunları anlattı son söz olarak :

— «Zampik Zeynel bir gün beni çağırdı. Dolak Davut dedi, ben seni çok severim. Elimin altında kârlı bir iş var, bir koyuyorum on alıyorum. Düşündüm taşındım «Şu bizim Dolak Davut'a da biraz faydam olsun» dedim kendi kendime. Amerikalı dostlarımız da ellerini uzattılar, yağlı iş demek kârlı iş demektir. Harold P. Camp bana uğradı. Bana dedi ki «Zeynel Bey, sizin Tekel vatandaşlarınıza sigara yetiştirmekte güçlük çektiğini öğrenmiş oldum. Gel seninle sigara işi yapalım. Nasıl olsa Amerikan sigarası yurdumuzda çok tutuldu...» Tatlı, en tatlı bir iş değil mi? Amerikalı dostum çok akıllı adam... Hemen teklifini kabul ettim. Ettim ama, aklıma da sen geldin Davut Bey kardeşim benim, «Sen de birkaç milyon kazan!... Elinde ne kadar paran varsa gel bu sigara işine yatır.» Ben de ne yapayım, elimde avucumda ne kadar para varsa, ah kör şeytan, Zampik

Zeynel'e vardım. Verdim değil mi, bir iki gün önce vardım yanına. «Zeynel Bey, diye çıkıştım, hani ne oldu sigara işi? Milyon kazanacaktık?» Hiç bir ses çıkmadı. Bana ne dese beğenirsiniz? «Dolak Davut dedi, ticaret işi şans işi değil mi?... Gazeteleri okumadın mı ki, «Yüz milyon liralık Amerikan sigarası tutuldu» haberi bizim işlerin haberiydi. «Sonraaa» dedim? Güldü, güldü de «Şansına küs kardeşim, dedi, paraların uçtu!...»

Dolak Davut'un bu sözleri bizim aklımızı mı çeldi, gözlerimizi mi döndürdü ne, dövünmeye başladık. Biz böyle dövüne dövüne kaşımızı, gözümüzü patlatalım, bereket ki içimizden bir arkadaş bağırdı :

— Bundan gayri bizi kimse durduramaz, haydi savcıya gidiyoruz. Bu savcı ne güne duruyor?...

Bu bağıran Morisoncu Nâzım'dı.

Çok acıdık Dolak Davut'un durumuna.

Söylene söylene tuttuk Saray yokuşunu. Adliyenin önü, içi Mısırçarşısı gibi kalabalıktı. Tutuklular, davacılar, davalılar, polisler, mübaşirler, avukatlar...

Savcının kapısının önüne dolduk. Bir ilgiliye «Savcı Bey odasında mı?» diye sorduk. Adam :

— Odasında olmasına odasında ama, dedi, çok keyifsiz. Benden söylemek, şimdi hiç huzuruna çıkmayın, ağzını bıçak açmıyor da...

İçimizden bir arkadaş :

— Biz buraya önemli bir iş için geldik, sen Savcı Beye öyle söyle, o anlar... dedi.

Dolak Davut :

— Savcı Beyi görmek istiyoruz!. diye bağırdı.

Beriki :

— Ateş düştüğü yeri yakar, ölmek var dönmek yok!

Kuru yüzlü, kuru adam :

— Öyleyse durun, dedi, Savcı Beye haber vereyim.

Girdi yanına Savcının, ilgili. Bir iki dakika sonra çıktı :

— Buyrun... dedi.

Bir anda odanın içini doldurduk. Savcı Fikri Bey, masasına iki dirseğini dayamış, başını iki avucunun arasına almış düşünüyordu. Biz girdik, önünde sıra olduk, o hâlâ oralı değildi. Bir süre böyle elpençe divan durduk karşısında. Biz barut gibiydik, bir de onu kızdırmamak için söze girmekten korkuyorduk.

Dolak Davut söze girecekti ama, biz onu kolumuzla dürtüyorduk söze girmesin diye.

Bir ara nasıl olduysa oldu, boynunu bükerek :

— Ah, Savcı Bey... Kusurumuzu bağışla... Derdimiz çok büyük... Ha ayaklandık, ha ayaklanacağız! Bu dert bizi öldürecek, derdimiz çok büyük... Dert, dert... Bizim derdimize çare ancak siz bulabilirsiniz!...

Savcı Bey, Dolak Davut'un sözlerini omuz arkası yapınca Molla Mustafa devreye girdi :

— Hiç sorma Savcı Bey, dedi, biz hücceten ölmezsek çok iyi, her yanımızı dert kapladı. Derdimiz büyük...

Yüzünü ekşiterek ayağa kalktı, sağ yanağını avucunun içine aldı, odanın içindeki kalabalığa baktıktan sonra :

— Sizin derdiniz benim derdimin yanında kaç para kalır, esas üzüntü, esas dert bende! Kaç gündür ağzıma bir lokma ekmek koymadım, ne uyku uyudum, ne de şöyle bir uzandım. Dert ha? Esas dert bende.. Ben eğer kırk gün içinde ölürsem, bilin ki bu dertten öleceğim. Sizinkisi de dert mi yani?..

Bizim derdimiz yetmiyormuş gibi, bir de Savcı-

nın derdi içimize oturdu mu ki, hepten dert kesildik.

İçimizden bir arkadaş :

— Bizim derdimiz daha büyük.. dedi.

Savcı Fikri Bey :

— Sizin kaç kuruşluk derdiniz olur, esas dert bende...

Morisoncu Nâzım :

— Hele bizi bir dinleyin de kimin derdi büyükmüş, Savcı Bey.. diye yavaşça konuştu.

Savcı :

— Derdin en büyüğü bende, dedi, sizin ne derdiniz olur?.

Ramazan Efendi olarak ben söze girdim :

— Aman Savcı Bey, elbette ki sizin derdinlz daha büyük, dedim, ama bizim de derdimiz var. Hele bilelim ne derdiniz varmış...

Başladı anlatmaya :

«— Büyük dert benimkisi, ne yapsam boş artık. Başıma neler gelmedi neler, siz yabancı sayılmazsınız, zaten derdimi dökecek kimse arıyordum, ah benim başıma gelenler.. Zeynel Bey başıma bir çorap ördü ki, halime düşmanlarım acır. Sormayın, sormayın...»

Savcı Bey, Zampik Zeynel'den söz etti ya, içimiz kıpır kıpır oynamaya başladı, ifrit kesildik. Deli deli olduk. Kılkuyruk Hamza :

— Sizin derdiniz bizim derdimizin yanında sonra kalır, dedi, kahır olup gidiyoruz kaç gündür biz! Hele müsaade edin de Dolak Davut derdini size bir açsın da görün..

Savcı Bey :

«— Bu Zampik Zeynel ocağımı yıktı benim!..»

Dolak Davut :

— Esas benim yuvam duman oldu, dedi, benden hayır yok artık...

Çelik su alınca sertleşir değil mi, biz de öyle sertleştik. Elimizden bir kaza çıkacak nerede ise.

Savcı Bey ağlamaklı bir sesle :

«— Ben nasıl böyle şeytana uydum? Bu Zeynel Bey bana geldi.. Nasılsın, iyi misin dedikten sonra «Bak Fikri Bey, dedi, senin yeni emekli oimuş kayınpederin var değil mi?» Var dedim, ama emekli.. Bana, çok güleç bir yüzle baktı «Kayınpederinin vatana, millete daha hizmet etmesini ister misin?» Ben hiç düşünmeden «Nasıl istemem Zeynel Bey, elbette ki isterim!» dedim. Bu konuşmalardan sonra biz doğru kayınpederin evine gittik. Hoşbeş ettik, ben durumu kayınpedere açtım... Kapının dibinde dikilen kayınvalidem: «Madem ki işin ucunda vatana, millete hizmet aşkı var, ben bu işe he derim!» dedi. Burasını iyi dinleyin arkadaşlar, kayınpederim «Hepsi iyi güzel oldu ama, dedi, bu millete, vatana hizmet nasıl iştir?» Hemen Zampik Zeynel atıldı: «Beyefendi, diye konuştu, sizi mebus yapmak istiyoruz!» Bu sözü işiten benim kayınpeder hoşlandı çok. «Oldu gitti, dedi, mebus olurum....»

Neler söylüyordu böyle Savcı Bey? Sözleri bizi çileden çıkardı. Zampik Zeynel'den söz edince, ayıptır söylemesi her yanımıza bir şeyler oluyordu.

Tersi Bozuk İsmet :

İzin verin de şu adamın haddini bildirelim Savcı Bey.. dedi.

Savcı Fikri Beye dokunsanız ağlayacaktı :

— Kayınpederimin hoşuna mı gitti bu mebusluk işi, sevinçli sevinçli kaptı Zeynel'in elini «Otuzbeş yıl devlete hizmet ettim, daha da etmek iste-

rim!.» Güldü Zeynel «Ama Hicrettin Bey, dedi, biliyorsunuz ki mebus olmak kolay değil, biraz kesenin ağzını açmak lâzım! Malûm âliniz efendim, bu mebusluk işi biraz tüccarlık işine benzer. Yatırım işi gibi bir iş canım... Mebus olduktan kelli hepsi kolay, sonra masraflar bir bir çıkar, kâr başlar. Size de Hicrettin Beyefendi Mebusluk çok yakışır ha... Hele siz bir mebus olun da, Allah büyüktür... Ardından da bakanlık filân gelir... Değil mi?...» Bu sözler benim kayınpederin işine mi geldi ne, elinde avucunda ne kadar para varsa uzattı Zeynel'e. Hem paraları veriyordu, hem de «Tüccarlık işi gibi var mı, hele hayırlısı olsun. Vatana, millete hizmet aşkım ölmedi daha henüz, buyrun karımın altınlarını, buyrun emekli ikramiyemin çekini... Buyrun... Buyrun Zeynel Bey, mebusluk bu ya...»

Beni şeytan mı dürttü, aklım mı karıştı, basiretim mi bağlandı? Benim de elimde bir iki bin kâğıt para vardı, karımın arttırdıklarını da tutup verdim Zeynel'e. Bendeki kafaya bakın ki, verirken de, «Hayırlı uğurlu olsun Zeynel Bey, mademki işi tüccarlığa döktük, bir koyup on alacağız, hayırlısı canım...» diye konuşayım mı?

Sesler yükseldi:

— Vaay!... Demek öyle ha?...

— Bırakın ben vurayım bu Zeynel'i...

— Bu adam bizi zamansız öldürecek... Sonra Savcı Bey?...

Savcı Bey terini sildi:

— «Esas dert bende, dert...» Bizim kayınpeder açtı mı tekrar kesenin ağzını? Babadan kalma evini de okuttu, bir tarlası vardı, onu da elden çıkardı!.. Vardı mebus olacağı ile, köyleri, ilçeleri dolaştı. Az nutuk mu attı? Bir ara bizi topladı odaya «Eh gayn

dananın kuyruğu, ak koyun kara koyun belli olacak ve kuyruk da kopacak dananın» demez mi? Bu sözlere hiç bir karşılık vermedik biz, yorgundu da onun için böyle konuşuyordu. Ertesi gün yine bizi topladı, bize neler neler dese beğenirsiniz? Gayet ciddi olarak bize dedi ki, «Bu evde bundan sonra bana Mebus Hicrettin diye hitap edeceksiniz, oldu mu?»

Sizin de dert var öyle mi?

Biz de ona Mebus Hicrettin Bey aşağı, Mebus Hicrettin Bey yukarı demeğe başladık.

Eee gün oldu harman oldu. Ön seçimler oldu, sandıklar açıldı. Bu Zeynel Bey bize ve kayınpederime, «Siz bu işi hiç düşünmeyin, ben Genel Başkanı kafaya aldım, ön seçim işi önemli değil!» demişti ya, biz bu ön seçime pek önem vermiyorduk. Delegelere ne ziyafet verdik, ne de onlara yağ çektik o ilde. Sandıklar açıldı dedim değil mi, açıldı açıldı ama, yahu arkadaşlar, benim kayınpedere bir oy çıksa değil mi, neredeeee?... Paralara mı yanarsınız, üzüntümüze mi yanarsınız, yoksa bu oyuna mı yanarsınız? Hele hele bizim kayınpederin oynatmasına mı yanarsınız? Duman olduk, duman!.. Ben şimdi ne yapayım? Karım her Allah'ın günü dırdır edip duruyor bana, «Babama ne düşmanlığın vardı ki, bu işleri adamın başına açtın?»

Benim karının dırdırı bir yandan, kaynanamın vırvırı beri yandan, benim de paralar gitti öte yandan.. Dert ha, alın size dert... Bu Zeynel denilen adam ocağımı söndürdü gitti. Bomba koydu ocağıma! Ne edeyim bana akıl verin, akıl!. Haydi şimdi sizin derdinizi dinliyorum arkadaşlar!

Savcı Fikri Bey böyle konuştu ama bizi de yüz kez öldürdü gitti. Bizim gözlerimiz gayrı hiç bir şey

gormez oldu. Zaten buraya gelirken kafalarımız bozuktu, tümden bozuldu.

Tarihçi Hikmet Bey, yumruklarını sıktı:

— Yahu arkadaşlar, Vali Bey ne güne duruyor, varıp derdimizi ona anlatalım bir yol!.

Molla Mustafa:

— Hayırdır inşallah, dedi, burnuma kan kokuyor... Yürüyün...

Vilâyet binasının önüne gelmişiz. Ayaklandık sanki biz. Odasına çok zor girebildik. Bizi görünce, şaşırdı. Bakındı. Titrek bir sesle:

— Hoş geldiniz... dedi. Ben de zaten aklımdan sizleri geçiriyordum.. Buyrun...

Biz biraz kendimize gelir gibi olduk. Demek Savcı Bey, Vali Beye haber salmıştı. Bizim durumumuzu ona bildirmişti.

Yarım dakika sonra Vali Bey bize:

— Haydi hakkınızı helâl edin arkadaşlar... diye seslenmez mi?

Bir tuhaf olduk. Çok sevdiğimiz Vali, ilimize büyük yararları dokunmuş bir adamın böyle konuşması, bizi karıştırdı. Hay Allah, Vali Bey bize neler söylüyordu?.. Kafalarımızın içi dışı bozuldu.

Koltuğundan kalktı, bir bir boyunlarımıza sarılıp yanaklarımızdan öpmeğe başladı. Hem bizim boyunlarımıza sarılıyordu, hem de:

— Başıma neler geldi.. Haydi tekrar hakkınızı helâl edin... diye söyleniyordu.

Tam ben soruyordum ki, Hödükoğlu söze girdi:

— Hayır ola Vali Bey, dedi, bizi ağlamaklı ettin. Ne oldu ki böyle?

Yarım ağızla:

— Daha ne olsun arkadaşlar, sizden bunu beklerdim.. Demek benim sizlerden başka dostum yok-

muş ki, siz beni arayıp sordunuz. Eksik olmayın, dostluk dediğiniz böyle olmalı, sağ olun... Benim derdimle ortak oldunuz... Hakkınızı helâl edin, belki birbirimizi kırmışıktır...

Hani biri çıkıp bize höt dese vallahi ağlıyacağız.

Vali Bey:

— Bu işin böyle olmasını hiç istemezdim, ama oldu bir kez...

Ramazan Efendi olarak ben davrandım:

— Vali Bey, dedim, derdimize dert kattınız. Başınıza bir hal mi geldi? Hele hele...

Gayet ciddi olarak:

— Beni kızağa aldılar.. dedi.

Bu «beni kızağa aldılar» sözü yetti bize. Bizi zıvanadan çıkarttı gitti.

Morisoncu Nâzım'ın yüzü bir karış olmuştu:

— Nasıl oldu bu iş böyle?..

— Nasıl olacak, Zeynel Beyin yüzünden oldu! Bana bir oyun etti ki hiç sormayın..

Zeynel'in adı sanı geçti ya, biz elimizde olmayarak zıngır zıngır titremeye başladık.

Vali Bey sözlerini sürdürdü:

«— Zeynel Bey geldi bana birkaç hafta önce, oturtup çay içti.. Tam kalkıyordu ki bana: «Bak Vali Bey, dedi, ilimize iki adam geldi, bu adamlara göz kulak ol. Seni ziyaret edecekler, aman sakın açık verme, ikisi de malın gözü adamlar. Bu adamların işleri güçleri, kıymetli arsaları kapmaktır. Hem de Devlet Demiryollarına ait arsaları..» Bunları söyleyip gitti Zeynel Bey...

Zampik Zeynel'in adı geçti mi bizim arkadaşlar hemen homurdanıyorlardı:

— Biz de onun için geldik..

— Vay size de oyun ha?

— Sonu geldi artık bu yalancının...

Vali Bey :

— Zeynel Beyin dediği iki adam geldi makamıma. Nezaket icabı güler yüz gösterdim. Konuştular konuştular... Onlar konuştu, ben de tersledim. Ben burada neciyim değil mi? Devlet malını, millet malını koruyan bir adam. Açtım ağzımı yumdum gözümü adamlara. İkisi de yüzsüz mü yüzsüzmüş.. Yahu arkadaşlar, ilimizin en kıymetli arsasına göz dikmemişler mi? Bir ara baktım ki beni aldatmak istiyorlardı «Bana bakın, diye azarladım ikisini, devlet malı için, millet malı için benim yapamıyacağım iş yoktur, haydi yaylanın bakalım...» Ben adamları iki paralık ettim, Zeynel Beyin dediği üzre... İşte bu başıma geldi. Kızağa alındım. Tekrar hakkınızı helâl edin... Ah bu Zeynel...

Yaşlı başlı bir Vali'nin «Ah bu Zeynel!» diye yakınması, dövünmesi bizi daha çok dinden imandan çıkardı. Odanın içinde sanki bu Zeynel maskarasını yakalamışız da, habire havaya acemi boksörler gibi yumruklar sallamaya başladık. Bu arada Hödükoğlu bana döndü : «Etme, eyleme Ramazan Efendi, ben sana ne kötülük ettim ki, enseme yumruk atıp duruyorsun? Ayıp canım!» demez mi ki, şaşırdım kaldım. Tam ben Hödükoğlu'nun gönlünü alıyorum, Vali Bey davrandı :

— «Hani bu Zeynel denilen adam bana o iki kişi için bizim büyüğümüzün arsa düşkünü biraderleridir» demiş olsaydı, ben adamları bu şekilde azarlar mıydım ki?.. Baltayı taşa vurdum artık... Haydi hakkınızı...»

Vali Bey bunları söyledi bize değil mi, biz tam anlamıyla zıvanadan çıktık!.. Gözlerimiz hiç bir şeyi

görmez oldu gayrı. Düştük bu Zampik Zeynel'in peşine. Onu yaka paça edip Allah ne verdiyse haddini bildirecektik. Hödükoğlu tam hödükleşti :

— Zampik Zeynel'in derisini ben yüzeceğim!.. diye bağırdı.

Bağırmak çağırmak parasız pulsuz olduğu için her kafadan bir ses yükseliyordu.

Hani ne söylesem hepsi yalan gibi geliyor insana. Biz Vali Konağından ne zaman çıkmışız, ne zaman tırtıllar gibi ilin dört bir tarafına dağılmışız? Bu adamdan kurtulmak için tüm ili ne zaman ayağa kaldırmışız böyle?

Bir haber sanki dağlara taşlara yansıdı :

— Zampik Zeynel yakayı ele verdi!..

Bu haber yalan mıydı, doğru muydu?.. Halkevi'ne doğru koşuştuk... Kılkuyruk Hamza'nın önünde biri yürüyordu. Yahu bu adam da kim demeğe kalmadan biz onu hemen tanıdık, Zampik'ti bu!..

Bu Zampik Zeynel iti yüzsüz değil mi ki, Hamza'nın önünde hem yürüyordu, hem de kalabalığı selâmlıyordu.

Hiç bir şeyden haberi olmayan bir yurttaş :

— Ne o ki, dedi, büyüklerimizden biri mi geldi?

Onun yanındaki, Zampik Zeynel'i göstererek :

— Bakan dediğin böyle olmalı, diye konuştu, ne idi o eski bakanlar, yüzlerinden düşen bin parça olurdu!

Kim ne konuşursa konuşsun biz işimize bakıyorduk.

Zampik'i parti binasının önüne getirdik. Bir de ne görelim, davullar vuruyor, zurnalar ötüyordu. Davulcunun yanına vardım: «Ne yapıyorsunuz siz, de-

dim, savulun buradan. Milleti ayaklandırmak mı istiyorsunuz davul zurnayla?»

Çingen davulcu :

— Büyük bir adam geliyormuş, onu karşılıyoruz biz.. demez mi?

Bu har gür içinde biz Zampik'i parti binasına soktuk. Hiç bir şey olmamış gibi yüzümüze bakıyordu. Biz onun üstüne planlar yapıyorduk, dalmışık. Bir baktık Zampik yerinde yoktu. «Ulen bu adam nerede?» diye bağırmaya vakit kalmadan onu bulduk. Zampik balkona çıkmış, milleti selâmlıyordu! Sesler yükseliyordu :

— Bakan Bey, pavlıka isteriz!..

— Hatip Okulu isterüük!..

Hay Allah, biz balkondan Zampik'i içeri alacağız ama, kalabalıktan çekiniyorduk. Başladı nutuk otmaya...

Bu sırada parti binasının önünde beş büyük otobüs durdu. Kalabalık «temel atma töreni» var diye bindi otobüslere.

Bir ara ne görelim, biz de otobüsün içindeyiz! Zampik de aramızda... Hödükoğlu kulağıma :

— Bak Ramazan Efendi, dedi, bu adamdan bu memleketin kurtulabilmesi için, bu Zampik'i ırağa atalım ki bir daha buralara dönmesin...

Siyasetçi Ali Osman : «En iyisi Irak, dedi, sınırdan dışarı atalım gitsin..»

Bir ses «İşte arkadaşlar, Irak sınırı... Tutun atalim, Arapların başına belâ olsun..»

Dağlar aştık, meralar geçtik, uz gittik düz gittik... Ve attık...

Yıldız kahvesi daha çok ilginç olmaya başladı. Her gün dolup taşıyordu. Dedikodular yapılıyordu, öyküler anlatılıyordu hep. Sözlerin, dedikoduların çoğu Zampik Zeynel'in üstüne oluyordu. Zaten her olup bitenler Yıldız'da tartışılıyordu. Zampik Zeynel'in ile gelişi, Pelvan Niyazi'nin gerdeğe girişi, Tefeci'nin büyük kaçakçılığı, Cami işlerinin gidişi, Cami Yaptırma Derneğinin o son dövüşlü ve sövüşlü toplantısı, Hasan Basan'ın mebusluğu, Sükse Dürdane'nin büyük aşkı, Hancı Kül İbrahim'in son avradı Dudu'nun meşki, atılan kazıklar, oyunlar, oyunlar hep burada konuşuluyordu.

Günler günleri kovaladı. Güz geldi.

Boğucu bir sigara dumanı Yıldız'ın her yanını kaplamıştı. Oysa, günlerden beri bozuk giden hava düzelmişti. Dışarısı güneşti.. Ilıktı hava, gün doğusu esiyordu. Ama kahvenin içi?.. Başkent'e yolu düşmüş bir yurttaş içeri girdi, iki elini sevinçli sevinçli havaya kaldırdı :

— Yaşasın arkadaşlar!.. diye seslendi, bizim ilden de büyük adamlar çıkıyormuş!..

Kâğıt oynayanlar, tavla pullarını çat pat vuranlar, üçbeş sözü üstüste koyanlar, çene çalanlar, alık alık bakanlar, çaylarını içenler alıklaştılar adamın bu sözleri karşısında. Bir sessizlik oldu Yıldız'da.

Bu sessizliği Morisoncu Nâzım bozdu :

— Bizim ilden çıkan büyük adam da kimmiş? dedi.

Aynı kimse :

— Hele biraz kafalarınızı yorun, dedi, hemen bulursunuz büyük adamın kim olduğunu!..

— Haydi git buradan, sen bizi kızdırmaya mı geldin?..

— Niçin kızdırayım ben sizi? Varın gidin, Başkent ne kadar yol buraya? Varın gidin de Zeynel Beyi bi görün, adam Padişahlığını ilân etmiş desem yalan, Sultan olmuş desem yalan.. Ün onda, şan onda, ferman onda!..

Bir sessizlik çöktü kahvenin içine.

Molla Mustafa durur mu? Ünledi:

— Hele hele sen kimin nesisin?.. diye sorunca, adam güldü.

— Tanımadın mı ki beni?..

— Tanımadım ya, hele de bakalım kimin nesisin sen?

— Tornacı Abdüş'ün oğlu Abdullah!

— Hah şimdi oldu işte, senin baban da palavra sıkmasını çok sever de, sen de ona mı çektin bu genç yaşta?

Abdüş'ün oğlu kıs kıs güldü bir iki kez:

— Ankara'ya varın da görün, dedi, milletin ağzında bir Zeynel Bey ki hiç sormayın. Zeynel Bey aşağı, Zeynel Bey yukarı.. «Bu işi yaparsa Zeynel Bey yapar..» söz ola beri gele ya, onun haberi olmadan nerede ise kuşlar dahi uçmayacaklar Ankara'da! Meraktan mı çatlayayım, bir yolunu bulup zar zor huzuruna girdim. Hele ne göreyim, bizim Zeynel!.. Breeh.. breeh... Beni görür görmez tanımaz mı ki? Bana hemen «Hoş geldin Abdullah!..» demez mi? Çevresini kızlar almıştı... Gözlerim kamaştı gitti benim. Ankara...

Candarma Emeklisi Yumurtacı İhsan Bey, bastonunu havaya kaldırdı birden:

— Efendiler, dedi, hemen arkadaşa babasının oğlu deyip çıktınız ya, hiç iyi değil ha? Bizim mem-

lekette herşey olur, arkadaşın dediklerine biraz kulak verin canım! Olur mu, olur...

Sessizlik gülüşmeye dönüştü birden.

Aradan ne kadar gün geçmişti? Yıldız kahvesi yine yükünü almıştı. Çaylar, kahveler... Bu sırada içeri Tersi Bozuk İsmet Bey girdi. Oturdu oturmadı, açtı ağzını hemen:

— Biz ne ettik böyle, dedi, hiç sesinizi çıkarmayın ha?. Memleketin başına bir çorap mı ördük ne? Yahu arkadaşlar, biz ne ettik? Biz neler ettik neler. Ankara'ya vardım, işim vardı. Bakanlık bakanlık taban teptim. Kimse yüzüme bakmıyordu. Bizim mebusları aradım bulamadım. Kafamın içi helvacı kazanı gibi olmuştu. İlçeye ellerim boş dönecektim. Bir iş göremediğim için çok üzülüyordum. İlçeye dönmeden önce sakal traşı olmam için bir berbere girdim. Berber yüzümü sabunladı. Ama usturayı yüzüme vuramıyordu. Niçin vuramıyordu biliyor musunuz? Ben habire dişlerimi gıcırdatıyordum üzüntümden... Berber bir ara bana:

— Nerelisin?. dedi.

— Ben mi? dedim.

— Evet...

İlimizin adını söyledim. Berber güldü:

— Eh gayrı, dedi, sizin sırtınız yere gelmez!

Kızdım ben, ustura tam çenemin altında dolaştığı için ses etmedim bir süre, sonra:

— Niçin bizim sırtımız yere gelmezmiş? dedim.

— Bilmiyor musun?

— Bilmiyorum, ne olmuş?

— Zeynel Bey sizin ilden değil mi ki?

— Hangi Zeynel Bey?

— Zeynel Beyi tanımıyor musun sen?

— Yooo...

Berbere karşılıklar veriyordum ama, ne karşılık verdiğimi hiç bilmiyordum. Ben bir iş yapamadığım için Ankara'da üzülüyordum. Berber :

— Çok sinirlisiniz!.. dedi.

Yanağımdan usturayı çekince, isteksizce güldüm :

— Hiç sorma, dedim; kaç gündür hiç bir işimin olduğunu görmedim!

— Zeynel Beye gittin mi?

— Gitmedim..

— Ona bir uğrasaydın, tüm işlerin beş dakika içinde olurdu!

— Kim bu adam?

— Sizin memleketli canım..

— Bizim mi?..

— He ya, sizin memleketli!.

Tersi Bozuk İsmet hem dizini dövüyordu, hem de başından geçenleri anlatıyordu kahvede :

— Zeynel Beyin huzuruna varmak, çıkmak ne mümkün ola ki? Makamına girdim girmesine ama, tümden şaşırdım kaldım. Işık ışık... Bir koltuk ki, sanki padişah koltuğu... Herkes önünde elpençe divan duruyordu arkadaşlar, inanın dediklerime. Hep emirler veriyordu.. Güzel kızlara, hiç kötü olmayan gözlerimle baktım, içimden «Ya Allah!..» diye çektim. Bu Zeynel Bey beni görür görmez: «Seni hangi iyi yel attı buralara Tersi Bozuk İsmet Bey?» demez mi ki, ortalık döndü döndü... Biz ne yapmışık böyle? Bu Zeynel Bey nasıl bu kadar büyük adam olmuş. Varın bir Ankara'ya da görün Zeynel Bey...

Bu sözlere Morisoncu Nâzım güldü :

— Yahu arkadaşlar, dedi, hep palavracıların arasında mı kaldık, ne söylüyor bu İsmet Bey? Düş mü görmüş acaba?.. Bu Abdüş'ün oğlu Abdul'ah'ı

da geçti be... Atın bakalım Debreli Hasan'lar!. Her Ankara'ya ayağı düşen böyle yalancı kesilirse vay halimize bizim! Ne o Zeynel'e bakın Padişah olmuş, Sultanlık ilân etmiş!..

Candarma Emeklisi Yumurtacı İhsan Bey, alaylı alaylı güldü :

— Oğlum Morisoncu Nâzım, dedi, fazla dırdır etme, benim sözlerime kulak ver hele, bizim memlekette her şey olur...

Sessizlik oldu. Kimse konuşmuyordu..

Kahveci Kopuk Rüstem, elindeki boş çay bardaklarını ak mermerin üzerine yavaşça koydu. Bir süre bakındı, sonra :

— İhsan Amca aklı evvel adamdır, dedi, çok gezmiş, çok görmüş bir adamdır. Dedikleri doğru, bizim memlekette olmayan yoktur. Bu Ankara işinde, bu Zeynel Bey işinde bir bit yeniği var galiba. Haydi Abdüş'ün oğlu Abdullah yalan etti bize, iyi güzel... Tersi Bozuk da yalan eder mi kI? Bu Zeynel Bey işi bir karışık iş oldu. Hep böyle aklımız karışık, bulanık mı kalsın? Bari oldu olacak, Ankara'ya bir başka tanıdığımızı gönderelim. Meselâ Dobracı Zülfi Bey ne günlere duruyor?. Onu Ankara'ya gönderiyor muyuz Beyler?..

Kopuk Rüstem'in bu önerisi uygun görüldü ki, Hacı Kerim :

— Para işini hiç düşünmeyln, tümü benden.... diye seslendi.

Yabancı olmayan bir ses yükseldi :

— Dobracı Zülfi Bey ne derse, ne haber getirirse bizim için çok makbuldür!

— Tamam oldu, Ankara ne kadar yol bizlm lle?..

Zırıltıcı Hamit Bey :

— Hemen yola çıksın Dobracı... diye seslendi.

Dolak Davut :

— Biz onu Irak sınırına götürüp bırakmadık mı?.. dedi.

Molla Mustafa oturduğu yerden :

— Dobracı'nın sözü sözdür, dedi, bu Dobracılığı yüzünden adam olamadı zaten. Süründü ama, yalana dolana sapmadı adam. Onun sözü senettir benim için. Ben kendime inanmam ama, ona inanırım. Bu yüzden adam olamadı ya... Haydi hayırlısı!..

Dobracı Zülfi Bey Ankara'nın yolunu tutu :

Bir gün, iki gün.. Bir hafta mı, iki hafta mı? İlde ve ilçelerde onu bekliyenler çoğunluktaydı. Ama nerede kaldı bu Zülfi Bey? Kaç gün oldu Ankara'nın yolunu tutalı?

Hacı Kerim :

— Yahu, dedi, nerede kaldı bu Dobracı Zülfi Bey?..

Zırıltıcı Hamit güldü :

— Bu adam yoksa Ankara'da senatörlüğünü mü ilân etti acaba? dedi. Amma da naza çekti kendini ha?..

Bir haber uçtu ilde: «Dobracı Zülfi Bey yarın geliyor!»

Ertesi gün geldi Dobracı Zülfi. Çevresini millet aldı hemen :

— Hoş geldin Dobracı Zülfi Bey, hele yediğin içtiğin senin olsun ya, gördüğünü anlat. Söylenenler doğru mu ki?..

Beriki :

— Buyur Dobracı, otur hele.. Hem otur, hem anlat...

Dobracı Zülfi, başını iki yana salladı :

— Varıp gidin görün hele, dedi, doğdum büyüdüm ben böyle şey görmedim! Bizim Zeynel, Pa-

dişah oldu desem, yalan. Başbakanlık ediyor desem, yalan... Bir büyük adam olmuş ki hiç sormayın. Bir koltuğu var sırmalı mı sırmalı.. Büyük mü büyük... Sözleri ferman, nefesi derman...

Sanki kimse nefes almıyordu.

Dobracı sürdürdü sözlerini şöyle :

— Bundan böyle sakın bana Dobracı Zülfi demeyin ha... Bunca yıl ben kafa yerine boş gaz bidonu taşımışım meğer! Bilin ki yalanda.. dolanda büyük bir keramet var. Bundan sonra ben ayak üstü on yalan, kırk yalan atmazsam bana da Dobracı Zülfi demeyin. Yalanın, namussuzluğun kerameti üzerinize olsun, âmin! Varın da Zeynel'i görün..

Tersi Bozuk İsmet titrek bir sesle :

— Büyük ustura gibi olmak var mı, boş yere kafa taşımışız! dedi.

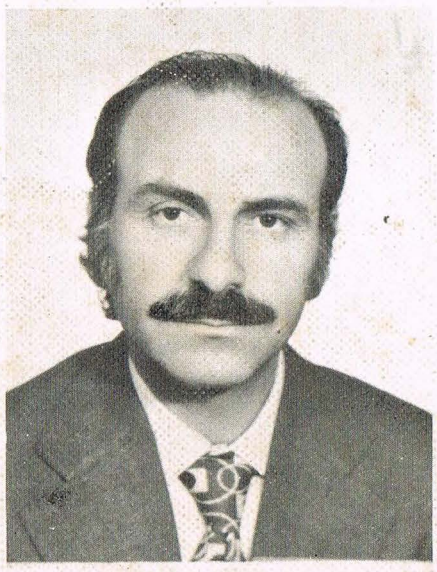
Hödükoğlu :

— Hep Haybeye Talim etmişik meğer... diye konuştu.

Bekçi Ramazan Efendi başını iki yana salladı :

— Sözüm yabana, dedi, bizim memleket böyledir. Büyük ustura olmak gibi var mı?

BİTTİ

Şakir Balkı, 1929 yılında Gönen ilçesinde doğdu. Yoksul bir ailenin çocuğu olduğu için, güç koşullar altında büyüdü. Bu nedenle fazla bir öğrenim görebilme olanağı bulamadı.

1943 de emekçi oldu bir devlet kurumunda, ayni kurumda çalışmakta ve yaşam savaşını sürdürmektedir.

Evlidir.

Yazı yaşamı «Dolmuş» mizah dergisinde başladı. Pazar ve Zübük dergilerinde gülmece öyküleri çıktı. «Neler Yapmadık» ve onu izleyen «Büyük Usturalar» adlı mizah romanları Cumhuriyet Gazetesinde tefrika edildi.

35 Lira